

AYLIK SIYASİ DERGİ

DEMOKRATİK DEVRİM Mİ
SOSYALİST DEVRİM Mİ?

M. CAN YÜCE YAZDI:
>ÜLKE OLMAK VE
TARİHİ HAKSIZLIKLAR

komün

ŞUBAT 1991 YIL:3 SAYI:10 FİYATİ:3000 TL(KDV DAHİL)

PAX-AMERİKAN DEFOL!

ORTADOĞU'DAN

DEFOL!



Eksik sayıları



tamamladınız mı?

KOMÜN

Şubat 1990, Yıl:2, Sayı:10, Fiyatı:3000 TL(KDV Dahil)

Hasat Yayıncılık
**Adına Sahibi ve Yazı-
işleri Müdürü**
Ahmet H. KIRIM

Yayın Yönetmeni
Hüseyin ŞİMŞEK

Dizgi
Hasat Dizgi

Basın
Aydınlar Matbaası

Yönet. ve Yazışma
Ad.
İnkılap Cad. Öktem
Apt. No:21/3 Aksaray/
İST.

Kartal Büro
**Üsküdar Cad. Bayram-
lar İş Hanı Kat:5**

Kapak Resmi
Hüseyin ŞİMŞEK

Banka Hesabı
**Ahmet H. KIRIM Ak-
bank Bahçelievler Şb.**
Hesap no:136 A00-03

İlan Koşulları
Arka kapak:400.000
Kapak içi: 300.000
Tam sayfa: 240.000
1/2 sayfa: 120.000
1/4 sayfa: 60.000

Abone Koşulları
Yurtiçi 6 aylık:15.000
Yurtiçi 1 yıl :30.000
Yurtdışı 1 yıl: 60 DM

Yurtdışı Fiyatı:5 DM

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI

*Savaşta yeni bir boyut.....4

KAPAK

*"Yeni düzen" kimin için?.....5

YANKI

*"Söz uçar yazı kalır".....13

GÜNDEM

*Fiili gündemsizlik illeti.....15

DÜNYA

*"Riorganizoy"un hızı şaşırttı....18

MEDYA

*Kemalizmin izdüşümleri.....23

DEVİRİMİZİN SORUNLARI

*Teorik gündemimizin belirleyici halkası.....25

EMEĞİN GÜNDEMİ

*Tarımda sendikal haklar.....32

ÖZELEŞTİRİ

*1. hamlenin kısa bir değerlendirilmesi.....33

POLEMİK

*"Tarihi haksızlık" ve "ülke" kavramlarının boyutları.....44

TARTIŞMA

*Gerçekliğin dayattığı bir olgu..48

SOSYALİZMİN SORUNLARI

*Suni birlik adına.....53

FELSEFE

Burjuvazi olmadan proletarya olmazdı.....56

EDEBİYAT

*Sorun kimin yazdığı mı?.....61

MÜZİK

*Eleştirisiz olamayacağı açık.....63

OKUR KÖŞESİ

*Mektuplar.....65

KOMÜNARCA

Dergiyi hazırlarken, birçok olanaksızlık ve yetersizlikle boğuşmak zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla, hemen her sayıda birçok eksik ve hatalarımız oluyor. Bunları, hemen sonraki sayıda düzeltmek, okuyucuya karşı sorumluluğun bir gereği. Bu konuda okuyucu da bizim ola ki atladığımız noktalara değinmeli. Ki bu uyarılara kulak verebilelim, yayınlıyarak ortaya koyabilelim.

Geçen sayıdaki iki eksik ve yanlışla değinmek istiyoruz. İlki; gerçekte Veli Yılmaz'ın olan "Direnme hakkı" başlıklı yazının, Nesimi Şahan imzasıyla yayınlanması. İkincisi; kapak fotoğrafının kime ait olduğunun, künyede belirtilmemesi. Kapak fotoğrafımız Süha Derbent'e aitti. Yılmaz ve Derbent'ten özür diler, düzeltiriz.

* * *

90'da "barış güvercin"i uçuranlar, 91'in başında, son olarak ve daha büyük çaplı biçimde Ortadoğu'yu kana bulamakta. Emperyalistler, istedikleri zaman gerekçe yaratmakta pek zorluk çekmemekte. Evinden avlusuna çıkar gibi, kapısını kırıp başka bir ülkeye girebiliyor. Her zaman kavgadan kaçma havasında, ama şanssızlık(!) bu ya, hep de kavgaya yakalanmakta. Film izler gibi, savaş izliyor insanlar. Uçakların, füzelerin fiyatları da veriliyor ekranlarda. Sezon öncesi defileler gibi. Ve Güneyimizde kentler yanıyor, insanlar ölüyor, yaralanıyor. Bu savaş, tüm dünya devrimci güçlerini, yeniden sigaya çekiyor adeta. Toparlanılmamış ve seferber edilemeyen güçler, hovardaca harcanan zaman gibi olgular, sayısızca yanıtlanmamış ve yanıtlanmayı bekleyen soruyla bu güçlerin üzerine çullanmakta.

Dengeyi kaybetme de bir hareketlilik durumudur. Kendinde bir olumluluğu ya da olumsuzluğu yoktur. Sorun, dengesizlik durumunda nasıl bir adım atıldığıdır. İleri mi, geri mi? Ya da doğru mu, yanlış mı? İçinden geçtiğimiz olağanüstü süreç, böyle bir hassasiyet taşımaktadır. Büyük riskler kadar, büyük fırsatlar da söz konusudur.

* * *

Mart sayısında ve savaşız günlerde buluşmak dileğiyle!

Körfez savaşında yeni aşama

Eylül 1990 tarihli *Komün*'de, şunları yazmıştık: "...ancak sadece, ABD'nin Irak'a müdahalesi, Körfez'e yerleşmesi, güç dengesi ve sınırları kendi çıkarlarına göre yeniden düzenlemesi noktasında, Saddam'la vuracağımız hedefler, nesnel olarak aynı..."

Bir anımsatma da Kasım 1990 tarihli *Komün*'den: "...emperyalistlerin Irak'ı işgal ve ilhakına karşı mücadele etme asli görevinin bir unsuru da Irak'ın Kuveyt işgaline son vermesini istemektir. Var olan bunalımın, küçük-büyük işgalci ve ilhakçı taraflar arası yeni bir savaşa dönüştürmesini önlemektir..."

Komünarlar, savaş öncesi somut durumda, okun sivri ucunu Pax-Amerikan'a yöneltmekle birlikte; "ne ABD, ne Saddam", "haksız savaşa hayır" dedi. Ağırliğini, Pax-Amerikan'a karşı koymakla beraber, "iki cephe bir mücadele"yi savundular. "Küçük emperyalist"i de teşhir edip, müttefik sayılmasına karşı çıktılar. Çünkü "nesnel" ya da "doğal müttefik" sayma, kaçınılmaz olarak, öznel ortak çabayı gerektirirdi. Nitekim öyle de oldu.

Perinçek, Saddam'a bahsetmediği "tarihsel ilerici rolü" ve bağlamadığı "umut" bırakmadı neredeyse. *Yeni Demokrasi*, Saddam'ı "nesnel müttefik" ilan ederken, Irak'taki ilerici, devrimci ve Kürdistanlı güçlere, Saddam'a karşı hemen ateşkes önerdi. Bu güçler, Saddam'la birlikte "anavatan savunması" yapmalıydılar. (Son sayıda, bu ve birçok noktada özeleştirisi yapıldı.) *Mücadele*, Saddam'ın teşhirini yasaklarken, Irak'taki ilerici, devrimci ve Kürdistanlı güçlere, Saddam yönetimine karşı mücadelelerini de aksatmamalarını isteme gibi ilginç konumlara düştü.

Yine *Komün*'ün 8. sayısında, yukarıda sıralanan "kötü pozisyon"ların kaynağına da değinilmişti: "...bizde çelişkilerden yararlanma, her halükarda uzlaşma ve taraf olmayla aynılaştırılır. Yani, çelişmelerden yararlanmanın biçimlerinden biri, mutlaklaştırılmaktadır..."

Niçin, kimin için?

Komünarlar, savaşa hiçbir zaman duygusal bir gözle bakmamalıdır ve bakmadılar. Sınıfsal konum ve çıkarlarına göre tavır belirlemek durumundadırlar. İşte, "niçin ve kimin için" sorularının yanıtlanmasındaki doğruluk derecesi ve yeterlilik düzeyinin kilit rolü de buradan kaynaklanır. Kilit soruları yanlış ve eksik yanıtlayanlar, -kimi bütünüyle, kimi ise kısmen- kendilerini, haydut taraflardan birinin kuyruğunda buluverdi. Pusulayı şaşırana, iki üç örnek: TBKP, BM'ci (yani Pax-Amerikan) kesilirken, Teori çevresi de Sad-

dam'a angaje oluyordu. İlki için, fazla bir şey söylemeye gerek yok. Onlar şimdi, bütün cümlelerin sonuna "bitti" yüklemine oturtmakla ilgili.

Ya bugün, demokrasi ve devrim cephesinin, parlamentar-reformist nitelikli bir dinamiği durumundaki Teori/SP'ye ne demeli?! 1987'den başlatılan ve daha çok 2000'e Doğru aracılığıyla sürdürülen, birçok noktada düzene vurma olumlu faaliyeti, yine kuşku altında. Saddam'a dair kötü pozisyon, olumlu yönelimin üzerine bir karabasan gibi iniverdi. '80 öncesi için özeleştirisi yapıldı. Ama, pozitivist ve pragmatist bakış açısındaki sınır tanımazlıkla belirlenen siyaset, yine teoriyi yemeye başladı.

Körfez Savaşı, emperyalist sistemin baş haydutları ile bölgesel haydutun, bölgedeki çıkarlarını koruma ve genişletme istemlerinin çatışmasını, canavarca bir yolla sonuçlandırma mücadelesidir. Pax-Amerikan amacına ulaştığında, bu savaşın galibi, Amerikan ve Batı ülke halkları olmayacaktır. Ölen, yaralanan, harap olan ise Irak halkları olacaktır.

Somut süreçte durum

Komün'ün 8. sayısından son bir anımsatma: "...Irak işgal edildiğinde ise, elbette tavrımız farklı olacaktır. O zaman cephe ve ittifakları, kısmen yeniden belirleme durumunda kalacağız..."

Devrimci Mücadele, İşçiler ve Politika, ve Sosyalizm, geline noktada Saddam'ın müttefik sayılıp, Irak'ın yanında saf tutma tavrını geliştirdi. Mantık şu: 17 Ocak'ta, Pax-Amerikan'ın Irak'a saldırmasıyla, artık Saddam bir "anavatan savunucusu"dur. Oysa kavga hala Kuveyt içindir. Ki Saddam hala bir işgalci ve ilhakçıdır. Haksız bir savaşta, taraflardan birine omuz verirsiniz, ne yapmış olursunuz? Emekçi yığınları boğazlama dalaşına, devrimci barış politikalarıyla son verme amacınızı, tedavülünden kaldırmış olursunuz.

"Kısmen yeniden belirleme", Irak'ın Kuveyt'ten çekileceğini açıklamasıyla gündemimize girdi. Taraflardan biri, savaşı ıttandırmaktan vazgeçme sürecini başlatmıştır. İşgalci ve ilhakçı pratiğinden geri dönmek istemektedir. Somut süreçte, savaşın birincil sürdürücüsü olarak Pax-Amerikan cephe kalmıştır. Savaş, karada sürdürüp ıttandırmak ve yaygınlaştırmak istemektedir? Bu süreçte, dünya kadarkinden daha izole haliyle başdüşman Pax-Amerikandır.

Temel şiar ve hedefimiz; emperyalist işgal ordularının Körfezden çekilmesi, bu haksız/sömürgeci savaşın sona ermesidir.

"Yeni düzen" kimin için?

Dünya nereye dönüyor? Eski düşmanlar(!) nerede ve nasıl el ele? Önce, Malta Zirvesi'nin sonuçları, tesbih taneleri gibi ipe dizildi. Emperyalizm ve sosyal-emperyalizm; "arka bahçe" ve "kapıönü tarlaları"nda, etinde hissettiği dikenleri temizleme hareketinde omuz omuzalığını iyiden boyutlandırarak sürdürüyor. En boyutlu örnek Körfez savaşı! NATO yerine METO geliyor.

Hüseyin ŞİMŞEK

"Danışıklı işgaller dönemi"ne hayır! Komün'ün Şubat 90 tarihli sayısının, kapak spotuydu bu. Aynı sayıda şunlar da yazılıydı: "Dünya nereye dönüyor? 'Eski zıtlar', nerede ve nasıl elele artık? Malta'dan sonra, nasıl bir döneme adım atılmış olundu? Panama, Romanya, Azerbaycan... Emperyalizm ve sosyal-emperyalizm, 'arka bahçe' ve 'kapıönü tarlaları'nda etinde hissettiği dikenleri temizleme hareketinde omuz omuz! Yani bir danışıklı işgal ve ilhaklar dönemi..." Yeni dönemde, Türkiye'nin yeni işlevine de değinmiştik. SB'ye karşı tarihsel koçbaşı misyonu, artık askıya alınmıştı. ABD'nin parmağı "Güney'i" gösteriyordu. Genelkurmay, savaş stratejisini "su savaşları" senaryolarına uyarlıyordu.

ABD ve AT emperyalistleri, belli farklılıklarla Perestroyka'yı kurtarma derindeydi. Yeni pazarın çılgınca dalaşı sürüyordu. Malta Zirvesi ve AGİK, barış değil; müdahale, işgal ve ilhak getirdi. Orta Avrupa, böyle altüst edildi. SB tankları, Azerbaycan'a yürüdü. Azerbaycan direnişi, ABD-SB senaryolarını geçici olarak bozdu. "Yeniden düzenleme" sırası; SB için Baltık cumhuriyetlerine, Pax-Amerikan için ise Ortadoğu'ya gel-

mişti.

Önce, dipten dibe bir hazırlık, görünmez bir kuşatma süreci yaşandı Ortadoğu'da. Irak'a karşı komplo, yeniden paylaşımın gerekçesini yaratacaktı. Nitekim her şey yolunda gitti. Kilit soru şuydu: Ortadoğu halkları, emperyalizmin yeni ortak senaryolarını bozmalı, ama bozabilecek mi? "Yeni düzen" yani bugünkü tercümesi emperyalist savaş, Ortadoğu için neler öngörüyor? Bu oyunlar; kimler tarafından, kimlerle beraber ve nasıl bozulabilir?

Cok boyutlu deneme alanı

Malta Zirvesi'nden sonra, belli bir "hukuk"a bağlanan danışıklı müdahaleler, (işgal ve ilhak) döneminin karakteristik özellikleri önce Panama, Romanya, Azerbaycan olaylarında izlendi. Hatta iki Almanya'nın birleşmesi de birçok açıdan bu kapsamdaydı. Fakat yeni senaryonun çok boyutlu ve daha derinlikli uygulanacağı alan olmak, Ortadoğu'ya kaldı. Körfez Savaşı'nın, -sadece bu yüzden bile- kendine özgü tarafları çok. Hem yukarıda anılan olaylardan, hem de önceki Ortadoğu bunalımlarından dolayı. Körfez Savaşı'nın özgünlüğünü yaratan özellikler ikilidir. Bir yanda, emperyalistlerin danışıklı senaryolarını pratiğe geçirmelerine

denek taşı olması; öte yanda, Ortadoğu bölgesinin kendi özel durumu. Yani başta ABD olmak üzere, Batılı emperyalistlerce "yaşamsal çıkar" alanı olarak ilan edilmiş olması.

Geçtiğimiz yıl, Doğu Avrupa'daki revzyonist diktalara karşı dipten gelen dalga, başdöndürücü bir hızla kabarmıştı. Son bir yıl, köklü yıkımlar ve altüst oluşlarla yaşanıldı. SB, Perestroyka ile kaderini bütünüyle ve açık olarak Batılı emperyalistlere bağlamıştı. Hesaplar başbaşa yapılıyordu. Bu aynı zamanda, yeni güç ilişkileri anlamına gelmekteydi. Yeni dönemde ortaya çıkan, yeni konum ve güç ilişkilerinin, başlıca iki yönü var: Bir yanda, çok kutuplu bir dünyaya gidiş; öbür yanda, danışıklı işgal ve ilhaklar! Japonya'yı, yeni Almanya'yı alalım. Bunlar *atılım* ve bir yerlerden *sıyrılma* çabasında olan emperyalistlerdir. Güç dengeleğinde, yeni konum ve ilişkiler talep etme eğilimindedirler. Bu arada Varşova Paktı'nın sınıf başkanı SB, yenilgiyi kabullenmiş ve geri çekilmiştir. Yani, *emperyalistler arası* konum ve ilişkiler oldukça hareketlendi, *değişti* ve *değişmeye* devam ediyor. Fakat gelişmeler, 1. ve 2. Dünya Savaşlarında olduğu gibi, emperyalistler arası savaşa götürmüyor. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, emperyalist kampta galibiy-

etin ürünlerini ABD topladı. Uzun yıllar emperyalist kampın ekonomik, politik ve askeri jandarmalığını yaptı. Ancak 70'li yıllara gelindiğinde, "eşitsiz gelişim yasası" bir kez daha tanıtıldı. Japonya ve AT içinde, artık *ekonomik* alanda,

örtülü gerçektir. Pasifik'teki dev Japonya, "Rus tehtidi"nin kalkmasıyla, ekonomik ile askeri ve siyasal gücünü *dengeleme* arzusunu günküme getirmektedir. Birleşmiş bulunan Almanya, bu noktada daha da avantajlı görünmektedir. İsveçli

olasi.

"Atılım ve sıyrılma"ya, Alman-yaların birleşmesi; komle birlikte-lik için ise, Körfez savaşındaki "müttefiklik" vurgulanabilir.

Arka planda duran ayrışma

Yeni süreçte, Alman-yaların birleşmesinin nereye oturduğu sorunu, daha önce E. Gencer *Komün*'de geniş olarak irdelenmişti. Burada sadece, konumuz açısından kısa yeniden değinmelerde bulunacağız.

Federal Alman Cumhuriyeti (FAJ) yarı krım ve güç ilişkilerinde, önemli ve taze bir dinamik olarak, dünya gündemine ağırlığını koyma sürecindedir. Alman finans kapitali, "4. İmparatorluk"u kurdu. Bu imparatorluk, "hem NATO'nun hem de SB'nin zayıflayan güçlerinin arasından 'üçüncü süper güç' olarak" sıyrılma kavgasında. İşlevsiz kalan NATO ve Varşova Paktı arasında, "tarafsız" bir Almanya'ya "yürü ya kulum" yolu açılıyordu. SB, artık güçsüz bir Avrupa gücü. ABD de Atlantik'in öte yakasına itildi mi, FAC emperyalizmine gerekli hareket serbestisi sağlanmış olacaktır.

FAC emperyalizminin, bu atılım ve sıyrılma çabası ABD ve en yakın dostu İngiltere'yi huzursuz ediyor. Geçmişe Thatcher'in köpürmesi elbette boşuna değildi.

"Görkemli barış planları, büyük savaşların öncülleri olabilir."

ABD, FAC ile SB'nin flörtünü yakından izliyor. Danışıklılık tılsımında gedikler açılmamasında kararlı. SB'nin hesabı belli. Askeri olarak tarafsız, ama iktisadi olarak "Avrupa evi"nde gemlenmiş bir Almanya! Bu hesabın içinde, SB'ni de AT kapsamına almak da var. AET'nin sermaye ve teknolojisinden yararlanması, belirleyici bir yol olarak düşünülmekte. ABD'yi Avrupa'da dengelemek ve hatta ekarte etmek vs. Evet, bunlar temel politikalar. Varyantları ise, oldukça çok ve çeşitli. Avrupa'da yeni yeni "birleşik devletler" öngörülmesi gibi. E. Gencer, çok güzel özetlemişti:

"Her iki süper güç Batı Alman emperyalizmini yedeklemek, ondan diğerine karşı yararlanmak ve



Savaşa karşı halk muhalefeti, yüksek boyutlarda. Ordu bile Özal'ın peşinden gitmiyi niyetli değil. Özal ise, Thatcher'in yerini almakla övünüyor. Artık ABD en çok ona güveniyor! (Fotoğraf: Komün/İŞİMŞEK)

ABD'ye karşı güçlü rakipler belirdi. Ne var ki 20 yıl sonra, hala askeri ve siyasi olarak sıyrılma sürecindeki ülkeler, ABD karşısında zayıf. Son Körfez bunalımı ve savaşında da ABD'nin inisiyatifinde hareket etmelerinin temel nedenlerinde biri bu. BM, adeta bir Pax-Amerikan olarak çalıştı, çalışıyor.

Ekonomik alandaki kıyasıya rekabetin, askeri ve siyasi alanda benzer dozda yaşanmıyor olması ve *komple birliktelik* konumu, biraz da ABD'nin karşısındaki "yeni atak güçler" in askeri ve siyasal yetersizliklerinden kaynaklanmaktadır. Atılım çabasındaki emperyalist güçler, bu yetersizliklerini aşmak istediklerini de açıkça dile getirmektedirler. Bugüne kadar, ABD "Rus tehlikesi"ni kullandı. Artık bu koz tuzla buz oldu. Doğu Avrupa ve SB'deki altüst oluşlar, Batılı emperyalist kampın iç çelişkilerini, yeni yörüngelere sokmaktadır. Bu, görünenin ardındaki

yazar Jan Myrdal, *Ekstrabladet* gazetesinde şunları yazıyordu:

"Bağımsız Birleşik Almanya geçmişten daha büyük bugün. Ama masallaştırılmaya devam edilirse, Hitler bir Alman kaderi olur... Bağımsız Almanya, sembolik denetimden çıkar, savaş borçlarına çizik atar... zafer kazanan Almanya genişlemek zorunda. Karşımızda yeni bir olgu var: Yeni Alman Avrupası ile Birleşik Japon Devleti..." (1)

Bulduğumuz süreçte, çatışmaların esas yönünü emperyalistler arası çelişkiler oluşturmuyor. Birbirlerine karşı yeni konum ve güç ilişkilerinin yanı sıra, emperyalistler ezilen ulusları ve dünya emekçi halklarına karşı *birlikte* yürüyor. Dolayısıyla ikili durum, aynı tablonun tamalayıcısı oluyor. Yani, çok başlı dünya görünümü, emperyalistler arası sıcak çatışmalara vardırılmadığı gibi, ezilen ulus ve emekçi halklara karşı, 'komple bir birliktelik' ile atbaşı gidiyor.

Bunu iki ömekte somutlaştırmak

bu arada da yeni bir Alman imparatorluğunun ortaya çıkışını engellemek istiyor."(2)

Yeni güçlerin atılım çabaları ve eski sınıf başkanlarından sıyrılma istemleri, yaşadığımız süreçteki emperyalistler arası geçiceli istikrarı da tartışma konusu yapıyor. Alman finans kapitali, "eski sınırlara dönüş" niyetini bir ucuyla açığa vurunca; ABD, İngiltere, Fransa egemenleri ayağa fırladı. Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Avusturya'nın tedirginlikleri yeni ilişkilere yansdı.

Yeni konum ve güç ilişkileri, oluşum düzeyinde. Atakta olan bir Almanya ve yıllardır ABD'yi zorlayan Japonya var. Amerika'da kaldırılacak her taşın altında, bir Japon firması görmek olanaklı. Şöyle tanımlamak da mümkün: Avrupa, ABD'ye karşı mesafe alıyor. Mesafe alan bu Avrupa'da Almanya özellikle ileri çıkmış durumda. NATO işlevsiz kalırken, AGİK, onun yerini almaya meyilli. NATO'ya yeni işlevler ya da onun yerine yeni örgütler öngörülüyor. NATO konusunda AT emperyalistleri farklı yönelimlerde. Almanya'nın sınırlanması gerektiği olgusu, diğer AT ülkelerini NATO'nun durumunda, ABD ile ortak tavra itiyor. Böylece bu ülkeler, kısa vadede SB'nin Avrupa politikasıyla çatışıyor. Uzun vadede planların çakışıyor olması, buna engel olamıyor vs. Bütün bunların yanında ABD, SB ile rekabette galip çıkmanın avantajlarını kullanmayı sürdürüyor. Bunun en bariz görüntüsü, bugün Körfez Savaşı'nda izlenmektedir. AT ve Japon emperyalistleri de "dünya barışı ve istikrarı" sorununda, sınıf başkanlığını ABD'den alacak siyasi ve askeri güce sahip değil. Fransa'nın Körfez savaşında kısa süren "nazlanma"sı ve Almanya'nın NATO Çevik Kuvveti'nin Türkiye'ye gönderilmesindeki tereddütü buna örnek verilebilir. Yani, şimdilik sadece kararsız ayak sürümeler!

Körfez Savaşı da göstermektedir ki, emperyalist zorbalık ilahalesi hala ABD'nin üzerinde. Körfez Savaşı'ndaki, BM'nin adeta Pax-Amerikan gibi işlev görmesi, bu gerçekler bilin-

dikten sonra, şaşırtıcı olmamaktadır. Şu da söylenebilir: Bugünkü somut süreçte, "yeni düzen" in esas görüntüsü, Pax-Amerikan olmaktadır. Doküsyayla, Körfez Savaşı'ndan önce, ABD'nin başdüşman olarak vurgulanması ve uluslararası politikaların bu bağlamda üretilmesi gerektiği doğrudur. Ancak, BM'de savaşın başlama tarihinin ortak olarak belirlenmesiyle başlayıp, savaşla doruğa ulaşan "birlikte silah çekme" pratiği, yeni tavırlar gerektiriyor. Ortadoğu -kaçınılmaz olarak bütün dünya- ezilen ulusları ve emekçi halklarına karşı, ABD ve AT emperyalistleri, sıcak cephe olarak tek vücut. ABD'yi AT'tan izole etmenin hiçbir anlamı kalmamıştır. Bu sıcak süreçte, başdüşman -AT emperyalistlerini de kapsayan- Pax-Amerikan'dır.

Körfez Savaşı, geçici bir farklı görünüme neden olmakta ise de, yaşanan genel süreç bazında çelişik tavırlar, ikili ilişkiler, ani değişimlerin birbirini kovalamasının dinamikleri mevcuttur. Emperyalistler arası ayrışma ve çelişmelerin kızışmasının nüveleri, orta vadede belirginleşme aşamasına girecektir. Dünya karşı-devrim cephesi, şu anda kopuk bir birlik sergiliyorsa da iç çe-

uzaktır.

Ekonominin yeni devleri

Kimi emperyalist ülkelerin, 2. Dünya Savaşı sonrası emperyalist devletler arası statükodan sıyrılma ve atılım olgusunu ekonomik yapıyla biraz daha somut/ayrıntılı irdelemek yararlı olacaktır.

1980'lerde, ABD ekonomide de dünya emperyalist sisteminin "gözde" si durumundaydı. Gerçekte ise buna, "görünümündeydi" demek daha doğru olacaktır. Çünkü, gerçekten de bir şişme ve dolayısıyla yanılma söz konusuydu. Kovboy Başkan Reagan, Amerikan ekonomisinde de iyi at oynattı! Ama nasıl? Verimlilik düzeyi düşük ve ucuz emeğe dayalı hizmet sektörüne yüklenerek. Hizmet sektörü, Amerikan milli gelirinin neredeyse dörtte üçünü oluşturuyordu. Bilindiği üzere, verimlilik düzeyi bir ekonomideki performansın önemli ölçütlerinden biridir. 1980'lerde ABD'nin ortalama verimlilik artışı yüzde 1'de kaldı. "Başarı"nın ne kadar yapay olduğunu, bugün ödenen bedeller çok net olarak gözler önüne seriyor ve "yaşlılık sendromu" ile birlikte anılır olan AT emperyalizmi,

MOSSELLİT:

İtalyan
oyuncak
silah
imparatoru.
Körfez
Savaşı'nın
başlaması
ile
yüzü
gülünlerden
biri de
o.
Oyuncağı
bu kadar
sevindiriyorsa
sahicisi
takla
altırıyor.



leşmelerin yoğunlaşması durmuş değil. Dolayısıyla SB'nin dize gelmesiyle, iki rakibin denetimindeki iki kutuplu dünyanın geride kalması, girilen çok başlılık süreci, uzun vadede emperyalistler arası bir istikrarın temeli olmaktan

1990'lara hakim olmaya aday. İtalya Dışişleri Bakanı De Michelis, *New Perspectives Quarterly*'de, bu olguyu "Avrupa'nın yükselme sürecinin başında" olmak biçiminde tanımlıyordu. Yükselme sürecini, sadece ekonomik ya da teknolojik

olarak anlamak yanlış olur. İtalyan Bakan'ın da dikkat çektiği üzere, *yükselmeye başlayan, tıkanıklıkla sığırmanın, politik sığırma*yla *tamamlanması* sayesinde yeni boyutlar kazanabilecek. AT'n "tek pazar" programı bu amacın temel taşıdır. 18 Avrupa ülkesinin oluşturduğu 400 milyon kişilik dev pazar, 6 trilyon dolarlık bir büyüklüğe erişmeyi amaçlıyor. Bu ABD'yi de Japonya'ya da geride bırakarak, "dünya ekonomisinin çekirdiği" olma idealidir.

Şu da bir gerçek: Japonya yalnız değil, bir anlamda *alman* bağlaşıklarıyla sürdürüyor. Bu, son 20 yıllık kalkınmanın belirginleşen Uzak-doğu'daki sonucudur. Aynı sıyrılma sürecinin Avrupa ucunda, Almanya yürüdü. Onun bağlaşığı, daha endirek bir biçimde (yani doğrudan doğruya katılarak ya da iç edilecek) Doğu Almanya oldu. Ki Doğu Almanya, sık sık öyle gösterilmek istendiği gibi, bir "yük" değil. Sanayileşmede, dünyanın "ilk on"nu arasında sıralanan bir dinamiktir. Ya Japonya'nın bağlaşıkları? İşte, "Asya Kaplanları"; yani Tayvan, G. Kore, Singapur vs. Bangladeş de aynı yolda. Nedir bu yol? Japonya'nın yarattığı, sürekli genişleme zeminine dahil olmak. SB'nin kapıları aralanan pazarı, iştaşı kabartukça, ABD ve AT emperyalizmine karşı, "ortak zemin" Asya Kaplanları'nın nesnel gerçekliği oluyor.

Emperyalist dünyadaki cepheleşmeler, tekrarlıyalım ki nitelik ve kapsam açısından oldukça kamaşık. Çok kutuplu dünya görüntüsü, cepheleşmelerin netleşmesinin bir geçiş süreci gibi. Gerçekte, alttan alta, kısmilikten genelleşmeye yönelik bir netleşmeye dikkat çekmek gerekiyor. Sıyrılanlar, kendi alt maddeleri olacak çevre-bağlaşıkların "ortak zemin"inde takılıp kalamamakta. Sıyrılanlar arası "tek el evlilikleri" trafiğinin yoğunlaştığı artık bir gerçek. ABD'ye karşı nesnel konumlanışlar, doğal olarak öznel ortak çabalara götürüyor. Burada veri olarak, AT ve Japonya'ya almak mümkün. Boeing ve Airbus'ın "Avrupa Sanayi Birliği" olgunluk dönemini yaşıyor sayılır. Sivil havacılıkta egemenliğe oynayan bir birlik. Fakat eşikte Japonya var.



Fiili savaş halinden en çok zarar görenlerin başında sağlıkçılar gelmekte. (Fotoğraf: Hasan ŞEN)

Gelecek on yıl içinde, bu alanın yüzde 10'nu talep ediyor. Bu yeni, "tek el evlilikleri"nin, güçlü zeminlerinden biridir. "Okun'dan örneklemek gerekirse; Daimler Benz ile Mitsubishi'nin yaptığı anlaşma!

Sorunun bir yanı da şu: Örneğin Almanya'nın devlerinin yeni evlilikleri, son 20 yıldır ABD'nin kuşatılması sürecine de oturuyor. 1970'lerin başında, Alman Siemens'in, Amerikan Computist Company'ye ortaklığı, bir kilometre taşı önemindedir. Süreç, nereye getirdi? Bugün Siemens, New York kentinde kurduğu merkezden, 50 ağır sanayi fabrikasına sahiplik yapmaktadır. 19 tane bağlı şirketi var. Siemens, 2000'li yıllarda ABD'deki ticari hacmini, yüzde 20'ye çıkarmayı hedeflemekte. Siemens, sürekli yutuyor. 1989'da Bendix Electronic ve sonra Nixodonmen (Alman), İngiliz BLC, Roma-IBM vs. Siemens, Londra'da da General Electric'i buldu. "İstenmeyen bir birliktelik ve asimilasyon süreci" olarak da ifade edilmekte. Fakat ABD yönetiminin tutuşması ve müdahale eğilimi, baskın çıkacak yan hakkında bir fikir verebilir. Yönetim, General Electric grubunu istemiyor. Çünkü bu tek el, NBC yayını firmasının sahibi.

ABD'deki kalkınma hızı

düşüşü, artık dibe vuruyor. 80'li yıllardaki yüzde 3 oranında tutmak mümkün olamıyor. AT ise, 1990'larda yüzde 5'lik büyüme hızı tutturarak, ABD'nin büyüme hızını katlamayı amaçlıyor. ABD'de "tasarruf ve yatırım" oranları düşüyor. Yeni Kurulan Avrupa Kalkınma Bankası'nın Başkanı Jacques Attali, "uzun vadeli bir vizyonu bulunmayan ve imalat sanayiine gerekli önemi vermeyen ABD'nin, verimlilik artışı bakımından Japonya'nın ve Avrupa'nın çok gerisinde kaldığını ve dünya ekonomisindeki liderlik rolünü kaybetti"ğini vurguluyordu. Yani *durgunluk* değil, *gerileme* ya da *düşüş*! Bugünkü milli üretim artışı, yüzde 2'dir. Aynı sorunlarda, Japon ve Alman ekonomilerinin verileri farklı şeyler gösteriyor. ABD'ninkinden neredeyse bir kat daha fazla bir gelişmeleri var.

Tarihsel gelişim bağlamında, *çekilme* ve *sıyrılma* olgularına verilerle bakalım.

ABD bütçesi, on yıldır sürekli açık veriyor. Ortalama ücret, enflasyona göre ayarlanır. Ama 70'lerden beri hızla düşüyor. İç pazar egemenliğinde, büyük bir farklılaşma yaşandı. Geride kalan parlak 20 yıl içinde, iç pazarda eritilen -örneğin elektronik ev eşyalarının yüzde 100'ü- Amerikan firmalarınca üretilirdi. Bugün bu oran, sadece yüzde 5'tir.

Dünya pazarlarındaki rekabet gücü kaybı, bu tablonun önemli diğer bir unsuru. Dünya pazarlarında, 1950'lerde ABD mallarının rekabet zorunluluğu, yüzde 5'ti. Bugün yüzde 75'i buluyor. Farklı bir ifadeyle, ABD 1950'lerde yüzde 95 rakipsizliği yaşarken, 1990'lardaki rakipliliği, yüzde 75 olmaktadır. Tekel durumu, yüzde 25'e inmiştir.

ABD ekonomisindeki gerileme, bir sendeleme değil. Gerilemenin sürekliliğine, orta vadede kesin gözüyle bakılmaktadır. Bugün, burjuva uzmanları ve stratejistlerin tartıştığı ise bunun hızıdır. Yavaş yavaş bir gerileme mi, ani bir çökünkü mü? Kestirme yanıtlar yerine, olgulara bakalım.

Burada, Japon ve Alman tekel-lerinin ABD finans kapitaline "kapak attığı" bir olguya değinmek gerekiyor. 80'li yıllarda, Japonya ve Almanya'nın ticari bütçe fazlası sözkonusu. Buna, "yüksek tasarruf"u da ekleyin. Öte yandan, ABD'nin son 10 yıldır süren büyük bütçe açıkları! Alman ve Japon bankalarının ABD'nin büyük bütçe açıklarını kapatmasının kaynağı konumuna geldi. Ki artık onlar, dünya bankacılığında "iki en büyük"tü. ABD ise onların bir alt maddesi! Hiç ilgisiz bulunacaktır, ama şu "alt madde oluş"un "iki Al-

manyalı'nın birleşmesinde, ABD'nin tavrına katkısı ne oldu" sorusu, ilginç sonuçlara götürebilir. Glastnost olayında, eksik vurgulanan bir nokta var ki o da bu ilginç sonuç kapsamındadır.

Önce bir belirleme yapalım: SB, ABD ile rekabetten yenilerek çekildi. Evet, gerçek durum bu. Fakat ABD'nin, "SB karşısındaki zaferi" sözkonusu dünya emperyalist sistemi bazında ele alınırsa, ABD "yenilen cephe"nin galibi durumundadır. Teknolojiyi ilerleme harcamalarında, ABD, Japonya'nın yarısı kadar bir oranda. ABD tekelleri, yeni buluşlarını uluslararası pazarlara süren diğer emperyalist tekel-ler karşısında sürekli geriliyor. Japonya, dünya pazarlarındaki payı konusunda ABD ile eşitlenmiş durumda. Bilgisayar programlanmasında, telsiz ve iletişim teknolojilerinde ABD'nin açık gerilemesi var. Nesnel durum aksi olsaydı, "baş ortamı"ndaki katkısı ve Avrupa, Doğu Avrupa politikalarındaki uzlaşmacılığı, gerekçesiz kahrdr.

İlgisiz bulunmaması gereken noktaya dönelim. İki Almanya'nın birleşmesini "okey"lemedeki nedenlerinden biri, bu altbaşlığımızla ilgili.

Şöyle ki: Almanya'nın "fazlası"nın, en azından hızını kesmek,

olabilirse durdurmak, (ABD için ideal olan ise "fazla"yı "açık"a dönüştürerek) bir gereklilik. Doğu Almanya, Federal Almanya için genel anlamda bir "yük" sayılmaz. Ama "yük" sayılacağı yerler de yok değil. Doğu Almanya, bir yatırım alanı olmak durumunda. Eski-miş altyapının (köprüler, yollar vs.) yenilenmesi gereksinimi var. Bu, bugünkü "fazla"yı önemli oranda kemirecektir. Bu aynı zamanda, bir hız kesmedir. Dolayısıyla, ABD'nin de yararınadır.

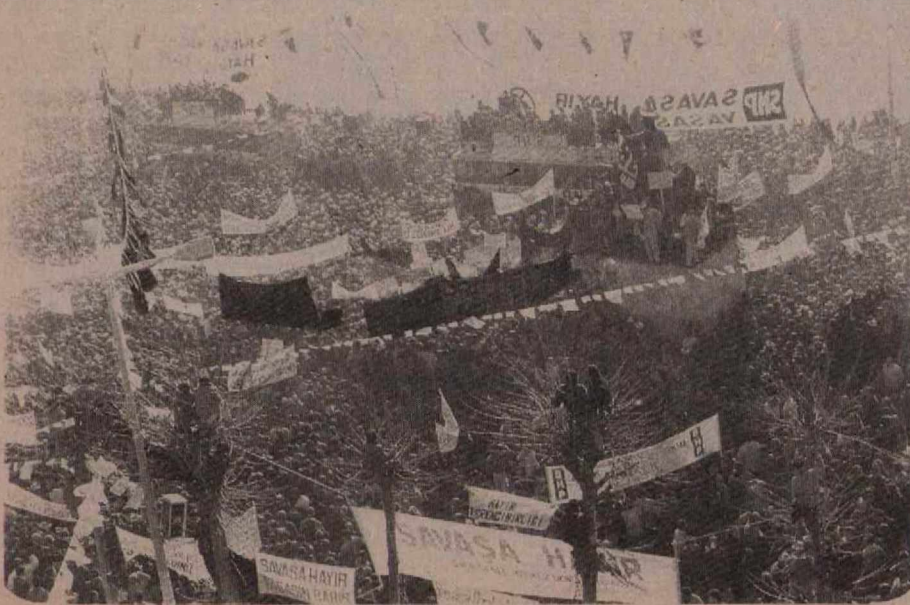
Dünya jandarmalığı kolay değil

Dünya Kalkınma Bankası Başkanı Attali, "halen kurulmakta olan yeni dünya düzeninde liderlik rolünü Japonya ya da Avrupa oynayacak" diye demek vermektedir. Ekonomik alandaki atılıma bakarak, gelişmenin esas yönünü böyle tespit etmek mümkün. Ama bu o kadar, kolay ve pürüzsüz değil. Dahası farklı olasılıkları da içermektedir.

Toplumsal ve siyasal uluslararası olgulara damgasını vuran yönü/ gelişmeyi vurgularken; olgulardaki ikili durumu gözden kaçır-mamak yaşamsal bir öneme sahiptir. Farklı bir deyimle; gelişmenin, değişimin esas yönünü vurgularken, tali olanı yoksaymamak. Bu genel saptamaları, AT veya Avrupa birliği için yapıp AT'a, "bütünleş-me" gelişmenin esas yönünü teşkil ediyor. Ancak bu "birlik"e mükemmel ya da sorunsuz bakmak, bugün tali durumda da kalsa, "aynı-kçı" eğilimleri yoksaymak doğru ve gerçekçi değildir. Her üyenin, AT'a yaklaşımı ve beklen-tilerinde olduğu gibi, ABD ve SB'ye yaklaşımlarında da önemli farklılıklar var. Daha somut belirtmek için, İngiltere'nin bulunulan süreçte ve birçok konuda, AT'tan çok ABD'nin yanında, yakınında saf tutmasının altını çizebiliriz.

AT'taki "bütünleşme"

Pendik'te savaşa karşı düzenlenen mitingine 50 bine aşkın katılım sağlandı. (Fotograf: Komünist. ŞİMŞEK)



mükemmelenmediği ve ekonomik sıçrayışın, siyasi ve askeri sıçrayışla tamamlanmasının, hiç de o kadar kolay olmayacağı ve hatta orta vadede, "birlik"i bozabilecek dinamikler bile içerdiğini, en iyi Körfez Savaşı gösterdi. Öyle ki birçok kişi için, "Avrupa birliği düşü çok ağır bir darbe yedi". Ekonomik alanda, ABD'yi silkeleyen AT'nin Körfez Savaşı'nda siyasi ve askeri alanda da ABD inisiyatifi kırılabilir umudunu şimdilik kırıdı. AT emperyalistleri, tek örgüt çatısı altında bütünlüklü bir oluşum olarak; askeri ve siyasi alanda acemiliklerini ele verdi. ABD, dünya emperyalist sisteminin, siyasi ve askeri sınıf başkanı olduğunu bir kez daha kanıtladı ve çok yönlü birçok avantaj sağladı.

ABD'nin gayretleştiği, jandarmalık görevini "yeni düzen"de pekiştirerek sürdürme çabası, oldukça işe yaradı da AT ülkeleri, askeri ve siyasi bağlamda hızla durma, hızla çıkma tavrını, savaşta da sürdürdüler. 12 Eylül 90 tarihli *La Stampa* gazetesinde bu konudaki "Avrupalı rahatsızlığı" dile getirilmekteydi. Gazeteye göre, "Berlin duvarının yıkılışından beri eski katanın gene olayların merkezi haline dönüşünden bahsediliyordu. Avrupa yeniden sahneye çıkıyor ve birden bire yazısına hükmetmeye başlıyordu." Polonya, Macaristan ve Doğu Almanya'yı sınırın içine yeniden almak, AT için "yüceltilici bir görünüm" sayılmaktaydı. *La Stampa*'ya göre bu henüz "akadik bir düşün". ABD cephe oluşturuyor, BM'yi harekete geçirip Pax-Amerikan'ı kotarıyor, Körfez'e asker ve silah yığıyor... Hemen arkasında İngiltere var. Diğer AT ülkeleri, operasyona(!) sadece

Fransa ise, aynı tellerden çalışıyordu. Mitterand, konferans planıyla bir anda ortalığı karıştırdı. İttifakın çatalayabileceği tartışma ve kaygılarını alevlendirdi. Fakat Mitterand'ın planını Irak yanıtsız bıraktı. Fransa Cumhurbaşkanı, savaş başlayınca, Fransız birliklerini ABD'li komutanların emrine verdi.

Ezilen ulus ve halklara karşı dayanışma

TASS Ajansı, Ekim başlarında Gorbacov'un Alman Sosyal Demokrat Parti'nin Başbakan adayı Oskar Lafontaine ile yaptığı görüşme hakkında bilgi aktarmıştı. Gorbacov'a göre, dünya ulusları Körfez'de "yeni düzen"in ilk sınavını başarıyla vermişti. SB Devlet Başkanı, "yaşanan

değişimleri küçümsemeye gerek yok. Bir çağ atlıyoruz, yeni bir döneme giriyoruz" demekteydi. Nedir yaşanan değişimler?

En taze örneklerinden başlayalım. Irak'a karşı görülmemiş bütünlükteki ortak tavır ve abluka! Alman halkının kaderini, Alman burjuvası ve diğer emperyalistlerle dânişıklı çizme pratiği. Hayır, bunlar hiç de söylendiği gibi "ilk başarılar" değil.

"Yeni düzen"in pratiği, Malta Zirvesi'nden hemen sonra genel bir olgu haline geldi. Emperyalistler arası dânişma ve dayanışmanın birçok

halkası sıralanabilir. SB, dolar ve mark karşılığında, kelimenin tam anlamıyla "dostları"nı satıyordu. Mak-yavelizmin yıldızı, yalnız bizde parlamadı. ABD Eski Dışişleri Bakanı Haig, Ağustos ayında bunu açıkça ifade etti:

"Bence Moskova... paramızı Ortadoğudaki emperyalist eğilimlerimize göz yumabilecek kadar çok istiyor. Parayı elde etmek için de BM'de bizimle işbirliği yapıyor." (3)

Malta Zirvesi sonrası, somut halkaları anımsatalım. Kendi anımsatmak kaydıyla, Doğu Avru-



PENDİK MİTINGİ: Birçok grevdeki fabrika ve işyerinin işçileri, 'Savaşa Hayır' dedi. Çünkü emeğin mücadelesi, savaşa karşı mücadeleden geçiyor artık. (Fotoğraf: Komünist. ŞİMŞEK)

Irakın, Kuveyt'i ilhakı karşısında, AT bütünlüklü bir politika ve tavır geliştiremedi. İlk günlerdeki şaşkınlık ve kararsızlık, hızla BM çatısı altında(!) ABD'nin inisiyatifi gimeye vardı. ABD, ayak sürtüyen Avrupalı müttefiklerini tehdit bile ediyordu. Avrupa'daki birliklerini geri çekecek! Böylece "katıya güç politikasının egemen olduğu eski kötü günleri anımsatan bloklar ve ittifaklar olarak bölünmesine bile neden olabilecek siyasi parçalanmalara yol açabilir" di. (8)

mali katkılarda bulunuyordu. BM kararın çerçevesinde, Suudi Arabistan'a birlik göndermede de gönülsüzdüler. Almanya'nın yabancı ülkelere asker göndermesini, anayasası yasaklıyordu. 1 milyardan az mali katkıda bulunacaktı. Bu, ABD ve İngiltere ile arasını fena halde açtı. "Mali katkı" ABD'ye 55 milyar, İngiltere'ye 540 milyon dolar oldu. Ancak kızgınlık ve sürtüşme, giderilmiş değil.

pa'daki çöküşleri onaylamak. Romanya'da emperyalizmin tezgahladığı oyunlara ortaklık! Daha önce, Panama işgaline yeşil ışık yakmak. Küba ve Nikaragua'ya yardımı kesmek. Aslında, "yeni düzen" in ilk adımı El Salvador'da atılmıştı. *Time* dergisi yazdı:

"Süper gizlilikle süren ABD-SB pazarlıklarının ilk meyvesi!" (4)

Gerçekten de Orta Amerika, yeni politikanın deneme alanı oldu. Peru, Kolombiya ve Guatemala'daki silahlı devrim hareketlerini dağıtmak, bu planın kapsamında. Litvanya, Estonya ve

Azerbaycan politikaları, hep danışıklı oluyordu. Almanya'nın birleşmesinin bedellerinden biri, 5 milyar mark "kredi" almak oldu. SB, Doğu Almanya'daki askeri gücünü ise, 12 milyar mark şartıyla çekmiştir.

Görüldüğü üzere, Körfez savaşına gelene kadar, "yeni düzen" in birçok meyvesi alındı. Birçok halkası yaşandı. SB Başbakan Birinci Yardımcısı, Irak'ın Kuveyt'i ilhak istediğinden önceden haberdar olduklarını açıklamıştı. Irak yetkilileri, sıkıştırıldıkça SB'ye uçup, "böyle yaparsak ne dersiniz" sorusunu sormuştu. Başbakan Birinci Yardımcısı, "yapmayın" dememekle, Irak'a yeşil ışık yaktıklarını vurguluyor. Nedenini de açıklıyor. Çünkü Batı, SB'nin istediği 5 milyar dolarlık yardımda nazlanıyordu. Gorbacov, Houston Zirvesi öncesi Bush'a niyetini açmıştı. Batılı emperyalistlerin çoğu bunu erken buldu. Kapitalizme (Batı tipi) geçme yönünde, köklü ekonomik karar ve uygulamalar talep ettiler. Körfez Savaşı, SB'nin bu açıdan nasıl işine geldi? Başbakan 1. Yardımcısı, yeterli petrol kaynaklarını ve bilmem kaç tonluk altın stoklarını anımsatıyor. Batının vermediği parasal kaynağı, bu bunalım sırasında böylece kendi kıymete binen olanaklarıyla karşılayacaklardı, SB de Körfez bunalımının ürünlerini, o günden toplamaya başlamıştı. Top-



"Emperyalist savaşa gençlerimizi göndermiyeceğiz" diye haykuran onbinler. (Fotoğraf: Komün II. ŞİMŞEK)

ladıkça, ABD'nin yanında daha bir aktif rol oynamaktadır.

SB, büyük bir petrol üreticisi. Ama ekonomi dar boğazda, döviz sıkıntısı çekiliyor, perestroykanın yolu tıkalı... Batılı emperyalistler, "yardım" da büyük adımlar atmıyor. Körfez bunalımıyla, Batılı emperyalistler SB ekonomisini "kurtarma yükü"nü büyük ölçüde omuzlarından attı. Nasıl mı? Petrol fiyatları 11 dolardan, 44 dolara yükseldi. SB'ye yılda 2 milyar dolar gelir artışı sağlamakta. Petrol üretme teknolojisinin geriliği ve tesislerin eskiliği sorunu da çözülmekte. Çünkü Körfez bunalımı dolayısıyla petrol üretimini arttırması için, Batılı emperyalistler SB'ye her türlü teknolojik "yardım"ın yolunu açtılar.

Gelinen noktada, SB'nin bu bağlamdaki konumu ne? Batılı emperyalistlerin, muslukları açmak için dayatıkları şartlar, yerine getirilmekte. "Serbest piyasa ekonomisi"ne 500 günde geçme planı yürürlüğe girdi. Orda artık "Şatalin planı" uygulanıyordu. Bu planın yürürlüğe girmesi karşısında, SB'nin Körfez Savaşı'nda ABD'ye verdiği destek, çok fazla bri şey sayılmasa gerek. Ancak nomenklaturanın hesapları çatıştı ve Şatalin programı durduruldu. "Yeni düze" in temel ge-

çeklerinden biri de SB'nin, Batılı emperyalistlerle bütünleşmek için, hiçbir fırsatı kaçırmaması değil mi? Bu tavır, Irak'a karşı tutumda doğruğa uluşmuştur. Elbette gelecekte, yeni doruklar olacaktır.

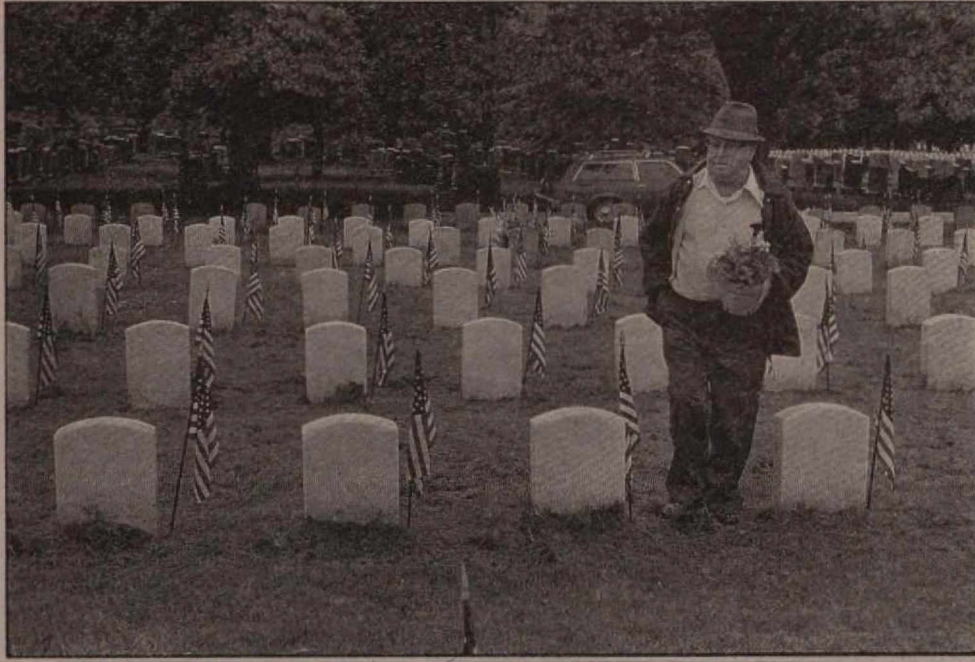
"Yeni düzen" de, SB artık bir "eklenli güç" tür. Sermaye ve teknoloji karşılığında, Batılı emperyalistlere vermeyeceği taviz yoktur. Artık dünyanın "süper devlet" inden, ABD ve AT'tan bağımsız tavır geliştirmesini beklemek olanaksızdır.

"Yeni düzen" in Ortadoğu komplosu

Henri Kissinger, her şeyi bütün açıklığıyla söylemekle ünlü bir emperyalist politikacıdır. İyi bir politika simsarıdır. Bu özelliğini, Körfez bunalımında da göstermekten geri durmadı. "Yeni düzen" in Ortadoğu'daki komplosunun asıl amacını özetleyivermişti.

"Konunun petrol değil, soğuk savaş sonrası dünya istikrarı" olduğunun altını çizdi. Bu istikrarda, ABD'nin konumunu sağlamlaştırmayı amaçladığını da ekledi.

Krizin perde arkası açığa çıktı-kça yaşanır kılınanların adeta ısmarlandığını söyleyebiliyoruz. Körfez'de savaş, adım adım kota-



Vietnam'da ölenlerin mezarı. Körfez ABD'nin yeni Vietnam'ı olacaktır. (Fotoğraf: Constantine MANOS)

rıldı. Irak'ın ekonomik açıdan aşama aşama kumpas alınmasıyla, işgal ve ilhaka zorlandığı artık ortada. Daha önce *Komün* de geniş olarak değinmişti. Bu noktada, *Yeni Demokrasi*'nin yerinde bir tanımlamasını anmak gerekiyor: "Saldıran 'çılgin Saddam'sa, çıldırtan ve de saldırtan emperyalizmdir". Nitekim, Özal yönetiminin "kraldan çok kralcı"lığı zıvanadan çıkarması karşısında kendini tutamayan Demirel de; "savaş siparişi mi aldınız" diye sormaktaydı. Komplo ve sipariş (ısmarlama) savaş, artık birçok noktada sırtıyor, yaratılan bahanenin ardındaki asıl gerçekler su yüzüne çıkmaktadır. "Deli"ye ölümcül oyuncakları satmak, başlı başına savaş siparişi idi. "Oyunca-kçı dedeler", "cin"i şişeden bile bile çıkardı. "Manevi evlat"ını en çok da askeri olarak besledi ve silaha doyurdu. İngiliz yazar Andrew Lycett'in mizahi itirafı, oldukça çarpıcıydı: "Düşmanımızı bulduk, meğer bizmişiz". (6) ABD, en çok da Suudi Arabistan ve Kuveyt'i kullanarak, Irak'ı ekonomik ablukaya aldı. Nefessiz bıraktı. Köşeye sıkıştırarak, Kuveyt'i işgal tuzakına çekti ve Irak da bu tuzaka atıldı. Saddam, ilhaktan önce durumlarını 30 Mayıs'ta şöyle özetlemekteydi:

"Eğer dayanma gücümüz kal-

mış olsaydı, bu tür davranışları hoşgörülle karşılamaya devam ederdik. Fakat üzerimizdeki baskılara daha fazla dayanabilecek durumda değiliz." (7)

ABD, tezgahlayan olmanın rahatlığıyla harekete geçti. Ne yapılacağına karar ve inisiyatifi, hemen eline aldı. Diğer emperyalist ülkelere ve bölgedeki uydularına onaylatıyor, fatura çıkarıyor, pay dağıtıyordu...

NATO'dan METO'ya

Sık sık üzerinde durmuştuk. Varşova Paketi dağıldı. NATO, işlevsiz ve düşmansız kaldı. Sorun şuydu:

NATO'ya ya yeni düşmanlar bulunacak ve dev askeri güç yeni alanlara yönlülecek, ya da yönelecek yeni alanlar için, yeni askeri paktlar oluşturulacaktı. Körfez Savaşı, buna da yanıt getiriyor gibi. Yani öyle ki Körfez Savaşı, bütün sorunun kendine çeken, düğümleyen ya da yol açan bir paratoner durumunda.

Hesaplardan biri, NATO'nun yerine, METO'nun oluşturulması. Bush-Gorbaçev görüşmelerinde, bu konu da olgunlaştırılmış benziyor. Yeni NATO'muz(!), METO (Middle East Treaty Organization) olacak

METO'nun en dinamik güçleri Mısır, Suudi Arabistan, İsrail ve Türkiye! Özal, "işbiririci"liğini burada da gösterme çabasına girmekten geri durmadı. Beş Arap ülkesini kapsayan Ortadoğu gezisi, en çok da bu amaca yöndikti.

T. Özal, önce Bush'tan dersini aldı. Geziyle, verilen ödevi diğer yükümlülere de iletmiyordu. Türkiye yıllarca, Batının

SB'ye karşı koçbaşılığını yaptı. Bugün, efendi ve hizmette bir değişiklik yok. Yön değişti. Koçbaşılık, bundan sonra Ortadoğu çerçevesinde olacak. "Yeni güvenlik rejimi", "perol NATO'su, yani METO; Ortadoğu'da ulusal ve sosyal devrimlerin boğulmasına yöneliktir.

Emperyalistlerin şimdiki ivedi sorunu, Irak'ı bir an önce Kuveyt'ten atmak ve askeri, siyasi ve ekonomik olarak harap etmektir. Bu bölgesel bir paylaşım savaşıdır. Bu savaş, Irak ve Ortadoğu halkını daha fazla kırdırmadan sona erdirmek, emperyalistlerin hesaplarını mümkün olduğunca bozmak; ulusal ve sosyal devrimler örgütlemek ise, devrim ve anti-emperyalist cephenin ivedi sorunudur, olmak zorundadır.

DİPNOTLAR:

- 1-Cumhuriyet, 29 Ağus. 1990
- 2-Time, 4 Haz. 90
- 3-Yüzyıl, 7 Ekim 90
- 4-Yeni Demokrasi, özel s: 13
- 5-Milliyet, 25 Eylül 90
- 6-The Wall Street Journal 22 Ağus. 1990
- 7-Gentlemen's Quartly, Andrew Lycett
- 8-La Stampa, 12 Eylül 1990

Söz uçar yazı kalır

Okuyucularımız anımsıyacaktır. H. Şimşek'in 7. sayımızda, "Artık Parçalanmasın Namlular" başlıklı bir yazısı yer almıştı. Şimşek yazısında, Kanı Soral'ın Komün'e eleştirilerine atıfta bulunmuştu. Artık K. Soral, aradabir sayfalarımıza kendi yazılarıyla konuk olacak. K. Soral kim? Bundan ziyade, ne yazdığı ve yazacağı önemli değil mi?

Kanı SORAL

Bu yazıyı, diyelim ki on yıl sonra, tam yolun saplanıp kaldığı ormanlık bölgede, elimizdeki haritanın yanlış olduğuna karar verdiğimiz ve yolumuzu kaybettiğimize kanaat getirdiğimiz sırada, birdenbire karşımıza çıkan ve elimizdeki haritaya göre o anda o yerde olması olanaksız olan yön gösterici trafik levhasıyla karşılaşır gibi karşılaştığımızda göstereceğim tepkiyi ölçmek için yazıyorum; söz uçar yazı kalır.

Bu savsöz doğruysa, başlıca nedenimin elbette bu olmadığı ve elbette başka başlıca nedenler arasında önemli ve burada değinilmesinde yarar bulduğum, dosdoğru -arada 't' yok- dost olmanın gereğini üstlenmeyi de amaç kabul ettiğimi belirtebilirim. Öte yandan, "dağdayken denizden bahsetmekten vazgeç" ilmesini öneriyorsak, "denizdayken dağdan bahsetmekten vazgeçme"yi daha baştan önümüze koymuş olmalıyız. (2) Başka deyişle kafaları sarsmak isteyen, kafasının sarsılmasını içine sindirebilmelidir. Öteki nedenler ilerledikçe ortaya çıkacağına göre, yazmaya neden bu kadar ara verdiğime getirmek istiyorum sözü. Politikayı, bu her yolun mübah sayıldığı, her türlü dalaverenin, üçkağıdın döndüğü, saflığın, dürüstlüğün ve iyinin istirmar edildiği; vefanın, hakbilirliğin esamisinin kalmadığı, ortalığı bir sonradan görmenin doldurduğu; mizahın, nezaketin, sanatın ve hoşgörünün yokedildiği zamanımızın, bu 'at iziyle itinin' birbirine karıştığı/karıştırıldığı camiayı sevmiyorum. Hatta nerdeyse, öyle ki bu camiadan -zaman zaman nefret ettiğimi bile söyleyebilirim. Gerçeklerine, yaşadıklarımı yazıyorum. Yaşadıklarımın ne olduğu sorulursa, sizin yaşadıklarınızı gösteriyorum.

Yazmaya -yeniden- başladığıma göre, kesin dönüş mü yapıyorum? Sanmam! Durumumu, her yıl izine geldiklerinde bir dahaki yıl kesin dönüş yapmaya karar veren, aradan birkaç gün

bile geçmeden trafiği, hayat pahalılığını, memleketin genel gidişatını görünce vazgeçen Almancılarımıza benzetebiliriz. Konu her ortaya atıldığında memleketi dönmeyi "ciddi" olarak düşünün; tasarlayan, hatta resmi toplantılar yapıp kararlar alan, yürekleri başka lisandan konuşan mültetecamızın -istisnalar kaideyi bozmaz- durumuna benzetmeyişimin nedeni, politikayı yerinde tespit olanaklarına benim sahip oluşum, onların memleketi yerinde tespit olanaklarına sahip olmayışları. Böylece onlar ne denli "boş zamanlarını değil hayatlarını" bu işe yatırmış bani'lerse, ben o denli "çekilinen bireysel köşeden ve hayat damarları kesilmiş kuru mecradan kopup, yeniye katılmak" hususunda olumlu yaklaşım geliştiremeyen bir harabiyim. (4)

İmajlarla konuşmak tehlikelidir. Sizin yüklediğiniz anlamı, muhatabınız yükle(ye)meyebilir. Kullandığımız iki anlamlı -sözcükten, kastetmediğiniz anlama yüklenerek, yüksek sesli itirazlara, b a ş t a n hesapladığımız/hesaplayamadığımız sonuçlara yol açar. Diyelim ki 'kırmızı kolluklu engizatörler'den söz ettiniz. Adımın bir 'karayüzlü'ye çıkarılması için hiçbir neden yok. Çünkü tanrılara karşı geldiniz. Çünkü siz krala çıplak dediniz. Halbuki 'kırmızı kolluklu engizatör' tanımının, imajın kapsadığı alan dışındaki realitesi Üsküdar'ın ötesine geçmiştir. Yaşadıklarınıza bir bakın! Hukukun ahlak dışı niteliği, zorunlu olarak yargıcın da ahlak dışı kalışına -için adına ve rağmen, insanları yasalara uymaya zorlamak, uymayanı mahkum etmek ahlak dışıdır- hükmeder. İçin, adına ve rağmen, yetkisi kendinden menkul misyonunun yargı mekanizması daha baştan işe koyulmuştur. Doğrunun ve gerçeğin -sonsuz- parçalılığını kavramayan, bütün doğruları kendinde, bütün yanlışları da muhatabında -muarızında ve muhalifinde- toplayan; için, adına ve rağmen hareket etme yetkisi kendinden menkul kurtar

ıcı, kurtulunması zorunluluk kazanmış bir tehlikedir. (5)

Amacım haşîye yazmak, bunu ivedilikle belirtiyim. (6) Sizin yazmadığınız bir metinse bu ve dostluğun teklif kabul etmeyen akışı içinde biraz da paldır küldür söylenmiş, yazılmış sözlerle -imajlar- kurgulanmış bir "sohbetsé" ve üstte birde ortada daha önce yapılmış bir öneri varsa -kaldı ki istenen yanıtlar tıkr tıkr alınacaktı. Demek ki Dost takiye yapmayı uygun bulmuş- haşîye yazmak zordur. (7)

Zorun üstesinden gelmek için, sandıldığı gibi hemen masaya oturmam; tutup şehir dışındaki, ne zamandır aklıma koyduğum dağ tırmanmaya karar verdim. Bunca aradan sonra yazı yazmaya kalkmanın dağ tırmanmak kadar, hatta daha da fazla zor olduğunu anladığımda, yarım paket kağıt çoktan çöp sepetini boylamıştı.

Yılın bu mevsiminde yağmurlar da başlamışsa, dağcılık benim gibi bu işin erbabı olmayan hevesliler için sayısız tehlikelerle doludur. Ancak ne yazık ki benim hevesli olmaktan maada yükseklik korkum var. Çocukken mahsur kaldığım bir duvarın üstünden, oraya nasıl çıktığıma sonradan ben de şaşırımtım- itfaiye merdivenleriyle indirdiklerinde bir kolum omuzumdan çıkmıştı. O günden beri yükseklerden ve yüksekliklerden kaçtım. Çatıdaki televizyon anteni bozulduğunda ya bir komşuyu ya televizyon tamircisini çağırıyorum.

Bir kitapta okumuştum; bir şeyden korkuyorsak, korkumuzun üstüne gitmekle ortadan kaldırılabildik. Kitabın yazarı eski ve ünlü bir dağcıydı. Onunda yükseklik korkusu varmış. Korkusunun üstüne gitmeye başlayınca, yememekle kalmamış, bu sayede dağcılığa da gönül vermiş. Hatırladığım kadariyle Everest'e çıkabilen sayılı dağcılardan biriyim. Everesti tırmandığımda kendisine öyle güvenmeye başlamış ki çengeli fırlatacak bir araç bulabilse, kutup yel-dizine bile tırmanacaktım! (8)

Dağı tırmanamadım; uzaktan ne kadar küçük görünüyordu oysa! Bir solukta tırmanılabilir, az sonra zirvede keyifle bir sigara tellendirilebilir! Halbuki tırmandıkça başdönmesi, uçurum. İlk deneme başarısızlıkla sonuçlanınca -daha eteğindeydim- çaresiz geri döndüm ve bir hafta yorgan döşek yat-tım. Kalktığımda kafamdakileri kağıda döktüm ve ortaya bu haşiye çıktı. (9)

Türkiye'de satırarasını okumaya meraklı 'kari', okuduğunun ne anlat-tığıyla zerre kadar ilgilenmeyen bu tip, ne yazık ki sol sosyalist yazın okurları arasında da hayli var ve bu yazının sa-tıraralarında da dolaşacak. Yeraltı ko-şullarının bilinçaltında beslediği bilim-sel hiçbir değer taşımayan bu merak güdüsü, şimdilerde etc kemiğe büründü. Buna itiraz ediyorum. Diyor-um ki sol sosyalist yazın okuru, satıra-rasını değil satırı okumalı. Olayın nerde geçtiğinden fazla bilgi edinerek kalkmalı kitabın başından. Kimin de-diğiyle ilgilenmek yerine ne denikliğiyle de ilgilenmeli. Bizim görüşlerimizi taşıyan herkesin her dediği külliye doğru, muarızlarımızın görüşlerini taşıyan herkesin her dediği külliye yanlış olabilir mi? Kafasını dar grup koşul-lanmasından kurtaramayan sosyalistin sosyalistliği de kendinden menkuldür. Bu tarz, bu tutum; insanı, yayın hayatı-na atılmış yeni bir dergiye gönderdiği kutlama mesajını, bir sonraki sayıda 'yalanlamaya' götürebilir. Bu da bir tekzip değil, tekazüb olur. Tekazübün altında ezilense, insanın insan olma bi-linci ve kişiliğidir. Kişiliği ezilip yoke-dilmiş insanlar mı geleceği kuracak?! (10)

Muarız -ve muhalif- bir kalemin yazısını, -pek tabii bu yazıyı da okurken, eleştiri oku tuttuğu takıma yöneldi-kçe hop oturup hop kalkın, satır ara-sında bir de tanık bularak küfretenekten vazgeçmiş, yazılanları serinkanlılıkla değerlendiren, nezaketi, mizah duygusunu, besireti eken bırakmamış, duyarlılığı gelişmiş okurlara ihtiyacımız var. Ama aynı ihtiyaç, bir ihtilak ve iht-tikar haline gelmiş olan muhatap-muanız-muhalliflerine sövgüyle başlayıp sövgüyle bitirmemeyi adet değil, ilke edinmiş yazarlar için de geçerlidir. (11)

Söz uçar yazı kalır! Muhtemel süpekülasyonları şimdiden önlemek için, zahiri bir tedbir olarak, Kanı So-ral'ın Kanı Soral tarafından "tanzim edilmiş" hayali bir kimlik olmadığını, bunun dost tarafından, biraz da söyle-mek istediklerine elverişlilik yarattığı cihetle -bu yüzden Kanı Soral'a gönül borcu var- takiiye yapıldığını bilelim.

Tabii ki Kanı Soral'a bir çerçeve çiz-diği, kendi halindeki yaşantısından alıp vitrine çıkardığı -Kanı Soral vi-trinde olmaktan, bir vitrin mankeninin cansızlığı içinde canlı bakışların nes-nesi haline gelmekten de korkar ve un-utmayalım ki vitrin de bir yüksekliğe tekabül eder- diğer tarftan da, yükseklik korkusunu yenmekte bir adım daha ileri -karşılığında iki adım geri de-ğil-atmasına önyak olduğu için de Kanı Soral'ın Dost'a gönül borcu var.

Ancak, Kanı Soral hiçbir çerçeveye sığmaz! Çizilmiş bütün çerçevelerin mutlaka bir yanından dışarı taşır. (12) Onun çerçevesinin, çerçevesizlik olduğunu belirtmekte sakınca yok. Ne' var ki o çerçevesizliğin de ötesine geçmek ister. Her özgürlüğün aslında bir tutsak-lık olduğunu, öyleyse bu durumda



Dağı tırmanacağım. Yükseklik korkumu yenmek için başka yolum olmadığını biliyorum. Lamı cimi yok!

mutlak özgürlük diye bir kavram/ yaşantının olmadığını ve olamayacağını Kanı Soral da bilir.

Kanı Soral, bir "karayüzlü" değil.. Ama düşüncelerini ve duygularını da 'bir hırsızın feneri gibi pelerininin al-tında' saklayamaz! Kanı Soral, Kanı Soral olduğu için değer ve kabul gör-mek istiyor. Taşıdığı sanılan veya ona atfen sözü edilen kimliklerden herbirin-den dolayı değeri olmayan pragmatizm koktu-ğunu şınkılık merceği anlaşılmayan sa-dece bir koku- söylemeye bile gerek yok. Pragmatizmin açıklık kazandığı durum(lar)la karşılaştığında, Kanı So-ral'ın tepkisi, değeri kürke yedirmek ve arkasını dönüp -keenlemeyekün- ses-sizce eksilmektir. (13)

Dağı tırmanacağım. Yükseklik korku-mu yenmek için başka yolum olma-dığını biliyorum. Lamı cimi yok!

Her birimiz ne türden korkularımız varsa, yenmek için, korkularımıza denk düşen tırmanılacak bir dağ bul-mamız gerek. Ki bu dağ isterse Ever-est kadar -sekizbinsekizyüzseksen küsur metre- yüksek olsun. Biz ister-sek o dağcının yapamadığını da yapı-biliriz. Çengeli fırlatacak bir araç ara-maya -icatetmeye ne gerek var? Kollarımızı güçlendirelim! Bunun için de, işe en önce kafamızı kafamızın içinde değiştirmemiz gerektiğini kav-rayarak/kabul ederek başlayalım.

Kasım-Aralık 90

DİPNOTLAR:

1-Yahya Kemal
2-Birincisi Pasolini'den. İkinciye, Paso-lini'den ben ters çevirdim.
3-a)Camia'yı, futbol takımı benzetmesi ile eşdeğerlendirerek ve münavebeli kulla-mıyorum.

b)Elimde belgeler var!

c)Politikaya ilişkin kullandığım tanımlara homurdanıldığını biliyorum, hissediy-orum. Sevmeyişime yönelik itirazları da hoş karşılıyorum. Benim hoş karşılamam, sizin homurdanmanız, elmeccur bu deveyi bir-likte güdeceğimiz gerçeğini ortadan kaldı-rmıyor ne yazık. Politikayı sevmemek, hat-ta zaman zaman nefret derecesine gelmek, dışında kalmayı, kaçışa dönüştürmeyi de ge-rektirmiyor ne yazık.

4-Söz uçar yazı kalır! Ayrım koyuyor-um: Kafasındaki ütopyayı -idealler bütünü olarak anlıyorsak "sözcükleri çekiştirmenin anlamı yok"- yaşantısında gerçekleştirmeye çalışmayan; gerçeğin yerine getirilmesinde gücü, kapasitesi ve yetenekleri ölçüsünde, bu doğrultuda en iyi neyi yapıyorsa onu ya-parak kendini deyn altından kurtaramayan ölüdür!

5-Cehaletin ölçüsü vardır. Taassubun ölçüsü yoktur. Ölçüsüz cehalet anlaşılabilir, giderilebilir; ölçüsüz taassubunsa kafasını kırmak gerekir.

6-Yazınsal anlamı kenar notu. Çıkma. Burdaki anlamı, birbirine açılan odalar. Her yazı bir öncekinin haşiyesi olmak üzere, 'şani'si evvelini' açıklayan süregelen yazılar. (Lades Hüseyin Şimşek!)

7-Böyle dipnotlu, endipnotlu yazınca ne oluyor, anlamak için!

8-Ovada oturup sürekli dağdan sözedenlere yüreklandırı bir örnek. Üçüncüler, dördüncülerin eli kulağında, süreniz doluyor! Yakında Troçkivizyonculukla içeriکلendirilip renk-lendirilmiş tarik-i tasfiyeye hazır olun!

9-Dağı tırmanmaya kararlıyım. Tırmanışa devam ettiğim süreçte haşiye yazmayı da sürdüreceğim. Bu, H. Şimşek'in yazısına haşiye...Doruğu bulduğumda, yükseklik korkumu önemli derecede azaltmış ola-cığım için kimbilir, belki de Everest'i tır-manmaya giderim.

10)Biz böyle insan, böyle okur iste-miyoruz.

11)Böyle yazarlar da...

12)Kim başka birine bir çerçeve çiz-e-bilmiş?! Şimdi anladınız mı Kanı Soral'ın kim olmadığını?

13)Söz uçar yazı kalır!

Fiili gündemsizlik illeti

Hala gündemsizlik mi? Evet, böyle bir durumda bu soruyu sormak, ne yazık ki ihtiyaç olmaktan çıkmış değil. Çünkü, devrimci hareket için, gündemi yakalamak ve belirlemek, -teorik abartmalar ne olursa olsun- gelişip, güçlenmenin önemli ve önsel bir sorunu. Komün'ü kucaklayıp, kollarımızda büyütmek de bu olsa gerek.

Şenel AKPINAR

Türkiye ve Medya komünar-devrimci hareketi, 12 Eylül'ün yarattığı yenilgi ve tahribattan kurtulmuş değil. Elbette, Medya'daki gelişmeleri, Türkiye komünar-devrimci hareketinin dışında görmek ve ele almak gerekiyor. Eylül tanklarının izleri, Türkiye kesiminde silinemedi. Komünar ve devrimci hareket, palet izlerini kapatamadı. Kısa vadede, güçlü bir teorik-pratik atılım gerçekleştirilmezse, sönük ve onarılabileceği benzemiyor. Ama başta işçi sınıfı olmak üzere, çeşitli halk katmanlarının, hakim sınıfları zorlayıcı, içten içe kaynaklı bir homurtu ve açık eylemlilik içerisinde olduğu da bir gerçekliktir.

İkinci bir gerçeklik; komünar ve devrimci hareket ile kanalları ayrı olan kesimlerin, kısa vadede buluşamayacağı da ortada. Şok atlatılmış değil:

"Devrimci ve demokrat güçler, on yıldır 12 Eylül faşizminin hesabını tutuyor. Şifrelerini çözmeye uğraşıyor. Yenilginin bunca ağır olmasının kendinden ve karşı taraftan kaynaklanan nedenlerini sorguluyor." (1)

Ama, "kaynaklanan"ın nedenlerini bulmuş değil. "Nedenlerinin" çözümü konusunda, yöntemsizlik ve teorik-ideolojik konularda belirsizlik, politik tavırsızlık, devrimci ve komünar hareketin genelinde devam etmektedir. Genel olarak, içinde bulunduğumuz, nesnel ve

özgül durum budur. Kısa vadede, yarınlarda bizleri heyecanlandıran iyimser bakabileceğimiz koşulların olduğunu söylemek, aşırı iyimserlik olur. Geçen on yılın ve dünya çapında alt-üst olan tarihsel kazanımlarımızın sonuçlarını hep birlikte izliyoruz. Yarattıkları tahribatların boyutları ve "sosyalizm"lerin geldiği noktanın, geçici de olsa emperyalizme büyük kazanımlar sağladığı kabul gören bir olgudur. Bu gelişmeler, Türkiye ve Medya devrimci hareketine de yaşanan sosyalizm deneylerinin pür-u pak olmadığını gösterdi. Görmek istemeyene de göstermeye devam ediyor. Ortaya çıkan bu durum, yıllardır kafada "kurduğu" sistemi ve örnek olarak aldığı yanılmaz projelerin temellerini dinamitledi ve kaos içerisine sürükledi.

Bu olumsuzluklardan kurtulanlar oktağı gibi, ayrıntılar içerisinde boğulup, çıkış yolları bulamayan ve sonuçta düzen karşısında edilgen, zamansız bir konuma düşenlerin de olacağı açık. Kurtulmayı hedefleyenlerin önünde; yaşanmış, koskoca ve geniş malzeme yüklü bir tarih mevcut. Yaşanan tarihin resmi yazılışının dışında, ondan olumlu-olumsuz dersler çıkarmaya çalışan, eleştirel ve resmi olmayan geniş bir malzemenin olduğu da bir gerçekliktir. Bilimsel sosyalizm projesini cazip ve çekici kılmak için, deneyleri değişik bakış açılarıyla incelemek ve geleceği bunun üzerinde inşa çalışmak gerekmektedir. Dünya proletaryasının ve insanlığın gerçek

kurtuluşunun bilimsel sosyalizmle olacağını, önyargısız kitlelere taşımak böyle mümkün olacaktır. Yöntemimiz Lenin'in yöntemi olmalıdır.

"Biz Marks'ın teorisini tamamlanmış ve dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz; tersine biz, onun eğer yaşama ayak uyudurmak istiyorsa, sosyalistlerin her doğrultuda geliştirmek zorunda oldukları bilimin yalnızca bir temel taşı koyduğuna inanıyoruz." (2)

Bu yöntemle, yetersiz de olsa şu "üç temel tez"den tartışmaya başlamak yanlış olmaz:

"Tarihsel ve diyalektik materyalizme gerçek devrimci karakterini vermek için, donmuş marksizmin kopulması gereken üç temel tezi; sınıf ilişkilerinin temeline, üretici güçlerin rolüne ve devletin varlık ve yokoluş koşullarına ilişkindir." (3), (abç.)

Yani sonuçlar üzerinde değil, kaynağını bulmak.

Bu süreçte komünar tutum

"Gerçek bir öncü yaratma çalışması, öncelikle iki ayak üzerinde yürümek zorundadır. Bunlardan biri bilimsel sosyalizm düşüncesiyle donanmak, bilimsel sosyalizm ışığında, dünya ve ülke (Medya-bn.) gerçeklerinin analizi yapılarak, program çalışmasına yönelmek ve ikincisi, bilimsel sosyalizmi sınıf hareketi ile birleştirmek, kaynaştırmak olmalıdır. Bilimsel sosyalizm, işçi sınıfı hareketiyle birleşmediği, kaynaşmadığı ölçüde



**MADENCI
MENGEN'DE**
'90 yılı,
esasta komünar
ve devrimci
hareketin dışında, başta
işçi sınıfı
ve memurlar,
devamla
öğrenci, köylülük
ile
azımsanmayacak
dersler çıkarılması
gereken bir
mücadele
yılı oldu.
Zonguldak
madenci direnişinin
ise,
bunun içinde
özel bir
yeri var.

maddi bir güç olamayacaktır.
(4).(abç)

Bugün, işçi sınıfı ile sosyalist hareketin örtüşmediğini, söylemeyen yok. Sosyalizm sorunlarını tartışmak isteyip, hatta tartışmaya çalışıp da bir türlü neleri ve hangi yöntemi izileneyeceği konusunda boğulup kalanların olduğu da bir gerçek. Öte yandan bazı kesimler sonuçlar üzerinde, bazıları ise, "herşeyi eskiden yani zamanında" gördüğü, ve bugün de "teorisinin" yanılmaz olduğu üzerinde duruyor. Herkesin dilinden düşürmediği, "öncü işçiler ile sorunları tartışmak"!.. Fakat tartışmaların, birkaç sosyalist aydının dışına çıkamayan, nesnellikten uzak ve basacağı zeminin çok uzağında, olduğu da bir gerçek. Bundan, herşeyi küçümseydiğim çıkarılmasın. Sadece açık ve bariz bir olumsuzluk olduğunu söylüyorum. Temel teorik tartışmalara, genel olarak sosyalizm teorisiyle tanışık olmayan işçi sınıfının geneli ile diğer halk kitlelerini katamıyacağımız açık.

Öte yandan *öncünün* yaratılması çalışmasında, özellikle program tartışmalarını en geniş kesimlere, -yani başta işçi sınıfı olmak üzere, diğer katmanlara- yaymak, onları tartışmaya katmak; "kitlelerden kitlelere" bilimsel önermesinin ol-

mazsa olmazıdır.

Biraz daha somutlamak gerekiyor. Komünarların yakalaması gereken halka, kitlelerin hayatın her alındaki mücadelelerini komünar bir yola kanalize etmektir. Kitleleri daha üst mücadele ve örgütlenme çizgisine çekebilmek için, teorik çalışmanın yanında, gündeme denk düşen somut politikalar üretmek ve pratik çalışmaları sayesinde onları öncünün inşası sürecine çekmektir. Sorunları, böyle bir bakış açısı ile ele aldığımızda, başta işçi sınıfı ve düzenden hoşnutsuz çeşitli katmanlar temelinde örgütlenmeler yaratma çabası özel bir anlam kazanmaktadır. Bunların olması için ise, insanlarımızın düşündüğü gibi yaşaması şart. İşçi sınıfı adına büyük laflar söyleyip, bunun dışına çıkmamak, marksist-leninistlerin yaşam biçimi olamaz. Komünar yaşam, "dünyayı değiştirmek" kavramına uygun yaşam biçimi olmalıdır. Yoksa, "neden sınıfla bütünleşmiyoruz" sorusunun yanıtı bulunamaz. Sınıf adına "teori"ler üretip; "işte senin partin", "sıra devrim yapmak kalıyor", "biz senin için en iyisini düşünüyoruz" kriz... bugüne kadar görüldüğü gibi, bugünden sonra da bununla bir yere varılamayacağı açık. Yığınları bilimsel sosyalizme düşünce ve pratiğin bütünlüğü ile ikna edebiliriz.

Marksist-leninist teoride de böyledir.

Somut politikalar sunmak

Somut politika sunmak, mücadele alanlarına varolan güçlerle yüklenmek!

'90 yılı, esasta komünar ve devrimci hareketin dışında, başta işçi sınıfı ve memurlar, devamla öğrenci, köylülük ile azımsanmayacak dersler çıkarılması gereken bir mücadele yılı oldu. Kazanımları iyi değerlendirip, daha üst bir mücadeleye taşınmak görevi ortada duruyor. İşçi sınıfı toplu sözleşme dönemini yaşarken genel grevi de tartışmaktadır. '90 Ağustos başından başlayıp, savaşla boyutlanan ve kesin olarak nasıl sonuçlanacağını, bugünden ortaya konması güç olan Körfez krizi ile geçmişten bugüne taşınan Ortadoğu'daki kanlı ve çalkantılı süreç... Özal ve Hükümet ülkeyi, sadece kendilerini sağlama almak, ANAP'a "bir beş yıl" isteyebilecek desteği sağlamak için, ucu gözükmeyen bir bataklığa sürüklemektedir. Kamuoyu araştırmalarına baktığımızda, (burjuva muhalefet de içinde) yüzde 70'leri bulan muhalefet...

Bütün bunların karşısında, savaşa karşı aktif tavır almaya çalışan komünar ve devrimci hareketin tutumu... Kimisi, "savaşı iç savaşa"

çevirmek diyerek pratikte sloganların dışına çıkamıyor; en azından yüzde 70 muhalif kesimin kabullenebileceği ve kendisi açısından anlaşılır olabilecek slogan ve perspektif gerekli olduğu halde! Kendi durumunu hesap edemeyip, pratik ifadesi olmayan sloganların dışına çıkamamakla, savaşa karşı çıkılamaz. Ki bugün baktığımızda sloganın dışına çıkmayan çağrılar (kendi çevresine duyuramadığı bu "savaşı iç savaşa" çevirme çağrıları) sadece karşı çıkmış olmanın ötesine gidemiyor. Bugün savaşa karşı olmanın altını dolduracak olanlar, en aktif ve muhalif olan geniş kesimlerle militan mücadele verecek olanlardır.

Savaş konusunda dengeleri değiştirebilecek tek gücün işçi sınıfı olduğu açık.

İşçi sınıfı sendikal-ekonomik mücadeleleri içerisinde, birkaç yıldır çeşitli eylem biçimleri geliştiriyor ve mücadele araçları yaratıyor; hepimizin görebildiği, *konseyler*, *komiteler* gibi. Bunları işçi sınıfının kendi deneyimleriyle oluşturduğu açık. Yenilerini de oluşturmaya çalışıyor. "Taban örgütlenmeleri adı altında toplanan bu örgütlenmeler, farklı adlar ve farklı işlevler için de ku-

ruluyor. Toplu sözleşme komiteleri, grev komiteleri, dayanışma, ziyaret komiteleri gibi. Bu örgütlenmeleri, herhangi bir politik grubun önceden ve hazırlanmış planlarının sonucunda ortaya çıkmamış oldukları ve asıl olarak, işçi sınıfının kendisini tek tek işverenlere karşı korumak için giriştiği mücadelelerin ürünleri ve yürütücüsü olmaları dolayısıyla, işçi sınıfının kendiliğinden hareketinin ortaya çıkardığı örgütlenmeler olarak değerlendirmek gerekir." (5)

İstisnalar dışında genel olarak böyle. Burada komünarlara düşen görev nedir? Komiteler-konseyler üzerinde düşünürken, devrim yapmayı amaçlayan gelen ülkelerde, bu organların genel ve özel işlevini, yüklendiği tarihsel rolü ve başarı düzeyini, deneyleri ve tecrübeleri az çok araştıran herkes bilir.

İşçi sınıfının kendiliğinden ortaya çıkardığı araçlarla, kendilerinin, kendileri için yüklenmek durumunda oldukları bu tarihsel foksyonu kavrayacak düzeye getirmek; genel önergelerden, iktidarı hedefleyen somut önergelerle bugünden bütünlüklü ve tamamlayıcı donanımlar gerektirir. Bu gerçeği kavrayıp, kavratmak esas görevimizdir ve çalışmalarımızın odağına koymalıyız. Yani dışardan bilinç aktarımının araçlarını yapıp, varolanı geliştirip, bizim dışımızda ortaya çıkan bu oluşumları/kendiliğinden çıkışları, "kendisi için" düzeyine yükseltmek! Hareketi yaşamla bütünleştirmek ve iktidar mücadelesine dönüşümünü, militan yöntemlerle sağlamak...

Bu sendikal, reformcu, yani işçi sınıfının günlük yaşamını iyileştirecek reformist talepler ve sendikalar içindeki günlük mücadeleleri, akla gelebilecek tüm taleplerini de iktidar mücadelesi perspektifi temelinde, sabırla, azimle ve inatçı çalışarak yapıp yerleşik örgütlenmeler yaratmalıyız. Anlık, kısa vadeli, temelsiz ve yüzeyde gözükken bir çalışma olmamalı.

Çok boyutlu olmak

Bir yandan önümüzde yığınla teorik sorunlar! Bir yandan teorik

çözümlemelere bağlı olarak komünar-devrimci hareketin birlik sorunu... Birlik tartışmalarını yürütmek ve her kesime yayıp, yani günün görevlerini ve dışımızdaki oluşum ve olanakları görmezlik yapmadan... Bu anlamda, farklı siyasi görüşlerin oluşturduğu farklı devrimci çevreler, eylemde birlik anlayışında mümkün olan her türlü birlikteliği yaratmak ve komünar, devrimci güçlerle birleşik devrimci toplumsal halk muhalefeti hareketi oluşturmak; sosyalist hareketteki mevcut dağınıklık karşısında kısa vadedeki çözüm önerisi, böyle bir anlayışla sosyalizm sorunları ve ülke (Medya'da da bu böyle) gerçekliğini gözetenek, sınıf mücadelesi içerisinde, ondan kopuk olmayan, birbirini tamamlayan, geliştiren sarmal bir gidişata sahip bir tartışma yürütmek gerekiyor. Bu da birleşik devrimci temelde tüm talepleri birleştiren devrimci birleşik hareketin yaratılmasından geçecektir. (Bu son söylediklerim: Sadece işçilik değil, tüm kesimler anlaşılın diye.)

Eylül rejimiyle giydirilen elbisenin yırtılmayan, delinmeyen tarafları da delinip, yırtılmaya başlanmıştır. Düzenin, işçi sınıfı ve diğer halk kitlelerine giydirmeye çalıştığı yeni elbiseleri, giydiremediği açık. Gelişmeler, sosyalistlerin dışında egemen sınıfları oldukça zorluyor. Önümüzdeki yıl çok daha zorlayacağı benziyor. Komünar ve devrimci hareket gelişmelere yön vererek bu süreci hızlandırabilir, iktidara yürüten taşları döşeyebilir.

Evet, *Komün*'ü kucaklayıp, kollarımızda büyütmek de bu olsa gerek. Geçmiş komün deneylerinden yararlanarak, öğrenerek büyük komünü kuralım.

DİPNOTLAR:

1-Komün, sayı: 7, sf: 4

2- Lenin, *Marks-Engels Marksizim*, sf:85

3-Charles Bettelaheim, *Sovyetler Birliğinde Sınıf Mücadeleleri* adlı kitabın önsözünden. Kitap Türkçeye çevrili değil. Sadece önsözünü, Fransızcadan Ertan Günciner çevirdi.

4-Komün, sayı: 7, sf: 45

5-*İşçiler ve Politika*, sayı:20 sf:10



1990 yılı, grevlerde paltama yılı oldu. Körfez Savaşı, bu dalgaya karşı bir dalga karan olarak kullanıldı. Bunun için emeğin savaşı, savaşa karşı mücadeleye bütünleşmiş durumda.

"Riorganizoy" un hızı şaşırttı

Bu, yazı dizimizin son bölümü. Yazı, geçen yaz kaleme alınmıştı. Dergi çevresinde, tartışma yazısı olarak işlev gördü. Bu tartışmayı, bütün okuyucularla birlikte sürdürmek amacıyla, yayınlanmasına karar verildi. Ne yazık ki iki sayı (iki ay) gecikmeyle oldu bu. Değişik çevrelerden olumsuz/olumlu birçok yankı buldu. Gerekli olduğunda, bu yankılara da yer verebiliriz. Öte yandan, yazıda çoğunluğu öngörülen pratik gelişmeler, Arnavutluk'ta umulandan da hızlı olmakta. Dolayısıyla bunları, yeni yeni yazılarda ve ayrıca değerlendirmek; önümüzdeki görevlerden biri olarak durmaktadır.

Hüseyin ŞİMŞEK

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Petrak Pojani'nin 1990 Ocak'taki açıklamasına, daha önce değinmiştik. Pojani, aynen şöyle demekteydi: "Arnavutluk'u Stalinizmin son kalesi olarak tanımlıyorlar. Oysa biz burada tamamen kendi sistemimizi uyguluyoruz." Başbakan Çarcani ise, "komünizmi dünyanın şartlarına uydurarak devam ettireceğiz" diye açıklıyordu.

Yukardaki, tanımlamalar kendinde bir ifade olarak ele alınırsa, somut bir anlamı olmaz. Son uygulama ve anlayışlarla bağlantılı olarak irdelenirse, ancak o zaman "doğru mu, yanlış mı" tanısı gündeme gelir. Kendi açımızdan baktığımızda, bu böyle. Ancak, E. Hoca hatı açısından baktığımızda, bir gerçek çok net olarak ortaya çıkıyor. Doğru ya da yanlış, ama bu yeni anlayış ve uygulamalar, Hoca hattının da reddidir. Hoca, Mao'yu "Çin sosyalizmi" uygulamakla, Kruşçev'i dünya koşullarını gerektirip sosyalizmi revize etmekle suçladı. Bunu sadece "herşey Hoca'nın dediği gibi gidiyor, değişen birşey yok" diyenler için vurguluyoruz. Kruşçev ile Mao'nun bir ortaklığı söz konusu değil. Çin'in Kruşçevleri, Dengler oldu.

Hoca'ya göre; Mao, sorunları marksist-leninist değil, Çin usulüyle ele aldı. Çin tarzını öğütledi. Çünkü Mao, "canlı, taptaze, Çin halkının

gözüne ve kulağına hoş gelen" (14) bir sosyalizmi öneriyordu. Hoca bunu şöyle değerlendiriyordu: "Bununla o, marksizmin her ülkede kendine özgü, özel bir içeriğe sahip olması gerektiğini savunan re-

Hoca, Mao'yu "Çin sosyalizmi" uygulamakla, Kruşçev'i dünya koşullarını gerektirip sosyalizmi revize etmekle suçladı. Bunu sadece "herşey Hoca'nın dediği gibi gidiyor, değişen birşey yok" diyenler için vurguluyoruz. Kruşçev ile Mao'nun bir ortaklığı söz konusu değil. Çin'in Kruşçevleri, Dengler oldu.

vizyonist tezin propagandasını yapmış oluyordu." (15) Mao, ulusal bir marksizm geliştirdi, onun evrensel niteliğini inkar etti! Hoca'nın bu konudaki yanlışlığını tartışmayacağız. Vurgulamak istediğimiz başka. Çarcani'nin, Pojani'nin söylediklerinin sadece ifadeleniş olarak, Mao'cu (!) bir görünüm kazanması! Oysa,

Mao'nun Çin usulünde (!) yabancı sermaye kabulü, onun ortak yatırımlar, üç bölgeler, serbest pazarlar vs. yoktu. Yani benzerlik biçimde, nitelik ise apayrı. Sorun, yalnızca Hoca'nın yanlışlarını aşmak değil, doğru temelde aşmaktır.

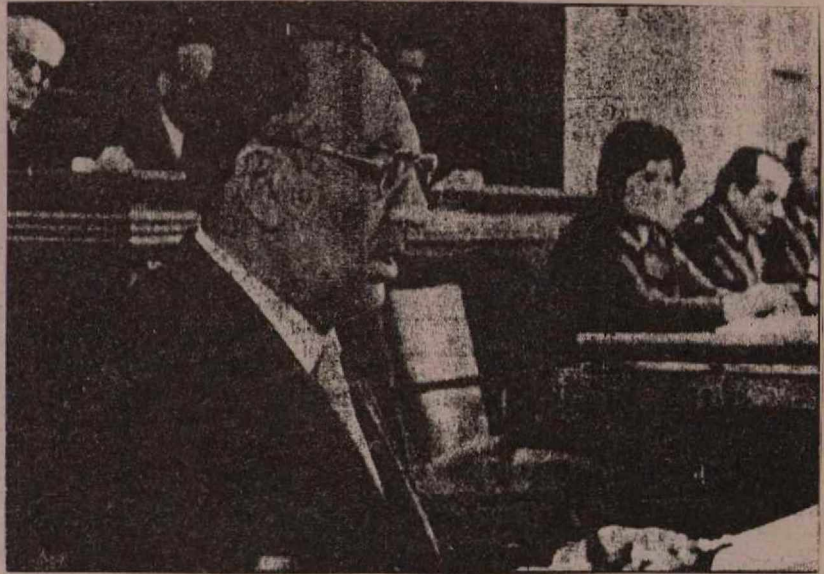
Öte yanda, SB ve Doğu Avrupa'daki altüst oluşlara benzerlik, Alia'yı kendiliğinden bir savunmaya götürüyor. Adı geçen ülkelerden farklı olacaklarını söylüyor. Fakat, bu farklılığın bir biçimsel farklılık olacağı, söyledikleri okunduğunda kolaylıkla anlaşılacaktır.

"...baştan değil, kuyruktan işe başlayan başka ülkelerdeki bazı acı deneyleri de dikkate alıyoruz. Tüm doğrular ve eylemler arasında varolan dengenin korunması gereklidir. Aksi takdirde, tehlikeli bir tedirginliğe ve onarılmaz anarşiye düşeriz. Ayrıca bu değişiklikler birgün içinde yapılmayacağı gibi, aceleyle, tümü iyice düşünülmeksizin, aralarında koordinasyon kurulmaksızın, nesnel koşullar düşünülüp analiz edilmeksizin, halkın düşüncesine başvurulmaksızın, uygulamanın teknik yönlerini hazırlamaksızın da yapılamaz." (16) Elbette bütün bunlar geçiş yöntemleri. Sorun bu değil, "ne'llen nereye" geçildiğidir. Anarşik dönemlerle, ani hareketlerle, zamana yayıp ağır adımlarla... Bunlar, dönüşüm biçimlerini belirler. Neye dönüldüğü ayrı bir olgudur.

Yeni dış politika

Arnavutluk Başbakanı Çarcani açıklıyor: "Arnavutluk dışarıya kapalı olmayı, hiçbir zaman istememiştir ve kapalı olmak için de bir çabada bulunmamıştır."(17) Ülkenin geçmişindeki somut olgular, Çarcani'yi doğrulamıyor. "Dün böyleydi bugün böyle olması gerekiyor" dememek için, tarihsel gerçekleri yadsıyarak, "dün de böyleydi" diyor. Tartıştığımız, AEP'in gelenek haline getirdiği, yanlış bir yöntem. Yoksa, "dün öyle olması, bugün böyle olması doğru muydu yanlış mıydı?" değil. Devrimcilerin, kimi geleneklerini aşmaları da onları sahiplenme temelinde olmalıdır. AEP yöneticileri, yaşadıkları değişimi perdelemek ile tanımlamayı aslında bir arada götürüyor. Bir şeyin çelişik yön içermesinin ötesinde bir durum bu. Çarcani, "biz de bu dünyada yaşıyoruz", "komünizmi dünyanın şartlarına uyduracağız" diyor. Bugün bu dünyada yaşıyor olmanın ve komünizmi dünyanın koşullarına uydurmanın yollarından biri dışa açılmak oluyor. Onların utançlığını anlamak zor değil. Ama biz olguların adını doğru telaffuz etmek zorundayız.

Birkaç tanesi hariç, Arnavutluk 30 yıldır batılı emperyalist ülkelerle ilişkisizdi. İlişkili olduğu birkaç Avrupa, esas olarak Doğu Avrupa ve "bağılantısızlar grubu"ydü. Dolayısıyla girilen süreç, dış politika da da kesinlikle yeni bir dönem. ABD-Arnavutluk ilişkileri, 1939'da kesildi. 1944'te kurulan Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'ni, ABD tanımayı reddetti. Hoca, "koşullu ilişki"ye hep karşı çıktı. Tito revizyonizminin "öz yönetim"i netleşince, 1948'de Yugoslavya ile ilişkilerini kesti. 1949'da COMECON'a katıldı. Varşova Paktı'na üyeliği ise, 1955'te gerçekleşti. Arnavutluk, Kruşçev kliğinin kapitalist restorasyonda kararlı olduğu ve Tito modern-revizyonizmiyle barıştığını görünce, SB ile uzlaşma görüşmelerini 1960'da kesti. Uzlaşma komisyonunun başında, Ramiz Alia vardı. Hoca ve Alia, 1956'da Çin ve Kuzey Kore'yi ziyaret ederek, Mao ve Kim İl Sung'la görüşmüşlerdi. Bu görüşmelerde, modern-revizyonizme karşı, ortak ve kararlı bir mücadele karar alındı. Bu sosyalist ülkeler arası karşılıklı ziyaretler, daha alt düzeylerde sürdürüldü. En



ARNAVUTLUK BAŞBAKANI ÇARCANI: "Enver Hoca ve Atatürk'ün kurduğu dostluğu daha da geliştirmeliyiz."

son, 1962'de Ramiz Alia'nın başında bulunduğu bir heyet Çin'i ziyaret etti. AEP ve ÇKP'nin Kruşçev kliğine karşı aynı cephede yer alması, SOCB-Arnavutluk ilişkilerinin bütünüyle sona ermesine götürdü. Arnavutluk, aynı yıl içinde COMECON'dan da ayrıldı. Çünkü, Kruşçev AEP'e de kendine bağlı cumhuriyet komünist partilerine dayattığı gibi, Rusya'nın sebze, meyve bahçesi olmasını açıkça söyledi. Bay Kruşçev, "sizin ağır sanayiye gereksiniminiz yok. Pamuk, koyun, balık ve turuncgillerden oluşan ekonomi siz yetecek" diyordu.(18) AEP, çok haklı olarak bunu kabul etmedi. Ki, SB ile uzlaşma görüşmeleri sona ermez, Ruslar Arnavutluk'taki tüm ortak tesisleri yüzüstü bırakıp gitti. 1968'deki Çekoslovakya işgaliyle beraber, Arnavutluk Varşova Paktı'ndan da ayrıldı.

Arnavutluk-Çin ilişkileri, 1978'e kadar sürdü. AEP, "üç dünyacı" Deng kliğine daha ilk tavrırları alır almaz, Çinli kapitalist yolcular da, Kruşçev kliğinin yapısını aynen tekrarladılar. 1978'de bütün teknik eleman ve ekipmanını çekerek, ortak tesisleri yarıda bıraktılar. Belli başlı kömür ve krom madenlerinin işletilmesine yönelik ortak tesis kurma çalışmaları, Mao zamanında başlatılmıştı.

Geçmişte, sosyalist ülkeler arası ilişkilerin biçim ve niteliğine girmeyeceğiz. Parmak basmak istediğimiz nokta, Arnavutluk'un genel dış politikasında, yeni anlayış ve uygulamalarla, yeni bir sürecin yaşanmaya

başlanmasıdır. Bugün Arnavutluk'un ilişkiye girmeyeceğini söylediği tek ülke var, o da İsrail. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Pojani, İsrail'in "özel konumu" olduğunu belirtiyor. İsrail'in konumuna "özel"lik katan, "Filistin devletine yönelik politikası". Bu politika değiştiğinde, Arnavutluk'un politikası da değişecekmiş. Sadece şunu vurgulamakla yetineceğiz: ABD'nin, İngiltere'nin vb. ülkelerin Filistin devletine karşı politikaları, İsrailinkinden daha kabul edilebilir değil. Öte yandan bu ülkeler arası ilişkilerde İsrail uşak, diğerleri onu bir çok açıdan yönlendiren efendi konumunda. Efendisiyle barışıp, uşakla küs kalmanın mantığı ne? Eğer dış ilişkilerde ilkeli bir seçicilik amaçlanıyorsa, eleğe yalnız İsrail'in takılması mümkün olmayacaktır. Nitekim, E. Hoca'nın yaklaşımı çok daha farklıydı. Şöyle demekteydi Hoca:

"Arnavutluk 'üçüncü dünya'nın ya da 'ikinci dünya'nın devletleriyle, olağan diplomatik ilişkiler sürdürmeye de karşı değildir. Bu tür ilişkilerin, yalnızca iki süper devlet ve İsrail'e sürdürülmesine karşıdır." (19)

Bu pasajdan çıkarılması gereken bazı sonuçlar var. E. Hoca, daha sık örüp ince eliyordu. "İki süper" ve faşist devletlerle, "olağan ve diplomatik ilişkiler" de yok. Arnavutluk-İtalya ilişkileri, geçmişte de iyiceydi. Ki İtalya için, "Arnavutluk'un Batı'ya açılan geleneksel penceresi" denilmekteydi. İtalya son gelişmelerden sonra, petrol



üretimini bir kat daha arttıracak teknoloji sağlayabilecek ortak işletmeler konusunda, Arnavutluk'la sık görüşmeler yapmaya da başladı. İtalya, bir "ikinci dünya" ülkesi sayılıyor. Öte yandan, Türkiye-Arnavutluk ilişkileri çok çok daha iyice. Türkiye, bir "üçüncü dünya ülkesi" konumunda. Arnavutluk'un Güney Kore ya da Filipinlerle hiçbir ilişkisi yoktu. Çünkü, bu ülkelerdeki yönetim biçimi "faşizm"di. AEP hattındaki siyasetlerin hepsi, Türkiye'deki yönetim biçimini faşizm olarak tanımlar. AEP bunu, hep görmezlikten geldi. Türkiye ile ilişkilerini tam anlamıyla sınıfsal temelden yoksun, geleneksel bir biçim ve nitelikte sürdürdü. Üstelik istisnasız her dönemde! Başbakan Çarcanı, "Türkiye bizim eski dostumuzdur" diyor. Arnavutluk-Türkiye ilişkileri başlı başına bir olgu olarak incelenmelidir. Bu ilişkilerde E. Hoca'nın sistemli hale getirdiği "özel bir torpil" var. Kemalist tek parti döneminden 12 Eylül'ün son dönemine kadar çok ilginç değerlendirme ve bağlantılar söz konusudur. AEP yönetimi, 60 yılı aşkın bir süre sonra bile Türkiye ile "iyi" ilişkilerini "anti-emperyalist kuruluş savaşı"yla temellendirmeye çalışırken, Dünya'daki gelişmelerden bihaber kalmanın yolu tek tek ülkelerden bihaber olmaktan geçer. Üstelik Türkiye en "yakın ilişki"de olunan bir ülke. Türkiye'nin sadece 2. Dünya Savaşı içinde faşist ittifaka olan dolaylı desteği bile, köprüünün altından çok sular geçtiğini göstermeye yeter. İsrail'le Filistin sorunundan dolayı en ufak bir ilişki kurmaya çağını açıklayan bugünkü AEP,

Kürt sorunu karşısında kör ve sağırdır.

AEP, esas olarak dış politika yapmadı ya da yapamadı. Bunu her zaman bir güç/olanak sorunu olarak gördü. Hakkı ya da haksızlığını, olay ve dönem bazında somut olarak belirlemek gerekiyor. Hoca'nın dış politika çizgisi yetersizdi ve yanlışlar taşıyordu. Ancak bu, bağımsızlıkçı bir hatı. Kendi yağında kavulmanın, dışarıya, kendi kabuğuna çekilme olarak yansıdığı bir dönemden, karışık bir dış politika sürecine geçilmekte. Karmaşık değil, karışık! Yani bir kaos belirtisi var. Uluslararası politika, sınıfsal temellerinden arındırılarak, diplomatik övgü ve sövgülerin zeminine oturma yolunda. Yakın dönemden bir örnek vermek yararlı olacaktır.

Buraya kadar, Petrak Pojani'den epeyce sözetik. Arnavutluk Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü. Yani sosyalist bir ülkenin uluslararası politikasını belirleyen ve uygulayanlardan biri. Bu alanda, bir hayli yetkili ve etkili. Pojani, iki Almanya'nın birleşmesiyle ilgili soruları şöyle yanıtlıyor: "Kendilerinin bilecekleri iş.../ Çok büyük bir güç olması, süper bir güç olması önemli değil. Bizim için önemli olan, emperyalist bir güç olmaması." (20) Yanıttan iki şey öğreniyoruz: *Birincisi*; Almanya, emperyalist değilmiş. Birleşerek, "süper güç" olması da "önemli değil". Ama, emperyalist olmasın! *İkincisi*; E. Hoca, Çin modern revizyonistlerinin yeni bir "süper güç" olma niyet ve çabaları ile bunun olası tehlikeli sonuçları üzerinde sayfalar boyu durmakla, boşuna emek ve zaman harcamış. Çünkü, o da Çin'in bileceği işi.

Diğer bir önemli değiştiğimiz bir nokta var. Esas olarak, bu altbaşlık kapsamında yer aldığı için, tekrar değinmek istiyoruz. Arnavutluk'un bugünkü dış politika hedeflerinden biri, AGİK'e katılmak ve Avrupa Ortak Pazarı'nı tanımak. Gerekçe ve amaçları üzerinde durmuşuk. Hoca hattıyla karşılaştırmak istiyoruz. "Orda yeni bir şey yok" diyenler için.

Hoca gerek ülkeler bazında ABD ve Batı Avrupa emperyalistleriyle siyasal, askeri ve ekonomik ilişkileri; gerekse, kurum bazında NATO, Ortak Pazarı vb. ile aynı ilişkileri irdelerken şöyle der: "Çin revizyonistleri, aynı zamanda kapitalist Batı Avrupa ülkeleri ile Amerikan emperyalizminin arala-

rında varolan çelişki lere karşın birbirine sıkı sıkıya bağlı olduklarını; NATO, Avrupa Ortak Pazarı vb. gibi siyasal, askeri ve ekonomik ittifaklarla birbirine yakından bağlı olduklarını görmemezlik edemez." (21)

AEP, yukardaki ülke ve kurumların niteliklerinin değiştiğini ileri süremez. Ama kendi tercih ve ihtiyaçları değişti. Dolayısıyla, bu ülke ve kurumlara yaklaşımı da. Örneğin Pojani'nin dediği gibi, Almanya "süper güç" olsun, bu birşey değil de "emperyalist" olmasın yeter ki! Hoca'dan devam edelim.

"Çin, 'Avrupa Birliği'nin, 'Avrupa'daki gelişmiş kapitalist ülkelerin birliği'nin güçlendirilme sını savunuyor... onlara... askeri ve ekonomik birliği, devlet örgütlenmesindeki birliği vb. nasıl güçlendirmeleri gerektiğini öğretmek istiyor..." (22)

Adı geçen emperyalist kurumlara, Dengler gibi abartılı akıl verme, büyük gürültülerle girmek ile sessiz sedasız girmek arasında, yalnızca bir yöntem farkı var. Yoksa nitelik farkı değil.

Bu noktada, son olarak kendi açımızdan bir belirleme yapmak istiyoruz. Başbakan Çarcanı, Türkiye ziyaretini sırasında açıkladı: "Biz Türk halkından ve yönetimin den memnunuz. ilişkilerimizi daha da geliştirmek amacıyla hükümetiniz ve işadamlarınızla temas halindeyiz." (23)

Faşist bir yönetimle, onun inim inim inettiği, iligine kadar sömürdüğü halkından, aynı oran ve biçimde "memnun" olabilmek, Arnavutluk yönetiminin büyük başarısıdır. İlişkiler daha da geliştirilmek isteniyor ve bunun için hükümet ve işadamlarıyla görüşülüyor, bağlantılar kuruluyor. Çarcanı, bunu "Türk halkının da istediğine inanıyoruz" diye ekliyor. Türk komprador sermayesinin Arnavutluk'a kredi ve ortak yatırım olarak transfer edilışinden, emekçi halkımız neden memnun kalsın ki?

Sosyalist ülkeler, kapitalist ve emperyalist ülkelerle diplomatik, siyasal, kültürel ve ticari ilişkilere girebilirler. Hatta bir noktada girmek zorundadırlar. Ama bağımsızlıklarını kaybetmeden ve sosyalist kuruluşu engellemeden. Dolayısıyla, sosyalist bir ülkenin uluslararası genel platformdaki ilişkilerinin esasını belirleyen, sınıflarüstü ülkesel ilişkiler değil, halklar arası ilişkilerdir. Esas olan, proletarya enternasyo-

nalizmi ve halkların kardeşliği.

Nasıl bir sınıf mücadelesi

Devlet Başkanı Alia, MK 11. Plenum'unda yaptığı konuşmada, ülkede sınıf mücadelesinin daha açık ve keskinleşerek süreceğinin altını çizdi. "İç ve dış güçlere karşı yeni bir sınıf mücadelesine girmemiz gayet doğaldır..... bundan kaçınmamalıyız." (24) Sınıf mücadelesi, bundan öncekinden neden daha açık ve sert sürecektir? Çünkü, "doğrultuyu değiştirmek isteyen güçler" var. Elbette bu güçler her zaman vardı. Ancak, bugün her zamankinden daha tehlikeli. Alia, Arnautluk'a yönelik, son elçiliklere sığınma komploları ve genel emperyalist ve bölgesel gericiliğin kuşatmasına değinirken de şöyle diyor: "Konu, perspektif yitirilerek, açmaza sokulmak istenmektedir." *Yüzyıl* dergisi yazdı: "Arnautluk çikolatayı yemedi." Bahlıların elçiliklere sığınma komploları, uluslararası emperyalist baskının salvosu, bir Roman-ya'daki sonucu vermedi. Veremezdi.

Çünkü Arnautluk, Romanya de-ğildi. Bu anlamıyla, Arnautluk-halkının çikolatayı yemediği doğru fakat herşey bu kadarlık değil. Yeni anlayış ve başlayan uygulamaları, birçok açıdan koyduk. Çıkan sonuç şu, Arnautluk yönetimi "çikolata" pazarlığında.

Alia'nın sınıf mücadelesinin keskinleşeceğine dair söyledikleri, somut koşullarından kopararak ele alınırsa, doğru sonuçlara varılamaz. "Demokratikleşme" ya da "riorganizasyon" sürecinin bir farklılaşma ve yeni sınıflaşmalar yaratacağı ortada. Eğer temel doğrultu, hep böyle gelişmeye devam ederse, sınıf mücadelesi olarak konan, egemen klikler arası mücadele vebütün egemenlerle halk kitleleri arasındaki mücadele ve bütün egemenlerle halk kitleleri arasındaki mücadele olarak belirginleşecektir. Alia'nın başında bulunduğu program, bugünkü yönetim kadrolarının kendi iktidar konumlarını koruyarak, yapı değişikliğini amaçlamaktadır. Bu arada yöneticiler içinde değişikliğe direnenler tasfiye edilecektir. "Re-

DEVLET BAŞKANI RAMİZ ALIA. "İç ve dış güçlere karşı yeni bir sınıf mücadelesine girmemiz gayet doğaldır..... bundan kaçınmamalıyız." Alia'nın başında bulunduğu program, bugünkü yönetim kadrolarının kendi iktidar konumlarını koruyarak, yapı değişikliğini amaçlamaktadır.

form karşıtı" bilinen Simon Stefani, İçişleri Bakanlığı görevinden alınarak, başka bir göreve atandı. Arnautluk Haber Ajansı ATA'nın bildirdiğine göre, "Devlet Kontrol Komisyonu" Başkanı Mamush Myftiu ve iki MK üyesi emekliye ayrılacak.

Hoca'nın, sosyalizmde sınıflar ve sınıf mücadelesi anlayışına, kısaca da olsa değinmek gerekir. Alia'nın, bugün artık farklı dilde konuştuğuna da.

Hoca'nın Mao'yu anti-marksist-leninist ilan etmesinin gerekçelerinden biri, Mao'nun "uzlaşmaz sınıfların tüm sosyalizm dönemi boyunca var olacağı tezi"ni savunmasıydı. Mao'nun bu sorundaki ayırıcı özelliği neydi? Mao, sosyalizmde sınıf mücadelesini yalnızca ideolojik değil, fiziki bir gerçeklik olarak da koyuyordu. Ek olarak, dönem dönem değil, bütün sosyalizm dönemi boyunca süreceğini belirtiyordu. Özellikle de emperyalizmin bir dünya sistemi olarak süredurduğu dönem boyunca, herhangi bir sosyalist kuruluşta sınıf mücadelesi, sadece bir ideolojik (üstyapısal) çatışma değil; hergün, her dakika kendini yeniden üreten kapitalist ilişkiler, sosyalist üretim ilişkilerinin de çatışması olarak yaşanacaktır. Ki bu, nesnel bir durumdur. Proletaryanın sınıf mücadelesi, bu nesnel durumu sosyalist kuruluş lehine müdahale etmektir.

E. Hoca, sorunu böyle koymadı. O'na göre, sosyalizmde sınıf mücadelesinin esasını, dönem dönem ortaya çıkan devrik eski egemenlerin ve dış emperyalist-gericilerin direkt ya da ajanları aracılığıyla ideolojik sapmalar yaratması, fiili komplolara girişmesine karşı mücadele oluşturur. Bu anlayış ve dolayısıyla uygulama, Stalin'le bağlantılıdır. Son yıllarda, SB'de sınıflar mücadelesinin kalmadığını ve artık bir geriye dönüşün, dış emperyalist işgal söz konusu olmadıkça mümkün olamayacağını söylemeye başlamıştı. Hoca'nın anlayışını, Alia şöyle özetlemekteydi: "...devrimci sınıfların direnişiyle başa çıkma ve dışardan gönderilen sabotaj çetelerini ortadan kaldırma..." (26)

Partinin içinden bir sapma gündeme geldiğinde, bu toplumda süren bir sınıf mücadelesinin parti içindeki yansıması değil, eski sınıf ve dış güçlerin ajan, sabotaj, entrika faaliyeti olarak nitelendirme kolaylığına gidildi. AEP tarihinden



Sejfulla Maleshova, Koçi Xoxe ve Mehmet Şehu olayı, suikastçılık ve ajanlık olarak açıklanmaktadır. Buna karşı mücadele de ister istemez tanımlamaya uygun yöntem ve biçimlerle sürdürülecekti. Oysa sınıf mücadelesi, polisiye operasyonlarla aynılaştırılamayacak kadar, daha derinlikli bir faaliyettir. Mehmet Şehu partizan savaşı döneminden beri parti saflarında, sosyalist kuruluş dönemi boyunca başlıca yönlendiricilerden ve Hoca'dan sonra, en etkili lider konumunda. Şehu'nun öldürülmesinden sonra, AEP Onun 2. Dünya Savaşı yıllarında işgalci İtalyan faşizminin bir ajanı olarak çalıştığını ve bu faaliyetini son güne kadar sürdürdüğünü açıkladı. Bu akıllara durgunluk verir ve doğruluğu en çok da AEP'in inanılmaz gaffetini gösterir. Fakat olay henüz bir bilmece. AEP, belgelerini ve kanıtlarını neden açıklamıyor? Neden bir an önce unutulsun istiyor? Devlet Başkanı Alia, AEP'in 9. Kongresi'nde Mehmet Şehu'yu neden sadece lanetlemekle yetiniyor? Neydi, "çok boyutlu ajanlık" faaliyetleri?

AEP yöneticilerinin, her konuda olduğu gibi, bu sorunda da yap-

tukları açıklamalar arapsacı gibi. Alia, sınıf mücadelesinin daha da keskinleşerek süreceğini belirtiyor. Arnavutluk sosyalizmi, "yeni bir üst aşamaya" sığıyor ve orda daha keskin bir sınıf mücadelesiyle karşılaşılıyor. Oysa bugüne kadar, tam tersi olacağını birçok da onlar söyleyip, yazdılar. Söylediklerinden birinin, diğerini gidermesi gerekiyor. Ya sığırılan sosyalizmin yeni bir üst aşaması değil ya da sınıf mücadelesinin tanımladığından farklı.

AEP'e köklü eleştiri

AEP'in teori ve pratiği, Arnavutluk'la sınırlı değildi. Uluslararası bir boyutu var. Bu uluslararası boyut da, Stalin'den ayrı olarak ele alınamaz. Dahası farklı bir biçimde Mao ile de ilintilidir. Dolayısıyla AEP ve Hoca'nın köklü bir eleştirisi, Stalin ve Mao'nun eleştirel bir sahiplenilmesi ve aşılmasıyla olur. Tüm bunların her birinin, önemli ipuçları var elimizde ve henüz derinleştirilmeyi, örülmeyi bekliyor. Bu yazı Stalin ve Mao'ya ek olarak E. Hoca ve günümüz AEP'i hakkında da ipuçları vermek için yazılmış kabul edilebilir. Farklı ifadeyle,

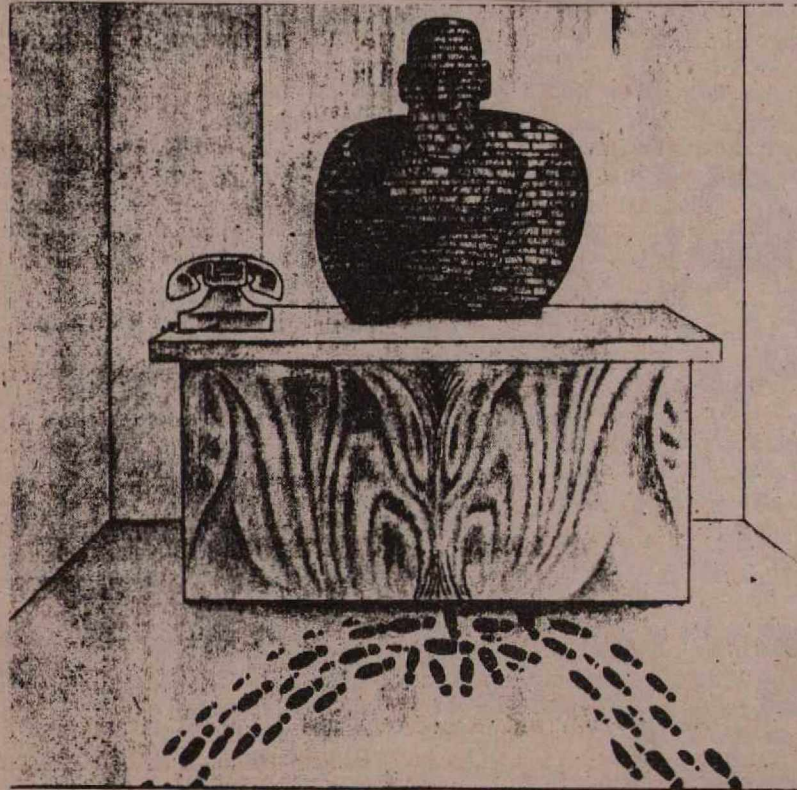
temel perspektifin bir taslağını sunmak.

Günümüz bilimsel sosyalizminin temel görevi, Stalin ve Mao'yu öncelikle ideolojik olarak aşmaktır. Bu da bütün sosyalizm kuruluş deneyimlerinin, ince ince irdelenmesi üzerine oturtulmalıdır. Denizleri, Çayanları, Kaypak kayaları aşmak, bu bütünü kendi somutumuzdaki parçası olacaktır. Sosyalist kuruluşların dünya çapındaki şu emekleme dönemi yenilgisinde lider ve kadroların, devamlı ideolojik ve kültürel yönlendirmenin oynadığı rol; belirleyici faktörler arasındadır. Doğu Almanya'da Ağustos ayı sonlarında yapılan geniş bir anket, somut bir veri kabul edilebilir. Anket, 16 yaşından büyükleri baz alıyor. Doğu Alman halkının üçte ikisi, iflas eden sosyalizm değil, yanlış rota veren yönetici ve politikacılar olduğunu düşünüyor.

E. Hoca ve liderliğindeki AEP'i 1978'den sonra karşı-devrimci ilan edenler oldu. Bu ilan, bugüne kadar alınmış bir karar olmaktan öteye gidemedi. AEP eleştirisini, uzlaşmaz düşmanlıklara vardırarak "Maocu"luk olarak tanımlanır oldu. Gerçekte olan ise, Hoca'nın bütünyanılıklarını tersten tekrarlamaktan başka bir şey değildi. "Mao bir köylü devrimcisiydi"nin karşısına, "Mao Zedung Düşüncesi" çıkarıldı. Bilinçsizce ve kolay bir formülasyon aktarımı.

Hesry, gündem kılavuzluğuyla, fakat dünya ve ülkelerimizin somut gerçeklikleriyle donanmış olarak, omuzlarımızın üzerinde kendi kafamızı taşıyor olmak için! □

B/TTI



DİP NOTLAR:

- 1- Seçme Eserler, M. Zedung C. 4
- 2- Emp. ve Devrim, E. Hoca, sf.283
- 3- Özgürlük Dünyası, Ağust. 90
- 4- Günaydın, 25 Haziran-90
- 5- Değişen Arnavutluk, Orhan Koğlu
- 6- Emp. ve Devrim, E. Hoca, sf.219
- 7- Güneş, Ağust. 90
- 8- Emp. ve Devrim, E. Hoca, sf. 203
- 9- Age. sf. 259-203
- 10- Sabah, Ramazan Öztürk
- 11- Özgürlük Dünyası, Ağust. 90 sf. 23
- 12- 9. Kongre Raporu, Ramiz Alia, sf. 13

Kemalizmin izdüşümlerini tümüyle silmek

Hatalı yaklaşımı, biz Komünarlar da yıllarca devam ettirdik. Yeni Demokratlar, hatalarda ısrar etmeyi sürdürüyor. Geleneğimiz, Kemalizmi her ne kadar esasta gerçek niteliğine uygun olarak tanımlamış ve değerlendirmişse de; onun temel unsurlarından biri olan "misak-ı milli" anlayışının etkisinden tümüyle korunamamıştır.

Nihat CİHAN

Kaypakcaya, ulusal sorun konusunda devrimci tarihimizde, marksist-leninist bir çizir açmıştır. Fakat ne yazık ki onu savunma iddiasında olan Yeni Demokratlarca layıkıyla savunulmuyor. Bugün bile, bazı çok önemli noktalarda, sosyal-şovenizme düşebiliyorlar. Yeni Demokratlara göre, Medya aynı bir ülke değildir. Dolayısıyla, iki ülke devrimi tekleştirilip, görevleri ayrılaştırılıyor. Bu durumda, onlara göre Komünarların iki ülke için savundukları farklı stratejik politikalar yanlış oluyor!

Yeni Demokrasi'nin 32. sayısında, C. Doğan şöyle demektedir:

"Komünarlar Türkiye ve Doğunun iki ayrı ülke olduğundan hareketle, iki ayrı asgari program, iki ayrı devrim stratejisi, iki ayrı parti(tek merkezli)nin gerekliliğinden söz ederek, siyasi stratejilerinin bu iki temele otumasının ilk ve önde gelen koşulu olarak öne sürmektedirler." (1)

İki alanda, temele ilişkin iktisadi, siyasi ve sosyal farklılıklar söz konusudur. Bunlar bir gerçekse, birilerinin alanlardan birini aynı bir ülke görüp görmemesinin çok fazla bir kıymet-i harbiyesi olmaz. Demokratik devrimin farklı biçimler almasının unsurları, farklı iktisadi siyasi ve sosyal kriterlerdir. Her iki ülkeye de aynı stratejiyi öngörmek, temele ilişkin farklılıklardan görmezden gelmektir.

Bir alanın ülke sayılabilmesi için, ille de bir devlet örgütlenmesine tekabül etmesi mi gerekiyor? Başka devletlerin işgali altında olan, devlet kurma hakları gaspedilmiş birçok sömürge var dünyada. Filistinliler, devletlerini kuramadılar. Filistin diye bir ülkenin olmadığını neden iddia

etmiyorlar? Medya da parçalanmış ve paylaşılmış, çok uluslu bir sömürge ülkedir. Kürtlerin devlet kurma hakkı gaspedilmiş, dili, kültürü yasaklanmıştır. Öte yandan, Medya sömürgeciğin ötesinde bir baskı ve yasak altındadır. Öyle ki yeriyetinde, bir başka örneğini bulmak bile olanaksız.

Hatalı yaklaşımı, biz Komünarlar da yıllarca devam ettirdik. Yeni Demokratlar, hatalarda ısrar etmeyi sürdürüyor. Geleneğimiz, Kemalizmi her ne kadar esasta gerçek niteliğine uygun olarak tanımlamış ve değerlendirmişse de; onun temel unsurlarından biri olan "misak-ı milli" anlayışının etkisinden tümüyle korunamamıştır.

Yine doğmatizm illeti

Bu sorunda da doğmatizm hastalığıyla karşı karşıyayız. Medya için, klasik sömürge olma kıstasları aranmaktadır. Dünyanın sayısızca Asya, Afrika ve Latin Amerika sömürgeleri gibi. Aralarında önemli farklılıklar görülünce de bu, "sömürge değil" anlayışına varınıyor. Sömürgeci de beter bir statünün reva görülmesi, sömürge sayılmamanın gerekçesi yapıyor. İlginçtir, ülke tanımlaması ya da adlandırması yalnızca Türkiye'de yapılmamaktaydı. Bugün hala bu tavırda ayak direyenler çok. Diğer üç kesimde, ülke kendi adıyla tanımlana geldi. Bizdeki geç doğru tanımlamada, kabul edilmek istenirse de Kemalizmin etkisi vardı ve birçok kesimde hala sürmektedir.

Kürtler, Ortadoğunun yerli halklarındandır. Parçalanmış ve paylaşılmış topraklarında, çok eski tarihlerden beri yaşayan bir topluluktu. Tarihsel gelişimin bilinen evresinde uluslaşma sürecine giren Kürtler, tarihi baskı ve yasakla özdeşleşen uluslardan

biri olageldi. Emperyalistler ve bölgedeki işbirlikçi yönetimlerin neden olduğu ve çıkar sağladığı Medya'nın parçalanıp bölünmüşlüğü "tarihi haksızlıklar"* hanesine yazılmaz. İmha, mecburi göç vb. uygulamalarla azınlık durumuna düşürülmüş Ermenilerin, "tarihi haksızlık" olarak değerlendirilebilecek durumu ile Kürt sorunu ayrılaştırılmaz. Her parçanın devrimci proletaryası bugün asgari programını/stratejisini, her bir parçanın kendi zeminine oturtsa da bu böyledir.

Marksist-leninistler açısından, işgal ve ilhak edilen her ülke ulusunun savaşımı meşhurdur. Ulusların kendi topraklarını işgalci güçlere karşı savunması kadar haklı bir şey olamaz. Bunu, emperyalistler arası sömürge paylaşım savaşlarında demagogik olarak ileri sürülen "anayurt savunması" ile karıştırmamak gerekliliğini, artık tekrarlamaya bile gerek yok. "Anayurt savunması", ulusal sorunun çözüldüğü yerlerde ya da gerici emeller doğrultusunda birbirleriyle çatışan, emekçi halkları bu çıkar çatışmalarına alet edenler açısından ölü ve gerici bir tanımlamadır. Yoksa bu kavram, işgal altındaki bir ülkede "ölü" değil, tam tersine canlı ve ilerici bir oluşumun ifadesidir.

Ezenlere karşı, ezilen ulusun kurtuluşu için verdiği savaşı, ancak bir dar kafalı yadsıyabilir. Oysa bu savaşı, sosyalizm perspektifiyle yürütmek ve başanya ulaştırmak, en başta sözkonusu alanlardaki devrimci proletaryanın görevidir. Gelgelelim ki Yeni Demokratlar da birçokları gibi, sömürgeci egemenler ile ezilen ulus arasındaki gelişmeyi, bırakalım başgelişme görmemeyi, başlıca gelişmeler içinde dahi görmemektedirler. Bazen "Güneydoğu'da milli gelişme öndedir" diyerek, birbirlerini

ıştalanayan politikaları aynı anda savunabilmektedirler.

Şablon değil, öğretici bulmak

Bilindiği gibi, Japonya Çin'i işgal edince, bu yeni süreçte işgalci Japonya ile Çin - egemen Han ulusu ve diğer milliyetlerle birlikte- arasındaki çelişki, başçelişki haline geldi. Fakat burda sürekli bir işgal söz konusu iken, Yeni Demokratlar ve benzer görüştekiler, her iki ülke için de, "feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişki, başçelişkidir" diyerek, ortak başçelişki tespit ediyorlar. Bu, işgal eden Japonya ile işgal edilen Çin için aynı başçelişki ileri sürmekten farksızdır ve bir o kadar gerçek dışıdır. Geleniğimizin Çin'i örnek alma pratiği, dogmatik bir zeminde yürüye geldi. Bu farklı bir deyişle, Çin Devriminin zengin deneyimlerinden doğru dersler ve sonuçlar çıkaramamaktı. Sorun, Çin Devriminde değil, bizim onu hatalı kavrayışımızdadır.

Japonya'nın, Çin'i işgal edişiyile birlikte, Çin'in iç sınıf ilişkilerinde köklü değişiklikler meydana geldi. Çinli marksist-leninistler de politikalarını ustaca bu gerçek üzerine oluşturmaya başlarabildiler. Anayurdun savunulması ve işgalcilerden temizlenmesi, yani bağımsız ve demokratik bir Çin; sosyalizme yönelmenin ilk durağı haline gelmişti. Japonya'nın işgaliyle, Çin'deki çeşitli sınıflar ve siyasal kesimler arasındaki çelişkiler, ikinci plana geçmişti. Okun sivri ucu, işgalcilere yöneltilmeliydi. Japonya'ya karşı ulusal birleşik bir cephe siyaseti de bunun ürünüydü. Aynılaştırmak yanlış olur, fakat sadece genel yönelim olarak bunu Medya için de söylemek yanlış olmaz.

Bugün Türkiye de, Medya da yeni tipte demokratik devrim sürecindedirler. Fakat büyük farklılıklar söz konusu. Bilindiği gibi, yeni demokratik devrim; milli ve demokratik olmak üzere, başlıca iki öğeden oluşur. Başçelişmenin, iç çelişmelerden biri olduğu süreçlerde, demokratik yön önde ve milli yön ona tabidir. Başçelişmenin, dış çelişmelerden biri olduğu koşullarda ise, bunun tersi söz konusudur. Bir başka ulus ya da ülkenin işgali, dış çelişmedir. Dolayısıyla bugünkü somut süreçlerinde, Türkiye'de demokratik yan; Medya'da ise ulusal yan önplandadır. Devrim stratejilerinin, bu gerçeklik üzerine kurulması zorunludur. Bunu anlayamayan Yeni Demokratlara, Çin pratiğini daha iyi incelemelerini önermek durumundayız. Biz burada, kısa-

ca da olsa değinelim.

Japonlar, Çin'in bütününi değil, bazı alanlarını işgal ettiler. Çinli marksist-leninistler, bu durum karşısında, Çin'i farklı statüleri olan iki bölge biçiminde tahlil ettiler. Devamla, iki bölgenin farklı statülerine/özgüllüğüne denk düşen, birbirinden farklı özel programlar oluşturdular. Aynı devlet sınırları içinde olmayı, buna karşı bir gerekçe olarak ele almadılar. Oysa Yeni Demokratlar, iki ayrı ulus ve farklı iktisadi, siyasi yapılarına karşın, aynı devlet sınırları içine alınmış olmayı, tek program ve ortak devrimin gerekçesi olarak koymaktadırlar. Emperyalistlerle çeşitli işbirliği ve uzlaşmalarla; üstelik kimi ulus ve azınlıkların zararına olarak çizilen devlet sınırlarını, ezen-ezilen ulus ilişkisinde temele ilişkin olan farklılıkların önüne geçirmek, sömütgeci statükoya yedeklenmek olmaz mı?

Her iki ülkedeki proletaryanın da görevi, kendi alanında proleter dünya devriminin gereklerini yerine getirmektir. Bu 'yerine getirmek', bölgeler ve ülkeler arası temel farklılıklardan dolayı, farklı biçimler alabilir/almalıdır. Öte yandan, aynı devlet sınırları içinde oluş, örgütlenmede her ulusun içinin sıkı bir ittifakını gündemde tutar. Komünarların, tek merkezli iki ayrı parti anlayışlarının bununla çatışan bir yanı yoktur. Kaypakdayanın ulusal soruna ilişkin yaklaşımını gerçekten kavramış olsalar, Yeni Demokratlar artık bu terk edilmesi gereken anlamsız itirazlarını bir kenara bırakabilirlerdi. Ulusal-kültürel değil, bölgesel özerklik fikri, gelecekte Türklerin ve Kürtlerin, merkezi birleşik bir çatı altında iki halk cumhuriyetinin gerekliliğini söyler. Medya'daki halk cumhuriyetinin yönetici gücü olarak, oraya özgü proletarya partisi neden yanlış olsun? Ya da buna karşı çıkanlar, acaba bölgesel özerklik olgusunu ne kadar kavramışlardır? Burjuvazinin prespektifiyle bir ulusal devlet vb. gibi anlayışlara sahip olamayacağımız çok açık değil mi? Komünarlar, Kürt burjuvazisinin değil, Kürt proletaryası ve emekçilerinin isteklerini formüle ediyor. Ulusal burjuvazinin ayrıcalıklarını değil, kendi sınıf çıkarlarını temsil ediyorlar.

Yeni Demokratlar, ulusal nitelikli bir mücadelenin sınıfsal mücadele olamayacağını sanıyorlar. Bu sanılarını, bizim iki ayrı aşgari programımızı eleştirirken ortaya koyuyorlar. Mao şöyle diyor:

"Ulusal nitelikteki bir mücadele, sınıf mücadelesi ulusal mücadele biçimini alır; bu da ikisi arasındaki özdeşliği gösterir. Bir yandan, belli bir tarihi dönem süresince



Ülke ve insan! Tarihteki ulusal ve sosyal birçok gelişmenin kopmaz iki unsuru olağıeldi.

çeşitli sınıfların siyasi ve iktisadi taleplerinin işbirliğini bozacak nitelikte olmaması gerekir, öte yandan, ulusal mücadelenin talepleri (Japonya'ya karşı direnme gerekliliği) tüm sınıf mücadelesinin çıkış noktası olmalıdır.

"Son çözümlemede, ulusal mücadele bir sınıf mücadelesi sorunudur." **

İşgal altındaki bir ülke için doğru ve bilinçli bir çizgi, ulusal kurtuluş görevlerini, gündemin başına oturtan çizgidir. Politikasını, bu zemine oturtmayan bir hareket, halk yığınının sahnedeki atılımına hiçbir şekilde, önderlik etmek bir yana, ayak bile uyduramaz.

*Bu yazı, *Komün*'ün 8. sayısında yer alıyordu. Denginin içirik dengesi ve öncelik dolayısıyla, iki sayı ertelendi. Bu arada, 8. sayıda Yayın Yönetmeni ve yazarımız H. Şimşek'in, "ülkeler değil sınıflar savaşı" başlıklı kapak yazısında, tarihsel haksızlıklar ve Kürt sorununun bu noktadan ele alınışında farklı bir yaklaşım getirildi. Bu iki farklı yaklaşıma, ileride yine yer vereceğiz. H. Şimşek'in kendi ek yazısı yerine, PKK tutsaklarından M. Can Yüce'nin eleştiri yazısına öncelik verdik.

***Devrimci Diyalektik Üzerinde* aktaran Thomson, sf 66-67

DEVİRİMİMİZİN SORUNLARI

DEMOKRATİK DEVİRİMDEN SOSYALİZME

Teorik gümdemimizin belirleyici halkası

Bu kuşak altında ve aynı konuyla ilgili birden fazla yazıya yer vererek, devrimci hareketin kabaca iki kampa bölündüğü; "demokratik devrim mi, sosyalist devrim mi" sorununu, okuyucuyu da kapsayacak biçimde, tartışmayı/tartıştırmayı amaçlıyoruz. Dolayısıyla bu, Komün'ün yaklaşımını eleştiren yazılara da daha sonra yer vereceğimiz biçiminde anlaşılabilir.

Latif BAYKAN

Türkiye ("Türkiye"yi gerçek kapsamı ile -yani Medya hariç-kullanıyoruz) devriminin stratejik sorunu, sol'un teorik gündeminin belirleyici halkasını oluşturduğu bir dönemdeyiz. Her sosyalistin görevi, kendi yerini tartışmaya yer bırakmayacak bir biçimde belirlemek ve ilan etmektir. Bu, birçok şeyin yanı sıra, geçirdiğimiz son on yılın teorik/pratik bilançosu bakımından olduğu kadar, sınıfın gelişmekte olan kendiliğinden hareketi karşısında, kelimenin gerçek anlamıyla acz içinde kalan yapıların niteliği, yönelimleri ve gelecekleri bakımından da belirleyici bir öneme sahiptir.

Bilindiği üzere, Türkiye'de sol; milli demokratikdevrim/sosyalist devrim stratejilerinin savunucuları olarak, iki kampa bölünmüştür.* Yazının amacı, bu iki 'kamptaki' güçlerin ileri sürdüğü, tarafımızdan kabul ya da reddedilen olguların ve önermelerin analizini yapmak değildir. Tayin edici bir önem ve belirleyici bir ayrım noktası saydığımız

* Aynı stratejik devrim aşamasını savunduklarını iddia etmelerine rağmen, bunlar arasında sadece tali olarak değil, nitel olarak da farklılıklar olduğunu belirtmekte yarar var. Öyle ki bugün bir demokratik devrim savunucusu, bir sosyalist devrim savunucusuna, başka bir demokratik devrim savunucusundan birçok bakımdan daha yakın olabilir.

bu farklılaşmadaki yöntemimizi ve yerimizi, devrimcilere ve kitlelere sunmaktır.

Bugün içinden geçmekte olduğumuz devrim sürecini, demokratik görevlerin ağır bastığı bir devrim olarak niteleyenlerin hepsini, somut koşulları hesaba katmamakla, bu devrimde işçi sınıfının rolünü küçümsemek ya da yoksaymakla; demokratik devrim ile sınırlanıp kesintisiz leninist devrim teorisini reddetmekle; demokratik bir cumhuriyet ile proletarya diktatörlüğü arasındaki özel farkı anlayamamakla suçlayan ve içinden geçilmekte olan devrimi sosyalist bir devrim olarak belirlemenin, sosyalist olmanın ve sosyalizmi savunmanın *biricik* kriteri sayanlara bir cevap olacaktır.

Bir ülkede devrimin karakteri, o ülkenin iktisadi, siyasi ve toplumsal gelişmişlik düzeyi tarafından belirlenir. Aynı karakterde olmasına karşın, ayrı ayrı ülke devrimlerinin biçim ve muhteva bakımından kaçınılmaz olarak gösterecekleri önemli farklılıkları gözden kaçırmak, en iyimser ifadeyle dogmatizmdir. Bir toplumsal sorunu incelerken o sorunu, belirli tarihsel sınırlar içerisinde ele alıp, formüle etmek gerekir. Şayet bu toplumsal sorun, özel olarak bir ülke bazında inceleniyorsa, o ülkeyi önceki ülkelerden *ayrı tarihsel dönem içerisinde* ayırt eden özelliklerin hesaba katılması, devrimci teorisinin kesin gereğidir.

Marksist teorisinin kesin gereği; her so-

mut durumda ulusal ve özgül olan ne varsa onu aramak, incelemek, sezmek ve kavramaktır. Aynı tarihsel dönem içinde genel benzerlikleri atlamadan, ayırt edici özellikleri bulup çıkarmak, evrensel ile özel arasındaki bağı kurmak; özcesi, gerçekliği ölü metinlere feda etmemektir.

Devrimci bir teorisin kurulması ve bu genel teorisin ülkeler bazında yeniden şekillendirilmesi uzun bir tarihi dönemin işidir. "Devrimci bir teori olmadan, devrimci pratik olmaz", yargısını sıkça tekrarlayanlar; "doğru devrimci teori ancak gerçek bir kitle hareketinin ve gerçek bir devrimci hareketin pratik eylemiyle kurduğu yakın ilişki ile son şeklini alır"(1) biçimindeki bu tamamlanışı unuturlar. Ülkelere bölünmüş dünyamızda, devrimci teori pratikle doğru ilişkiye o ülke devrimcileri tarafından sokulur. Bu faaliyet içerisinde bir marksistin aklıdan çıkarmaması gereken şey, sosyalist hareketin özünde uluslararası bir hareket olduğu, sosyalist teori ve işçi sınıfı mücadelesinin uluslararası bir fenomen olduğu, bir ülkede yeni gelişmekte olan devrimci bir hareketin, hem genel teorik kazanımlardan, hem de diğer ülkelerin tek tek pratik tecrübelerinden yararlanmayı

* Bu aşamayı daha da uzatıp ayrıntılandırmak mümkün. Ayrıca, şemayı işçi sınıfının toplumsal ve siyasal evrimi temeli üzerinde kurabildiğimiz gibi, kapitalizmin ve burjuvazinin tarihsel ve siyasal olarak geçirdiği evrimi de veri olarak kurabiliriz.

başarabildiği oranda zafere ulaşacağıdır.

Türkiye'de belli dönemlerde başlatılması gerektiği ilan edilen; 'dogmatizmi yerle bir edelim' kampanyaları, birkaç tımturaklı sözden ve 'kutsal' kitaplardan yapılan 'anlamsız' aktarmalarla doruğuna yükselir. Sonrasını beklemek, sadece beklemektir! Onu, her türden korkunun ve kuşkunun hüküm sürdüğü çok özel dünyasında 'uygun' zamanı kollarken bulabilirsiniz!..

Türkiye'de devrimin karakterini belirleyecek olan iktisadi, siyasi ve toplumsal olgu ve ilişkilerin analizini yapacak yerde, genel çıkarsamaları mekanik bir tarzda alt alta dizmek ve başanya ulaşmış bir devrim ile sınırlı kalan özgül tekilliklerin yer, zaman ve ayırt edici özelliklerini hesaba katmaksızın, seçmeci aktarmalarıyla sınırlı kaldık. Bu belirlemeden, bugüne kadar hiçbir olumlu adımın atılmadığını, teorik ve pratik alanda küçümsenmeyecek ilerlemelerin kaydedilmediğini çıkarmak gerekmez.

Demokratik devrim

Bilindiği üzere, burjuva demokratik devrimler dönemi, kapitalizmin eski feodal dünyanın sınırları içine sığmamaya başladığı dönemden itibaren bir gerçeklik olarak tarihin gündemine oturdu. Bu devrimin, o günden bugüne çözmek zorunda olduğu gelişmeler çeşitlenip zenginleşirken, bu devrimde sınıfların pozisyonu ve rolleri, nesnel ve öznel durumları ve bu devrimin kendi karakteri 'zaddına' gösterdiği değişiklikler, onlarca yıldan beri süregelen tartışmaların ana halkasını oluşturdu. Ekim Devriminin dünya ölçeğinde yarattığı devasa değişikliğin en önemli ve en belirgin özelliği, artık bu devrimleri eski burjuva dünyaya ait devrimler olmaktan çıkartıp, dünya proleter sosyalist devriminin ayrılmaz bir parçası haline getirmiş olmasıdır.

Demokratik devrimin süreç içinde geçirdiği evreleri, genel hatlarıyla şöyle sıralamak mümkün:

1-İşçi sınıfının, ne toplumsal ne de siyasal bir güç olduğu, burjuva demokratik dönemdeki devrimler.

2-İşçi sınıfının toplumsal bir güç olup, siyasal bir güç olmadığı dönemdeki burjuva demokratik devrimler.

3-İşçi sınıfının hem toplumsal bir güç, hem de siyasal bir güç olduğu dönemdeki burjuva demokratik devrimler.

4-Emperyalizm çağında Doğu Avrupa ve Rusya'da bitirilmemiş burjuva de-

mookratik devrimler.

5-1. Emperyalist Paylaşım Savaşıyla, özellikle de Ekim Devrimi ile birlikte, sömürge, yarı-sömürge (yeni sömürge)lerdeki yeni tipte demokratik devrimler.*

Rus devrimlerinin (üç büyük devriminin); 1905-17 Şubat-Mart/ 1917 Ekim karakterlerine geçmeden önce, 19. yüzyılın ikinci yarısının önemli bir dönemi de dahil olmak üzere, Avrupa'nın toplumsal ve siyasal gelişmişlik düzeyinin sosyalizm için henüz yeterince olgunlaşmamış olduğunu hatırlatmak isteriz. Engels, *Fransa'da Sınıf Savaşları*'na yazdığı önsözde (1895), Paris Komünü dahil, Avrupa'da yokolmuş devrimleri değerlendirirken; "tarih bizi ve benzer düşüncede olanların hepsini haksız çıkardı. Tarih gösterdi ki koca üzerindeki iktisadi gelişme durumu, o zaman, kapitalist üretimin kaldırılması için, henüz yeterince olgunlaşmamıştır." (2)

Bu belirleme ve özete tek tük karşı çıkışlar olsa da solun bütünü tarafından kabul edilir. Şaşırtıcı olan, bir ülkedeki devrimin karakterini belirlemede, iktisadi gelişmişlik düzeyini tek ölçüt sayanların, bu belirleme karşısında suskun kalışlarıdır. O dönemde, özellikle Batı Avrupa ülkelerinin iktisadi gelişmişlik düzeyi gözönüne alındığında, bu ülkelerin sosyalizm için gerekli olan asgari uygarlık düzeyine yaklaştığını görürüz. Buna rağmen, koca üzerindeki iktisadi gelişmişlik durumu, o zaman kapitalist üretimin kaldırılması ve yerine sosyalist üretim ilişkilerinin geçirilmesini sağlayacak bütün dinamikleri *tamamen* ortaya çıkarmamıştır. Günümüzde iki devrim arasındaki temel farklılığı, iktisadi gelişmişlik düzeyi arasındaki farka indirgeyenlere, bundan ibaret sayanlara ne demeli! Özellikle Ekim Devriminin yarattığı yeni değişiklikleri görmezden gelip, yarı-sömürge (yeni sömürge) ülkelerdeki demokratik halk devrimini hula yarı-feodal iktisadi yapılarla sınırlandıranlara, bu devrimin tamamlanışını yarı-feodal yapının aşılması ve iktidarı burjuvazi tarafından denetleniyor olmasıyla sınırlayanlara ne demeli!

Demek ki iki tarihsel dönem bakımından belirleyici aynm; 20. yüzyılın sonlarına gelinceye kadar, Avrupa'nın iktisadi gelişmişlik ve işçi sınıfı bakımından siyasal hazırlık düzeyi, kapitalist üretimin kaldırılıp yerine sosyalist üretim ilişkilerinin geçirilmesine yol vermezken; 1. Emperyalist Savaş ve Ekim Devrimi ile birlikte, tüm sömürge ve yarı-sömürgelerde demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisizce geçiş olanağının doğmuş olmasıdır. Unut-

mamak gerekir ki, emperyalist Rusya'nın o günkü nesnel ve öznel koşulları, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın başlamasına kadar, bu olanağı içermiyordu. Öyle olsaydı başta *"İki Takım"* olmak üzere, *"Nisan Tezleri"* ne kadar, yazılıp söylenmiş olan şeylerin bütünü bir talihsizlik saymak gerekirdi.

Bugünkü ihtiyaçlarımız bakımından, 20. yüzyıla kadarki demokratik devrimleri değil, 1905 Rus burjuva demokratik devrimini, 1917 Şubat-Mart ve Ekim devrimlerini; bu devrimlerin evrensel ve özgül yanları ile yeni tipte demokratik devrimin ayrıca özelliklerini ve iki değişik tipteki demokratik devrim arasındaki temel farklılıkları belirleyeceğiz.

Rus burjuva demokratik devrimini

Biçimi ne olursa olsun, devrim denildiğinde genel olarak iktidarı bir sınıftan diğerinin eline geçişi anlaşılmalıdır. "Her devrimin en önemli sorunu, kuşkusuz iktidar sorunudur. İktidarı hangi sınıf elinde tutuyor? Sorunun özü budur." (3)

Avrupa burjuva demokratik devrimlerinin hepsi, özü itibarıyla, birer burjuva devrimleri olmalarına karşın; bu devrimlerin biçim ve muhtevaları, o ülkelerdeki kurumların yapısı, kültürel formları ve geleneksel değerlerin mitrifi ile damgalandılar. Unutmamak gerekir ki, olayı özütleye sınırlı tutmak, öz ile yetinmek, onun politik olarak sunduğu olanakları ve zenginlikleri yeterince görmemeye yolaçar.

Urallar'ın Batısındaki bölgelerin metropollerinde kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu, otokraziyle yönetilen geniş kırsalında feodalizmin ve serflik sisteminin varlığını güçlü bir biçimde sürdürdüğü emperyalist Rusya'da, devrimin karakteri üzerine yapılan tartışmalar -Troçky'i de dahil edersak- dört farklı eğilim etrafında cereyan ettiğini görürüz. Bu devrimin karakteri nedir? Hangi sınıflar bu devrime önderlik edebilir ve hangisi etmelidir? İşçi sınıfının perspektifini bu devrimle sınırlamak ne anlama gelir ve kime hizmet eder? Demokratik devrimle sosyalist devrimin karşılıklı durumları nedir ve bu iki devrim arasındaki ilişkiyi nasıl kavramak gerekir?.. Bu soruların cevabı bizi, hem Rusya'nın o günkü koşullarının genel bir panoramasını, hem de Rusya ile sınırlı, ona

*Menşevikler 1905'ten itibaren, Rusya'da burjuva demokratik devrimin tamamlandığını, Çarlık feodal devletten sermaye devletine geçiş dönemi yaşadığını ileri sürdükler.

özgü yanlarını verecektir.

Önceden de belirttiğimiz gibi, bu yazının amacı özel bir polemik değildir. Ancak, bugünlerde birçok kesimin ideolojik/teorik olarak etkilendiği troçkizmin bu konulardaki değerlendirmelerine, şöyle bir değinmeden de geçemiyceğiz. Troçkistler, Rus devriminde karşı karşıya gelen görüşlerin dökümünü yaparken; "... ikinci olarak Bolşeviklerin savunduğu düşünce üzerinde duracağız. Çünkü Bolşevikler bu konuda savundukları düşünce ile bir yandan 2. Enternasyonalin dogmalarına bağlanmayı sürdürürken, öbür yandan da sahip oldukları devrimci realizmleriyle bu dogmaların sonuna kadar zorluyorlardı. En son olarak Troçky'nin anlayışı üzerinde duracağız; çünkü Troçky, bu tartışmalarda ileri sürdüğü düşünceler ile 2. Enternasyonalin söz konusu dogmalarına bütün politik sonuçlarıyla kesin bir biçimde karşı çıkan tek marksist oldu ve uzun yıllar da öyle kaldı." (4)

2. Enternasyonalin dogmalarından kendini ancak Şubat/Mart Devrimi ile kurtarabilen, 2. Enternasyonalin Rus biçimi olan Menşevizmin kaba, ekonomik materyalist anlayışından ancak -o da çok sınırlı olarak- devrimci realizmi (ne hikmetse!) sayesinde kurtulabilen bir Lenin!.. İşte troçkizmin, Lenin'e biçtiği değer!

Bolşevikler ile Menşevikler* bu devrimin, burjuva karakterli bir devrim olduğunda hemfikirdirler. Ancak, hemfikir oluşları burada başlayıp, burada biter. Böyle olduğunu bilmelerine rağmen troçkistler, Lenin ile Menşevikler arasındaki ayrılığı, Rus burjuva demokratik devriminde marksistlerin ve işçi sınıfının izlemesi gereken taktiğin ne olması gerektiği sorunundaki ayrılığa indirgerler.

Bu ayrılık, elbette küçümsememesi gereken en önemli ayrılıklardan biridir. Ancak, Menşevikler ile Bolşevikler arasındaki ayrılığı bununla sınırlamak, en iyimser ifadeyle hafiflik ve nankörlüktür. Troçkistlere göre, ancak *Nisan Tezleri* ile 2. Enternasyonal oportünizminden ve onun Rus biçimi olan Menşevizmden kopan Lenin; o güne kadar tek başına 'parıldayan' Troçky'nin seviyesine erişir! Onun, oniki yıllık dönemin kaba bir dökümünü yaparken söylediği, "hayat bizi doğruladı" sözü, ciddiye alınmaması gereken önemsiz bir ayrıntı, bir dil sürçmesi olsa gerek!

Lenin'in anlayışı

Rus gerçekliğini görmezden gelen

troçkistler, 2. Enternasyonalin sosyalizme geçiş ancak ileri kapitalist ülkelerde olarak-ıdır tezini, Lenin'e yükleyip sonra da bunu eleştirmekten garip ve büyük bir haz duyarlar. Oysa Rus gerçekliğini bir yan a bırakıp Lenin'i kaba bir fırça darbesiyle, 2. Enternasyonalin kaba ekonomizminin bayağı bir savunucusu durumuna düşürmek hiç de kolay değildir. İlk ciddi ve tarihsel bir öneme sahip polemiklerini, ekonomizme karşı yapmış olan birini, kaba bir ekonomist düzeyine düşürebilmek kolay değildir baylar! Lenin'den ve leninizmden az çok haberi olan herkes bilir ki onun politikada yaptığı önemini ve güncelliğini bugün de artarak koruyan şey, marksizmin ekonomizmle en küçük bir ilintisinin olmadığını net bir biçimde açığa çıkarmış olmasıdır. Troçkistlerin Lenin'e yönelttikleri en 'ciddi' eleştiri, onun Rusya'nın içinden

Lenin'den ve leninizmden az çok haberi olan herkes bilir ki onun politikada yaptığı önemini ve güncelliğini bugün de artarak koruyan şey, marksizmin ekonomizmle en küçük bir ilintisinin olmadığını net bir biçimde açığa çıkarmış olmasıdır.

geçmekte olduğu devrimin karakterini objektif ve subjektif koşulların ötesinde, hayallerde aramamış olmasıdır.

O çünkü Rusya'nın iktisadi gelişmişlik düzeyi ve işçi sınıfının geniş yığınlarının bilinç ve örgütlenme düzeyi, işçi sınıfının hemen ve tam kurtuluşunu imkansız kılmaktadır. Objektif ve subjektif şartlar, emperyalist Rusya'da bir sosyalist devrim için yeterince olgunlaşmamıştır. Bu nedenle Rusya'da şimdi yaşanmakta olan devrimin niteliği sosyalist değil, demokratiktir, proletar değil, burjuvadır.

İşçi sınıfının hemen ve tam kurtuluşunu imkansız kılan o günkü Rusya'nın verili koşullarında, demokratik devrimi atlamayı doğru bulmadığı için ve bu devrime işçi sınıfının önderlik etmesi halinde bile, bu devrimin işçi sınıfını mutlak olarak iktidara getireceğini öngörmediği için troçkistlerin hismine uğrayan Lenin!

Tüm iddiaların aksine, verili koşullar, toplumsal ve ekonomik düzen koşulları ile uluslararası koşullar, Lenin ve Bolşevikleri tereddütsüz olarak demokratik devrime götürüyordu.

Bu devrim; sosyalizme değil, kapitalizme; kapitalizmin Asya biçimiyle değil, Avrupa biçimiyle hem yaygın hem de hızlı bir biçimde geçilmesi için gerekli koşulları yaratacaktır. Bu devrim;

a)Burjuva demokratik bir devrim olup,
b)Otokrasiyi ve feodalizmi tasfiye ederek, kapitalist gelişmenin yolunu açacak,

c)Siyasal demokrasinin önündeki engelleri, önemli ölçüde temizleyecektir. Bu temele dayanan özgürlükler de doğası gereği burjuva karakterli olacaktır.

Bu devrim; yeni tipte demokratik devrimin aksine, görevleri bakımından olduğu kadar, sonuçları bakımından da eski tipteki burjuva demokratik karakterdeki devrimlerdendir. Tabii ki, çom önemli bazı farklılıklarla birlikte. Emperyalist savaşın da özel etkisiyle, Şubat/Mart burjuva demokratik devrimi, tahmin edilenden çok önemli bazı farklılıklarla tamamlanarak bunu doğruladı. 1905 Rusyasında başanya ulaşacak bir burjuva demokratik devrim, praletarya diktatörlüğüyle değil, işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğüyle sonuçlanacaktır.

Devrimin önderliği

Emperyalizm çağında, eşitsiz ve sıkıramalı gelişimin özel bir ivme ve özellik kazandığı bu çağda, Rusya'da burjuva demokratik devrimin önder ve itici gücü hangi sınıf olmalıdır?

Menşeviklere göre; bu devrim burjuva karakterli bir devrim olduğundan, bu devrime önderlik etmek ve tamamlamak, burjuvazinin işi ve görevidir. Burjuva demokratik devriminde işçi sınıfını böylesine anlamsız yüklerin altına sokmanın ne gereği ne de bir anlamı vardır.

Rusya'da çalışan nüfusun azınlığını oluşturan işçi sınıfı, böylesine bir örgütsel bölünmüşlük koşullarında bu devrime önderlik etmek istese de başaramaz. Bu görevi burjuvazinin üstlenmesi, işçi sınıfını hem yığınla külletten kurtarıp, hem de kendi devrimine gücünden pek fazla bir şey kaybetmeden, daha uygun koşullarda girişebilir. İşçi sınıfı, burjuvazinin gösterdiği hedeflere ve onun çizdiği sınırlar içerisinde müdahale etmekten öte, herhangi bir davranışta bulunmamalıdır.

Lenin ve de Bolşeviklere göre; Men-

şevikler, burjuvazinin hem tarihsel hem de siyasal olarak devrimden nasıl yüz çevirdiğini görmek ve kabullenmek istemiyorlar. Rus liberal burjuvazisi, bu devrimi radikal bir biçimde, mantık sonuçlarına kadar götüremez. Burjuvazi, geçmişten beri süregelenmekte olan konumları monarşi, sürekli ordu, polis, bürokrasi vb. dağıtmaz. Bir devrimin gerektirdiği radikal çözümlere yanaşmaz, yanaşamaz. O, tüm bu sorunları reformcu bir tarzda ve parça parça çözmekten yanadır.

Marksismin devlet ve devrim teorisinin tahrifatı ile proleter sosyalist hareketin dışına düşen, ona ihanet eden 2. Enternasyonal döneminin Rus biçimi izleyicileri olan Menşevikler, Marks ve Engels'in devlet ve devrim teorilerini bilerek görmezden gelir. Devlet sorununda, burjuvazinin ve işçi sınıfının tavnı tartışmaya yer bırakmayacak denli açıktır. *Fransa'da İş Savaş'* a yazdığı önsözde Komünün deneylerini özetleyen Engels'in önlere koyduğu tam da budur.

"Daha önceleri merkezi hükümetin bastırıcı gücüne, yani 1798'de Napoleon'un kurduğu ve ondan sonra her yeni hükümetin yeniden minnetle ele alarak hasımlarına karşı kullandığı ordu, siyasal polis ve bürokrasiye gelince, Paris'te alaşağı edildiği gibi, her yerde alaşağı edilmesi gereken işte bu gücün ta kendisiydi." (5)

Rusya'da bugün alaşağı edilmesi gereken şeyin devrimci bir tarzda alaşağı edilmesi Rus liberal burjuvazisinin harici değildir. Onu bundan alıkoyacak çok ciddi ekonomik ve siyasal sebepleri vardı. "Biliyoruz ki, sınıfsal konumları gereği, Çarlık'a karşı kesin bir savaşım verme yeterlikleri yoktur, kesin bir savaşıma girmekten, özel mülkiyet, sermaye ve toprak, bunların ayaklarına ağır bir köstek olmaktadır. Bunların, proletarya ve köylülüğe karşı kullanmak için Çarlık'ın bürokratik, askeri ve polis güçlerini öylesine büyük gereksinimleri vardır ki, Çarlık'ın yıkılmasını istemeyiz." (6) Burjuvazi henüz rişeym halinde olsa da jakobenler iktidarı döneminde toprağın ayakları altında ciddi bir biçimde sarsıldığını hissetmişti. Tüm sömürütçüler gibi, Rus liberal burjuvazisinin de güçlü bir sınıf güdüsü ve bellegi vardı.

Rusya da her kapitalist ülke gibi, üç temel 'güç'e bölünmüştür. Burjuvazi ve toprak beyleri, işçi sınıfı, küçük-burjuvazi ve küçük mülk sahipleri; özellikle de köylülük. Marks'ın teorisine göre, "eski düzene karşı, otokrasiye, feodalizme ve

serflik sistemine karşı, şu güçler karşı çıkarlar: 1-Liberal burjuvazi, 2-Radikal küçük-burjuvazi, 3- Proletarya. Birinci, anayasal monarşiden başka bir şey için savaşmaz; ikincisi, demokratik bir cumhuriyet için savaşır; üçüncüsü, sosyalist devrim için savaşır." (7)

İşçi sınıfı, Rus burjuva demokratik devrimine, aşırı programını gerçekleştirmek, azami program için en uygun koşulların oluşmasına katkıda bulunmak için katılır. Bu devrimde, Bolşeviklerin taktiğinin özü budur. Beklenmedik koşulların da etkisiyle her devrimde, devrime katılan temel güçlerin daha çok lehinde ya da aleyhinde sonuçlar ortaya çıkabilir. Rusya'nın bu tarihsel momentinde, burjuva demokratik devrimin sınırları dışına çıkabilmek mümkün değilse de işçi sınıfı, acil gereksinimleri uğruna, bu devrimde burjuvaziye kesinlikle ne bırakmalı, ne de kapırmalıdır. En ileri ve biricik tutarlı devrimci sınıf olduğundan, işçi sınıfı bu devrimde baş rolü oynamalıdır. Ancak o sayededir ki, radikal küçük-burjuvazi tüm enerjisini devrimci bir tarzda kullanabilir. Devrimin kesin zaferi için gerekli ve yeterli desteği sağlayabilir.

İsrarla işçi sınıfının bu devrimden uzak durması gerektiğini vaaz eden Menşevikler'e karşı Lenin şöyle der:

"Marksizm, proletaryaya burjuva devriminden uzak kalmamayı, ona karşı kayıtsız olmamayı, devrimin önderliğinin burjuvazinin eline geçmesine izin vermemeyi, tam tersine devrimde en etkin rolü oynamayı, tutarlı proletarya dekortajlığı uğruna, devrimin kesin sonuca ulaşması uğruna en kararlı biçimde savaşmayı öğretir.

"Rus devriminin, burjuva demokratik devrimin dışına çıkamayız, ama bu sınırları fazlasıyla genişletebiliriz ve bu sınırlar içerisinde proletaryanın çıkarları uğruna, ivedi gereksinimleri uğruna ve geleceğin kesin zaferi için güçlerini hazırlamasını olanaklı kılacak koşullar uğruna savaşabiliriz ve savaşmalıyız." (8)

Sosyalizme giden yolda en elverişli biçimin geçmişin, ölü elinden en uzakta olan bir demokratik cumhuriyet olacağını bilen Lenin, 'burjuva demokrasisi vardır' derken kastettiği tam da budur.

İşçi sınıfının bu devrimden kesinlikle uzak kalmasında ısrarlı olan Menşevikler, burjuva demokratik devrimden uzak kalmamayı, ona karşı kayıtsız olmamayı ve bu devrimin önderliğinin burjuvazinin eline geçmesine izin vermemeyi savunan

Bolşevikleri utanmazca burjuva demokratikliğinin kurukökçüleri olmakla suçladılar. Menşevikler, devrimin önderliğini bayağı bir teslimiyetle burjuvaziye bırakırken, böyle bir süreçte demokratikliği dereceleri arasındaki farkı ve bunun aldığı biçimler arasındaki farkı önemsemez ve görmezden gelir. Oysa, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi(RSDİP)'nin 3. Kongresi, bu sorunu tartışmaya yer bırakmayacak bir biçimde çözmüştür.

"1-Proletaryanın durumu gereği, en ileri ve biricik tutarlı devrimci sınıf olduğundan, Rusya'daki genel devrimci demokratik hareketle baş rolü oynaması gerektiğine göre.....

4-Proletarya, ancak onunun savaşımını hem ideolojik, hem pratik bakımdan yöneten RSDİP'nin bayrağı altında tek ve bağımsız bir siyasal güç olarak birleşirse, bu devrime önderlik edeceğine göre..." (9)

Bu devrimde, işçi sınıfına rakip olabilecek, önderlik mücadelesinde işçi sınıfını zorlayabilecek bir diğer güç köylülüktür. Bu devrimde, işçi sınıfının önderliğinde ısrar eden Lenin'in tavnı, ideolojik olduğu kadar politiki. Lenin'e göre, Rusya'da köylülük 19. yüzyıl Avrupasından farklı olarak, demokratik devrimde bağımsız politik bir rol oynayabilirdi. İşçi sınıfının hazır olmaması halinde, ayaklanmada önderliğinin işçi sınıfı ile devrimci küçük-burjuvazi arasında paylaşılabileceğini söylerken, bu gerçekten hareket eder. Bazıların bu ritüel anlamak istemediği, 1905 emperyalist Rusyasının 'can sıkıcı' gerçeğidir bu.

"... önderlik etmeyi, yani ayaklanmanın önderliğinin sosyal demokrasi ile devrimci küçük-burjuvazi arasında paylaşılmasını amaç ediniriz." (10)

Varolan gerçekliğin yalın bir betimlenmesidir bu. Ancak Lenin, varolana teslim olmayı kader saymaz. Onun tutumu, edilgin kalmak ve sürece boyun eğmek değildir. Onun tutumu, hem proleter hem de proleter olmayan yığınların ayaklanmasını etki ve önderlikleri altına almak, kısacası, bu durumu, proletaryanın çıkarları için kullanmaktır. Bilindiği gibi emperyalist savaş, bu ilişkileri kökten değiştirerek Rusya'da, köylü yığınlarının desteğinde işçi sınıfını iktidara getirdi.

18. yüzyıldan başlayarak Avrupa, özellikle de Rus devrimleri göstermiştir ki işçi sınıfının demokratik karakterli devrim-

lere yığılmal kahlımı ve bu devrimde önderliği alması, bu devrimlerin sınırlarını genişletmekle kalmamış, onu fiilen kat be kat aşan dışınıtış ve davranış biçimindeki dev boyutlu gelişmelere yolaçmıştır.

Biçim olgusu

Bir devrimde iktidarın biçimi; o devrimin karakterinin damgasını taşır. Rus burjuva demokratik devriminin 'kesin' zaferi, işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğüne yolaçacaktır. Bu diktatörlüğün iki temel gücü, işçi sınıfı ve köylülüktür. Çünkü, Çarlık üzerinde kesin bir zafer kazanacak yegane güç budur. Bu güç halktır.

"Devrimin Çarlık üzerindeki kesin zaferi, proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü kuması demektir." (11)

Devrimin kesin zaferle sonuçlanması, cumhuriyetin kurulması dahi, tam ve tutarlı bir demokrasiyi kuracak, toprakların köklü bir yeniden dağıtımını köylülerin yararına göre yapacak, Asyatik köleliğin izlerini sadece kırdı değil, fabrika yaşamında da silecek ve devrim yangınına Avrupa'ya taşıyacaktır. Ancak; böyle bir zafer, henüz burjuva devrimimizi *hiçbir biçimde* sosyalist devrime dönüştürmeyecektir; demokratik devrim *bir anda* burjuvazinin toplumsal ve ekonomik ilişkilerinin sınırlarını geçmeyecektir." (12) Ancak, devrim bir dizi aşamadan geçtikten sonra kapitalizmin temellerini etkileyebilir ve tekileyecektir.

Şu ana kadarki belirlenen özelliklerden hareketle, iki ayrı tipteki demokratik devrim arasında bulunan özel farkları şöyle sıralayabiliriz: Lenin'in Rus gerçekliğinden hareketle *İki Taktik*'te betimlediği burjuva demokratik devrim; özü itibarıyla anti-kapitalist bir devrim değildir. Yeni tipte demokratik devrim; eski tipte burjuva demokratik devrimin aksine, ekonomik özü itibarıyla anti-kapitalist bir devrimdir.

Rus burjuva demokratik devriminin zaferiyle ortaya çıkması öngörülen, işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü, bazı önemli farklılıklar taşısa da burjuva demokrasisi ile sınırlı iken; yeni tipte demokratik devrimle oluşacak iktidar, bunun tersine, siyasi olarak burjuva demokrasisinin sınırlarını aşar ve ondan tamamıyla farklı bir nitelik arzeder. O, burjuva dünya ile sınırlı işçilerin, köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün aksine, ondan hem nitelik hem

muhteva hem de biçim olarak farklı olan proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimidir.

Sömürge, yan-sömürge (yeni sömürge) ülkelerde iktisadi gelişmişlik düzeyinin genişliğine rağmen, bu olarak Ekim Devrimi ile birlikte ortaya çıkmış, böylece bu tip ülkelerin devrimi yeni bir karakter ve zenginlik kazanmıştır. Ekim Devrimi, çok geri ülkelerde dahi kapitalist aşamanın zorunluğunu ortadan kaldırmış, demokratik devrimde işçi sınıfının rolünü tartışmaya yer bırakmayacak bir biçimde netleştirmiş, kesintisizce sosyalizme geçiş olanaklarını yaratmıştır.

1891'de Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin *Program Tasarısının Eleştirisi*'nde, Engels temel nitelikteki noktaları saptarken, 'partimizin ve işçi sınıfının, egemen durumuna, ancak demokratik cumhuriyet şekli altında gelebilecektir' der. Ve bu cumhuriyet, Fransız Devrimi örneğinin gösterdiği gibi 'proletarya diktatörlüğünün özgül biçimidir de' diyerek, Lenin'e esin verir. Lenin, bu soruna 1917'de tekrar değinerek, partinin ve işçi sınıfının iktidara ancak, bir demokratik cumhuriyet biçimi altında gelebileceğini ve bunun proletarya diktatörlüğünün öngül biçimi olacağını söyler. Bilinmelidir ki 1905'te tasavvur edilen demokratik cumhuriyet ile 1917'de tavrur edilen demokratik cumhuriyet arasındaki fark, sadece muhtevada değil, özdedir. İkincisi, birincisinin sınırlarını hem siyasi hem de ekonomik olarak aşan bir niteliktedir.

Böyle olmakla birlikte, yaşamakta olan tarihsel dönem de gözönüne alınarak, işçilerin-köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü siyasal bakımdan, 18. ve 19. yüzyıl klasik burjuva diktatörlüklerine eşitleme yanlışsından da uzak durulmalıdır.

1905 Devrimi için Bolşeviklerce önerilen devrimci geçici hükümetin 'işçi sınıfı demokrasisi hükümeti' olacağını ileri sürülenlere, bu koşullarda bunun geçici ve arzi episodlar dışında, olanaksız olduğunu söyler Lenin. Bu hükümet, 'işçi sınıfı demokrasisi hükümeti' yani 'sosyal demokrat çoğunlukta, bütünlüklü bir hükümet' olmayacaktır. Bu yüzden ileri sürülen devrimci geçici hükümetin, 'tek bir iradeyi' temsil edeceği iddiası da saçmadır.

"Bu itiraz, 'bir tek irade' teriminin soyut, 'metafizik' bir yorumuna dayanıldığından ötürü temelsizdir. 'Bir tek irade', bir konu üzerinde sağlanırken, bir başka konu üzerinde sağlanmayabilir. Sosya-

lizm sorunlarında ve sosyalizm için savaşında birliğin bulunmayışı, demokrasi sorunlarında ve cumhuriyet için savaşında irade tekliğini engelleyemez. *Bunu unutmak, demokratik devrimle sosyalist devrim arasındaki mantıksal ve tarihsel farklılığı unutmak demek olur. Bunu unutmak demek, devrimin tüm halk devrimi olması özelliğini unutmak olur.*" (13)

Bu diktatörlük, tüm ara kategoriler gibi mantıksal sonucuna varacak/vardırılacaktır. Geçmiş artıklarını temizlerken kurulacak, geleceği kurarken yıkılacaktır. Bu diktatörlüğün geleceği, özel mülkiyete karşı mücadeledir, artık burada o eski irade birliği yoktur ve olmaz. Lenin'in de belirttiği gibi bu yol; "otokrasiden cumhuriyete değil de küçük-burjuva demokratik cumhuriyetinden sosyalizme uzanır." (14) Bu diktatörlüğün ömrü, irade birliğini sağlayan koşulların ortadan kalkma hızı ve derecesi tarafından belirlenecektir.

İki devrimin karşılıklı konumlanması

İki devrim arasında bir Çin seddinin olmadığı doğrudur. Ancak 1905 Rusya koşullarında, iki devrim arasında net bir ayrım yapmak da kaçınılmazdır. Bu, insan iradesinin dışında, o günkü Rusya'nın nesnel ve özel koşullarının 'önümüzde koyduğu bir gerçekliktir.

"Hepimiz burjuva devrimi ile sosyalist devrimi karşı karşıya koyuyoruz; hepimiz ikisi arasında kesinkes bir ayrımın mutlak zorunluluğu konusunda diyoruz; ama tarihin akışı içerisinde, bu devrimin tek tek özgül unsurlarının iç içe geçmiş oldukları yadsınabilir mi?" (15)

O dönemin Rusyasında iki devrimi net bir biçimde ayırmak, nesnel ve özel koşulların tarihsel dayatmasının mantıklı bir sonucudur. İki devrimi birbirine karşıt yapmak, tarihte sıkça görüldüğü gibi işçi sınıfı bakımından olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Bilindiği üzere bu yanlış; 1848-50 devrimleri ile sınırlı kalmamış, Paris Komünü dâhil, tüm komünler bu yanlışın açısını fazlasıyla çekmişlerdir. Engels; "Komün, komün kendini ikiye bölen iki parti arasındaki, her ikisi de yapılacak işin ne olduğunu bilmeyen Blyankiciler (çoğunluk) ile Proudhoncular (azınlık) arasındaki kısır gelişmelerle tükenip gitti." (16) derken, işaret ettiği tam da buydu. Lenin de Paris Komünü'nün bu konudaki temel zafasını şöyle belirler:

"O sıradaki demokratik bir devrim ile sosyalist bir devrimin öğelerini birbirinden ayırma yeteneğinde olmayan ve ayıramamış bir hükümet olduğu, bir cumhuriyet uğruna savaşma görevini, sosyalizm uğruna savaşma görevi ile birbirine karıştırmış (...) bir hükümet olduğudur." (17)

Yine Lenin, tüm komünleri içine alan genellemesinde şöyle diyor;

"Tarihin kaydettiği tüm komünlerin *asıl hatası*, devmokratik devrim ile sosyalist devrimi birbirlerine karıştırmaları idi." (18)

Lenin, iki devrim arasında net bir ayırım yaparken, tarihin akışı içerisinde bu devrimin tek tek özgün unsurlarının iş içe geçebildiğini, geçmiş olduğunu hatırlatır. Unutulmamalıdır ki bu iş içe geçiş, bütünü kapsayan bir özellik değil. Tek tek özgün unsurlarla sınırlı kalan bir özelliktir. 1905 koşullarındaki bu tek tek özgün unsurların iş içe geçişinin sınırını gözden kaçırmak Rus devriminin karakterini ve koşullarını anlamamaktır.

Benzer özellikler, Avrupa'da da demokratik devrimler döneminde görülmüş, bu dönemde de bir takım sosyalist hareketler ve sosyalizmi kurma yolunda girişimler olmuştur. Troçkistlere göre, kesintisiz devrim kuramını anlamayan Lenin; 2. Enternasyonal'in kaba aşamacı anlayışına takılıp kalmıştır! Bilindiği gibi Marks'ın 1848 ve 50 devrimlerindeki öngörüsü ve beklentisi gerçekleşmemiş, bunun tarihsel olarak mümkün olmadığı pratikle kanıtlanmış, yıllar sonra da Engels tarafından özelenmiştir. Troçkistlere göre Lenin, bu kaba aşamacı anlayışından, başta Parvus Efendi olmak üzere, özellikle de Troçky'nin sürekli uyarıları ve Şubat Devriminin dayatmasıyla kurtulabilmiştir!

Marks, 1848 Alman Devriminin, Fransız işçi sınıfının sosyalist devrimine yetedi bir ivme kazandıracağını, Fransız işçi sınıfının başansı halinde, Alman işçi sınıfının da bu sayede, demokratik devrime takılıp kalmadan kesintisizce sosyalizme geçeceğini ileri sürer. Aynı kesinlikle olmamakla birlikte bir dönem benzeri düşünceler Lenin'de de vardır. Gelişmeleri dikkatle izleyen Lenin, şu gerçeği farketmede gecikmedi. Geçmişle ile-

ri sürdüğü gibi iktidarın işçiler tarafından ele geçirilmesi; gelişmiş kapitalist ülkelerde sınırlandırılmazdı artık. Rus devrimini göstermiştir ki gelişmiş kapitalist ülkelerde bir sosyalist devrim olmaksızın da Rusya'daki proletarya diktatörlüğü kendini koruyabilir ve sosyalizm için ilk adımları atabilirdi.

Marks'ın beklentisi gerçekleşmedi. Bu tartışma, Engels tarafından tarihsel öneme sahip özelleştirilmiştir. 1848'den 47 yıl sonra, "tarih bizi ve benzer düşüncede olanların hepsini haksız çıkardı" şeklindeki kısa ve kesin ifadesiyle bu tartışmayı noktaladı. Marks ve Engels yanılmıştı. O günkü Avrupa'nın ne iktisadi gelişmişlik düzeyi, ne de işçi sınıfının bilinç, örgütlülük ve köylülerle birleşme derecesi, sosyalizmi kurmak için yeterli değildir. Komün yıllarının Fransası dahi, iktisadi gelişmişlik düzeyi bakımından, sosyalizm için yeterince olgun değildir.

Lenin, *Geçici Devrim Hükümeti* (1905) adlı makalesinde, Marks ve Engels'i yakın sosyalizm hayallerine kapılmak ve o dönem ortaya çıkmış sosyalizmi kurma yolundaki girişimlere gereğinden fazla değer verdikleri, yanısıra esasta değer vermeleri gereken dinamiklere de gereken önemi vermedikleri için eleştirir. 1905 Rusyasında benzer düşüncede olanlar da Lenin'e göre; devrime değil, gericiliğe hizmet etmektedirler.

Buna karşın, Troçky artık 20. yüzyılda bitirilmemiş demokratik devrimlere, nerede olursa olsun işçi sınıfının önderlik etmesi halinde, işçi sınıfını kaçınılmaz olarak iktidara getireceğini, artık Rusya dahil tüm dünyada belirleyici olan nesnel ve öznel etmenlerin, diyalektik bir niteliği değil bize göre nesnellikten tamamen koparılmış, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin derecesi ile belirleneceğini ileri sürer. Rusya'nın bugün, demokratik devrim aşamasından geçiyor olması da herhangi bir değişikliğe yolaçmaz. Rus devriminin seyir defterinde, Lenin'in mi yoksa Troçky'nin mi haklı olduğunu ve haklı çıktığını yakından göreceğiz.

Rus devriminin gelişim grafiği

1905 Rusyasında işçi sınıfının siyasal taktiğinin ne olması gerektiğini hatırlayalım. İşçi sınıfı kuvvet yoluyla otokrasiyi ezmeli, burjuvazinin kararsızlığını etkisiz hale getirmek için de köylü yığınlarıyla ittifak kurarak, devrimi sonuna kadar götürmelidir. Devamlı, halkın yarı-proleter unsurlarıyla



LENİN: İki devrim arasında net bir ayırım yapın

ititaf kurarak, sosyalist devrimi gerçekleştirmelidir. İşçi sınıfı, tüm halkın önünde, eksiksiz örgütlü, tutarlı bir demokrasi ve cumhuriyet için ve emekçilerin önünde ve onların önderi olarak sosyalizm için yürümelidir. evrimci proletaryanın taktiğinin özü ve pratikteki siyasi işte budur.

Başarılı bir sosyalist devrim için demokratik devrimin 'eksiksiz' bir tamamlanışı, önemli avantajlar sağlasa da şart değildir. Lenin, hiçbir zaman sosyalist devrimin başanmasını, sonuna kadar götürülmüş bir demokratik devrim şartına bağlamamış, sosyalist bir devrim için demokratik devrimin eksiksiz tamamlanışını şart koşmamıştır. O, Rusya'da demokratik

*Aslında, bu el değiştirme işi 1917 Şubat-Mart Devriminden önce, esasta tamamlanmıştı. Lenin'in deyişiyle, 1914-17 arasında bu yeni sınıf -burjuvazi ve kapitalist toprak beyleri - iktidar 'herdeyse tamamen' ele geçirmişti.

devrimin kesin bir zaferinin sosyalist devrim için en elverişli koşulları yaratacağını, demokratik devrimin tamamlanmasının da günün iç ve dış koşulları tarafından belirleneceğini her fırsatta yinelemiştir.

Rusya'da demokratik devrim süreci, nasıl ve hangi ölçülerde tamamlandı? Lenin'e kulak verelim.

"Şubat-Mart Devriminden önce Rusya'daki devlet iktidarı, eski bir sınıfın, başında Nikola Romanov'un bulunduğu feodal toprak soyluluğunun önündeydi. Devlet iktidarının bir sınıftan diğerine geçişi, hem salt bilimsel hem de pratik siyasi anlamıyla, bir devrimin birinci, başlıca ve temel belirtisidir. Bu ölçüde Rusya'da burjuva demokratik devrim tamamlanmıştır." (19)*

Rusya'da demokratik devrimin kesin bir zaferi, kelimenin gerçek anlamıyla, 1917 Şubat-Mart Devrimi ile değil, Ekim Devrimi ile gerçekleşmiştir. Siyasal örgütlenişin kazanılması, monarşinin ve toprak ağalığının yıkılması, gericiğin kuvvet yoluyla ezilmesi ve geniş köylü yığınlarının yararına çözümler, burjuva demokratik devrimiyle değil, Ekim Devrimi ile gerçekleşmiştir. Bu durumu, Lenin'i eleştirmenin bir gerekçesi sayanlar, Rus Devriminin *olağanüstü özgürlüğünü* anlamayan ve anlamak istemeyenlerdir.

Daha önce, 'proletaryanın sosyalizm için genel savaşımının başlangıcı' saydığı taleplerin gerçekleşmesinin, (otokrasinin yıkılması dışında) beklemeden bu devrimin tamamlandığını ilan etmesi bir paradoks gibi görünebilir. Daha önce de gösterdiğimiz gibi Lenin, hiçbir zaman burjuva demokratik devrimin Rusya'da tamamlanışını, bu devrimin hallemesi gereken sorunların tamamını ya da en önemlilerinin bütününtün tamamlanışına bağlamamıştır. Ulusal ve özellikle de uluslararası konjunktür Rusya'da, siyasal iktidarın el değiştirerek burjuva demokratik devrimin bu ölçüde tamamlanışını için yeterli olmuştur.

Rusya'da demokratik devrimin tamamlanmasını, iktidar perspektifi ile sınırlandıran Lenin, bunun bir ölçü olduğunu, bu ölçüler içerisinde eski devrimin tamamlanıp Rusya'nın yeni bir devrim sürecine girdiğini ilan eder. Rus burjuva demokratik devriminin uzunca bir süreyi kapsayacağını düşünen, yeni olgular hesaba katmayan bir kısım Bolşevik'in hayal kırıklığına uğramış olması, şaşırtıcı değildir. Bu devrim, olağanüstü koşulların etkisiyle ve kendine has bir biçimde ve de

'bu ölçüde' tamamlanarak bitmiştir. Buna rağmen halen bu devrimi tamamlama gerçeğinden bahsedenlere Lenin şöyle der;

"... eskiden yapıldığı gibi burjuva devrimi 'tamamlama' sorununu ortaya atmak, canlı marksizmi ölü metinlere feda etmektir. Eski formül şöyleydi: Burjuvazinin egemenliğinin yerini, proletarya ve köylülüğün egemenliği alabilir ve almalıdır.

"Oysa gerçek yaşamda, şimdiden başkibir şey görüyorsunuz; bu ikisinin, birinin ve ötekini, sadece özgün, yeni, şimdiye kadar hiç görülmemiş birbirine geçişini. Öntümüzde yan yana, birarada, aynı zamanda, hem burjuvazinin egemenliği (Livov ve Guçkov Hükümeti) hem de kendi isteği ile burjuvaziye bırakan, isteyecek burjuvazinin kuynuğuna takılan proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü görüyorsunuz." (20)

Demek ki Şubat-Mart Devrimi ile;

1-Artık burjuva demokratik devrimi tamamlama sorunu, sorun olmaktan çıkmıştır. ".....proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü gerçekleşmiştir, ama olağanüstü bir biçimde ve çok önemli bir çok değişikliklerle." (21)

2-Bu yüzden proletarya ve köylülüğün, artık 'sal' bir devrimci demokratik diktatörlüğünün gerçekleşmesini istemek dogmatizmdir, oportünizmdir.

3-İktidar fiilen, bir yanda burjuva kapitalist ve toprak beylerinin egemenliği, diğer yanda, 'Paris Komitüü' tipinde bir devlet' karakterize eden iki parçaya bölünmüştür.

Sovyetleri kötürümleştiren bu ikili iktidar koşulları, uzun süre devam edemezdi. Lenin'in de belirttiği gibi;

"Hiç kuşku yok ki, bu 'kanskılık' uzun zaman süremez. Bir devlette iki iktidar olmaz. İkisinden biri yok olacaktır." (22)

Öncünün görevi, başarılı bir ayaklanmayla, bu kanskılığı işçi sınıfı ve emekçilerin lehine sonuçlandırmaktır. Lenin'in önderliğindeki Bolşevikler ve onları izleyen işçi sınıfı, başarılı bir ayaklanmayla, sosyalist Ekim Devrimini gerçekleştirerek, yeni bir çağın; proleter devrimler çağının başlatıcısı oldular.

Oluşup biteni, Lenin şöyle özetler:

"Yoldaşlar, Bolşeviklerin zorunluluğunu sürekli olarak ortaya koydukları işçilerin, köylülerin devrimi gerçekleşti." (23)

"Devrimin aldığı yön, bizim düşüncemiz biçiminin doğru olduğunu gösterdi.

Önce köylülerin 'tümü' ile monarşiye, toprak sahiplerine, Orta çağ düzenine karşı çıkış (bu aşamaya dek devrim burjuvadır, burjuva demokratiktir), sonra yoksul köylülerle, yan-proleterlerle ve bütün sömürülenlerle birlikte köy zenginlerini, vunguncuları da içine alan kapitalizme karşı yürüyüş (burada artık sosyalist bir devrim sözkonusu)..." (24)

Köylülerin tümü ile birlikte yürüyüş, Rus Devriminin özgünlüklerinden biri olarak, sosyalist Ekim Devriminden sonra bozuldu. Sosyalist devrimin arefesinde değil.

"... biz burjuva devrimini sonuna götürdük, köylüler bizi tüm olarak desteklediler. Onların sosyalist proletarya ile olan çelişmesi, birden kendini göstermedi. Sovyetler, köylülerle genellikle birleştirdiler. Köylüler arasında sınıf bölünmeleri, henüz olgunlaşmamış ve ortaya çıkmamıştı.

"Bu süreç, 1918 yazında ve sonbaharında gerçekleşti." (25)

Garip ama gerçek! Otokrasi ile yönetilen emperyalist bir ülkede bir sosyalist devrim oluyor ve o güne kadar köylüler arasındaki sınıf bölünmeleri yeterince olgunlaşıp açığa çıkmıyor. Köylüler bu konuda uyarıcı, daha çok Çek karşı-devrimini fırsat bilen Kulakların ayaklanmasıdır. O ana kadar Bolşevikler, doğru olanı yapmış, uygun koşulları 'oluşturmak' yerine koşulların oluşmasını beklemiştir. Şayet köylük bölgelerdeki sınıf farklılaşması beklenmeden, iş savaş koşullarının olgunlaşması beklenmeden sosyalizmin bütün alanlarda yerleştirilmesine girişilseydi ne olurdu?

Köylülerin büyük bir çoğunluğunun, sosyalist iktidara başkaldırmasının yanı sıra 'azınlığın çoğunluğa isteklerini kabul ettirmeye çalışmak' olurdu ki bunun adı marksizm değil, Blankizm olurdu. Bunu biz değil, Lenin söylüyor. Bütün bunlardan sonra, hala Lenin'i Lenin ile gelişime çabasını sürdürme özgürlüğüne sahipsiniz!

Sonraki sayıda; Ekim Devriminin özgünlüğü, toplumsal gelişmenin birbirine bağıntılı iki koşulu olarak nesnel-özel olguları, yeni tipte demokratik devrimi ve unsurlarını tartışacağız.

Tarımda sendikal haklar

Ocak'ın 19'unda yapılan toplantıya, il komisyonları ve temsilcileri katıldı. Toplantı sonucunda, tarım çalışanlarının sendika talebine yanıt verecek ve işkolunu kucaklayacak bir sendikanın oluşumu için, "somut adım atıldı".

Kamu çalışanlarının sendikal hak mücadeleleri eğitim, sağlık, belediye gibi çeşitli işkollarında sendikaların kurulması ve bazılarında da kurulma sürecine girmesi, çalışanların örgütlenmesine yeni bir boyut kazandırmıştır. Tarım işkolu çalışanları da mücadelenin başından beri, sendikal savaşındaki yerlerini aldılar. İllerde, işyerlerinde komisyonlar oluştu. Diğer işkollarındaki örgütlülükler ile sendikal hak komisyonları- çeşitli platformlarda biraraya gelindi.

Ocak'ın 19'unda yapılan toplantıya, il komisyonları ve temsilcileri katıldı. Toplantı sonucunda, tarım çalışanlarının sendika talebine yanıt verecek ve işkolunu kucaklaya-

cak bir sendikanın oluşumu için, "somut adım atıldı". Bunun için, 9 kişilik bir Merkez Yürütme Kurulu oluşturuldu. Sendikanın kuruluşunu, belirsizliğe ve bilinmezliğe bırakmamak; bilinçli ve özverili bir çalışma için, işlevsel bir organ zorunlu görülmekte. Çalışma programının pratiğe geçirilmesi ancak böyle olabilecekti.

Toplantı sonrasında, Merkez Yürütme Kurulu'nun önüne konan önemli hedeflerden biri, 17 Mart 1991 günü, Sendika Kurucular Kurultayı'nı toplaması oldu.

Sendikal mücadelede atılım

İçinden geçtiğimiz süreç, genelde kamu çalışanlarının sendikalaşma çalışmalarının yoğunlaştığı bir süreç özelliğini taşımakta. Genelde tüm kamu çalışanlarının, özelde tarım işkolu çalışanlarının sendikal mücadelesinin böyle bir üst boyuta yükseldiği günümüzde, bu mücadeleye destek, katkı sağlamak ve olanakları bu doğrultuda seferber etmek, tüm demokrat, devrimci kişi ve kuruluşların tarihsel görev ve sorumluluğudur. Tarım İşkolu Sendikal Haklar Geçici Merkez Yürütme Kurulu da, sözkonusu toplantı sonunda yaptığı açıklamada; "işkolumuzda örgütlü tüm demokratik kitle örgütlerini, sendikalaşma mücadelesine omuz vermeye ve tabanlarını bu mücadeleye katılma doğrultusunda harekete geçirmeye davet" etti.

Toplantı sonuç bildirgesi

Toplantı sonunda bir de "sonuç bildirgesi" yayınlandı:

*Çeşitli işkollarında kurulan ve

kurulma aşamasına gelmiş sendikalarla, kamu çalışanlarının sendikal mücadelesi yeni bir aşamaya varmıştır.

*Özellikle, 1991 Ocak ayında, yüzde 15'lik ve sadaka niteliğindeki artışlar, genelde tüm kamu çalışanlarının, özelde tarım işkolu çalışanlarının taleplerine yanıt vermemektedir.

*Kamu çalışanlarının üzerindeki bu olumsuzluklar karşısında, memur hareketliliği, sendikalaşma sürecini hızlandırma yönündedir.

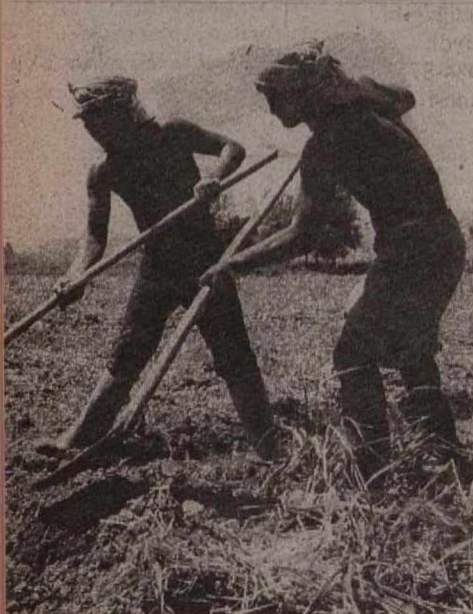
*Toplantıda, mücadeleyi dinamik güçlerin sahiplenerek sendika sürecini hızlandırması, örgütlenmeyi pilot bölgelerde yoğunlaştırması kararlaştırılmış ve bu yönde hızlı hareket edebilecek geçici bir Merkez Yürütme Kurulu oluşturulmuştur.

*İlkel olarak, sendika Kurucular Kurultayı'nın 17 Mart'ta Ankara'da toplanması hedeflenmiştir. Kurucular Kurultayı'na kadar, hazırlanan program çerçevesinde, pilot illerde örgütlenme ve kurucu tespitine gidilecektir.

Savaş karşı mücadele

Toplantıda, başını ABD emperyalizminin çektiği BM kampının, Ortadoğu ve Körfez bölgesi halklarına karşı başlattığı gerici savaş lanetlendi. Savaşın hemen durdurulması ve emperyalist cephenin askeri gücünü derhal bölgeden çekmesi gerektiği belirtildi.

Tarım işkolu çalışanları, savaş durumu ileri sürülerek, en demokratik hak olan sendikalaşma haklarının gasp edilmek isteneceğine de dikkat çekerek, buna karşı mücadele edilmesi çağrısında bulundu.



TARIM EMEKÇİLERİ: Tarım işkolu çalışanları da mücadelenin başından beri, sendikal savaşındaki yerlerini aldılar. 19 Ocak'ta yapılan toplantıda, somut adım atıldı.

1. hamlenin kısa bir değerlendirilmesi

1. merkezi önderlik dönemini esasta strateji-taktik bağintısında, ele almadan önce, 1. Konferans'ın değerlendirilmesi faydalı olur. 1. merkezi önderlik döneminin konumuz çerçevesinde işaret edeceğimiz problemlerini, 1. Konferans ve öncesinden soyut ele almak mümkün değildir. Kuruluş döneminden 1. Konferans'a kadar uzanan süreci, strateji-taktik ekseninde kısaca değerlendirmiştik.

İsmail ONUR

1. Konferans, parti tarihinin önemli kilometre taşlarından biridir. Konferans, devrimci yükselişin ülkede ciddi boyutlara ulaştığı 1978'de toplandı. Bilindiği gibi, Koordinasyon Komitesi'nin ayrılığı ile parti merkezi yapıdan yoksun kaldı. Bu durum, merkezi önderlik altında sınıf mücadelesine birleşik müdahaleyi objektif olarak engelliyordu. Bölgesel yapı, sözkonusu müdahale için hiçbir şekilde yeterli olamazdı. 1. Konferans, partinin dağınık, bölgesel güçlerin esasta marksist-leninist bir çizgi temelinde merkezileştirilmesi açısından büyük tarihsel öneme sahipti. Sorun, elbette teknik bir sorun ya da yalnız başına örgütsel bir merkezileşme ile sınırlı değildi. Çeşitli eksik ve hatalar, Türkiye ve Medya gerçekliğinin yeterince kucaklanamamasını içerse de Kaypak-kaya'nın görüşleri temelinde, partinin yeniden merkezileşmesi basit bir olay sayılmamalıdır. Bugün yetersiz olarak değirdiğimiz bu adım, tarihsel koşulları içerisinde, parti için önemli bir hamleydi. Yalnız ulusal çerçevede değil, uluslararası planda da büyük önem taşıyordu. Nedenlerine kısaca bakalım.

Hua-Deng kliği Çin'de karşı-devrimci bir darbeyle iktidarı gaspetmişti. 1. Konferans, böyle bir dönemde gerçekleştirildi. Bu, karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin uluslararası komünist hareket safalarında yarattığı ciddi tahribatlar atmosferinden önceydi. Aynı şekilde 1. Konferans, AEP önderliğindeki revizyonist-troçkist kırmızı akımın Mao şahsında marksizm-leninizme cephe aldığı bir ortamda bayrağı yükseltti. Bunlar oldukça önemliydi.

Esasta marksist-leninist olan bir tüzüğü kabul etmesi; demokratik bir biçimde partiye yeniden merkezileştirerek, bölgesel döneme son vermesi; Kaypak-kaya çizgisini onaylaması; bazı hata ve eksikliklerin yansıta, 1. Yürüşi değerlendirerek dersler çıkarması... bütün bunlar gerçekleştirildiği tarihsel koşullar gözönünde bulundurulduğunda, 1. Konferans için oldukça önemli adımlardı. O dönemde Koordinasyon Komitesi tasfiyeciliği, partiye dağınık güçlerin merkezileşmesi görevini ciddi şekilde dayatmıştı. Dolayısıyla, örgütsel görevlerin oldukça önem taşıdığı böyle bir ortamda, 1. Konferans'ın, partinin çizgisini tartışmaya açmaması ve 1. Kaypak-kaya'yı aşamaması bir bakıma anlaşılabilir bir şey. 1.

Konferans'ın bu ve benzeri eksik ve yanlışlarını görmeliyiz, tavır almıyoruz. Ancak, o gün kendisini çevreleyen koşullar içerisinde ele alalım.

Baş düşman

1. Konferans'ın yanlış belirlemelerinden biri şuydu: "... baş düşman ve dünya çapında baş çelişme tespit etmemenin, 'üç dünya teorisi'nden köklü olarak kopmamayı ifade ettiği..." Buna bağlı olarak; "başdüşman ve dünya çapında başçelişme tespit etmenin Lin Bi-aoculuk" olduğu anlayışı tamamıyla sakatı. 1. Konferans bu anlayışlarıyla parti safına ciddi boyutlarda troçkizm taşımıştır. Doğmatizmi, reçeteciliği pekiştirmiştir.

Bu kestimeci yaklaşımlar, birçok görevi engellemiştir. En başta, düşman cephesi içindeki çelişmeleri titizlikle irdeleme ve çatışmaların tahlil edilmesini. Taktik politikada gerilik ve her somutun analizini yapmama, soyut genellemelerle idare etmeye götürdü. Yine stratejik sloganları yineleyip duma, propaganda ile eylem arasındaki ilişkiyi kavrayamamada da bunun büyük rolü oldu. Çünkü başçelişme-başdüşman sorunu, strateji ve taktik sorununun

önemli bir unsurdur.

Başdüşman taktik bir sorundur. Parti ya da sınıfın isteyip istememesi, tespit edip etmemesinden bağımsız olarak ve her zaman gündemdedir. Yani bir nesnelliktir. Proletarya ve partisi, gerek ulusal ve gerekse uluslararası koşulların her somut dönemdeki ayrıntılı analizini yaparak, düşmanlar arasındaki ilişki ve çelişkileri ortaya koymalıdır. Baş ve diğer düşmanların tespit ve konumunu net olarak koymalıdır. Nitelik olarak, emperyalistler ve uşakları arasında ayrım yapmayız. Stratejik olarak ve öznitelikler baz alarak, bu düşmanlar içinde birini diğerine tercih etmek, devrimci proletaryanın tutumu olmaz. Öyleyse, başdüşmandaki düşmanlar, stratejik bazda ve sınıfsal konumlarıyla, elbette proletarya ve ezilen halkların dostları değildir. Baş ve diğer düşmanlar tespiti, onlar arasındaki ilişki ve çelişkinin analiz edilmesiyle ilgilidir. Peki böyle bir analiz zorunlu mudur? Buna ancak siyaset biliminden bihaber olanlar "hayır" yanıtını verebilir. Kendisinden taktik açıdan daha güçlü düşmanlarla karşı karşıya olan proletarya, düşman sıfırındaki çelişmelerden yararlanamazlık edemez. "Düşman düşmandır" türü, en geri sınıf bilinçli birinin dahi bilebileceği basit karşı çıkışlarla işi geçiştirmek artık hiç olmazsa bundan sonra terkedilmelidir. Proletarya ve partisi, iktidar mücadelesinde her dönem bütün hedeflere aynı biçimde saldıramaz, dört bir cephede aynı düzeyde ateş açamaz. Bu, Stalin'in deyişiyle "aptallıkla devrimci ruhu karıştıran" bir yaklaşımdır. Böyle bir çizgiyle, ne devrim başarılabılır, ne de sürdürülebilir.

Elbette devrimci mücadele, her şeyden önce saldırdır. Ancak bir saldırı bölük-pörçük ve dört bir yana dağıtılarak mı, yoksa, doğru bir koordineyle birincil hedefler üzerinde yoğunlaştırılarak mı etkili olur? Aynı anda birçok düşmanı ve aynı oranda karşısına almak mı, hedefi daraltıp, cepheyi geniş tutmak mı daha gerçekçi? Her iki soruda da ikincilerinin doğru olduğu artık çok açık. Proletarya ve partisi, bütün müttefik güçleriyle tek

yumruk olmaklığının yanı sıra, her bir evrede gücünün ağırlığını birincil ve acil hedefler üzerinde yoğunlaştırmalıdır.

Tüm bunlar yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalar var. Başdüşman tespiti ve hedef daraltma, diğer düşmanlara karşı bir vurdumduymazlığın, hayırhah bir tutumun ya da boş hayaller beslemenin gerekçesi yapılamaz. Yapılırsa ne olur? En başta kitlelerin bilinci dejenere edilir ve düşmanların bir kesimine kuyruk olunur. "Üç dünya teorisi"nin, proleter saflarda kabul görmeyişinin önemli nedenlerinden biri budur. Yani, sınıf işbirlikçiliği rotasına girmek! Mücadelenin sivri ucu başdüşman üzerinde yoğunlaşırken farklı biçimler alsın da diğer düşmanlara karşı da mücadele tedavülünden kaldırılamaz.

Tek lokmalık değil ki

Mao'nun bir tanımlaması var; koca bir yemek sofrası, "tek lokmada yutulamaz" diye. Gerçekten de mücadele tarihi, düşmanların lokma lokma yutulabildiklerinin örnekleriyle dolu. Bir kere ya da bir anda yemek veya alıtmak, herkesin arzuladığı bir şey. Ancak, nesnel gerçekler bu arzunun istendiği gibi bir çırpıda gerçekleşmediğini sayısız kere kanıtladı. Tersini, devrim yapmayı amaçlayanlar değil, kuru gürlütlüyü meslek edinmişler iddia edebilir.

Stratejik bazda ele aldığımızda, elbette düşmanlarımızın tümünü yemek zorundayız. Stratejik olarak, güçlü olan da biziz. Ancak taktik olarak, düşmanı tek tek öncelik sonralık sırasına göre gidermek durumundayız. İşte, taktiklerin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Ya da stratejik sloganların rastgele tekrar edilmesiyle, mücadelenin ilerletilemeyeşi gerçeği! Genel -stratejik- plana sahip olmak yetmez. Strateji, ancak doğru ve uygun taktiklerle pratiğe geçirilebilir. Kitleleri seferber etmenin kıstasları buradan çıkar. Her somut dönemde yakalanması gereken halkayı yakalamak ve her dönemdeki somut doğrultuyu net olarak göstermek!

Öyleyse, taktiklerde esnek olma da başarının olmazsa olmazıdır. Bu durumda, devrimci taktiği tekrar tanımlamakta yarar var. Proletarya ve önderliğindeki halk kitlelerini amaçlarına ulaştırmak için; en geniş kesimi proletaryaya bağlayabilen, düşman kamplardaki çelişmelerden yararlanabilen, genel hedeflerin ötesinde her somuttaki baş ve diğer hedefleri net biçimde görüp/gösterebilen, dört bir yana yumruk sallayarak değil, yumruğu öncelikle baş hedeflere indirebilen bir mücadele anlayış ve pratiği.

Bu çerçevede, başdüşman tespiti de devrimci taktiğin vazgeçilmez bir unsurudur. Tam burada bir soru: Başdüşman tespiti, diğer düşmanlarla ittifakı zorunlu kılar mı? Biz böyle bir zorunluluk olmadığını söylüyoruz. Buna karşı, "o zaman böyle bir tespit akademik kalır" itirazları yüksелеcektir. Dolayısıyla, sorunu biraz açmak gerekiyor. Laf olsun diye başdüşman tespit edilmesine karşıyız. Başdüşman tespiti, tabii ki diğer düşmanlara karşı siyasetin ne olacağı sorusunu gündeme getirir. Farklı bir deyişle, onlara karşı mücadelenin (ille de anlaşma/uzlaşmanın değil) alacağı farklı biçimler ve dönem dönem geçici anlaşmalar/uzlaşmalar sözkonusu olur. Anlaşma ve uzlaşmaların ise koşulları, olmazsa olmazları vardır ve bunlar yapılanın kuyruk olmaya, sınıfişbirliğine dönüşmesine karşı teminat sayılır. Proletarya partisinin bu noktada tavrının çok açık olması bir zorunluluktur.

Bilindiği gibi anlaşma da ittifak gibi, bir güç sorunudur. Proletarya gerekli güce sahip değilse, en yakın müttefiklerini bile birleştiremez, ortak hareket edemez. Her somut süreçte geri planda duran/kalan düşmanlarla geçici anlaşmalar yapmada güç sorununun önemi ise çok çok daha büyük ve belirleyicidir. Proletarya kendi sancığını yere düşürür, burjuvaziye kuyruk olma yolunu seçerse, tabii ki her zaman anlaşmalar mümkün olur. Ama bu tür anlaşmaların devrimcilikle ilgisi olmaz. Proletarya, her somut anlaşmada kimin kazançlı çıkacağı sorusunu net koymak ve devrime hizmet etmeyen hiçbir uz-

laşmaya "evet" dememek zorunda. Başdüşmana karşı diğer düşmanlarla uzlaşma sorununda, devrimci yaklaşım budur.

Daha somut konuşmak için sorunu günümüz açısından vurgulayalım. Bugün Türkiye'de ABD emperyalizmi ve uşkalı başdüşman konumundadır. Fakat özel olarak Evren-Özal karargahına karşı mücadelede, diğer düşmanlarla geçici anlaşma veya uzlaşmaların şartları yoktur. Varolan güç ve diğer koşullar dikkate alındığında, böyle bir kısmi anlaşmada proletarya burjuvaziye kuyruk olacak, teslimiyet konasına girecektir. Düşman arasındaki çelişmelerden yararlanmanın yolu, sadece anlaşmaya indirgenemez. Yararlanmanın, çok çeşitli yolları

Yeni demokratik devrim ve sosyalist devrim bileşenlerinden oluşan proleter dünya devrim sürecinin temel çelişmesi; emek-sermaye ya da farklı bir ifade ile toplumsal üretim ile özel mülkiyet arasındaki çelişmedir. Türkiye'de ise temel çelişme; empenyalizm, komprador kapitalizm, feodalizm ile geniş halk kitleleri arasındadır.

vardır.

Öyleyse, bugün Türkiye açısından başdüşman tespitinin somut olarak yüklediği görevleri özetlemekte fayda var. "İlk ve en şiddetli saldırılar", ABD emperyalizmi ve uşkalı; özel olarak da Özal - Eylül ittifakı üzerinde yoğunlaşmak! Diğer düşmanlara gelince; her zaman olduğu gibi, onların düşman niteliklerini bıkıp usanmadan teşhir etmek, iyimserliğe kapılmamak ve düşmanlık çizgisini bulanıklaştırmamaktır! Proletarya, geniş sınıflar arasındaki kavgaya gözü kapalı kalamaz. Ama birini diğerine de tercih etmez.

1. Konferans, başdüşman konusundaki "buluşları"yla, parti saflarında şematizm ve doğmatizmi kronikleştirdi. Söz konusu tespitlere götüren yanlış anlayışıyla, analizcilik çabalarını iyiden dinamitlemiştir. Somut tahliller yerine, genellemelerle idare edilmeye çalışıldığı için ortaya bir marjinallik çıkmıştır. Bu anlayışların, fikri tembellik ve politika üretmemede önemli rolü olmuştur. 12 Eylül egemen güçlerin hangi kliğinin gerçekleştirdiği konusunda,

o kadar zigzaglar çizilmesinin temelinde yatan da bu handikapı. Egemen sınıflar arasındaki çelişkilerle ilgilenilmemekteydi. Kolayı bulunmuştu: Hangi klik olursa olsun tüm egemen güçler düşman değil miydi? Cuntaya da kestirme bir yanıt getirildi; Nasıl olsa faşist değil miydi? Ne var ki bu kadarını, her sıradan (nefer, sempatizan anlamında) devrimci de bilirdi. Politika yapmak ise bu kadarını bilmenin ötesinde bir şeydi. Partinin, kitlelerin bilemediği, göremediği şeyleri açıklamayı, öncü misyonunu oynayabilmesinin dayanaklarından biriydi.

12 Eylül, Amerikancı kompradorların Kemalist-merkezci kliği tarafından gerçekleştirilmişti. Bu

güç geçmişte, MGK ve orduda ipleri elinde tutuyordu. 12 Eylül'le birlikte, devletin her kesitinde kumandayı ele geçirdi. Demirel, Ecevit, Erbakan ve Türkeş gibi diğer egemen sınıf klik temsilcileriyle de çatıştı. Egemen sınıflar arasındaki bu çatışmanın nedenleri, düşman kampın çok yönlü analizi ile ortaya konulabilirdi. Oysa bazıları, bu çatışmadan dolayı hayretler içinde kaldı. Cuntayı, bütün egemen güçlerin temsilcisi olarak görenlerin, hayretler içinde kalmasından daha normal ne olabilirdi ki? Bazılarını Demirel ve Ecevitlerde demokratik(!) keşfetmeye götüren de bu yanılgıydı.

Bizim reçetecilerimiz, böyle bir ortamda başdüşman tespiti gibi zahmetli bir işten, birkaç keskin lafla sıyrıldı. Bu alt başlık kapsamında, başdüşman kapsamındaki bir başka incelerine değinerek geçmek istiyoruz.

"Başdüşman emperyalist savaş etmenlerinin esas hale geldiği zamanda tespit edilir. Böyle bir tespitün sonucu olarak da 2. Dünya

Savaşı sırasında, Komüntern'in 'Üçlü Faşist Blok'a karşı izlediği cephe siyaseti uygulanır."

Bu tür reçetelerin sonuçta gireceği güzergahın sağcılık olacağı açıktı. Bazı eksik ve hatalarına karşın, 2. Dünya Savaşı döneminde doğru olan söz konusu politikanın, bugün ya da bir başka emperyalist savaş döneminde de doğru olacağı söylemek, doktrinincilerin işi olabilir. Komüntern'in o günkü taktiklerini, günümüzde de savunma, teşcilli sağcılara hastır. Sağcılığa bedavadan atıp tutmak yetmiyor.

Baş çelişme

1. Konferans'ın, dünya çapında baş çelişme sorununa yaklaşımı da yanlış. Dünya çapında baş çelişme tespiti "akademik" ve "yanlış anlayışlar yayacağından ötürü" hatalı bulunuyordu. Oysa bu yaklaşım metafizikti. Her şeyin gelişim sürecinde, birçok çelişme vardır. Bu çelişmeler içerisinde sürece niteliğini veren, sürecin başından sonuna kadar varlığını sürdüren çelişme, temel çelişmedir. Yeni demokratik devrim ve sosyalist devrim bileşenlerinden oluşan proleter dünya devrim sürecinin temel çelişmesi; emek-sermaye ya da farklı bir ifade ile toplumsal üretim ile özel mülkiyet arasındaki çelişmedir. Türkiye'de ise temel çelişme; empenyalizm, komprador kapitalizm, feodalizm ile geniş halk kitleleri arasındadır.

Dünya çapında temel çelişme tespit etmek ama başçelişme tespit etmemek, kafa karışıklığıdır. Tek tek halkalarda farklı biçim olsa da ya da değişik devrimci süreçler denk oluşturma da proleter dünya devrimi; aynı zamanda hem tek ama karmaşık bir süreçtir. Bu karışık sürecin irili ufaklı çelişmelerinin yanısıra, bugün şu başlıca çelişmeleriyle karşı karşıyayız:

-Emperyalizm, sosyal emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişki.

-Emperyalist-kapitalist metropollerde, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki.

-Emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkiler.

Bu çelişmeler, proleter dünya devrim sürecini aynı düzeyde mi etkilemektedir? Sözkonusu süreç, içindeki çelişmeleri aynı düzeyde mi belirlemektedir? Bu çelişkiler arasındaki ilişkide, öncelik-sonalık açısından bir fark yok mu? Ya da bir denge durumu mu vardır? Hiçbir zaman böyle olamaz. Çelişmelerden biri, dünyadaki gelişme ve değişme sürecini etkileyen, tayin eden bir durumdadır. Günümlerde bu çelişme, emperyalizm ve sosyal-emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çelişmedir. Dünyadaki baş çelişme budur. Başçelişme, elbette değişmez değildir. Emperyalist savaş akımının esas hale gelmesi halinde, dünyadaki baş çelişme değişir. Ya da bugün devrimin firtuna merkezleri olan sömürge, yarı-sömürgelerden devrim esasta kapitalist-emperyalist ülkelere kayarsa, başçelişmeye değişebilir.

1. Konferans, dünya çapında başçelişme tespitini neden reddetti? "Proleter dünya devrimi süreci çok çeşitli değişik devrim süreçleri"nden oluştuğu gerekçesiyle! Ayrıca, dünya çapında başçelişme tespit etmenin; "emperyalizmin toptan çökeceği, devrimin bir anda birden zafere ulaşacağı" anlaşımlarını savunmak olduğunu belirtti. Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. Dünya çapında başçelişme tespiti, hiç de çağın değiştiği anlamına gelmez. İstese de istemesek de bize rağmen, her süreçte ve her zaman diğer çelişmelerin varlığını, gelişmesini belirleyen, etkileyen önde olan bir çelişme vardır. Sorun, bunu doğru tespit edebilmektir. Lin Biaoculuk vb. sıralanan suçlamaları reddediyoruz.

Devrimci firtunanın bugün en güçlü şekilde, sömürge ve yarı-sömürgelerde estiği bir gerçektir. Bu, emperyalist ülkelerdeki devrimci mücadeleyi reddetmek değil, somut bir olgudur. Emperyalizm ile ezilen halklar arasındaki çatışma, diğer çatışmalarla kıyaslandığında, bugünkü dünya gerçeğinin ağırlıklı yönü olduğu açıkça görülür.

Kısaca diğer hatalar

a)1. Konferans'ın Mao'ya yaklaşımı, daha önceki doğru görüşlerimizden

1. Konferans, içinde bu l u n d u ğ u dönemi değerlendirmede subjektifizimden kurtulamadı. Nitekim sözkonusu dönemde mücadele biçimleri, çalışma tarzı ve örgütlenme konusunda, sağlıklı bir taktik hat sunamamıştır. Genel ilkeleri vurgulamakla yetinmiştir. Şehirlerde kitle hareketinin ciddi boyutlara eriştiği, şehirlerin öneminin kendisini belirgin bir tarzda dayattığı, kitle örgütlenmelerinin yaygınlaştığı döneme bilinçli müdahale çizgisi ortaya konmadığı için, genellemeler daha sonra sağcılığa dönmüştür.

belli bir sapmayı ifade etmekteydi. Mao Düşüncesi formülasyonunun reddinin gerekçelendirilmesindeki mantık yanlış. AEP'nin saldırılarından önemli derecede etkilenme vardı. Mao'nun maksimlerine katkılarının kavranması gerekli düzeyde değildi. Mao, savunulmasının yanı sıra, bazı kuşku da taşınmaktaydı. Bu sorunda belli bir eklektimiz de ifade eden sözkonusu yaklaşımla, Mao, marksizm, leninizmin bir klasığı olarak cesaretle sahiplenilemiyordu. Nitekim, bu temel üzerinde yükselen ve sonra, parti saflarından ayrılan revizyonist-troçkist kırmızı çizgiyi, hep beraber gördük. 1. Konferans'ın sadece bu hataları değil, diğer konulardaki hataları da, 7. Toplantı'dan sonra revizlonist bir hatla ortaya çıkan 1. MK'nın beslediği kaynak oldu. Bu noktaya, 1. MK dönemini değerlendirirken döneceğiz.

b)1. Konferans, partinin kuruluş döneminde savunulan "emperyalizmin toptan çöküşe, sosyalizmin toptan zafere ilerlediği" biçimindeki ÇKP 9. Kongre kararını, haklı olarak reddetti. Fakat reddini gerekçelendirmede hatalara düştü. 1. Kaypakkaya'ya bazı hak-

sız eleştirilerde bulundu. Onun, "dünya çapında halk savaşı anlayışını savunduğu, dünya çapında başdüşman ve başçelişme tespitlerinin, bu hatalı çağ tespitinin sonuçları olduğu" gibi.

c)1. Konferans, 1. Yenilgi'nin esas olarak subjektif hatalardan kaynaklandığını doğru olarak tespit etti. Ancak kuruluş dönemine, sağdan bazı eleştiriler de getirdi. "Şartların yeterli bir silahlanmaya yer vermediği", "kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyinin geri olduğu" vb. eleştirilerin yanı sıra; proletarya enternasyonalizmi ve kadınlar sorununda, 1. Kaypakkaya'ya haksız eleştiriler getirdi. 1. Kaypakkaya, UKH bayrağına tereddütsüz sahip çıktı. Yeni demokratik devrimi, dünya devriminin bir parçası olarak ele aldı. Proletarya enternasyonalizmi sancağını kaldırdı. Proleter dünya devriminin görevlerini, bulunduğu halklarda pratikçe geçirmek için, kararlı bir mücadeleye girişti. Diğer partilerle ikili ilişkilere, karşı olunduğu için geçilemedi gibi bir durum sözkonusu değil. Bu o dönemin çok yönlü zorluklarından dolayı gerçekleşemedi. Bunu, proleter enternasyonalizmine önem vermemek biçiminde gösteremeyiz.

d)1. Konferans, içinde bulunduğu dönemi değerlendirmede subjektifizimden kurtulamadı. Nitekim sözkonusu dönemde mücadele biçimleri, çalışma tarzı ve örgütlenme konusunda, sağlıklı bir taktik hat sunamamıştır. Genel ilkeleri vurgulamakla yetinmiştir. Şehirlerde kitle hareketinin ciddi boyutlara eriştiği, şehirlerin öneminin kendisini belirgin bir tarzda dayattığı, kitle örgütlenmelerinin yaygınlaştığı döneme bilinçli müdahale çizgisi ortaya konmadığı için, genellemeler daha sonra sağcılığa dönmüştür.

GENEL YÖNLERİYLE 1. MK DÖNEMİ

a)İdeolojik alanda

1. MK'ya, 1. Konferans'ın yaşadığımız zayıflıklardan bağımsız olarak değerlendiremeyiz. Esasta marksist-leninist olmasına karşın, yukarıda işaret ettiğimiz 1. Konfe-

rans'ın ciddi hataları da vardı. İşte 1. MK, olumlu-olumsuz yanlarıyla 1. Konferans'ın güzergahında işe başladı. Başlangıç dönemi, marksist-leninist bir önderlikti. Bu bir bakıma, 1. Konferans'ın ifadesiydi. Fakat süreç içindeki gidişatta, giderek olumsuz yanlar ağırlık bastı. Marksist-leninist yön, tali duruma düştü. Gelişme seyrine kısaca bir gözatalım.

1. MK'nın işbaşına geldiği 1978'de, uluslararası komünist hareket, son derece ciddi gelişmelere sahne oluyordu. AEP'in estirdiği modern revizyonizmin troçkizm kırmalı bir türü olan rüzgar, uluslararası komünist hareketin saflarında büyük tahribatlara yolaçtı. Marksizm-leninizme ihanet yoluna girmeyen, birkaç parti kaldı. Partimiz, bu birkaç partiyle aynı saflarda yer aldı, ama parti yönetimi, AEP rüzgarından ciddi ölçüde etkilendi. Bu etkilenme, genelde saflara yansdı. Parti resmi çizgisi, Mao'yu marksizm-leninizme katkılarından dolayı, bir klasik olarak görüyor ve savunuyordu. Ancak, 1. MK estirilen rüzgar göğüsleyecek güçte değildi. Dolayısıyla, Mao'nun savunulmasında orta yolcu bir çizgi izlenmiştir. Dahası, 1. MK'nın çoğunluğu, Mao'nun savunulması için, "inceleme ve araştırma" kararı aldı. Eleştirmesine rağmen, Mao'yu top-tan reddeden AEP'i marksist-leninist olarak değerlendirmesini sürdürdü. Ortayolculuk, "hem AEP ve hem de Mao marksist-leninist" biçiminde boyverdi. Buna gerekçe olarak da 1. Konferans'ın "AEP marksist-leninist" tespiti gösteriliyordu. 1. MK, 7. Toplantı'da oportünist hattını sistemleştirdi. Şöyle deniliyordu:

"Parti çizgimiz Mao'nun eserleri temelinde yükselmiştir. Bugün ise Mao uluslararası planda, inceleme ve araştırma konusudur. MK, Mao'nun hataları olduğu görüşündedir. Şimdi bir yandan Mao'nun eserlerini olduğu gibi savunmak zorundayız, diğer yandan da 1. Konferans'ta reddedilen anlayışlar Mao'nun eserlerinde mevcuttur. MK'nın gördüğü bir dizi hataları vardır." (1)

1. MK, devam ediyor:

"... Mao'nun, Stalin'e çok önemli eleştirileri vardır. Her iki ustayı olduğu gibi savunmak, çelişkili bir durumdur."

Gerçekten de bu çelişkili bir durumdur. 1. MK, Stalin'in hatalarını "doğru" görürse, elbette çelişik bir konuma düşer. İşte 1. MK'nın Mao'yu savunmasının öyküsü! 1. MK, o dönem Mao'yu savunmak için, öncelikle şunun gerekli olduğunu söylüyordu:

"... Mao'ya yönelen saldırıları yerle bir etmenin yolu, modern revizyonizmin, oportünizmin ağızına sakız yaptığı, kullandığı hataları ortaya koyup... ama önce hataların tespiti gerekmektedir." (2)

1. MK'nın çıkardığı sonuçları özetleyelim: Modern revizyonistler, Mao'nun hatalarını ağızlarına sakız yapmışlardır. Bize düşen görev, bu hataların özeleştirisini yapmaktır.

1. MK, 9. Toplantı'da hatalarını şöyle sürdürüyor:

"... burjuvazi sınıf olarak tasfiye edildikten sonra, devletin baskı görevi esas olarak çözülmüştür. Bu görev esas olarak, dıştan gelen saldırı ve tehdit karşısındır.... Aynı şekilde de sınıflar mücadelesini, burjuvazinin sınıf olarak varlığına bağlı kılan anlayışlar, bütün sosyalizm tarihi dönemi boyunca burjuvazinin sınıf olarak varlığını sürdürceğini savunan anlayışlar marksizm-leninizden sapma teşkil eden anlayışlardır." (3)

Bu, tam bir takke düştü kel göründü manzarasıdır. 1. MK'nın, sosyalizm ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi ile Mao-Stalin çatışmasında, tuttuğu saf çok çarpıcı biçimde ortadadır.

AEP'in estirdiği modern revizyonizmin troçkizm kırmalı rüzgar, uluslararası komünist hareket saflarında büyük tahribatlara yol açtı. Marksizm-leninizme ihanet yoluna girmeyen, birkaç parti kaldı. Partimiz, bu birkaç partiyle aynı saflarda yer aldı, ama parti yönetimi, AEP rüzgarından ciddi ölçüde etkilendi.

Bunlar, revizyonist görüşlerdir. Bunca deneyimin ardından, mülkiyet ilişkilerinde sosyalist dönüşümden sonra, burjuvazinin sınıf olarak ortadan kalktığı, geri dönüş tehlikesinin esasta dıştan/emperyalizmden geldiği, devletin esas olarak dış tehdit yüzünden gerekli olduğu, sosyalizmde sınıflar mücadelesinin tüm sosyalizm dönemi boyunca varlığını sürdüren burjuvazi ile değil, emperyalist kuşatma ile olanaklı olduğu biçimindeki görüşler, tartışmaya bile değer değildir.

1. MK'nın bu hatalı ideolojik mevzisine, parti saflarından tutarlı bir karşı çıkış, "Fahri Üyeler"(FÜ'ler) tarafından geliştirildi. FÜ'nin karşı çıkışı, partiyi silkeledi. Oysa, 1. MK'nın çizgisi daha önce partinin kadro, üye ve sempatanlarının büyük çoğunluğunu etkilemişti. 1. MK'nın 7. Toplantısı'ndan sonra yapılan "Bölge Kadro Toplantıları", MK'nın çizgisini, esasta onaylıyordu. FÜ'nin karşı çıkışı, bir bakıma bu kadroları uykudan uyandırdı. Nitekim, bu uyanış 1. MK içinde azınlıkta olan, ama büyük ölçüde sallantıda bulunan marksist-leninistleri de uyandırdı. Zira 1. MK'nın 8. Toplantısı'nda bunun etkisi görüldü.

1. MK, FÜ'nin muhalefeti karşısında geri adım attı. Bu, marksist-leninistlerin de kendine gelmesini sağladı. 8. Toplantı'da, AEP modern-revizyonist-troçkist kırması bir çizgi izlemekle itham edildi. Bu, radikal tarzda bir kopuş değildi. Sadece, bir geri adımdı. 1. MK'nın revizyonist ilerleyişindeki cürreti kırılmıştı.

Fakat 1. MK, 9. Toplantı'da aldığı kararla, yeniden bir oportünist hamle yaptı.

*1957-60 deklarasyonlarını esasta, oportünist gördüğünü ilan etti. Bununla, aslında Mao'yu gözden düşürmek istiyordu. Deklarasyonların önemli oportünist yanlarına rağmen, özü marksist-leninisttir. II. Konferans'ın bu konudaki görüşleriyle hemfikir olduğumuz ve bunları olanaklarımız ölçüsünde yayımlayacağımızdan, burada üzerinde durmuyoruz.

*1. MK, 9. Toplantı'da, modern revizyonizme karşı mücadele içerisinde, marksizm - leninizmin geliştirilmesini ifade eden; bazı hata ve eksiklerinin yanısıra, bugün de

uluslararası komünist hareketin ideolojik, siyasi, örgütsel birliğinde, referans olarak ele alınması gereken 63 Pölenlerin, temel alınamayacağını söyledi. Ya da askıya aldı.

*Yine 9. Toplantı, Büyük Proleter Kültür Devrimi hakkında, şu belirlemelerde bulundu:

"Mesela Çin'in özel şartlarının ürünü olan, Çin'deki geliştiği şekliyle BPKD'ni genel/evrensel bir ilkeymiş gibi, ortaya koymak teorik dogma yaratmaktır." (4)

BPKD'ne karşı tavır, marksist-leninist olup olmamada, anahtar bir rol oynar. Bunun için, BPKD çizgisini "Çin'e özgü" göstermek, marksist-leninist olmakla bağdaşmaz. Marksizm-leninizm, BPKD ile yeni bir nitel düzeye ulaşmıştır. Bu düzey yakalanamadan, komünist olunamaz. Bu düzeyi yakalayamayanların, Mao'yu defterden silmelerinin bir kaynağı da budur. 1. MK, bu konuda utangaç bir yola girmişti. Avusturya Marksist-Leninist Parti (AMLPP) ile yapılan bir ortak açıklamadan örneklemek istiyoruz.

"Partilerimiz özellikle içinde bulunduğumuz durumda, marksist-leninist klasikleri; Marks, Engels, Lenin, Stalin'in ölümsüz eserlerini ikinci elden değil, orijinallerinden inceleme, öğrenme ve kavramayı öremli gördüklerini bir kere daha belirtirler." (5)

Görüleceği gibi, Mao klasik olmaktan atılmıştı. FÜ, bu gerçeklere daha o zaman işaret etmişti. Onlar, yalnızca ideolojik alanda değil; politik, askeri ve örgütsel konular değerlendirildiğinde- oldukça ileri ve marksist-leninist görüşleri temsil ediyorlardı. Komünarların, Kaypak-kaya'dan sonraki öncülleri FÜ'dir.

b) Politik alanda

1. Konferans'la, sol çıkış yapan 1. MK, gerçeklerle çatışan hatalarını düzeltmeye, sağa çark etti. 4. Toplantı'yı takip eden süreçte strateji-taktik, mücadele biçimleri ve örgütlenme sorunlarında, sağ oportünist bir zemine oturdu.

1. Konferans, kısa bir hazırlıktan sonra, gerilla mücadelesi kararı almıştı. Hatta objektif-subjektif şartların "kırmızı siyasi iktidar" için, gerilla

savaşını başlatmada oldukça elverişli olduğunu söylemişti. 1. MK, bu abartıyı düzeltiyim derken, daha olumsuz bir güzergah çizdi. Üstelik bunu, partiye danışmadan ve anti-demokratik bir yöntemle yaptı. O dönem gerilla mücadelesine hazırlığı, başlı başına bir amaç olarak koyup, iyiden sağ oportünizme oturdu. Bu tutumunu, bu aşamada başlı mücadelede esas olduğunu söyleyerek pekiştirdi.

"İçinde bulunulan dönem, silahlı mücadelesinin ilk aşamasını, gerilla savaşı döneminin taktik bir evresi olan Gerilla Savaşına Hazırlık dönemidir..... Barışçıl mücadele biçimlerinin, kitle mücadelesinin bir dizi alanda sessiz bir şekilde yürütülen hazırlığın esas olduğu bir dönemdir." (6)

Gerilla mücadelesi için, bir hazırlığı reddetmiyoruz. Ancak bunun, başlı başına bir aşama olarak konulması yanlıştır. Öte yandan, hazırlık boyunca başlı mücadelenin esas olduğu görüşünü de irade-i buluyoruz. Mücadele biçimleri, irademizden bağımsız, objektif olgulardır. Keyfi olarak, hangi biçimin önde olduğunu, ne tayin edebilir, ne de yaratabiliriz. Dolayısıyla, hazırlığın illebarışçıl mücadele ile yapılacağı gibi, mutlak bir kural yoktur.

GKK, özü sağ, safı sol ve partinin, bazı sivri hatalarına bilinçli değil, duygusal ve sol oportünist bir tepkiyi ifade ediyordu. 1. MK, GKK ile girdiği polemikte anlayışını çok açık olarak ortaya koyuyor.

"Bu dönem boyunca, bizim inisiyatifimiz dışında gelişen silahlı çatışmalar, giderek artsa ve biz bunlara giderek artan bir biçimde katılsak dahi, bu silahlı mücadelenin esas hale gelmesi demek değildir. Silahlı mücadelenin esas hale gelmesi demek, objektif ve subjektif şartların toplamının bizim savaşı başlatabileceğimiz asgari seviyeye ulaşması ve inisiyatifin bizde olan saldırı eylemlerinin esas alınması demektir. Yani gerilla savaşının başlatılması demektir." (7)

Pasajda dile getirilenleri özetleyelim:

a) Bizce rağmen, silahlı çatışmalar öne çıksa dahi, silahlı mücadele "esas olmaz". Bu mücadele biçimlerinin, objektif olduğunun reddi ve bizim

sitediğimiz zaman esas alacağımızın itirafıdır.

b) "Silahlı mücadelenin esas hale gelmesi için objektif ve subjektif koşulların toplamının bizim onu başlatabileceğimiz seviyede olması gerekir" biçimindeki ifadelerle, iradecilik iyiden sınıyor. Bize rağmen esas hale gelmiş bir mücadele biçimi, biz onu örgütleyip sürdüremiyoruz diye, esas olmaktan çıkmaz.

Hemen burada, partide o dönemki mevzilenişleri de ortaya koymak istiyoruz.

*GKK, politik çizgi olarak sol oportünist, örgütsel alanda tasfiyeci ve partinin hatalarını düzeltme değil, kullanarak varolmaya çalışan bir gruptu. Pratik bu grubun niteliğini gösterdi.

*1. MK'nin hatalarına karşı mücadele ettiğini söyleyen ABK, politik çizgi olarak GKK'dan ayrı değildi. O dönemler gerçekten de esas olan silahlı mücadeleyi savunuyordu. Zaten savunma temelinde de olsa, kendisini bu temelde varetmeye çalışıyordu. Bizce ABK, bugünkü "3. Konferansçı" kanat ile DABK'nin öncülüdür.

*O dönemin 1. MK'nin bugünkü temsilcileri, "Bolşevik" grubudur. Marksist-leninistlerle bu kesim arasında bocalayan ve sonra marksist-leninistlerle birlikte hareket eden bir ortayolcu kanat da vardı.

*O dönemin FÜ'nin bugünkü temsilcileri ise Komünarlardır.

Yan örgütlerin örgütlenmesi

1. MK'nın, politik alandaki sağ oportünist çizgisi, örgütsel çizgide de doğal olarak sağ oportünizme götürüyordu. Parti ve diğer stratejik yan örgütlerinin örgütlenmesi, sözkonusu sağcılıktan ötürü hantal, işlevsel ve bürokratik hatalar içeriyordu. Gerek şehir ve gerekse kırsal alanlarda amatör, kendiliğindenci, hantal bir yapı vardı. Silahlı kuvvetlerin örgütlenmesi, lafzının ötesinde içler acısıydı. Aşağıdan-yukarıya mı, yukarıdan-aşağıya mı vb. ikilemler içinde, tartışmalarla zaman öldürülüyordu. Oysa düzinelerle program yerine, gerekli olan pratik adımdı.

Ordunun örgütlenmesi nokta-

sında savunanlara bakalım:

"... ordunun inşasında esas alacağımız, bir yandan siyasi çalışma ve halk savaşı bilimini inceleme, diğer yandan kitlelerle kaynaşma, onlardan öğrenme ve ciddi bir hazırlık çalışmasıdır." (8)

Mücadele etmeyen bir silahlı kuvvet, adına layık olabilir mi? Yukarda söylenenler, belirsiz bir eğitim grubu örgütlenmesi değil midir? Silahlı güçler için, eğitim çalışmasını reddetmek elbette söz konusu olamaz. Sorun, bunun pratikten kopuk ve pratiğin sorunlarını çözmenin hizmetinde olup olmadığıdır.

Örgütlenme ve mücadele biçimleri sorununun, ayrıca ele alacağımızdan geçiyoruz.

Daha önce söylediğimiz gibi, 1. MK, parti saflarındaki subjektivizm ve dogmatizmi aşamadığı gibi derinleştirdi. Dönem dönem yapılan sol subjektif değerlendirmeler, bazen de sağcılık olarak gündeme geldi.

Bu bağlamda, 12 Eylül'e giden süreci örnek vermek istiyoruz.

Bilindiği üzere, Maraş katliamının ertesinde, bazı illeri kapsayan bir sıkıyönetim ilan edilmişti. Sıkıyönetim, halk muhalefetine büyük kabarış içinde olduğu ve TC'nin krizinin her yönüyle derinleştiği dönemde gündeme geldi. Şu bir gerçektir ki sıkıyönetim, düzenin krizine çare olamazdı, olamadı. 1. MK, sıkıyönetimli illerde muhalefetin susturulacağını zanetti. Bu bölgelerde, "güçleri koruma"nın esas olduğunu söyledi. Güçleri tabii ki her zaman korumak gerekir. Fakat, güçleri korumak doğru bir siyasetle olanaklıdır. İlerlenilmesi gereken bir dönemde, geri çekilmek güçleri koruyabilir mi? Çünkü, koruma sadece fiziki bir sorun değil, siyasi bir sorundur.

Sıkıyönetim, esasta halk kitlelerinin mücadelesini bağlamadı. Onraki gelişmeler, 1. MK'nın sıkıyönetim karşısındaki paniğinin yanlışlığını ortaya koydu. Sıkıyönetim, krize çözüm olamayınca, devreye yeni reçetelerin sokulacağı işaretleri geldi. Yani bir askeri darbenin sinyalleri! Sinyal, ordunun hükümete verdiği uyarı mektubu ile iyiden açıklık kazandı. Daha da önemlisi, 24 Ocak Kararları gündeme getirildi.

Bu kararlar, askeri yönetim olmadan uygulanamazdı. Ne var ki 1. MK, ufuktaki darbeyi bilinçli tahlil edip, partiyi ve yığınları hazırlayamadı. Genelde, tehlikeye dikkat çekmekle yetindi. Böylece askeri darbeye, parti de dahil, genelde devrimci hareket hazırlıksız yakalandı.

*Düzene karşı, devrimci bir platformda halkın devrimci güçlerinin birliği yoktu. İşçi sınıfı içinde ciddi bir çalışma yoktu. Sınıf, revziyonist ve reformistlerin etkisi altındaydı. Üretim esasına göre örgütlenme değil, semt çalışmalarına ağırlık veren bir çizgi izleniyordu. Sendikalarda çalışma es geçiliyor, "kıvılcık sendika" anlayışlarıyla, adı sendika olan grup büroları ile iş geçiriliyordu. Hiçbir örgüt, sınıfla güçlü bağlar kurmuş ve diğer devrimci sınıf ve tabakaların hareketini koordine edebilmiş veya bileşik bir harekete bağlayabilmiş değildi.

*Şehirde ve kırdaki, mücadelenin sürekliliğini sağlayabilecek militan bir siyasi ve askeri önderlik yoktu. Parti dışında, diğer devrimci güçlerin durumu, bu noktada daha kötüydü.

*Ordu örgütlenmesi yoktu. Devrimci hareket için ise, durum bu noktada daha kötüydü.

*Devrimci hareketin kof, legal ve dayanıksız bir durumu vardı. Zor dönemlerde, mücadeleyi kesintisiz sürdürebilecek yapı yoktu.

*Türkiye ve Medya gerçekliğini yakalamış ve bu güvencesiz görevlerinin bilincinde bir yürüyüş organize edilememişti. Siyasal, örgütsel, askeri faaliyet amatör ve kendiliğindenciydi.

İşte, 12 Eylül'le böyle bir durumda karşı karşıya gelindi. Hiçbir ciddi hazırlığı olmayan 1. MK, yeni dönemin çok yönlü tahlilini yapıp, partiyi hazırlıyacağına, keskinlik çağrılarına başladı. "Silahlı ve militan direnme çizgisi izle"yip, izlenmemesinin, kaderi tayin edeceğini söylemeye başladı. Evet, 12 Eylül ortamında, silahlı mücadele gerekliydi. Hem de geri çekilme taktiği zemininde ele alınması gereken esas mücadele biçimiydi. Sorun bunda değil, buna kadargelinen güzergahtaydı. Geri çekilme zeminine dayandırılmış bir silahlı mücadele kesinlikle gerekliydi. Peki parti, buna göre şekillendirilmiş miydi? Kesinlikle

hayır! Öyleyse, ne yapmak gerekiyordu? Partiyi daha önceki hataları konusunda eğiterek, döneme uygun ve bilinçli biçimde seferber etmek! 1. MK, buna yapamadı.

"... savaşmak isteyen beri gelsin...."

Daha önce gerekleri yerine getirilememiş bir çağrı, ne kadar etkili olabilirdi? Halka, "örgütlenin" denilen jakoben kuvvetlerin çekirdeği bile yokken, bu keskin çağrılar neye yarayacaktı? Kitlelerin kendilğinden mücadelesinin silahlı biçimlere eriştiği bir ortamda, "içe dönük çalışma"yı salık vermek, daha sonraki bu çağrıları boş olmaktan öteye gidemezdi. 12 Eylül öncesi, halk muhalefetine dorukta seyrettiği bir kesitte 1. MK'nın söylediklerine kulak verelim:

"...bu durum Partimizin önümüzdeki dönem kavraması (ama sözde değil, gerçekte kavraması) gereken esas halkanın içe dönük çalışma; içe dönük çalışma içinde, siyasi araştırma ve inceleme olduğunu ortaya koymaktadır." (9)

Bu sorunlarının yanı sıra, Partinin o dönem Türkiye ve Medya gerçeklerinden uzak politikasının da başarısızlığın önemli nedenlerinden biri olduğunu söylemeliyiz. Türkiye ve Medya için, aynı başçelişme, aynı görevler, aynı strateji gibi yaklaşımlar güçlenmeyi zayıflatmış gibi; gelişmeleri takibe götürüyordu.

1. Konferans, "program kongresi" kakarı almıştı. Gerçeklerle çatışan politikamızın bilincinde olmadığı için, 1. MK, bu kararın gereklerini yerine getiremezdi. 1967-68 Deklarasyonun, marksizm-leninizmin ilkeleri vb. sorunlarla, Partiyi objektif olarak oyaladı.

(Sürecek)

DİPNOTLAR:

1-7. Toplantı Raporu, sf:3

2-Age. sf:4-5

3-9. Toplantı Raporu, sf:6-7

4-Agr. sf:6

5-AMLP ile Ortak Açıklama, Le-Ya Yay., sf:92

6-Komünist, sayı:2, sf:50

7-1. MK'nın GKK'ya Cevabı, sf:16

8-Komünist, sayı:2, sf:51

9-7. Toplantı Raporu, sf:4-5

Mücadele biçimlerinde esas-tali ilişkisi

Sunuş: Kazım Çelik'in, parti tarihini değerlendiren geniş yazısından bazı bölümler yayınladık. Yazının hepsini yayınlamak, mümkün değil. Hem bir kitap olacak genişlikte, hem de birçok tekrarı ve genel doğruyu içermekte. Sorunlara yaklaşım açısından, özlü kısımları aktarmış bulunuyoruz.

Kazım ÇELİK

2. Konferans ve 2. MK'da, dogmatizm ve subjektivizmden kopmadığı gibi, bu hatalı bakış açısını birçok tayin edici sorunda olduğu gibi sürdürdü. En önemlilerinden biri, durum değerlendirilmelerindeki subjektivizmdir. 1. MK'nın yayınladığı 12 Eylül broşürüne, tek bir eleştiri getirmeyen 2. Konferans ve 2. MK. 1. Toplantısı, buradaki görüşleri olduğu gibi savunmuştur. 2. Konferans: "Bugün ülkemizde devrimci durum duraklamasına rağmen kalkmış değildir. Hakim sınıflar arasında, çelişme vardır. Geniş yığınlar, 12 Eylül darbesiyle şaşkınlığa kapılmıştır, her an patlamaya hazır durumdadır, poşnutsuzluk giderek artıyor, giderek patlaklar kaçınılmazdır ve bugün taktik olarak da mücadelenin silahlı biçimleri esastır. Ama bu gerilla savaşının hemen başlatılması anlamına gelmez"(1)diyordu.

Yüzeysel ve yanlış bir durum değerlendirmesiyle, 1. MK'nın bu konudaki yanlış bakış açısı, olduğu gibi sürdürülmüştür. Hakim sınıflar arasında çelişki olduğu her zaman doğrudur. Sorun, bunun geçmişe göre aldığı somut, yeni bi-

çimin ne olduğudur. Halkın durum konusunda söylenenler de objektifliği değil, MK'nın kendi isteğini yansıtmaktadır. Böyle bir subjektif durum değerlendirmesiyle işe başlanmıştır. 2. MK'nın, 12 Eylül gibi, karşı-devrimin çok yönlü saldırısına geçtiği bir dönemde, başarılı olması mümkün değildi. Nitekim başka birçok nedenin de

"2. MK'nın mücadele biçimleri konusundaki tutarsızlığının temelinde objektif şartların, subjektif ve yüzeysel olarak değerlendirilmesinin rolü esastır. MK'nın objektif şartları derinlemesine inceleme ve sorunu bütün yönleriyle ortaya koyma politikası esas olarak yoktur. Objektif süreçte kitlelerin ruh halini, sınıfların durumlarını, yine

Marksist-leninist muhalefet, 12 Eylül döneminde, 1. MK'nın sağ çizgisine karşı mücadele biçimlerinin esas olarak silahlı olduğunu savunurken dogmatik davrandı. Şartların değişmesiyle birlikte, objektif gerçeği tahlil edemedi. 12 Eylül gibi bir dönemin başlangıcı bile, MK'nın kafasına yer etmedi. Bu da mücadele biçimleri konusundaki dogmatikliği mi izi ve sığlığını göstermektedir.

etkisiyle, bu subjektif durum değerlendirmesinden dolayı, partimiz ikinci bir yenilgi almıştır. 2. MK, 1. Toplantı'daki yanlış bakış açısını daha sonra da aşamamış, şu veya bu biçimde olduğu gibi sürdürmüştür. 2. MK'nın, 2. ve 3. Toplantısı'na da damgasını vuran bakış açısı, MK Raporu'nda şu şekilde değerlendirilmiştir:

ekonomik ve siyasi durumu vb. nin inceleme yöntemleri bilimsel değildir. Daha çok kaba ve yüzeysel tespitlerle, kitleler adına, ama onların ruh haline tezzat teşkil eden tespitleri vardır."

Marksist-leninist muhalefet, 12 Eylül döneminde, 1. MK'nın sağ çizgisine karşı mücadele biçimlerinin esas olarak silahlı olduğunu savunurken

dogmatik davrandı. Şartların değişmesiyle birlikte, objektif gerçeği tahlil edemedi. 12 Eylül gibi bir dönemin başlangıcı bile, MK'nın kafasına yer etmedi. Bu da mücadele biçimleri konusundaki dogmatikliğimizi ve sığlığımızı göstermektedir. 1. MK'nın hazırladığı ve 2. MK'nın da onaylayarak diğer devrimci teşkilatlara gönderdiği eylem birliği çağrısında şunlar söylenmektedir. (Ki bu çağrı, 12 Eylül sonrasını içermektedir.)

"Karşı-devrimin topyekün silahlı saldırısı karşısında, silahlı mücadeleyi yükseltip yükseltmemek, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin kaderini tayin edecektir. Cunta karşısında militan ve silahlı direnme çizgisi izlenmesi zorunludur." (2)

Her şeyden önce parti çizgisine, özellikle İbrahim'in görüşlerine bir marksist gibi yaklaşmasını bilmek zorundayız. Dogmatizmi alt etmediğimiz, elimizde silah olması gereken bu çizgiyi, sağımıza solumuza diktiğimiz kazıklar olarak kullandığımız sürece, sınıf mücadelesinde başarı şansımız yoktur. Parti çizgimizi, bir dogma değil, sürekli derinleştirilip, zenginleştirilmesi gereken bir eylem kılavuzu olarak kavrayamamız gerekiyor.

İşte, 1. MK 12 Eylül öncesi silahlı mücadeleyi savunmazken, 12 Eylül'le birlikte objektif şartlardaki belirgin değişmeyi görmeden sağdan sola çarkedışı, 2. MK'nın da bu anlayışı eleştirisi olarak imzalaması, bunun da sorunlara bakış açısını ortaya koymaktadır.

12 Eylül'den sonra, e s a s mücadeleyi neydi? Silahlı mücadelenin esas olduğu doğrudur. Ama, bu biçim geri çekilme taktiğiyle birlikte, direnerek geri çekilme şeklinde olmalıydı. Oysa durumumuz ve örgütlülüğümüz, böyle bir mücadeleye kesinlikle uygun değildi. Kırsal kesimlerde bile, doğru dürüst gerilla birimlerimiz yoktu. Bu nedenle, doğruyu bile hayata uygulasaydık, fazla bir şey yapamazdık. Yapmamız gereken, partiyi kısa sürede düzeltme olabildi. Ama bunun da olanağı yoktu. Çünkü ortada, önderlik diye bir şey kalmamıştı. Önderliğin, parti

çizgisine güveni yoktu. Bu ve benzer nedenlerden dolayı, partimiz 12 Eylül'e karşı, herhangi bir direniş çizgisi izleyemedi. Kitlelerin, bekle gör tavrı ve devrimci durumdaki duraklama giderek hızlı bir gerileme sürecine girdi. 2. Konferans, bu gerile sürecinde yapıldı. 2. Konferans, objektif duruma denk düşen e s a s mücadele biçimini subjektif olarak tespit etti. Mücadelenin barışçıl biçimlerinin ön plana geçtiği bir dönemde, silahlı mücadele esastır tespitini yaptı. 2. MK, 1. Toplantı'da da aynı durum değerlendirmesini yaptı. Objektif gerçek oldukça abartmalı bir tarzda tespit edildi. Şunlar tespit ediliyordu:

"Hakim sınıfların iktisadi ve siyasi bunalımlarının karanlık gele-

ceği, kendi iç çelişmelerinin artması, hakim sınıflarla halkımız arasındaki çelişkilerin gittikçe keskinleşmesi, önümüzdeki dönemlerde kitlesel hareketlerin yeniden başlayacağını ve bunların zorunlu olarak silahlı biçimlere bürüneceğini göstermektedir.

"Göstergeler öyledir ki kitlelerin yeniden harekete geçmesi önlenemez durumdadır.

"Kısacası bir yandan hakim sınıfların 12 Eylül'le sağlamış gibi görünen birlikleri parçalanmaktadır. Diğer yandan her türlü baskıya rağmen, kitlelerin kendiliğindenci hareketinin yeniden başlaması kaçınılmazdır. Devrimci durum yıl ilerledikçe, yeniden yükselecektir." (3)

İşte objektif gerçeklerdeki köklü değişikliklere rağmen, irade-i ve subjektif düşünce yapımızın olduğu boyutlar budur. Yaşanan hayat, gerçekten de bizi bütün yön-

leriyle mahkûm etti. Gelişmeler, MK'nın tespitlerinin tam aksi yönünde oldu. Kitlelerin hareketi 'yıl boyunca' gerilemeye devam etti. Göstergeler, subjektif tespitlerimizi yerle bir etti. Peki MK'nın bu subjektivizmi nereden geliyordu?

MK' her şeyden önce, kitlelerin ruh halini ve değişen koşulları, bilimsel bir tarzda inceleme yerine, duygularıyla hareket etti. Gerçeğin yerine, duygularını geçirdi. Her şeyin toz pembe olacağını zannetti. Karşı-devrimin silahlı saldırılarını ve güçlülüğünü göremedi. Genel olarak devrim güçlerinin, özel olarak partinin olumsuz durumunu saptayamadı. Sol subjektif tespitler yaptı.

Buna bağlı olarak, mücadele biçimleri konusunda da sol subjektif tespitler yaptı. Bu dönemde silahlı mücadelenin esas olduğunu tespit etti. Bazı köylük alanlarda, cunta-ya karşı kitle direnişlerinin örgütlenmesi gerektiği tespitini yaptı. Bu tespitler, görünüş itibarıyla sol, pratik açısından ise sağ bir uygulamaydı. MK, silahlı mücadele tespitini yapmasına rağmen, pratikteki uygulamaları, örgütlenmesi ve bu tespite uygun olan bir politikası yoktu. Tespit lafta kalıyordu. Hayata uygulanamıyor, uygulanamazdı da.

Her şeyden önce parti çizgisine, özellikle İbrahim'in görüşlerine bir marksist gibi yaklaşmasını bilmek zorundayız. Dogmatizmi alt etmediğimiz, elimizde silah olması gereken bu çizgiyi, sağımıza solumuza diktiğimiz kazıklar olarak kullandığımız sürece, sınıf mücadelesinde başarı şansımız yoktur. Parti çizgimizi, bir dogma değil, sürekli derinleştirilip, zenginleştirilmesi gereken bir eylem kılavuzu olarak kavrayamamız gerekiyor. İbrahim'in görüşlerini, her derde deva reçete olarak kullanılacak kuru ve cansız şeyler değil, diyalektik olarak geliştirilip, zenginleştirilmesi gereken ve zorunlu olan bir eylem kılavuzu olarak kavramalıyız. Birçok yoldaş, parti çizgisinden sapmalara karşı kazanılan başarıları, dogmatizmin 'erdemleri' olarak sunmaya çalışmaktadır. Bu anlamda da ne

kadar çizgiye dogmatikçe sarılırsa, o kadar başarılı olacağımız hayallerini taşımaktadırlar. Revizyonizme ve sapmalara karşı esas sorun, İbrahim'in kelimelerin tekrarlayıp durmak değil, onun bakış açısını temel alarak, bizzat bu mücadeleler içinde parti çizgisini derinleştirme, zenginleştirme perspektifi kavranırsa, revizyonizme ve sapmalara karşı güçlü darbeler indirilebilir. Dogmatizmin felsefi kökeni, diyalektiğin yasalarını kavramamasıdır...

Lenin, "toplumsal ve ekonomik gelişmenin gerçek süreciyle uyuşmanın bir doktrinin en yüce ve biricik ölçütü yapıldığı yerde, hiçbir dogmatizm olamaz" der. Ve devam eder: "Sonuç olarak diyebilir ki; sınıf mücadelesinde gerçek fonksiyonumuzu oynaya bilmek için, dogmatizden ve subjektivizden kurtulmamız gerekir..." Yine Mao'nun deyimiyle, objektif dünyayı değiştirmek için, kendi subjektif dünyamızı da sürekli değiştirmek zorundayız.

"Onbir ilke" üzerine

İbrahim'de, marksist-leninistlerin ilke olarak hiçbir mücadele biçimini reddetmeyeceği anlayışı vardır. Aynı şekilde bizim gibi ülkelerin, objektif gerçeklikten kaynaklanan temel mücadele biçiminin, silahlı mücadele olduğu tespiti de açık olarak vardır. Şunları söylüyor:

"Marksist-leninistler, ne ebedi olarak, ne de geçici olarak hiçbir mücadele biçimini reddetmezler. Sadece esas ile tali olanları birbirinden ayırırlar; tali olanı, esas olana bağımlı kılarlar. Biz bugün silahlı mücadele içinde, e s a s mücadele biçimi olarak, gerilla savaşını görüyoruz." (4)

Bu yaklaşım öz itibarıyla doğru olmasına rağmen... ülkemiz objektif şartlarındaki değişikliklere bağlı olarak, esas olan bir mücadele biçiminin, yerine ikinci plandaki bir mücadele biçiminin geçebileceği; belirli bir dönem içinde silahlı mücadele öpplandayken, devrimci durumdaki gerilemeye bağlı olarak, belli bir dönemde barışçıl mücadele biçim-



"MK' her şeyden önce, kitlelerin ruh halini ve değişen koşulları, bilimsel bir tarzda inceleme yerine, duygularıyla hareket etti. Gerçeğin yerine, duygularını geçirdi." (Fotoğraf: Komün/Sibel SEZER)

lerinin esas olup olmayacağı konusunda herhangi bir açıklık yoktur. Sorun birkaç açıdan ele alınıp, incelenmelidir. İbrahim'in PDA revizyonistlerine karşı bu konuda yürüttüğü polemik, esas olarak onların sağ yaklaşımını ve buna karşı ülkemizde genel planda silahlı mücadelenin önemini reddetmelerine ve o günkü somut koşullarda hangi mücadele biçimlerinin esas olduğu vb. konularda yürütülmektedir. Ülkemizde, şiddete dayananmayan mücadele biçimlerinin esas olup olmayacağı konusunda, bir p o l e m i k yürütülmüştür.

Diğer yandan, İbrahim'in o günkü durum değerlendirmesiyle; buna uygun mücadele biçimleri tespiti, birbirine denk düşmektedir. Kendi içinde bir tutarlılık arz etmektedir. Bu açıdan, işaret ettiğimiz noktada, bir tartışmaya girmemektedir. Ama, onda genel olarak devrimci durumun inişli ve çıkışlı olacağı, buna bağlı olarak taktiklerin değişebileceği tespiti, doğru bir temelde mevcuttur. Bu konuda şöyle diyor:

"Yine Mao'nun Çin-Kang Dağları'ndaki mücadele yazısından anlıyoruz ki, kıvıllı siyasi iktidar bir kere doğduktan sonra, doğru bir

politika izlemek şartıyla, devrimci durumun nispeten gerilediği, hakim sınıflar arasında nispi bir barışın sağlandığı, yani iktisadi ve siyasi krizin yerini, nispi bir istikrarın aldığı dönemlerde de yenilgiye yol açacak başka objektif sebepler yoksa, kıvıllı siyasi iktidar yaşayabilir. Mao Ağustos yenilgisini, devrimci durumun artık yükselmesine bağlamıyor. Tersine parti içindeki bazı kimselerin istikrar döneminde, kriz döneminin taktiklerini aynen uygulamalarına bağlıyor. Yani geçici bir süre için devrimci durum gerilediği halde, doğru bir politika izlenseydi, yenilgi olmazdı. Ve devrimci durumun yükselmeye devam ettiği dönemlerde nispeten daha 'maceracı' bir politika, devrimci durumun gerilediği dönemlerde ise, toprak kazanmaktan ziyade, kurtarılmış bölgeyi sağlamlaştırmaya politikası güdülmesi gerektiğine işaret ediliyor." (5)

Açık olarak anlaşılacağı gibi, İbrahim devrimci durumdaki ilerleme ve gerilemelere bağlı olarak, taktiklerin ve politikanın değişebileceğine, Çin Devrimi deneyiminden elde ettiği tecrübelerle işaret etmektedir.

Partinin kuruluşundan günümüze kadar her türden anti-marksist akımın saldırılarında boy hedefi haline gelen bu tespitler, 1. yenilgiden sonra, -2. Konferans'ın mücadele biçimleri konusundaki kararı hariç- derinleştirilmemiş, gerekleri yerine getirilmemiştir. Derinleştirilmediği için, parti içinde bu ilkelerin savunulmasında önemli ölçüde dogmatik ve yanlış anlayışların, 1. yenilgi sonrası dönemden günümüze kadar, çeşitli biçimlerde sürüp geldiği ve böyle bir kavrayış ve savunma biçiminin, partiye önemli zararlar verdiği de gözönüne alınırsa; bugün partinin önüne temel görev olarak koyduğu geçmişinin çok yönlü değerlendirilmesi görevinin, önemli bir parçası olarak bunlar üzerinde tartışmak ve bu konuda hata ve eksiklerimizi tespit etmek önemli bir

Derinleştirilmediği için, parti içinde bu ilkelerin savunulmasında önemli ölçüde dogmatik ve yanlış anlayışların, 1. yenilgi sonrası dönemden günümüze kadar, çeşitli biçimlerde sürüp geldiği ve böyle bir kavrayış ve savunma biçiminin, partiye önemli zararlar verdiği de gözönüne alınırsa; bugün partinin önüne temel görev olarak koyduğu geçmişinin çok yönlü değerlendirilmesi görevinin, önemli bir parçası olarak bunlar üzerinde tartışmak ve bu konuda hata ve eksiklerimizi tespit etmek önemli bir görevdir.

görevdir. MK. 5.Toplantı'da, onbir ilke üzerine geçmişin değerlendirilmesinin bir halkası olarak tartışıldığı ve özellikle tartışma "silahlı mücadele esas, diğer mücadele biçimleri talidir" ve "köylük bölgelerde faaliyet esas, şehirlerdeki talidir" ilkeleri üzerine yoğunlaştı. Önceden hazırlanan bir taslak üzerinde yükselen tartışma sonucunda, aşağıdaki görüşler ortaya çıktı:

Türkiye devriminin yoluna ışık tutan bu onbir ilke'den, bazıları stratejik, bazıları da taktik ilkelere aittir. "Köylük bölgelerdeki faaliyet esas, şehirlerdeki talidir", "silahlı mücadele esas, diğer biçimler talidir", "örgütlenmede parti esas diğer örgütlenmeler talidir" vb gibi stratejik ilkeler yanında; "bu dönemde köylerde silahlı mücadele

içinde gerilla mücadelesi esas, diğer biçimler talidir", "şehirlerde (büyük şehirlerde) stratejik savunma döneminde kuvvet biriktirmek ve fırsat kollamak esas, ayaklanmalar düzenlemek talidir" biçimindeki taktik ilkeler vardır.

Lenin, "iktisadi evremin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel yaşam ve öteki koşullarda farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçer ve mücadelenin başlıca biçimleri halini alır ve bununla bağıntılı olarak ikinci, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğrar" demektedir. Stalin, mücadele biçimleri "ekonominin, toplumsal durumun, kültürün gelişme düzeyine göre, sınıfların durumuna, mücadele eden güçlerin karşılıklı ilişkisine, devletin niteliğine ve ayrıca uluslararası ilişkilere vb. göre değişirler" der. Bu anlayışları

Şu sonucu çıkarabiliriz: Genel stratejik tespitler, tüm strateji boyunca geçerli. Ancak, stratejinin değişmesi durumunda geçerliliğini yitirir. Bu anlamda, İbrahim'in "onbir ilke"deki stratejik ilkeler tespiti, devrim mücadelemiz boyunca geçerlidir.

Diğer önemli bir sorun da stratejik tespitleri, taktik tespitlerin yerine geçirmektir. Bu ne demektir? Bu, bir stratejik dönem boyunca, strateji aynı kalmasına ve taktiklerin bu dönem boyunca onlarca kez değişmesine rağmen, bu taktik değişimleri dikkate almayarak, stratejik tespitleri, taktiklere mekanik bir şekilde uyarlamak demektir. Ya da her taktik dönemin gümdeme getirdiği değişimleri dikkate almayarak, taktik adına stratejik tespitlerle yetinmek!

Yapılması gereken, o somut durumun detaylı incelemesini yaparak, hangi mücadele biçiminin esas olduğunu, o taktik dönem için belirlemektir. Taktik dönemdeki tespitler, kendi başına amaç olarak alınır, stratejik tespitle bağı doğru olarak kurulmazsa, stratejik tespit anlamsız kalır.

"Onbir ilke"de yeralan stratejik ilkeler, genel stratejik aşama boyunca geçerlidir ve bunlar, taktik dönemlerde, taktik tespitlerin yerine mekanik olarak geçirilemezler.

Bugün geline aşamada, parti içinde önemli görüş ayrılıklarının somutlaştığı sorunlardan biri haline gelen mücadele biçimleri sorunu, doğal olarak tartışmaların da yoğunlaştığı noktalardan biridir. Bu yazıda sorunu çeşitli yönleriyle ele almaya çalışarak, bu konularda partinin geçmişte düştüğü hatalara ve bugünkü değişik anlayışlara tavır koymaya çalışacağız...

(B/İTİ)

DİPNOTLAR:

- 1- 2. Konferans Raporu, s: 68
- 2- Mektup, s: 6
- 3- 2. MK 1. Toplantı Rap. s: 5
- 4- Agr. s:16
- 5- İ. Kaypakkaya, Seçme Eserler, s: 367
- 6- Age. s:380

"Tarihi haksızlık" ve "ülke" kavramlarının boyutları

İlke düzeyinde bazı doğruları söylemek yetmiyor. Bunların teorik arka planını, doğru ve yeterince doldurmak da gerekiyor. Bu ise geçmişten tam ve kesin kopuş veya geçmişi bütünüyle aşma anlamına geliyor.

M. Can YÜCE

Komün'in 8. sayısında, H. Şimşek imzasıyla yayınlanan; "Körfez Bunalımına 'Üç Dünya'cı Klavuz, sınıflar değil ülkeler arası mücadele" başlıklı yazıda, "tarihsel haksızlık" ve "ülke" kavramlarına da değiniliyor ve kendi mantığı çerçevesinde belli bir "teorik açılım" getirilmeye çalışılıyor. Anımsı, yarı tınırını değerlendirmek değil. Ancak ülkemiz ve devrimimizle çok yakından ilgili olduğu için, "tarihsel haksızlık" ve "ülke" kavramlarına belli bir açıklık getirmek ve somut anlamını vurgulamak durumundayız. Böylece hala yanılgılı yaklaşılan bu konuların doğru kavranmasına yardımcı olabileceğimizi umuyoruz. Ayrıca aynı yazıda, D. Perinçek'in A. Öcalan'la yaptığı röportaja da atıf yapılıyor. Fakat bu noktada bilinçli bir çarpıtma yoksa, ortada bir yanlış anlama olduğuna işaret etmeliyiz. Şimdi sırasıyla bu üç nokta üzerinde, düşüncelerimizi ortaya koymaya çalışalım.

Tarihsel haksızlığın tanımı

Tarihsel haksızlık konusunda, Komün (ya da yazarı H. Şimşek) görüşlerini, Kaypakaya'ya dayandırarak ortaya koyuyor. Şöyle yazıyor:

"Tarihi haksızlıklar sorununda, İbrahim Kaypakaya'nın tavrını anımsatmakta fayda var. Kaypakaya, Lenin'e atıfta bulunarak, bu sorunu inceliyor. Lozan Antlaşması ile Kürtlere 'reva görülen kaderi' tanımlarken, Lenin'in genel tarihi haksızlıklar sorununa yaklaşımını şöyle somutluyor: '...haksızlığı durma-

dan protesto etmek ve bütün hakim sınıflar bu konuda ayıplamak, komünist partilerin görevidir. Ama böyle bir haksızlığın düzeltilmesini programına koymak akılsızlık olur. Çünkü günün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş bir sürü tarihi haksızlık örnekleri vardır." (1)

Devamla bu yaklaşımın sonucu olarak, Lozan Antlaşması'nın Kürt sorununun "temel platformu" olmaktan çıktığı vurgulanıyor. Başka bir deyişle, ülkemizin bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması olgusu, "tarihsel bir haksızlık" olarak konulup, bu konunun devrim programına alınmaması gerektiğini belirtiyor. Bu noktada açığa çıkarılması gereken iki nokta var:

Birincisi: "Tarihsel haksızlık" kavramı nedir? Teorik tanımı ve politika açısından anlamı nedir?

İkincisi: Dörde parçalanmış, bölünmüş, paylaşılmış ülkemizin, bu devletler arası sömürge statüsü, bir tarihsel haksızlık mıdır?

Bu soruların doğru ve sağlıklı yanıtları verilmeden, ülkemiz ulusal sorununa yaklaşım ve önerilecek politik program, sakat ve statükocu bir biçimde olmaya mahkumdur. Zaten H. Şimşek, ülkemizin parçalanmışlığını tarihsel bir haksızlık kategorisi çerçevesinde değerlendirdiği için, "her ulus doğal sınırlarına" sloganını "gerçekçi" bulmuyor. Yani, doğal olarak "birleşik K.....n" istemimizi reddetmiş oluyor. Böyle olunca, nesnel olarak mevcut statükoyu başka bir biçimde ve gerekçe ile savunmuş olmak konumuna düşüyor. Aslında, Kaypakaya'nın Lenin'den yaptığı alıntıda tarihsel haksızlık kategorisinin tanımı ve anlamı veriliyor. Çerçeve, çok net olarak çiziliyor.

"Tarihsel haksızlık"ı, şöyle tanımlamak mümkündür:

Tarihin belli bir döneminde yapılmış/yaşanmış, ama günümüzde ölü bir sorun niteliğini almış haksızlıklardır. Bu tarihsel haksızlıkların muhatabı, herhangi bir kabile, aşiret, halk, ulusal veya dinsel azınlık ve ulus olabilir. Dikkat edilirse Lenin, "günün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş" haksızlık olarak tanımlıyor. Biraz daha açarsak; tarihsel haksızlık, şu öğeleri içeriyor:

a) Tarihin bir döneminde yaşanan her türlü haksızlık (örneğin bir soykırım).

b) Tarihte yaşanan bu haksızlık, günümüzde yaşayan bir sorun, fiili olarak süren bir sorun olma niteliğini yitirmiştir. Yani tarihsel haksızlık, fiili haksızlık olarak güncelde/somutta varlığını sürdürmüyor. Başka bir anlatımla, ölü bir sorundur.

Tarihsel haksızlıklara sayısız örnek verilebilir. En somut örneği, Kızıldere'lerin soykırımıdır. Bu soykırımın anısı, belleklerde canlılığını sürdürüyor. Tarih sahnesine çıkan sayısız halk, varlığını bugüne dek sürdürmedi. Bunların büyük bir çoğunluğu soykırıma ve başkalaşıma uğratıldı. Bu da bir tarihsel haksızlıktır. Yahudilerin, tarihte bilinen göçleri, yurtlarından kovulmaları, aslında bir tarihsel haksızlıktır, vb...

Tarihsel haksızlık konusunda yapılan tanımlama, politika ile ilgili anlamını da belirliyor. Yani, *düzeltilmeleri* pratik olarak mümkün değildir. Dolayısıyla tarihsel haksızlıkları düzeltmek için programlara almak, Lenin'in deyişiyle "akılsızlık" olur. Politikanın konusu, yaşayan olgulardır. Tarihte kalmış, düzeltilmesi mümkün olmayan ölü olgular (tarihsel haksızlıklar) değildir.

Program, politika ve düzeltilmesi gereken hedef konuları yapılamayacağına göre, tarihsel haksızlık konusunda yapılacak tek şey kalıyor: Tarihsel haksızlıkları eleştirmek, yememek, teşhir etmek ve lanetlemek... Bu tür bir propaganda ile doğru bir tarih bilincinin oluşmasına yardımcı olunur.

Tanımı doğru yapmak yetmiyor. Esas olarak genel doğruyu, somut tarihsel koşullara tam bir nennellik ve dürüstlikle uygulayabilmektir. Bu anlamda şu sorular çok önemlidir ve yanıtları gerçeklere sadık kalınarak verilmelidir:

Lozan Antlaşması, günümüzde ölü bir sorun mudur? Lozan'la belgelenen/kurumlaştırılan haksızlık, "günün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş" midir? Yoksa, Lozan'da belgelenen haksızlık, bugün katmerleşerek süren *fiili bir haksızlık* durumunda mıdır?

Gerçeklere sadık kalacaksak

Eğer gerçeklere sadık kalacaksak, Lozan'ın , yani ülkemizin dörde parçalanmış ve paylaşılmış statüsünün "tarihsel bir haksızlık" değil; fiili, yaşayan, günün yakıcı uluslararası bir sorunu olduğu rahatlıkla kavranır. Ama ille de "kaderimiz" Türkiye'ye ve Türkiye devrimine bağlama yanılgısında ısrar edilirse, parçalanmış K.....n'ın statüsü, bu ipotekçi yaklaşımlara teorik bir dayanak (çürük bir dayanak) yapılabilir.

Işın fazla teorik açılımına girmeye, geniş araştırmalar-incelemeler yapmaya gerek yok. Güncel gelişmelere ve konuyla ilgili tarafların politika ve pratiklerine kısaca bakmak yeterlidir. Güney K....n'daki ufak bir kıpırdama, TC'yi hop oturup, hop kaldırtabiliyor. Aynı şey, diğer parçalar için de geçerlidir. Neden? Eğer parçalanmış ülkemiz, "ölü bir dava" ise, "düzeltilmesi mümkün olmayan bir sorun" ise ve düzeltmeye kalkışmak "akılsızca bir çaba" ise; neden sömürgeci güçler başka parçalardaki ulusal gelişmelerden, bu kadar tedirgin ve huzursuz olsunlar? Yoksa çok mu evhamlıdır? Emperyalizmin tutumu da biliniyor.

or. Kendi "çözümünü" oluşturuyor ve taraflara dayatmaya çalışıyor. Kürt sorunu, bugün bölgenin en önemli sorunu, hatta kilit sorunu haline gelmiştir. Bu durumu koşullayan, tarihsel ve güncel nedenler nelerdir? Bu kilit rolünü/konumunu koşullayan hiç kuşkusuz onun uluslararası, parçalanmış, bölünmüş ve paylaşılmış sömürge statüsüdür.

Somut kanıtlar sıralamayı gerekli görmüyoruz. Görmek isteyen gözler için, gerçekliğimiz son derece açık ve berraktır. Yeter ki bazı kalıplar, bazı dogmalar aşılınsın, gerçeklere önyargısız yaklaşılsın. Bunun yolu da en başta Kemalizmin o zehirleyici etkilerinden kurtulmaktan geçer. Oysa Komün, geleneğini aşma iddiasıyla ortaya çıktı. Ulusal sorun konusunda, ilk sayıda yazdıkları hayli olumlu ögeyi içeriyordu. İlginçtir, H. Şimşek bu "çıkış"ı geriye çekmiş bulunuyor. En azından gölgelemiş oluyor. Kaypakçay'ın "tarihsel haksızlık" yaklaşımı da aşılmalıdır. Yoksa niyet ne olursa olsun, statükocu kafayı ve yapıyı parçalamak mümkün değildir.

Özetlersek Lozan Antlaşması, yani ülkemizin bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı tarihi bir haksızlık değil, bugünkü sömürgeci yapının temelidir. Lozan'da atılan temel taş ~~inde tarihinin kurtuluş~~ sömürgeciligi inşa edilmiştir. Bu yapının, bugün nasıl icra olunduğu ise tüm çıplaklığı ile biliniyor.

Unutulmasın ki halkımızın bugün yaşadığı her türlü gericiğin, parçalanmışlığın, kimliksizliğin, yoksulluğun, vahşetin, sürgünler ve zulmün en temel nedeni, ülkemizin dörde parçalanmışlığı, bölünmüşlüğü ve paylaşılmasıyla, bu temel üzerine kurulan sömürgeciliktir. Evet, bunun tamelleri "tarihte" atıldı, ama günümüz ulusal kurtuluş sorunu olarak dayatan K.....n sorunu, ölü bir sorun değildir. Kısacası, gerçekleri belli dogmalara, kültürlere feda etmeme zamanı gelmedi mi?

Arapların parçalanmışlığı

Arapların parçalanmışlığı, 20'nin üstünde devlet biçiminde örgütlenmesi

olgusu da "tarihsel haksızlık" kategorisiyle açıklanamaz. Bu parçalanmışlığın temelinde, emperyalist-sömürgeci politikaların damgası vardır. Fakat bu sorunun, "günün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş" olduğu söylenebilir mi? Özetle, Arapların mevcut durumu tarihsel haksızlıkta tanımlanamaz. O bakımdan Arapların parçalanmışlığı, "düzeltilmesi mümkün olmayan" bir sorun kategorisinde değildir. Tersine doğrudur. Arap birliği nasıl sağlanır ya da sağlanmalıdır? Bu soru, daha farklı boyutlarda tartışılmalıdır. "Tarihsel haksızlık" deyip, böyle bir sorun "ölü" ilan edilemez. "Arap birliği" sorunu, tartışmamızın konusu değildir.

Bir nokta daha; Arapların somut tarihsel konumları ve durumları her şey için geçerli bir "teori" durumuna getirilemez. "Her ulusun doğal sınırlarına" sloganının reddine götüren mantık bira z bu yaklaşımdan kaynaklanıyor. Her ulusun vatan toprakları üzerinde, bağımsız ve özgür yaşaması, en doğal hakkı değil midir? Özellikle ezilen ve parçalanmış, sömürge ulusların, bağımsız ve birleşik bir demokratik devlet istemlerini dile getirmeleri ve bu uğurda kavga yürütmeleri kadar haklı ve meşru bir şey olamaz! Tarihsel gelişme eğilimi ile yasaları ve buna denk düşen/ bunu yansıtan halkaların iradeleri esas alınmalıdır. Yoksa kurulu düzenler/statükolar değil.

"Ülke" kavramı ve ötesi

Üzerinde duracağımız ikinci nokta, "ülke" kavramıdır. H. Şimşek, bu konuda şunları yazıyor:

"Günlük dilde 'ülke' kavramını daha çok dar anlamıyla (yani devlet anlamıyla) kullanırız."

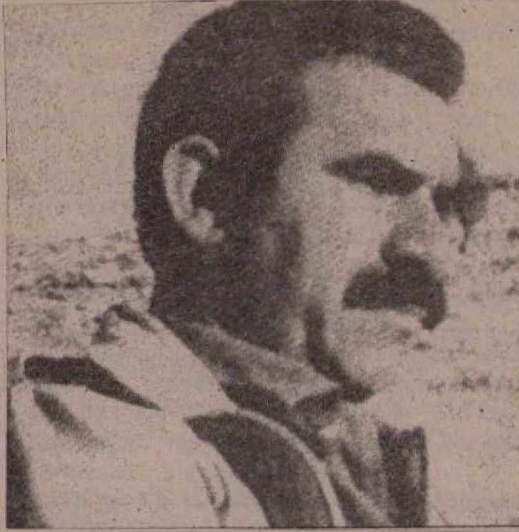
"Ülke" ile ilgili bu "günlük dil"in, başka ülkelerde kullanımı belki fazla ideolojik-politik sorunlara yol açmayabilir. Ancak ülke kavramına günlük dil ve söylem ile yaklaşılan mekan Türkiye olunca, durum değişiyor. Ortaya çok ciddi (evet çok ciddi) ideolojik sorunlar çıkarabiliyor. Dolayısıyla bu kavramı, teorik ve siyasal bir değerlendirime (hatta günlük söyleşilerde) söz konusu olduğunda, gerçek ta-

rihsel/nesnel anlamı ile ele almak çok önemlidir.

Neden?

Komün, Kemalizmi tümüyle aştığı, bu ideolojiden her yönüyle tam bir kopuş yaşadığı iddiasındadır. Bazı iddialarını doğrulamak için, "ülke" kavramının günlük dildeki anlamıyla (yani devlet anlamıyla) alması ve bunu rahatlıkla kullanması acaba "Kemalizmden tümünden kopuş" iddiasıyla ne denli tutarlıdır. Günlük dil (özellikle ülke, vatan, yurt konusunda); kimin, han ideolojinin dilidir, terminolojisidir. Bu sorunun yanıtı oldukça önemlidir.

Kemalizmin özünün, stratejik amacının, misak-ı milli sınırları (günlük dildeki "ülke") içinde, tek bir ulus ve tek dil, yani Türk ulusu yaratmak olduğu biliniyor. Başka bir ifade ile "devletin milleti ve vatani ile bölünmez bütünlüğü" ilkesi, Kemalist ideolojinin temelidir. TC'nin stratejik yönelimidir. Kemalizm bu stratejik maca varmak için, her yola başvurdu/başvuruyor. Asimilasyon ve kırım üzerine kurulu Türkleştirme politikası, beyinlere ve yüreklere misak-ı milli'yi (yani resmi Türkiye'yi) bir "ülke", bir "vatan" olarak işlemek ve kazımak amacındadır. Resmi Türkiye (misak-ı milli'nin, bir "ülke" ve bir "vatan" olarak yerleşmesi demek, Kemalizmin ideolojik ve kültürel zaferi anlamına gelekti. Gerçek Türkiye (ülkemiz dışındaki toprak parçalarında, Türk ulusunun doğal sınırları içinde) 'de, Kemalizmin bu konuda zafer kazandığını söyleyebiliriz. Daha dün kadar en iddialı bir komünist için bile, resmi Türkiye (yani devlet sınırlarıyla anılan Türkiye) "ülke"dir. Bugün bile, ülkemiz gerçekliği bu kadar açığa çıkarılmasına ve resmi Türkiye'nin sömürge içeren bir bütün olduğu gerçekliği aydınlatılmasına rağmen, Türkiye solu tahillerine "ülkemiz..." diye başlar. Burada "ülkemiz" resmi Türkiye'dir. Yani, misak-ı milli'dir. K.....n ise, "Doğu"dur ya da "Doğu ve Güneydoğu Anadolu"dur. Hukuki kaygıları bir yana bırakıyoruz, bir ölçüde anlıyoruz. Ancak Türk solu, ülke ve vatan kavramları konusunda, Kemalizmin terminolojisini kullanıyor.



ABDULLAH ÖCALAN. "Perinçek'i n, Öcalan'la yaptığı röportajın hiçbir yerinde, "kaderimiz" in Türkiye devrimine bağlandığı belirtilmiyor."

Kemalizm, Türk halkının beynini, yüreğini, benliğini böyle şartlandırmıştır. Bu noktada, beyinsel/ideolojik devrim zorunludur.

Resmi Türkiye (misak-ı milli) "ülke" olarak tanımlanır, doğaldır ki bu söylem, ülkemiz ve halkımızın inkarı anlamına gelecektir. Oysa Türkiye devrimi, resmi Türkiye'yi (misak-ı milli) değil, gerçek Türkiye'yi esas/temel alan çözümlemeler ve programlar üzerine geliştirebilir. Bu noktada, misak-ı milli'yi mi, gerçek ülkenin tarihsel/ulusal gerçeklikleri mi esas alacak? Bu soru, Türkiye devriminin de anahtar sorusudur. Tam da burada, "ülke" kavramına doğru, nesnel ve tarihsel yaklaşım belirleyici bir önem kazanıyor.

Eğer "ülke"ye günlük anlam (devlet anlamı) yüklenirse, bu resmi terminolojiye mahkûmiyet anlamına gelir ki, dolayısıyla doğru bir teori ve programa ulaşmak mümkün olmaz. İnkarcılığın, "sosyal" bir versiyonuna gidilebilir ancak. Açık ki bu durumda resmi söyleme -bilerek ve bilmeyerek- hizmet edilmiş olur.

O halde "ülke" kavramının günlük dildeki kullanımını (devlet anlamını) reddetmek, bu noktada özenli olmak bir zorunluluk oluyor. Kemalizm, K.....n'ın inkarı, misak-ı milli'nin "ülke" olarak

kafalara yerleştirilmesi vb. gerçekler yüzünden, bu tutuzluğu göstermek gerekir.

Ülke kavramının bilimsel tanımı şudur: Ülke toplumların halklaşması, (tarihsel bir kategori olarak halk) sürecinde kendilerine yurt edindikleri toprak parçasıdır. Halkların evrimi, ulus biçimini aldığı anda, bu yurt toprakları ulusun vatani, ülkesi ve yurdu olarak anılır. Kölecilik ve feodalizmde halklaşma, kapitalizm ile bir-

likte uluslaşma, yurt edinmekten, toprak birliğinden ayrı düşünülemez. Ülke, vatan, yurt günümüzde ulusun üzerinde yaşadığı toprak parçasıdır, toprak birliğidir. Vatan olgusu, tarihsel bir olgudur. Vatanimizin tarihi, halkımızın tarihi ile başlar. Binlerce yıldır halkımız, bu vatan toprakları üzerinde varlık, yokluk mücadelesi ve yaşam kavgası veriyor. Tarihsel gerçekler ışığında, bilimin dili ile değil, resmi söylemin dili ile "ülke" kavramını anlamlandırmaya çalışırsak, bu binlerce yıllık ülke/vatan gerçeğini inkar etmekten başka bir şey yapmamış oluyoruz.

Tarihsel gerçekler ışığında bakıldığında, resmi Türkiye ile gerçek Türkiye'nin aynı ve özdeş olgular olmadığı ortaya çıkar. Resmi Türkiye (misak-ı milli) bir "ülke" değil, Türkiye ülkesi ile K.....n dışında kalan Türk ulusunun doğal ulusal sınırlarını içeren toprak parçasıdır.

Türk solunun görevi bu bilinci işlemek ve beyinlere yerleştirmektir. Biliniyor ki Kemalizm aynı zamanda, gerçeklerin tersyüz edilmesi, çarpıtılması ve inkar edilmesi oluyor. Gerçekleri ayakları üzerine oturtmak, her türlü çarpık ve ırkçı yaklaşımdan kurtarma çabalarını, öncelikle "ülke" kavramından başlamak gerekiyor. Ülke kavramını, günlük dildeki anlamında kullanmak, yani misak-ı milli'yi "ülke" olarak göstermekten kaçınmamak, Komün'ün 1. sayısındaki ulusal sorun görüşleriyle de çeliştiği gibi, bu görüşleri geliştir-

meyi güçleştiriyor. En azından, tutarlılığı tartışma konusu yapıyor bu.

Misak-ı milli'nin "ülke" olarak yansıtılması, "bölücülük" yaygarasına da destek sunuyor. Ülkeler bölünmez; çünkü bilimsel olarak ülke, bir ulusun doğal, ulusal sınırlarına, vatan topraklarına denk düşüyor. Oysa sömürge ve ilhakla oluşturulmuş devlet sınırları parçalanır. Bu UKKTH'dan başka bir şey değildir. Devlet sınırlarının "ülke" olarak gösterilmesi, sömürgeciliği ve ilhakı anlamına geliyor.

Hangi cepheden bakılırsa bakılsın, "ülke" kavramını devlet sınırlarıyla özdeş göstermek çok sakıncalıdır. Resmi terminoloji içinde hareket etmek anlamına geliyor. Türkiye'nin özgün koşulları (Kemalizm ve K.....n gerçekliği) yüzünden Türk solu, özellikle "ülke" kavramına doğru, bilimsel yaklaşmak, bu konuda son derece özenli olmak durumundadır. Unutulmasın ki Kemalizmden devrimci kopuşun önemli bir boyutu da onun terminolojisi yerine, gerçekleri olduğu gibi ifade eden bir terminoloji kurmak ve geliştirmektir. Bunun için de ne başta resmi Türkiye ile gerçek Türkiye arasındaki temel ayrımı, iyice yapmak ve bilince çıkarmak gerekiyor.

Ulusal sorun konusunda iddialı olanlar, öncelikle kavramların dilinde son derece bilimsel ve özenli olmak durumundadırlar. Yoksa teoride kafa karışıklığını aşmak, pratikte bir adım yol almak mümkün değildir.

Kendi kaderimizi yadsımak

Değceğimiz üçüncü nokta, "kader"imizle ilgili A. Öcalan'a yapılan göndermedir. H. Şimşek, bu konuda şunları yazıyor:

"Nitekim Aydınlikçılar Kürtlere yapılan tarihsel haksızlığı, ne sınırlar somutunda öne çıkardılar ve ne de parçanın birleşmesini programlarına koydular. Çünkü Kürt sorununun temel platformu, Lozan Antlaşması olmaktan çıkmıştır. Her parça, bağlandığı ülkenin devrimine bağlı içinde, ama asgari bir özgünlükte ele alınmak zorundadır. Parçaların birleştirilmesini programına koymak ve sorunun önsel unsuru olarak sun-

mak, somut duruma göre belirlenmesi gereken tavrı, her dönem için mutlaklaştırmaktır. Ki bunu en iyi, Öcalan'la yaptığı röportajlardan dolayı, Perinçek bilmek durumundadır. *Belli bir güç kazanan hareket, neden bağımsızlık mücadelesini' diğer parçaları kapsayacak biçimde ele almıyor da onlardan ziyade, kaderini Türkiye devrimine bağlıyor.*"(abç), (3)

Alıntının tümü üzerinde durmayacağız. Öncelikle vurgulamalıyız ki Perinçek'in, Öcalan'la yaptığı röportajın hiçbir yerinde, "kaderimiz" in Türkiye devrimine bağlandığı belirtilmiyor. Röportaj yeniden incelendiğinde, anlatılanın iki ülke ve iki halkın kaderinin birbirini nasıl etkilediği, arasındaki bağlantı ve ilişkilerin ne kadar dolaysız, açık ve yakıcı olduğu gerçekliğidir. Bu ilişki ve karşılıklı etkileşimden *Ulusal sorun konusunda iddialı olanlar, öncelikle kavramların dilinde son derece bilimsel ve özenli olmak durumundadırlar. Yoksa pratikte adım atmak mümkün değildir.*

varılan sonuç, ülkemizin kaderini Türkiye devrimine bağlamak değil; tersine ittifak, dayanışma ve enternasyonal işbirliğinin kaçınılmaz zorunluluğudur. Partimizin varlık nedeni, kaderini başka ülke devrimlerine bağlamak değil, özgüce dayalı devrimini gerçekleştirmektir. Kaderimizi, Türkiye devrimine bağlamak, kendi kendimizi yadsımak anlamına gelir. Devrimimiz, Türkiye devrimi ve diğer ülke devrimleri ile olması gereken ittifak ilişkilerini yadsımıyor.

Türkiye devrimine ve onunla ittifak konusuna büyük bir önem vermemiz, ülkemizin diğer parçalarının kurtuluş hareketlerine ilgisiz kalmak, "Birleşik K.....n" hedefini programlaştırmamak anlamına gelmez. Program ve diğer belgelerimizde, parçalar arasındaki ilişki sorunu, ayrıntılıca konulmuştur. Ayrıca programda ve K.....n Devriminin Yolu adlı manifestomuzda "Birleşik K.....n" a vanş yolu şöyle özetleniyor:

"Birleşik K.....n hedefine, her parçanın ulusal kurtuluş hareketinin zaferi sonucunda ulaşılabilecektir." Her parçanın kurtuluşu, ilke olarak söz konusu parçanın sorunudur. Ancak bu parçalardaki yurtsever, devrimci mücadeleler arasındaki çok yönlü ilişki ve ittifak gerekliliğini ortadan kaldırmıyor. Yine somut gelişmelere ve koşullara göre parçalar arası ilişki, çok çeşitli biçimler kazanabilir.

Görülüyor ki Birleşik K.....n sorunu, devrimimizin asgari programı içindedir. Kurtuluşumuz, kaderimizin tayini de muzaffer devrimimizin eseri olacaktır. Türkiye devrimi ve diğer komşu ülke ve halk devrimleriyle ittifak yapmaya çok büyük bir önem veriyoruz.

Şimşek, "kaderimizi Türkiye devrimine bağlamakla, aslında Komün'ün 1. sayısında getirilen ulusal sorun yaklaşımıyla da çelişiyor. Komün, ulusal soruna çıkış noktası yaptığı, "farklı iki ülke devrim programı" tezi önemlidir. Geleneksel yaklaşımdan, radikal bir kopuşu ifade ediyor. Bu noktadan sonra yapılması gereken; "iki ülke gerçekliği, farklı iki ülke tahlilleri, bunlara dayalı iki farklı devrim programları" vb. tezleri, daha da geliştirmek, derinleştirmek geçmişin/"gelenek" in bütün etkilerinden kurtarmak olmalıdır.

Oysa H. Şimşek sözkonusu yazısında, "gelenek" in yaklaşımına geri dönüş yapıyor. Bu ise Komün hanesine yazılması gereken bir geri adımdır.

Bir nokta daha ortaya çıkıyor: İlke düzeyinde bazı doğruları söylemek yetmiyor. Bunların teorik arka planını doğru ve yeterince doldurmak da gerekiyor. Yani tam bir kafa netliğine ve berraklığına ulaşmak gerekiyor. Bu ise geçmişten tam ve kesin kopuş anlamına geliyor.

Komün'ün, "gelenek" i ile hesaplaşmasında bazı noktalarda tutuculuğu/ dogmatizmi bütünüyle aşmadığı ve aşamadığı, eski etkileri (örneğin Kaypakaya'nın tarihsel haksızlık konusundaki görüşleri) nin halen yaşadığı anlaşılıyor.

TARTIŞMA

SOL'DA BİRLİK TARTIŞMALARI

Gerçekliğin dayattığı bir olgu

Dönemler çökerken, bütün eğilimler öznelidir; öte yandan yeni bir çağın koşulları olgunlaştıkça, bütün eğilimler nesneldir. (Goethe)

Kenan TÜRKOĞLU
Niyazi GÜRBÜZ

12 Eylül karşısında, Türkiye devrimci hareketi herhangi bir ciddi direniş gösteremedi. Dolayısıyla, "ağır" sıfatının nitelemekte aceze düştüğü bir yenilgi alındı. Yenilginin şokunu atlatan ve en azından solcu/devrimci kimliğini yadsımayan kişi, grup ve örgütler ister istemez nedenler üzerinde kafa yormaya başladı. Bu konuda kafa yoran hemen hemen herkesin fazla gecikmeden zihninde "birlik" sorunu önemli bir yer edinmeye başladı. Sorunun konuluşuna ilişkin anahtar çıkarsama da; "daha geniş birlikler oluşturarak bölünmüşlük hilletini aşabilseydik, en azından bu kadar büyük bir hızla ve böylesine kötü şekilde yenilmezdik. O halde direnmek ve başarı kazanabilmek için, birlik olmak, önsel bir zorunluluktur" biçiminde kristalize olmaya başladı. Bu vargı, "devrimi bizim örgüt yapacak" yargısından kurtulanları, değişik düzeylerde birlik arayışlarına götürdü.

Birlik ve yeniden saflaşmalar iç içe

Devrimci hareketin geçmişine damgasını vuran diğer önemli bir olgu ise, "yenilgi değerlendirmesi" ya da "geçmişin muhasebesi" ereğiyle örgülenen ayrışma ve yeniden saflaşmalar oluyordu. Yani birlik arayışları ile yeniden saflaşmalar yanyana/ iç içe ilerliyordu. Ancak dağılmış olan ya da alabil-

diğine güçsüz düşen siyasi organizasyonlar, yaşanan bölünmelerle daha da güçsüzleşiyor ve bu güçsüzlük ulusal ve uluslararası ölçekte yaşanan çok boyutlu yenilgilerin, yaşamın diğer alanlarında yarattığı tahribatla birleşince; birlik isteği hem daha yakıcı, hem de daha cazip hale geliyor.

Gerçekliğin dayattığı birlik isteğini gerçekleştirmeye dönük çabaların, en kaba hatlarıyla iki farklı miceda ilerlediğini söyleyebiliriz. İlki; yurtdışında 1982'lerde yaşanan ve varolan örgütlere dayalı olarak, devrimci güçleri anti-faşist bir cephe temelinde birleştirme çabaları ve daha ortaya çıkan benzeri girişimler. İkincisi; "sosyalistler" in ya da "komünistler" in birleştirilmesine yönelik girişimler.

Her yeni birlik anlayışına tekabül eden süreç, bu sürecin özneli ve onların etkilediği çevrelerde azımsanmayacak umutlar ve beklentilerin doğmasına neden oldu. Ancak geleceğe dönük dersler çıkarmamızakaynaklık edecek bir dizi deneyler ve geleceğe taşınabilecek önemli/önemsiz birçok kazanımlar bırakmış olsalar bile, bugün gelinen noktada, yaşanan tüm birlik arayışı süreçleri, işe başlanırken arzulanan/saptanan hedeflerin oldukça uzağında bulunuyor. Dolayısıyla bu arayış ve girişimlerin öznelinin, varsaydığı olanak ve fırsatlar, en azından bugün için tükenmiş ya da tükənmiş; beklentilerin gerçekleşmesi, bir başka bahara kalmış gibi görünüyor. Kurulan hayaller, yaratılan beklentiler ve

gerçekleşmeleri için yürütülen bunca çabadan sonra; *olması istenen ile olan arasındaki bu çelişki*, bu uçurum neden? Yanıtlanması gereken sorulardan ilki budur.

Arayışları sonuçsuz kılan ne

Bu açıdan dün yaşanan ve bazıları için bugün de süren birlik arayışı süreçlerinde kendin gösteren ve diğer bazı grup ve örgütlerin birliğe sırt çevirmesi ve birliği dumura uğratmasının arka planında yatan zaaf ve hastalıkların ortaya çıkarılması, büyük bir önem kazanıyor.

Kuşkusuz, bu kapsamlı bir araştırma konusudur. Ama buna rağmen, yine de yaşanan birlik anlayış sürecinin esas olarak başarısızlıkla sonuçlanmasına şu ya da bu ölçüde katkıda bulunan, daha doğrusu birbirini tamamlayarak birlik arayışını süreçlerinin olumsuz yönde ilerlemesini koşullayan başlıca neden ve tekenler, şu iki genel kategori dahilinde sıralanabilir.

Bağımsızlaşmış dünya gerçekleriyle diyalektik bağlantı içinde Türkiye'nin tarihsel, toplumsal vb. gerçekleri bağlamı içinde, (devrimci mücadele açısından) 12 Eylül yenilgisinin toplumda ideolojik, politik, psikolojik, etik, kültürel vb. düzeylerde yarattığı ağır tahribat; toplumsal dokunun en derindeki liflerine değin uzanan çözülme/ereyon ile iç içe gelişen yaygın bir depolitizasyon; devrimden soğutlama, devrimcilere güvensizlik ve örgütlerden ürküntü. Ki özellikle devrimci ha-

reket başta olmak üzere, yaşanan tahribatın büyümesine ağır olmasında, bir zamanlar sosyalist inşa deneylerinin yaşandığı ülkelerde ortaya çıkan yozlaşmalar ve geri dönüşler ile sosyalist hareketin dünya ölçeğinde içine düştüğü, giderek derinleşen krizin önemli bir payı olmuştur.

Ancak kısaca değinilen bu nesnel nedenlerle birlikte ele almak kaydıyla; yaşanan birlik arayışı sürecinin başlangıçta sonuçlanmasının arka planında, *esas olarak* özel faktörler/nedenler yatmaktadır. Bunların da en önemlileri, her biri diğerlerinin tamamlayıcısı olmak kaydıyla, şöyle sıralanabilir:

1- 12 Eylül öncesinde ortaya çıkan ve 12 Eylül sürecinde bilinç altına takılan ve "birlik"ten başkalarını yutarak bölme, içinde eriterek kendi tekkesini daha da güçlendirmeyi anlayan sakat "birlik" anlayışlarının yeni koşullarda bu kez de birbirleriyle "birleşerek" atılım yapacak gücü toplama güdüsüyle uyarılarak; bilinç süreçlerinin etkilenmesi ve yönlendirilmesi.

2)Yenilgi sonrası dönemde devrimci, demokratik mücadelenin yeniden üretilebilmesi açısından ortaya çıkan nesnel zorluklar ve yeni yeni bölünmelerin yarattığı *güçsüzlük duygusunun*, birlik arayışlarının şekillenmesinde çok önemli bir faktör olarak işlev görmesi.

3)Birlik arayışları süreçlerinin beklenen/saptanılan amaçlara ulaşamamasının tayin edici nedenlerinden birisi de tepeden inmesi/seçkinde tarzda kitlelerden kopuk, mücadelenin dışında, salonlarda ve masa başlarında gerçekleştirilmeye çalışılmasıdır. Ki bu da aynı zamanda, birlik girişimlerinin tek ayak üzerinde yürütülmesinin, dolayısıyla pratikten kopuk hareket edildiği için, bu tek ayağın da havada kalmasını beraberinde getirdi. Böylelikle de mücadeleye ortak katılım ve bu esnada doğacak karşılıklı etkileşim süreçlerinin yaratıcı katalizör işlevi devre dışı kaldı.

4)Sözde sosyalist ülkelerde yaşanan çarpıcı gelişmelerde ifadesini bulan çöküşün zihinlerde yarattığı yankılar ile oluşan sorulara kafalarda bir anda cevap bulunama-

masının yarattığı boşluk ve kargaşanın o sürece tekabül eden birlik tartışmaları üzerinde ne tür olumsuz etkilerde bulunduğunu tam olarak kestirmek zor. Ancak, daha geniş katımlı birlikler oluşturulması açısından The Wall'ın yıkılmasıyla ortaya çıkan nesnel ve öznel olanaklardan yararlanılamadığı bir gerçektir. Zira 12 Eylül öncesi bölünmeleri koşullayan tayin edici önemdeki etkenlerden biri olan dışsal etken, nesnel olarak devre dışı kalıyordu. Bu durumun sunacağı olanaklar ile solda birlik isteğini besleyen iç dinamikler ve 20 küsur yılın yarattığı (dağınık da olsa) entelektüel birikimi bir patoda eriterek sağlam temeller üzerinde yükselcek geniş katımlı birlikler yaratma amacını somutlayan bilimsel temellere dayalı, somut gerçeklikle örtüşen, ilkeli, planlı ve ne istediğini iyi tanımlayan yeni birlik perspektiflerinin yaratılmamış olması, birlik tartışmalarının hem önemli bir eksiği hem de başarısızlıklarını koşullayan nedenlerden birisidir.

5)Birlik çabalarının önüne dikilebilecek engeller, neredeyse hiç hesaba katılmadı. Tersine, Eylül yenilgisi ve sözde sosyalizmlerin çöküşünün bir ürünü olarak çok sayıda insanın kafasındaki önyargıların sarsıntı geçirmesi veya kısmen çözülerek yıkılma süreci içine girmesi, böylelikle nispeten 'önyargısız' bir tartışma ortamının doğması, ('89 Bahar eylemlerinin verdiği istim ile de birleşince) birlik açısından gereğinden fazla abartıldı. Oysa marksizm-leninizmin farklı farklı (küçük-burjuva bakış açısının pirizmasından geçirilerek) yorumlanmasından kaynaklanan ideolojik, teorik, siyasi, örgüt anlayışı/işleyişi ve çalışma biçimi, değer yargıları ve gelenekler vb.ne ilişkin sayısız farklılıklar, zaaf ve olumsuzluklar varlığını koruyordu. Öyle ki bunlar birçok halde mistik bir niteliğe bürünmüştür. Oysa unutmamak gerekir ki "önyargılar gerçeğe cehaletten daha uzaktır". Yine bilinmelidir ki Türkiye'de halen oldukça geniş bir kesim tarafından marksizm, her derde deva doğmalar yığınından ibarettir. En

önemlisi de düşünsel değişim ile bu değişimi gerçekleştiren kişiliğin aynı yönde şekillenerek dönüşüme uğraması senkronik (eşzamanlı) süreçler değildir. Zira birincisi, ikincisine kıyasla oldukça kolaydır. Ama gerçekleşen düşünsel değişimin, davranışları yönlendirecek ölçüde derine inmesine tekabül eden köklü ve bütünsel bir değişim/dönüşüm öyle kolay ve çabuk gerçekleşebilecek bir şey değildir.

6)Sıraladığımız ve daha birçok şeyin kaynağını oluşturan nedenler, devrimci insan malzemesinin ideolojik, teorik, etik vb. formasyonu da aranmalıdır. Zira 12 Eylül öncesi yaratılan devrimci militan tipleri, sınıfsal karakterleriyle de bütünlüşen ideolojik, teorik, etik, kültürel vb. düzeylerde birbirleriyle geçişen bir dizi olumsuzluk, zaaf ve hastalıklardan muzdariptir:

* Kitlelere önderlik misyonunu, kendi grubunun tekelinde gördüğü "kurtarıcılık" derekesine indirgeme ve bununla kaynaşmış bürokratism ile koyu bir doğmatizmin koşulladığı "bilim"i ve doğruları "bilince çıkarmayı" /"savunmayı" kendi tekeline alma -kendi tekelinde görme- hastalığı. Ki bu, kendini tümsek aynada seyrederek, zahiri bir dev olarak görüp lanse etmeye, başkalarını ise çukur aynada izleyerek cüceler olarak görüp, yansıtmaya kadar varmış; böylelikle, kendini her alanda övmek ve her zaman haklı çıkarmaktan, başkalarını ise karalayıp yerin dibine batırmaya kadar uzanan narsizme (özseviciliğe) bürünmüş ve de adına "ideolojik mücadele" denen bir sapkınlığa yolaçmış ve esas olarak düzene karşı yürütülmesi gereken ideolojik mücadele, her düzeyde birliği kemiren öldürücü bir virüs işlevi görecektir şekilde anlam ve amacından sapmıştır.

* "Yarın tahmin edilemeyecek zaafara yol açabileceği" kaygısıyla en küçük ayrıntıları, "tavizsiz şekilde üzerine giderek derileştirmek" ve böylelikle de "nitel olarak güç kazanmak" fikrini her zaman ve her koşulda "olmazsa olmaz" bir dogma haline getirerek, monolitik çizgi üzerinde mutlak "anlayış birliği" koşmakta ve "az olsun, öz olsun,

bizden olsun" mantığıyla, hemarizm-sözünmei meşrulaştırmakta hem de kendi tekkesini güçlendirmekte ifadesini bulan ve mücöz bölünmelerin baş müsebiplerinden biri olan sapkınlık ve bu sapkınlıkla kaynaşan kariyerizm ve sekterlik hastalığı.

* *Son tahlilde* burjuvazinin hizmetinde olduğu söylenen oportünizmin, daha *ilk tahlilden* itibaren işi görülmesi gereken bir düşman olarak adleden ve buradan hareketle hem örgüt içi birliği, hem de örgütler arası eylem ve güç birliklerini bir virüs gibi kemiren bir anlayışın, bilinçlerde köklü bir şekilde yer etmiş olması.

* Özgüvensizliği ve özellikle de teorik ve politik alandaki yaratıcı entellektüel üretim yetmezliğini, "ustalar"ı ve 12 Mart dönemi önderlerini turuva atı gibi kullanarak giderme yolunu tutmakta, (marksizm ve leninizmin ortodoks koruyucusu ve kollayıcısı keskin görünümünün öbür yüzü olan puta tapınmacılık) dolayısıyla marksizm-leninizmi koruma ve kollama adına, varolan birlikleri gözünü kırpmadan bölmekte ifadesini bulan putperest müritlik/avukatlık hastalığı.

* "Yeni tipte leninist parti anlayışı" ve demokratik merkeziyetçilik anlayışlarını, düşünsel farklılıkların/fikir mücadelesinin musalla taşına, "iç demokrasiler"in ise gerilip budandığı prekratüs yatağına dönüştürerek; her çeşit birlik formunun bütünsel varoluşunu sürdürmesine ve canlılığına kasteden, marjinalleşmeye yolaçan bürokratik despotizm sapkınlığı.

*Bürokratik despotizmin üzerinde yükseldiği ve aynı zamanda, bürokratik despotizm tarafından yeniden üretilen ve bir bütünün iki temel yanından birini oluşturan, özgün kimliksizlikte ifadesini bulan nemelazımcı, köle ruhlu, dalkavuk zihniyeti vb.,vb.

Birliğin canına böyle okundu

İşte bütün bunların bir ürünü, bir bileşeni olarak; aşiretsel, mezhepsel temelde grupçuluk hilleti, megalomanik bir niteliğe bürünerek dal

budak saldı. Ama buna koşut olarak, somut iktidar perspektifi kaybedildi. Birlik diye diye birliğin canına okundu. Böylelikle, devrimci birleşik yığın eylemleri neredeyse olanaksızlaştı.

12 Eylül öncesi militan tipolojilerinin olumsuz yanlarını karakterize eden bu zaaf ve hastalıkların, 12 Eylül sonrası nitel olarak aşıldığını düşünmek hayal olurdu. Tersine, 12 Eylül yenilgisinin yarattığı yıkıntı ve kitlelerden yalıtılmışlık koşullarında ağır basan eğilim, yozlaşma ve çürüme oldu. Dolayısıyla Eylül öncesinin zaaf ve hastalıkları, esas olarak daha da ağırlaşmış, derinleşti. Nitekim yakın geçmişte, değişik zaman ve zeminlerde yaşanan birlik arayışları ve örgütsel toparlanma süreçlerinin belkemiğini ve beynini, bu eski militan tipleri/ya da onların karikatürleri teşkil etti. Söz konusu edilen zaaf ve hastalıklar, pratikte açık ya da örtük biçimde kendilerini açığa vurarak; hem birlik isteklerinin gerçekleşmesinin altını oydu, hem de birliği dışalayan çabaların ve birçok anlamsız bölünmenin dinamiğini oluşturdu.

Yaşanan paradoksun çözüm yolları

Çarpık anti-marksist bilinç formasyonu kavramıyla ifadelendirdiğimiz bu vb. zaaf ve hastalıkların damgasını taşıyan ve biçimsel olarak alabildiğine çeşitlilik arzeden bilinç şekillenmeleri, birbirinin içine geçerek, karşılıklı olarak birbirini etkileyip koşullamak üzere; teori üzerinden ithal edilen ve teorinin yanlış yorumlanıp, kavranması ile vahim boyutlara varan teorik deformasyon, Asyatik gelenekler, İslami-feodal ideoloji, burjuva yozluk vb. gibi ulusal, tarihsel, toplumsal, kültürel, etik, eğitsel vb. bir dizi ülkesel olumsuzlukların küçük-burjuva bakış açısı prizmasından geçirilmesiyle gerçekleşen bir alaşım olarak ortaya çıktı. Ve pratikte yoğunlaşmıştı. Her biri diğerleriyle "farklılıklarını"/"ayrılıklarını" derinleştirmeyi temel varoluş nedeni ve ereği sayan ideolojik, teorik çizgilerde kendisini ifadelendirerek, damgasını vurdukları örgütsel

oluşumlarda maddileştirip farklı farklı siyasal kimliklere büründü. Kargadan başka kuş, kendimden başka komünist tanımam mantığıyla, putların gölgesinde ve de dogmalara dayandırılan "ayrılıklar" ve "farklılıklar" temelinde yükselen "sol" içi "ideolojik-teorik mücadele"; sekterlik ve hotzotculuğun ötesine sıçrayarak, "silahlı eklektik"ye dönüştü. İşlenen sol içi cinayetler, yer yer kan davalarına yol açtı.

Özcesi, devrimci hareket hem ideolojik, teorik ve hem de pratiği ile başka şeylerin yanı sıra, birlik açısından da olumsuz bir geçmişe sahipti. Yeni şekillenecek birlik arayışları süreçlerinde, olması istenilen olacaklar arasında, eski paradoksun yeniden ortaya çıkmasını engelleyebilmek açısından, sözünü ettiğimiz zaaf ve hastalıkların kaynağına inerek aşmak, dolayısıyla deforme "marksist-leninist" çizgilerden dogmatik-bürokratik sosyalizm anlayışlarından kurtulmak tayin edici bir öneme sahip olacaktır.

Bu açıdan yapılması gereken ilk ve en önemli şeylerden birisi şu olmalıdır:

İdeolojik ve teorik dinazorlaşmanın en çarpıcı ifadelerinden biri olan, geçmişte yaşayarak bugünü kavramaya ve yarını tasarımılamaya çalışmaktan vazgeçmek gerekir. Bunun yerine çağı yakalamak ve yaşamın akışına nüfuz debilmek için, yönümüzü geleceğe çevirerek, günün olgularını tarihsel ilerleme yönünde yorumlayıp çözümleyerek, yeni bakış açıları ve ölçütler oluşturmak gerekir. Geçmiş bu bakış açılarının prizmasından geçirerek, kendilerinde geleceğin içkin olduğu değer, deney, dersler vb. (yolumuzu aydınlatmak üzere) bugüne taşımak, gelecekteki tasarımlarımızla bütünleştirmek gerekir. Bu da yetmez! Bu söylenenlerin, köklü bir yenilenme/ aydınlanma süreciyle tamamlanması gerekir. Yani yaşanan sosyalizm deneyimleriyle köklü bir şekilde hesaplaşmaya ve tarihsel, toplumsal değişimin bugünkü uğrağını (yaşamı ve dünyayı devrimci tarzda değiştirmek perspektifiyle) kavrayıp, teorize etmeyi çıkış noktası yaparak; yeni, demokratik bir sosyalizm düşünce-

si üretmeyi ve düşüncenin damgasını vuracağı devrim plan ve programları ile yeni bir toplum projesi ortaya koymayı ana eksenine oturtan ideolojik, felsefi, politik vb. bir dizi düzeyi kapsayan bir yenileşme/aydınlanma süreci.

Mücadelenin gereklerini yerine getirmeye yönelik devrimci pratikten kopmaksızın yürütülmesi gereken bir yenileşme süreci bağlamında, aynı zamanda, *yeni devrimci tipolojileri de* şekillenip gelişecektir.

Zira yeni devrimci militan tiplerinin yaratılması, hem yeni birlik süreci arayışının gerçekleştirilmesinin sağlam bir dinamiği olacak, hem de belirlenen amaçlara ulaşabilme noktasında anahtar işlevi görecektir.

Kısacası, birlik sorunun köklü şekilde çözüme bağlayabilmenin anahtarı, küçük-burjuva zemininden proletarya sosyalizmi zeminine sıçrama hedefi güderek; felsefi, ideolojik, siyasal, etik vb. düzeylerde köklü ve niteliksel değişimler gerçekleştirebilmekte düğümleniyor. Bu yapılmadığı sürece, yani en azından geçmişle köklü bir şekilde hesaplaşmanın ifadesi olan ötekiler yapılmaksızın; devrimci çevre, grup, örgüt ve kişiler arasında girişilecek birlik arayışları, bir anlamda daha baştan ölü doğmaya mahkumdur.

Bu noktada sonuç olarak; yeni birlik arayışları süreçlerinde, Lenin'in şu sözleri bir daha silinmeyecek şekilde ve yolumuza her an ışık tutmak üzere, beynimize kazınmalıdır: "Siyaset, kitlelerin bulunduğu yerde başlar, ciddi siyasetin başladığı yer binlerin değil, milyonların bulunduğu yerdir."

Devrimciler, bu "yer"e somut iktidar perspektifiyle donanmış olarak gitmek zorundadırlar. Dolayısıyla her birlik arayışı, girişimi ve oluşumu, her türlü dogmanın perçesinden kurtarılıp devrimci mücadeleleyi daha ileriye sürüklemek amacı güderek, "ciddi siyaset yapma"nın yolunu açmak ve milyonları ayağı kaldırmanın araçlarını yaratmak *birinci* tarafından koşullanarak gerçekleştirilmeye çalışılmalıdır.

Bugünkü durumda birlik

Birlik sorununa çözüm arayışlarıyla ilintilendirilerek, bugünkü somut durum üzerine ayrıntılı analizler yapmak bu yazının konusu değildir. Zaten gerçekler gün gibi ortadadır. Biz sadece, herkesin gözleri önünde akıp giden sürecin, birlik sorunsalını yeni bakış açılarıyla ele almaya zorlayan iki temel öğesine dikkat çekmek istiyoruz.

Farklı zaman ve mekanlarda ortaya çıkan birlik arayış süreçleri, işçi sınıfı ve diğer emekçi yığınların düzene karşı spontane yönü ağır basan hareketle birleşme yeteneğine sahip devrimci sosyalist bir hareketin yaratılması sonuçlanmadı. Dolayısıyla çok sayıda grup ve örgüt, kendi doğrularını sergileyecekleri pratikler sergilemekle yüz yüzedir. Ne var ki her biri "işçi sınıfının tek marksist-leninist örgütü/partisi" iddiasında olan bu siyasal organizasyonların hiçbiri, bünyelerinde taşıdıkları çok ciddi zaaf ve hastalıklardan dolayı, kendi damgasını vuracağı devrimci bir yığın hareketinin lokomotif olma şansına sahip değildir. Tersine, bu durum muhtemel kendiliğindenci yığın hareketlerinin bölünmesi tehlikesini yaratabileceği gibi, aynı zamanda bugünkü dağınıklığın varlığını korumasına yolaçacaktır. Yeni birlik arayışları açısından temel hareket noktası alınması gereken birinci önemli olgu budur. Yani, yeni birlik arayışları, bu olumsuz durumdan kurtulmayı önüne tayan edici önemdeki görevlerden biri olarak koymalıdır.

İkinci olarak; bir süredir, başta Kürtler olmak üzere, emekçi yığınların hükümete ve sömürüye yönelik muhalefetleri alabildiğine yaratıcı ve zengin biçimlere bürünerek, belirgin bir gelişme seyri içine girmiştir. Egemen sınıflar ise bu gelişmelere karşı "sürgün sansür kararnamesi" namıyla atılan bir kararnameyle başlayan, yeni bir saldırı dalgasıyla yanıt verdi. Patlak veren "Körfez krizi" ve savaşı, bu yeni süreci daha belirgin hale getiren yeni yeni adımların atılmasına zemin yarattı/yaratmaya devam ediyor. Yaşanılanları sıralamaya gerek yok. Kısacası, bir yandan emekçi halkın muhalefeti ivme kazanarak

gelişmekte; öte yandan, bu kabarışı bastırmak amacıyla egemenler, '80 öncesi uygulanan senaryoları andıran komplike ve çok yönlü saldırılara girişerek, ülkeyi koyu bir karanlığın ortasına doğru sürüklemek eğilimi içine girmiştir. Bu da mücadele arenasında ciddi bir varlık gösteremeyen devrimci-demokratik güçlerin önüne, bugünkü işler acısı durumlarıyla üstesinden gelmeleri mümkün olmayacak yeni yeni ve çok önemli görevler dayatıyor. Birlik arayışları açısından çıkış noktası yapılması gereken, ikinci önemli husus budur.

Bu iki konunun kalkış noktası alındığı zaman, bugünkü somut durumda, birlik sorununa iki ayrı perspektifle yaklaşılması gerekliliği daha iyi kavranacaktır. Aynı zamanda da bugünkü somut durumda, birlik arayış süreçlerinin ana yönünün, devrimci-demokratik güçler arasında eylem ve güç birlikleri vb. oluşturmaya yöneltilmesi gerektiği de daha kabul görecektir.

Geniş birlik perspektifi

Geniş perspektifle hedeflenmesi gereken şudur:

Yakın vadede güçlü bir proleter sosyalist hareketin ortaya çıkması mümkün olmadığı koşullarda, varolan bütün devrimci ve demokratik güçleri bir araya getirmeye çalışmaktır. Böylelikle mücadelenin dayatdığı görevlerle birlikte omuzlayarak, toplumun bağrında biriken azımsanmıyacak muhalefet potansiyellerini harekete geçirecek güç ve formları yaratmak ve mücadele arenasında, gündemin belirlenmesinde ciddi işlevler görecektir siyasal yığın hareketlerinin doğumunu kolaylaştıracak yolları döşemeye çalışmaktır. Yani faşist diktatörlüğe karşı verili koşullarda toplumun çeşitli kesimlerinin acil ve yakıcı sorunlarından kalkıp; bu sorunların çözümünü siyasal demokrasi, özgürlük mücadelesiyle birleştirilmesinin bir ifadesi olan ortak bir platform temelinde bütün muhalefet dinamiklerini kucaklayacak ortak bir mücadele cephesi açmaktır. Böylelikle, bütün devrimci ve demokratik güçlerin olanak ve enerjisini ortak bir siya-

sal pratiğin potasında toplayıp, aynı mecrada akmasını sağlayarak; hem bugün emekçi yığınların kendiliğinden mücadelesinin gerisinde (önemli ölçüde dışında) kalan devrimci hareketin, bu mücadelenin önüne geçebilmesinin yolu nispeten açılmış olacak ve hem de demokrasi mücadelesini ilerletmek, devrimci muhtevaya büründürmek daha olanaklı hale gelecektir.

Bu yönde sağlanacak başarılar, yani devrimci-demokratik güçlerin damgasını taşıyan birleşik bir yığın muhalefetinin yaratılması, aynı zamanda, devrimci işçi partisinin içinde şekillenip boyatmaya başlayacağı bir matrisin (yatağın) yaratılmasına tekabül eder. Böylece iki ayrı süreç, senkronik olarak birbirini tamamlayarak aynı mecrada birleşecektir. Dolayısıyla, pratiğin ateş hattında yaşanacak teorik inşa ve ideolojik-teorik mücadele ile ortak mücadele sürecinde doğacak karşılıklı etkileşim süreçleri, varolan zaaf ve hastalıkların aşılmasını kolaylaştıracaktır; yeni yeni kaynaklı nicelik ve nitelikler çıkacaktır.

Bu bakış açısından; bugün eylem ve güç birlikleri ya da ittifaklarda ifadesini bulacak birlikler gerçekleştirmek amacıyla tabanda, birimler düzeyinde eylem birliklerine yönelik çabalardan, tek tek eylemler düzeyinde (örneğin "savaş hayır" demek için) sokaklarda ortak hareket etmeye kadar uzanan 'aşağıdan birlik' çabaları.

Birlikte oluşturulacak olan bir demokrasi mücadelesi platformu ve onu işlevsel kılacak form ve araçların yaratılmasına yönelik 'yukarıdan birlik' çabaları büyük bir önem kazanıyor.

Ve bu çabaların bir parçası olarak, eylem birliği ve ittifakların gerçekleşmesine engel teşkil eden ve gerçekleştiği ölçüde altını oyan sakat anlayışlara karşı mücadele yürütmekte gereklidir.

Bu anlamda; bugün sınıfla ciddi bir ilişkisi olmayanların yüksek perdeden atarak kendilerini sınıfın öncüsü vb. ilan etmeleri, ve ybundan hareketle, gruplar arası olası eylem ve güç birliklerine vb sırt çevrilmesi ve "proleterya eylem birliği ve ittifaklar sorununu sınıfsal it-

tifaklar düzeyinde ele alır.. vb." ya da "birlik, KP'nin önderliğinde işçiköylü temel ittifakı temelinde halkın birleşik cephesi/ halk ordusu saflarında gerçekleştire" demek, dogmatizmin sefaletinin kara mizah türünden bir komediye dönüşmesinden başka bir şey değildir.

Dar birlik perspektifi

Perspektif (perspective) yabancı menşeyli bir kelimedir. İngilizce anlamlarından birisi de, bakış açısidir. Açık ise, geometrik bir kavramdır. Bir düzlem üzerinde, herhangi bir noktadan çıkan ve bir pergelin iki kolu misali biri ya da her ikisi hareketli iki kol/doğru arasında kalan değişken bir alana tekabül eder... Partileşme sürecine ilişkin olarak üretilen(dar) perspektifte işte böyle bir alana, yani devrimci işçi partisini kurma hedefini gerçekleştirmek için, kaba taslak da olsa etkinlik gösterilecek alanları ve etkinliklerin yönünü belirlemeyi amaçlar. Böyle metaforik(meta-phorical) bir tanımlamadan sonra ve açık metaforunu kullanarak asıl söylemek istediğimiz noktaya gelelim: Partileşme sürecinde yürütülecek etkinliklerin teorik üretime dönük yanını, bir açının kollarına benzetebiliriz: Kollardan birisi, partinin teorik temellerinin atılması ve bu temeller üzerinde yükselcek olan genel programın ortaya konmasını hedefleyen adına teorik inşa dediğimiz inceleme/ araştırma ve tartışma süreci ve bunun örgütlendirilmesine tekabül eder.

Kollardan ikincisi ise, partiyi yaratmak amacıyla bir araya gelenlerin yakın vadede düzene yönelik siyasal mücadeleye birlikte kaulup ortak hareket etmelerinin zeminini oluşturacak olan ve bu bağlamda kitlelere önderlik etme misyonunu gerçekleştirebilmenin bir silahı olan bir siyasal mücadele platformunun ortaya konması ve bunun hayata geçirilmesi ile adım adım partinin yaratılmasına ilişkin sorunlara ışık tutmaya tekabül eder. Ki bu en kısa zamanda halledilmesi gereken önemli bir görevdir.

Zira partileşme süreci bağlamı

içinde, teorik inşa etkinliğine ortak katılımın sınırlarını belirleyen çerçeveyi, partileşme sürecine katılanların yaşanan anda sınıf mücadelesine birlikte katılmalarının zeminini oluşturacak bir mücadele platformunun ortaya konmasıyla bütünleştirmek, tayin edici bir öneme sahiptir. Çünkü, böylelikle, partileşme sürecinin akademik alana hapsolme tehlikesi bertaraf edileceği gibi, aynı zaman dahem sağlıklı bir ilerleme için gerekli zemini, hem de sağlıklı bir yürüyüş için gerekli iki ayağa sahip olunacaktır.

Böyle bir siyasal mücadele platformu emekçi yığınları düzene karşı siyasal mücadeleye kazanma ve seferber etmenin hem ortak zemini hem de bayrağı olacağı gibi, bu yönüyle, aynı zaman da, var olan devrimci ve demokratik güçler ile eylem ve güç birliği vb. temelinde birlikte hareket etme amacıyla yapılacak girişim ve çağrılara da bir dayanak olacaktır.

Sorunun ele alınması noktasında sunduğumuz bu yaklaşım ışığında dar perspektiften yeni anlamdığımızı kısaca şöyle özetleyebiliriz:

Dar anlamda birlik perspektifi, leninist parti anlayışını bir şablon olarak değil, onun özünü/arka planındaki diyalektik düşüncüyü çıkış noktası yaparak, çağrı yakalayıp dünyayı ve yaşamı devrimci tarzda değiştirebilme yeteneğine sahip yeni tüpe bir devrimci işçi partisinin oluşturulmasını hedeflemelidir.

Dar perspektif, bugünkü somut durumda toplumu ileriye doğru sürüklemek potansiyeline sahip her türlü gücü harekete geçirmeyi ve bu amaçla varolan nesnel ve öznel olanaktan en iyi şekilde yararlanabilmeyi hedeflemenin bir ifadesi olarak ve aynı zamanda, devrimci temelde daha ileriye sürüklemek amacı güderek yakın vadede günlük mücadelenin ihtiyaçlarına cevap vermenin ve yolunu aydınlatmanın bir ifadesi olarak amaç ve hedefleri iyi belirlenmiş, çerçevesi iyi çizilmiş bilimsel çözümlerler üzerinde yükselen böylece bir plan ve programa tekabül etmelidir.

Dar perspektif, partileşme sürecinin temel bileşenlerinden biri olan teorik inşa görevinin gerçekleşmesine

Suni birlik adına

Belgelerin, uzlaşma metinleri olduğu ortada olduğuna göre, niteliğini saptarmen, "nasıl bir uzlaşma" sorusunu yanıtlamak gerekir. Bu noktada kıstas, marksizm-leninizmin temel ilkelerinden ödün verilip verilmediğidir.

Ali KIYAK

Sovyetler Birliği Komünist Partisi(SBKP)'nin 20. Kongresi, 14 Şubat 1956'da toplandı. Bundan kısa bir süre sonra, yani 14-16 Kasım 1957'de ve Moskova'da, 12 komünist ve işçi partisi temsilcisinin katılımıyla, bir dizi toplantı yapıldı. Toplantılar sonunda, içlerinde SBKP, ÇKP, AEP'in de bulunduğu partiler, "1957 Deklarasyonu" diye bilinen belgeyi, oybirliğiyle kabul etti. Devamla, Ekim Devrimi'nin 43. yıldönümü kutlama törenlerine katılan 81 komünist ve işçi partisi temsilcileri, Kasım 1960'da ve yine oybirliğiyle, "1960 Deklarasyonu" olarak anılan belgeye imza koydu.

1956'da yapılan, SBKP'nin 20. Kongresi, Stalin'in ölümünden sonra yapılan ilk kongre olmasıyla önemliydi. Bunun yanı sıra, 19. Kongre'nin kararlarını reddeden bir çizgiyi hakim kılan Kruşçev modern-revizyonizminin başlangıç noktası olması ile çok daha önem kazandı. 20. Kongre, 1960'lardan sonra, dünya komünist hareketinde keskinleşen bölünmelerin de mihenk taşıını teşkil etmekteydi. Dolayısıyla, 1957-60 Deklarasyonları incelenirken, 20. Kongre raporuyla birlikte değerlendirilip, belgelerin asıl kaynağının tespit edilmesi

gerekir.

Moskova toplantılarında kabul edilen 1957-60 açıklamaları, ufluslararası komünist hareketin ortak çizgisi olarak, hem SBKP, hem de ÇKP tarafından savunulmuştur. Toplantıların öncesinde, modern-revizyonist çizgiyi temsil eden SBKP ile marksist-leninist çizgiyi temsil eden ÇKP arasında, özellikle; kapitalizmden sosyalizme geçiş, emperyalizm, savaş ve barış ile bir dizi ilke sorununda uzun tartışmalar cereyan etmiştir. Sonuçta kimi noktalarda SBKP'nin 20. Kongre raporundan verdiği kısmi ödünler, kimi noktalarda da ÇKP'nin verdiği tavizler ile ortak bir metin ortaya çıkarılmıştır.

1957-60 ortak belgeleri, imza edildikten sonra da güncelliğini korumuş, dünyada ve bizde tartışmanın odağında yer almıştır. SBKP 20. Kongre'nin, uluslararası komünist hareketin genel çizgisinin tespit edilmesinde "çok önemli bir rol" oynadığını iddia ederken, ÇKP, 1957 toplantısında 20. Kongre'nin birçok ilke meselesine ilişkin hatalı görüşlerinin reddedildiğini söylemiştir. Bizde ise, özellikle gelenek içinde belgelerin özü itibarıyla, marksist-leninist olup olmadıkları tartışılmıştır.

1957-60 belgelerinin, modern-revizyonist çizgi ile marksist-leninist

ilişkin sorunlara ışık tutmalıdır. Bu anlamda, teorik inşa sürecine şöyle bir anlayış damgasını vurmalıdır: Marksizmin bugüne kadar karartılıp işe yaramaz hale getirilen asıl "canlı özü"nü kavrama ve geliştime temeli üzerinde yükselerek; yaşanan ve başarısızlıkla sonuçlanan sosyalizm deneyleriyle ve ülke ölçeğinde yaşanan devrimci pratik ve yenilgilerle köklü şekilde hesaplaşarak geleceğe ışık tutacak dersler çıkarmayı; tarihsel ve toplumsal gelişmenin bugünkü uğrağını (sınıf mücadelesi açısından doğurduğu sonuçlar da tahlil edilmek üzere, onyıllardır yaşanagelen değişim ve dönüşümler bağlamında) kavrayıp açıklamayı ve yaşanan dünyayı, yaşamı devrimci tarzda dönüştürmeyi çıkış noktası yapan bir yenilenme sürecini, yeni-demokratik bir sosyalizm düşüncesi üretmekle bütünleştirmek!

Ve bu yenilenme sürecinin ana eksenine, yeni tipte çağdaş bir devrimci işçi partisi programını ve planları ile yeni bir toplum projesi ortaya koymayı oturtmak!

Devrimci pratikten kopmaksızın, hem devrimci mücadelenin dayatığı görevlere sarılan, hem de böyle bir yenilenme/aydınlanma süreci yaşayarak aynı parti çatısı altında birleşip toplumu ve yaşamı devrimci tarzda dönüştürmeyi kendisine amaç edinen kişi, çevre, grup ve örgütlenmeler birleşebilecek potansiyeller olarak değerlendirilmelidir. Bu anlamda, bu potansiyelleri ortak bir potada kinetize hale getirmek için her türlü çaba ve girişimin gerçekleştirilmesi tayin edici öneme sahiptir.

Dar perspektif aynı zamanda, partileşme sürecinin diğer temel bileşenlerinden olan kesintiye uğramadan varlığını korumaya yetenekli bir örgüte ulaşabilmek için kadro hazırlama ve buna ilişkin diğer görevler ve sınıfın ileri kesimlerinin aydınlatılması ve partileşme sürecine çıkarak örgütlenmelerine yardımcı olmak görevlerinin gerçekleştirilmesine kaba hatlarıyla yön tayin edip ışık tutmalıdır.

çizgi arasında bir uzlaşma olduğunu yukarıda belirtmişik. Bu bakımdan, belgelerin marksist-leninist olup; olmadıklarını tespit ederken, marksizm-leninizmin temel ilkelerinden ödün verilip verilmediğini, temel ölçek olarak almak önem taşır. Bu yazımızda ortak belgeleri sadece bu yanıyla ele alacağız.

Çağ tespiti

"Çağımızın temel özü Rusya'da büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile başlayan kapitalizmden sosyalizme geçiştir." (1)

"Çağımızın başlıca özelliği, sosyalizmin bir ülkenin çerçevesi dışına çıkması ve bir dünya sistemi haline gelmesidir." (2)

1957-60 ortak belgelerinde, çağ yukardaki biçimde tespit edilirken, "çağımız emperyalizm ve proleter devrim çağıdır" şeklindeki, marksist-leninist çizgi revize edilmiş, bir anlamda yeni bir çağ tespiti yapılmıştır. Bu noktada önemli oranda, SBKP 20. Kongre raporundan etkilenilmiştir. Çağ konusunda, ortak belgelerdeki bu saptama, ilk bakışta genel doğruları yansıtır gibi görünüyorsa da önemli bir nokta da, kapitalizmden sosyalizme geçişte, *biçim* konusunu tahrif etmiştir. Ki bu marksist-leninistler ile revizyonistleri ayıran esaslı ölçektir. Zira, marksist-leninistler geçişin nasıl olacağı sorusuna, proleter devrim ile yanıtını verirken, modern-revizyonistler geçişin 20. Kongre'deki anlayış gibi barış içinde gerçekleşebileceğini söylerler. Tam da bu noktada 1957-60 ortak belgelerinde, Kruşçev revizyonizminin tahribatı önlenememiş, marksizm-leninizmin çağ konusundaki değerlendirmesinin özünü teşkil eden bu tez savunulmamıştır.

Sosyalizme geçiş biçimleri

"Kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimleri, her ülkeye göre değişebilir. İşçi sınıfı ve onunun öncü müfrezesi marksist-leninist parti, sosyalist devrimi barışçıl yollarla gerçekleştirmeye çalışır. Sosyalizm hangi yolla geçileceğini her

ülkenin kendi somut koşulları belirler." (3)

"İşçi sınıfı bu şartlarda, emekçi köylülüğü, aydınları ve yurtsever güçleri etrafında toplayıp, kapitalistlerle ve büyük toprak sahipleriyle anlaşma siyasetinden kopamayan oportünist unsurlara tayin edici bir darbe vurarak, gferici, halk düşmanı güçleri yenilgiye uğratabilir. Parlamentoda sağlam bir çoğunluk kazanabilir." (4)

Uluslararası komünist hareketin tarihinde revizyonistlerin marksizme ihaneti daima kapitalizmden sosyalizme barışçıl geçiş savunmalarında ifadesini bulmuştur. Kruşçev revizyonizminde de aynı durum söz konusudur. Revizyonistlere göre, proletarya parlamentoda çoğunluğu kazandığında, devlet iktidarını ele geçirmiş ve burjuva devlet aygıtını parçalamış olur. Proletarya toplumun sosyalist dönüşümünü gerçekleştirir. Burada marksizme ihaünetin esas ayırdedici özelliği, *legal partmenter* yolun propaganda edilmesi, zora dayanan devrimin, *eski devlet aygıtının* parçalanmasına ve proletarya diktatörlüğüne karşı çıkılmasıdır.

Deklarasyonlarda barışçıl geçiş kabul edilerek, proleter devrimin evrensel bir yasası tahrif edilmiştir.

Savaş ve barış sorunu

"Savaş ya da barış içinde bir arada yaşama sorunu, dünya politikasının şimdi *en önemli sorunu* olmuştur. Barış güçleri bugün öylesine gelişmişlerdir ki saldırgan emperyalizmin Mısır'da sahnelediği oyunlarının boşa çıkarılmasının da gösterdiği gibi artık savaşı önlemenin gerçek olanağı vardır." (5)

"Barış içinde birarada yaşama ilkesi uluslararası alanda daha fazla kabul görüyor. Bu ilke ÇHC ve diğer halk demokrasisi ülkelerinin dış siyasetlerinin temel taşı haline geldi." (6)

Burada, leninist barış içinde bir arada yaşama politikası ile Kruşçev'in barış içinde bir arada yaşama politikası, arasına ayırım çekmek gerekmektedir. 1957-60 Deklarasyonları'nda ve 20. Kongre

raporunda barış içinde bir arada yaşama, günümüz toplumunun temel hayat kanunu durumuna getirilirken, leninist barış içinde bir arada yaşama ilkesi, farklı toplumsal sistemlere *şip devlete işlerin* düzenlenmesinde bir politikadır. Leninist bir barış içinde bir arada yaşama politikası, proletaryanın uluslararası politikasının yönlerinden biriyken; deklarasyonda, dış politikanın *genel çizgi olarak* genişletilmiştir. Linunust barış içinde bir arada yaşama politikası, sınıf mücadelesi bakış açısından yola çıkarken, deklarasyonlarda, barış içinde bir arada yaşama politikası ile sınıf mücadelesinin yerine, sınıf işbirliği geçirilmiştir.

Emperyalist savaşa tavır

"Komünist partileri, barış için savaşımı temel görevi sayarlar, ama emperyalist manyaklar tutar bir savaş çıkarırlarsa, halklar da kapitalizmin *varlığını ortadan* kaldıracaklar ve gömeceklerdir." (7)

Deklarasyonlarda, savaşın kaynağı olarak, "emperyalist manyaklar" tespiti yapılarak, emperyalist sistemin savaşın kaynağı olduğu ve emperyalizm varolduğu sürece, *emperyalist savaşın* da kaçınılmaz olduğu biçimindeki leninist ilke revize edilmiştir. Bu revize, SBKP 20. Kongresi'ndeki, "bugün emperyalistlerin bir savaş çıkarmasını engelleyecek her türlü araçlara sahip, muazzam toplumsal ve siyasal güçler vardır." (8) şeklindeki saptamaya benzetilmektedir. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonunda, artık emperyalist savaşların olanaksız hale geldiğini iddia edenlere, Stalin, Lenin'in "emperyalizm varoldukça emperyalist savaşlar da varolacaktır" sözünü anımsatarak, böyle bir düşüncenin anti-leninist olduğunu söylemiştir. Gerçekten de emperyalist savaşlar, tekkeci kapitalizmin bir eseridir. Tekeller arası rekabetten doğar ve tekellerin iradesinden bağımsız bir olgudur. Emperyalizmi yoketmeden, genel olarak emperyalist savaşların yokolacağını savunmak, Lenin'in bu konudaki tezini revize etmektir. Dolayısıyla, revizyonizmdir. Emperyalist savaşların, emperyalizm



MAO. Ünlü kadın yazar Ding Ling, 1939'da yazdığı hayali öyküde onun için; "Sanki hayatında hiç derdin olmamış gibi" diyordu.

yaşadıkça varolacağı tezi, şu veya bu emperyalist savaşın "mutlak" önlenemez vs. olduğu anlamına gelmez. Belirli bir emperyalist savaş önlenemez, onu engellecek güç devrim mücadelesidir.

Deklarasyonlarda, savaş ve barış sorunun da da SBKP 20. Kongre raporundan etkilenilmiş, savaş karşı çıkılırken, haklı-haksız savaş ayrımı yapılmamıştır.

Esas itibarıyla iki tür savaş vardır. Ezen ve sömüren sınıfların çıkarlarına hizmet eden haksız savaşlar; ezilen sınıfların çıkarlarına hizmet eden haklı savaşlar. Burada temel ilke, savaşın son tahlilde, hangi sınıfların çıkarına hizmet ettiğidir. O halde objektif olarak toplumun ileri gitmesine hizmet eden savaşlar haklı; tersine toplumların ilerlemesine engel olan savaşlar haksızdır.

Lenin, haklı savaşların meşruluğu üzerine söz ederken, "sosyalistler daima sonu Ortaçağ kurumlarına ve köleliğe karşı devrime çıkacak olan bu amaçları gözönünde bulundurmışlardır" diyerek; savaşların, sınıfların tarihsel olarak oynamakta oldukları rollerden kopuk ele alınamayacağını ortaya koymuştur.

Kitlelerin rolü ve kişiye tapma

"Kongre, partinin ve halk kitlelerinin rolünü küçültün, partide kollektif yönetimin rolünü azaltan ve çalışmalarda çoğu zaman ciddi hatalara götüren *kişiye tapmaya* karşı MK'nın karşı çıkışının tamamen doğru olduğunu onaylar." (9)

"Komünist partilerin ve örgütlerinin pekişerek güçlenmesi, birçok ülke komünist partilerinin sapmalara ve kişileri putlaşmanın zararlı sonuçlarına karşı giriştikleri savaşımın başarıyla çıkmaları..." (10)

Deklarasyonlarda, SBKP 20. Kongresi ve onun "kişiye tapmaya" karşı mücadelesi övülerek, Stalin'e saldırı onaylanmaktadır. Yine 20. Kongre kararlarının tarihsel yanı vurgulanarak, bu kararların sadece SB için değil, aynı zamanda dünya komünist hareketinin marksist-leninist temeller üzerindeki gelişmesini de hızlandırdığı iddia edilmektedir.

Sonuç olarak

1957-60 Deklarasyonları incelendiğinde, iki çizgi arasında bir uzlaşma metni olduğu, net bir şekilde görülür. Çağ tespiti, barış

çinde geçiş, savaş sorunu, savaşların kaynağı ve kaçınılmazlığı, barış içinde bir arada yaşamanın dış politikanın temeli olması, Stalin'in savunulmaması, SBKP 20. Kongresi'nin övülmesi vs. gibi revizyonist görüşler, deklarasyonlarda kabul edilirken; siyasi iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesinin, devrimin sonu değil başlangıcı olduğu, kapitaliz-

min mi yoksa sosyalizmin mi kazanacağını uzun zaman alacağı, burjuva etkisinin varlığının revizyonizmin iç kaynağı, emperyalist baskıya teslim olmanın ise, revizyonizmin dış kaynağı olduğu vs. gibi doğru tezler de yer almıştır.

Belgelerin, uzlaşma metinleri olduğu ortada olduğuna göre, niteliğini saptamam, "nasıl bir uzlaşma" sorusunu yanıtlamak gerekir. Bu noktada kısas, marksizm-leninizmin temel ilkelerinden ödün verilip verilmediğidir. Bilindiği üzere, marksist-leninistlerin yapacağı uzlaşmalar, temel ilkeler konusunda olmamalıdır. 1957-60 Deklarasyonları'nı bu ölçekle incelediğimizde, bazı olumlu tezlere rağmen, suni birlik uğruna temel ilkeler noktasında revizyonist tezlerin ağırlıklı olarak yer aldıklarını bu niteliğiyle de belgelerin özü itibarıyla, marksist-leninist olmadıklarını görmekteyiz.

DİPNOTLAR:

- 1-Dünya Kom.Harek. Ortak Belgeleri(DKHOB), sf: 11-45
- 2-SBKP 20. Kong. Raporu, sf: 122
- 3-DKHOB, sf: 25-26
- 4-SBKP, 20. Kong. Raporu, sf: 160
- 5-DKHOB, sf: 15-68
- 6-SBKP 20. Kongr. Rapor. sf: 155
- 7-DKHOB, sf: 168
- 8-SBKP 20. Kong. Raporu sf: 157
- 9-SBKP, 20. Kong. Raporu, sf: 283
- 10-DKHOB, sf: 91

Burjuvazi olmadan proletarya olmazdı

Bu başlık basit bir mantık oyunu veya bir bulmaca sorusu değil. Aksine derin bir felsefi anlam içermektedir.

"Diyalektiğin çekirdeği" özdeşlik yasasına dikkat çektik.

Çünkü bu konuda düşünülecek olan bir yanlış, siyasal sorunlardaki yanlışlığı beraberinde getirecektir.

Bu kaçınılmazdır.

Tonguç GÜLEÇ

Bu başlık basit bir mantık oyunu veya bir bulmaca sorusu değil. Aksine derin bir felsefi anlam içermektedir. "Diyalektiğin çekirdeği" özdeşlik yasasına dikkat çektik. Çünkü bu konuda düşünülecek olan bir yanlış, siyasal sorunlardaki yanlışlığı beraberinde getirecektir. Bu kaçınılmazdır. Revizyonist - oportünist cephenin bu konuda çuvallaması ve Mao'ya saldırması, tam da özdeşlik sorununa yaklaşımındaki sapmasından gelmektedir. Konuyu dikkatlice inceleyerek, kimin, Mao'nun mu yoksa Hoca ve bilimum revizyonistin mi bir süreçteki zıtları basit bir biçimde yanyana gelen olgular olarak gördüğünü daha iyi kavrarız.

Her türlü saldırının aksine Mao ne demişti?

"Aslında hiçbir çelişmeli yön tek başına varolmaz. Her yön, kendi karşıtı olan yön olmasa varlığı için gerekli koşulu yitirir."(9)

Soruna yaklaşımımızda temel hareket noktamız bu olmalıdır. Yok eğer böyle yanaşmıyorsak o zaman şöyle söylemek zorundayız: Proletarya olmadan burjuvazi olur, veya tersi bir önermeyle burjuvazi olmadan da proletarya olur.

Bu anlamda ortaya iki ayrı mantık çıkıyor. Bunlardan ilki, yani Mao'nun ve bütün marksistlerin görüşü olan "her yön, kendi karşıtı olan yön olmasa varlığı için gerekli koşulu yitirir" anlayışı. Yani daha da açık koyarsak burjuvazi olmadan proletaryanın olmayacağı anlayışı. İkincisi ise, bütün anti marksist-leninistlerin

görüştü olan burjuvazi olmadan da proletaryanın olacağı veya proletarya olmadan da burjuvazinin olacağı görüşü. Bunun ikisinin arasında üçüncü bir yol yok. Antimarksist-leninist cephenin bu konuda başlayan felsefi sapması, özellikle de sosyalizm sorununa yaklaşımlarında daha da vahimleşmektedir. Sorunu sosyalizmde sınıf ve sınıf mücadelesi bağlamında ele alıp bütün yönleriyle ortaya koymak gerektiğinin bilincindeyiz. Fakat bu yazımızda özellikle soruna felsefi yaklaşımın nasıl olması gerektiğine dikkat çekeceğiz.

Biraz önce iki ayrı mantıktan söz ettik. Bunlardan ilkinin Mao ve tüm Marksistlerin görüşü olduğunu belirttik. Bu görüşümüzü kanıtlamak için diğer klasiklerin soruna nasıl yaklaşıtlarına kısaca bir göz atalım. Marks şöyle der:

"Diyalektik hareketi oluşturan şey, iki çelişik yanın birarada varolması, bunların çatışmaları ve yeni bir kategori içinde eriyip kaynaşmalarıdır. Sorunu kötü yanın atılması olarak koymak diyalektik hareketi kısa kesmektir."(10)abç

Anti Maocu cephenin soruna yaklaşımındaki mantığı, tam da Proudhon'un mantığıdır. Kötü yanın bir an önce, ama ne olursa olsun atılması mantığıdır. Bu düşünce ne kadar "militan", ne kadar "yaman" burjuva düşmanı görünürse görünsün, özünde diyalektiği kavramamakta. Marks'ın dediği gibi "diyalektik hareketi kısa kesmektir."

Aynı konuyla ilgili olarak Lenin şöyle der:

"Özel mülkiyet olarak, zenginlik olarak mülkiyet, kendi özvaroluşunu sürdürmek zorundadır; ve bundan dolayı, kendi karşıtının proletaryanın varoluşunu da sürdürmek zorundadır. Özel mülkiyet, hoşnutluğunun kendikendinde bulmuş olan özel mülkiyet, çelişkinin olumlu yanındır.

"Bunun tersine proletarya, proletarya olarak kendikendini yıkıp yokedişle, bağlı bulunduğu ve onu proletarya yapan karşıtında, yani özel mülkiyeti de yıkıp yoketmek zorundadır. Çelişkinin olumsuz yanındır proletarya; çelişkinin yüreğindeki kuşku, eriyen ve kendikendini yokeden özel mülkiyettir."(11)

Lenin bu mantığını, aynı yerden daha açık bir biçimde şöyle koyar: "Proletarya zaferi kazanacak olursa, bu, proletaryanın toplumun mutlak yanı halini almış olduğu anlamına gelmez katıyen. Çünkü proletarya bu zaferi ancak kendikendini ve kendisiyle birlikte kendi karşıtı da yokeder kazanmaktadır."(12)

Demek ki proletarya kendikendini ve kendisiyle birlikte kendi karşıtı da yokeder zafer kazanıyormuş. Bu kulağa küpe olsun. Ama insanın aklına şu soru geliyor. Bütün bunlardan sonra antimaocu cephe bize proletaryanın kendikendini yıkıp yoketmeden kendi karşıtını nasıl yıkıp yokedeceğini ve zafer kazanacağını nasıl anlatacak merak ediyoruz doğrusu. Ama durun, biraz daha gidelim üzerine bakalım buna ne diyecekler. Bu defa da Engels'ten biriki paragraf aktaralım:

"Ve çatışmanın iki terimden sadece biri varolmaz. (Ancak ikisi birden

varolabilir-çn.); tıpkı yarısı yendikten sonra elde bütün bir elmanın kalımayacağı gibi." (13)

Yine Engels bütün revizyonist-oportunist cepheye ölümcül darbe indiren şu düşünceyi ortaya koyar. "Ücretliler olmaksızın kapitalistler varolamazlar." (14)

Bu konuda revizyonist-oportunistlerin Mao şahsında materyalist diyalektiğin özdeşlik anlayışına hangi cepheden saldırdığını görebiliyor mu acaba! Kimin bir süreçteki zıtları basitçe yanyana gelen olgular olarak ele aldığı biraz da olsa görülebildi mi acaba! Oportunist-revizyonistlere materyalist diyalektiğin özdeşlik yasasından bihaberler demekle haklı olduğumuzu biraz da hissedebildiniz mi?

Zıtların birliği değişmez mi?

Antimaocu cephenin hiçbir kanıt gösterme zahmetine katlanmadan saldırdığı konulardan biri de budur.

Bu konuda da yine biri modern revizyonist ideologlardan ve diğeri de bunların kötü bir takipçisi olan Hoca'dan olmak üzere iki alıntı yapmak istiyoruz. Şöyle diyorlar:

"Zıtların birliği ve mücadelesi yasasına Mao Çe-tung gibi bakarsak, gelişme, eskinin yeni tarafından altilmesi olarak değil, eskinin basit bir tekrarı, dairesel, hatta geriye doğru bir hareket olarak anlaşılır." (15)

Bu da Hoca'dan:

"Gelişme basit bir tekrarlama olarak içinde aynı zıtların ve bu zıtlar arasındaki aynı ilişkinin yer aldığı değişmez durumların ardı ardına gelmesi olarak görülmektedir." (16)

İki alıntının da mantığı birdir. Tavrı takınılması gereken şey ise şu:

a) Mao'nun gelişmeyi, eskinin yeni tarafından altilmesi olarak görmediği.

b) Mao'nun gelişmeyi hep aynı zıtların ilişkisi içinde olduğu ve sürecin aynı kalıp, süreçteki zıtların birbirleriyle basit bir şekilde yer değiştirdiği şeklinde ele alma sorunudur.

Başta dönelim ve ilk iddia üzerinde yani Mao'nun gelişmeyi eskinin yeni tarafından altilmesi olarak görmediği iddiası üzerinde duralım. Mao ne diyor?

"Herşeyin yeni yönü ile eski yönü arasında çelişme vardır. Bu inşili çıkışlı bir dizi mücadeleye yol açar. Bu mücadeleler sonucunda yeni yön geri plandan ön plana çıkar ve hakim duruma yükselir. Eski yön ise ön plandan geri plana düşer ve yavaş

yavaş ölüp gider. Ve yeni yön eski yön üzerinde hakimiyet kazanır kazanmaz *eski şey niteliksel olarak yeni bir şeye dönüşür.*" (17)

Görülüyor ki Mao'nun gelişme sürecindeki eskiyle yeni arasındaki mücadele sorununa yaklaşımı hiç iddia edildiği gibi değilmiş.

İkinci iddiaya gelince, yani Mao'nun; gelişmeyi, bir süreçteki aynı zıtların basit bir yer değişmesi olarak gördüğü iddiasına gelince, bunun da saçmalığı ortadadır. Bu konuda birakalım Mao'nun siyasi makalelerini, Çin Devrimi'nin gelişim sürecine şöyle bir göz atarsak, bu iddianın ciddiyetsizliğini rahatlıkla görürüz. Ama sorunun kafalara daha iyi kazınması için, Mao'ya baş vuralım.

"Süreçler değişir; eski süreçler ve eski çelişkiler yok olur, yeni süreçler ve yeni çelişkiler doğar ve buna uygun olarak çelişmeleri çözmeye yöntemleri de değişir." (18)

Mao çelişmenin evrenselliğini incelerken, süreç sorununa değinir:

"Yeni bir sürecin doğması ne demektir? Kendini oluşturan karşıtıyla birlikte eski birlik yerini, kendini oluşturan karşıtıyla birlikte yeni bir birliğe bırakır. Böylece eski sürecin yerini alan yeni bir süreç doğar. Eski süreç biter, yeni bir süreç başlar. Ama yeni süreç yeni çelişmeler içermektedir. Böylece o sürecin çelişmelerinin gelişme tarihi başlar." (19)

Evet sorun, anti-Mao cephenin iddia ettiği gibi değilmiş. Tam tersine Mao, süreçler sorunun ele alırken ve yeni bir sürecin başlamasının ne olduğu sorununu incelerken, materyalist diyalektik anlayıştan hareket eder. Onda yeni bir sürecin doğması, eski birliğin kendini oluşturan karşıtıyla birlikte, yerini, kendini oluşturan karşıtıyla birlikte yeni bir birliğe bırakmasıdır.

Diyalektik anlayış budur. Ters bir yaklaşım idealizmdir. Mao'ya maledilmek istenen iftiralara gelince, bunlar sahibini yaralayacak çürük silahlardır. Yeri gelmişken, buna kısaca değinelim.

Halkın Kurtuluşu, Mao'ya yaklaşımında revizyonist-oportunist cepheyle aynı mantığa sahipti. Ama bazen, "boynuzun kulağı geçmesi" örneği daha bir öne çıkıyordu.

"Mao, zıtların birliğini koşullu, geçici, süresiz ve görelî değil, mutlak bir olgu olarak ele alır." (20)

Siyasal sorunlara böyle bir yaklaşım sergileyenler, bilimsel sorunla-

ra samimi bir biçimde yaklaştığını iddia edebilir mi? Mao'nun özdeşlik sorusunda yazdığı sayfalarca yazıdan bir tek kanıt bile göstermeden böyle bir iddiada bulunmak, burjuvaların yöntemidir. Mao bu konuda ne diyor?

"Şeyler durmadan kendilerini, hareketin birinci durumundan ikinci durumuna dönüştürmektedirler. Oysa karşıtların içindeki savşım her iki durumda da bulunur. Ama ikinci durumda çözüme ulaşır. Bunun için karşıtların birliğinin koşullara bağlı, geçici ve bağıntılı olduğunu, buna karşılık karşıtlar arasındaki savaşımın mutlak olduğunu söylüyoruz." (aç. İKK), (21)

Zıtların birliğinin neden geçici, görelî ve bağıntılı olduğunu, buna karşılık zıtlar arasındaki mücadeleden neden mutlak olduğunu yazımızın sonuna doğru kısaca ele alacağız. Şimdi, özdeşlik sorununun ikinci özelliği üzerinde duralım.

Karşıtına dönüşür mü?

Bu soruya verilecek doğru veya yanlış yanıt, özdeşliğin ve bu anlamda materyalist diyalektiğin çekirdeğinin kavramp kavranmadığını gösterir.

Özdeşlik sorunun bu ikinci özelliği, yani "iki çelişmeli yönden her birinin belli koşullarda kendi karşıtına" dönüşüp dönüşmeyeceği sorusunda, materyalist diyalektik anlayışın ne olduğuna gelince, Mao şöyle der:

"Bütün çelişmeli şeyler arasında karşılıklı bir ilişki vardır; bunlar sadece belli koşullarda tek bir varlığın içinde bir arada varolmakla kalmazlar, daha başka koşullarda birbirlerine dönüşürler..... İşte karşıtların özdeşliğinin gerçek anlamı budur." (22)

Sorun böylesine açık ortaya konmasına karşın, revizyonist-oportunist cephe bunlar üzerinde bir şey söylemeden, ipe sapa gelmez tahrifat ve iddialarda bulunmakta. Güya Mao'nun bu dönüşümü, aynı süreçteki zıtların basit bir yer değiştirmesi olarak ele aldığını söylemektedir.

Şimdi de özellikle Mao'nun soruna yaklaşımında ortayolcu bir tavır takınan, bugün açıktan söylemeyi cesaret etmese de, Mao'ya yaklaşımda revizyonist-oportunist cepheyle hemen hemen aynı mantığa sahip olan **Bolşevik Partizan**'ın soruna yaklaşımını ele alalım.

"Bir çelişmenin içinde varolan zıtların iki yönünün ya da iki zıtlın

birbirine dönüşmüştür Lenin için soru işaretidir." (23)

Hemen altında şöyle devam ediyorlar:

"...Görüldüğü gibi bir şeyin kendi zıttına dönüşmesi, Lenin için çözülmüş bir şey değildir." (24)

İnsan, her şeyi bilemez. Bu çok kötü bir şey değil. Fakat ukalalık yapmak, bir zayıflık ve hatadır. *Bolşevik Partizanı*'nın Lenin'e ve bu sorunda ukalalık yapmasının gerçekte hiçbir anlamı yok. Lenin'in o zamanın ukalarına verdiği yanıtta bakmakta fayda var.

"Bu iddianın ne kadar yanlış olduğu açıkça ortadadır. Tabiatla olsun, toplumda olsun, bütün ayırım çizgilerinin itibarı ve dinamik olduğu her fenomenin belli koşullarda kendi karşıtına dönüşeceği marksist diyalektikğin temel kanunlarından biridir." (25)

Sorun hiç de hizibin iddia ettiği gibi değil. Konu Lenin için gayet açıktır. Açık olmayan, bizim "teori fetihçileri"nin kafasıdır. Bu sorun, Engels için bile çok açık ve çözümlenmiş bir şeydir. Bunun üzerinde duralım. Daha önce de değindiğimiz solucan örneği, Engels'in yaklaşımını açıkça ortaya koymaktadır. Birazcık dikkat, bunun kolayca görülmesi için yeterlidir.

"Öte yandan ikiye kesilen bir solucan, pozitif kutupta ağzını muhafaza eder ve öteki ucunda dışkı çıkışıyla birlikte yeni bir negatif kutup meydana gelir. Ama eski negatif kutup (dışkı çıkışı) bu defa pozitif olur ve kesilen uşa yeni bir dışkı çıkışı ya da negatif kutup meydana gelir. *Voi-la, pozitifin negatif dönüşmesi...*" (26)

İşte, "öteki" k' dönüşü geçmemesine karşın, özdeşlik sorunu burada açıkça ortaya konmaktadır. İlk oluşum, yani pozitif kutupta ağzın muhafaza edilmesi, ama kesilen yerde hemen bir dışkı çıkışının, yani yeni bir negatif kutubun oluşması bize özdeşliğin birinci özelliği olan; "bir çelişkinin iki yönünden her birinin varlığı, öbürünün varlığını gerektirir ve her iki yön de tek bir bütün içinde bir arada varlığını sürdürür" anlayışını verir. Çünkü, negatif kutupsuz bir pozitif kutup düşünülemez. Tıpkı güney ile kuzey kutbu olmayan bir mıknatısın düşünülemeyeceği gibi.

Alıntıdaki ikinci oluşum ise eski negatif kutubun (dışkı çıkışı) bu kez pozitif olması, yani ağız olması ve kesilen uçta yeni bir dışkı çıkışının, negatif ucun oluşması... Engels'in belirttiği gibi, pozitifnegatife

dönüşmesi! Bu özdeşliğin ikinci özelliği olan, "iki çelişmeli yönden her birinin belli koşullarda karşıtına dönüşebileceği" olmasını göstermektedir.

Birileri, "bu sizin yorumunuz" diyebilir. Ancak Engels için, sorun sadece bu alıntıyla sınırlı değil. O doğruluk ve yanlışlık arasındaki ilişki ve bunların belli koşullarda birbirine dönüşüp dönüşmeyeceği sorunda da materyalist diyalektik anlayıştan hareket eder.

"Karşıtların iki kutubu kendi terslerine dönüşürler. Doğruluk yanlışlık, yanlışlık doğruluk olur." (27)

Sanız sorun yeteri kadar açıklık kazandı ve anlaşıldı. Anti-Mao cephenin bu sorundaki çıkmazı ortada.

Zıtların birliği neden geçici

Birçok kişi zıtların birliğinin geçici, geçici ve mücadelesinin ise mutlak olduğunu söyler. Ama bunun neden böyle olduğunu doğru kavrayamaz. Son olarak bunun üzerinde duralım.

Mao, nicelik ve nitelik sorununu incelediği bir bölümde, bütün şeylerde biri görece durgunluk, öbürü gözle görülür değişim olmak üzere, iki hareket durumunun olduğundan söz eder. Zıtların birliği ve mücadelesi arasındaki ilişkiyi, bu mantıkla ortaya koyar. Konunun daha iyi anlaşılması için, uzunca bir alıntı yapmak durumundayız.

"Bütün şeylerde, biri görece durgunluk, öbürü de gözle görülür değişim olmak üzere, iki hareket durumu vardır. her ikisine de yolaçan, bir şeyin içindeki iki çelişmeli unsur arasındaki mücadeledir. Bir şeyin hareketi birinci durumu gösterdiği zaman niteliksel bir değişikliğe değil, sadece niceliksel değişikliğe uğramaktadır. Bu nedenle dış görünüşüyle hareketsizdir. Bir şeyin hareketi ikinci durumu aldığı zaman, birinci durumdaki niceliksel değişiklik en yüksek noktaya varmıştır ve o şeyin bir varlık olarak yokolmasına yol açar ve bunu da niteliksel bir değişim izler; böylece ortaya gözle görülür bir değişim çıkar. Günlük hayatta gördüğümüz bu birlik, dayanışma, bakişim, uyum, denge, durgunluk, hareketsizlik, dinginlik, değişmezlik, istikrar, katılık, çekim vb. gibi durumlar hep niceliksel değişim halindeki şeylerin görünüşleri, bir sürecin başka bir sürece dönüşmesidirler. Şeyler, kendilerini durmadan birinci hareket durumundan, ikinci hareket durumuna dönüştürmektedirler..."

Karşıtların mücadelesi her iki durumda da vardır. Ama çelişme ikinci durum içinde çözümlür. İşte karşıtların birliğinin koşullu, geçici ve görece; birbirlerini karşılıklı olarak dışlayan karşıtların mücadelesinin ise mutlak olduğunu söylememizin nedeni budur." (abç.), (28)

Demek karşıtların mücadelesi, hem görece durgunluk döneminde, hem de gözle görülür değişim döneminde varolduğu için mutlakmış.

Toparlayacak olursak Mao, marksizm-leninizmi diğer konularda olduğu gibi, materyalist diyalektik alanında da zenginleştirdi, geliştirdi. Özellikle de Lenin'in *Felsefe Defteri* 'nde ortaya koyduğu görüşleri birer birer gözden geçirip, onlara daha zengin bir muhteva kazandırdı. Stalin'in bu sorun bağlamında, Mao kadar başarılı olmadığını özellikle belirtelim. Mao'nun, "..... Stalin karşıtların mücadelesiyle, karşıtların birliği arasındaki bağı görmedi" temelli eleştirisi, haklı bir eleştiridir.

DİPNOTLAR

- 1-Mao, *Seçme Eserler* c.1, s:424.
- 2-Mao'nun *Teorik Görüşlerinin Eleştirisi*, Konuk Yay. s:52
- 3-E. Hoca, *Emp. ve Dev.* s:297.
- 4-Mao, *Seçme Eser.* c.1, s:396.
- 5-Age. s:398
- 6-Age. s:425-26
- 7-Engels, *Doğanın Diyalektik*. s:98
- 8-Age. s: 275-276
- 9-Mao, *Seçme Eser.* C.1, s:425
- 10-Marks, *Fels. Sefaleti*, s: 120-121
- 11-Lenin, *Fel. Def.* s:16-17
- 12-Age. s:17
- 13-Engels, *Aile. Öz. Mül. ve Dev. Kök.* s:90
- 14-Engels, *Anti-Dühring*, s:67
- 15-Mao'nun *Teorik Gör. Eleştirisi*, s:53
- 16-E.Hoca, *Emp. ve Dev.* s:297
- 17-Mao, *Seç. Eser.* C.1, s:420
- 18-Age. s:407
- 19-Age. s:403
- 20-*Parti Bayrağı*, sa:17, s:70
- 21-Mao, *Seç. Eser.* C.1, s:430-431
- 22-Age. s:428
- 23-Komünist, sa:10, s:92
- 24-Age. sa:10, s:92
- 25-Lenin, *Doğu'da Ulus. Kurt. Hareketi*, s:275-276
- 26-Engels, *Doğanın Diyalektik*. s:275-276
- 27-Engels, *Anti-Dühring*, s:172-273
- 28-Mao, *Seç. Eser.* C.1

İŞÇİ VE SAVAŞ

MADENCİ GREVİ, TOPLU SÖZLEŞMELER VE İŞTEN ATILMALAR

Kervan yolda ne kadar düzeldi?

Zonguldak-Çankaya hattında grizü mu patladı? Madenci ne yaptı? Madenciler hesap sondu mu? Sorar mı? Kimden? İşçiler aldatılmışlığını mı yaşıyor? Evet, madenci grevinin ardından, muhtelif gazeteler, dergiler bu ve benzeri birçok soru sorup, yine muhtelif yanıtlar verdiler. Bu arada başka bir gerçek yaşıyordu: Savaşın faturası, en başta işçi sınıfı olmak üzere, bütün emekçi halka çikartılmaya devam ediliyordu. am üstüne zam, grevleri erteleme ve işten atılmalar!..

Dönemin koşulları uygundu. Özal-ANAP yönetimi, halk desteğinden yoksun ve geniş kitlelerin hoşnutsuzluğunun hedef tahtasında. Ordu ve sermaye ile arası gün geçtikçe açılmakta. Sendika-işçi bütünleşmesi, eşine az rastlanır görünümdeydi. Madencinin günlük çalışma yaşamındaki disiplin, eylemine daha bir boyutlu olarak yansıyor. Ülkede ve uluslararası düzeyde, özel olarak madenci ve metal, genel olarak tüm işkollarındaki diğer işçiler omuz vermeye, -tam olarak hazır değil ama- istekliydiler. Ki bu, direniş süresince yeterince olmasa da önemli oranda somut bir pratik olarak yaşandı.

Çevirme bölüğü

Madenciler gelip Mengen'de bari-kata dayandı. Sekiz binlik polis ve asker gücü, bu onbinleri nasıl önle-



MENGEN: Alınan karar açıklandıktan sonra, madenci isteksiz isteksiz geri döndü. (Fotoğraflar: Komün! Nilüfer AKBAL)

yebilecek? Birileri fısıltı halinde yaygınlaştırdılar: "Ancak katliam yaparak!" Oysa madenci bunu yaptırmayacak güce ve kamuoyu desteğine sahipken; iktidar ise bunu yaptıracak güçten ve ulusal/ uluslararası kamuoyu duyarsızlık ortamından yoksundu. Fakat bir şey unutuluyor muydu? Ne olabilirdi bu unutilan? "Efendim, mutlaka provakasyon olacak!" Bunun da koşulları olmadığını belirtelim. Madenciler ocak ocak, vardiya vardiya yürüyorlardı. Aralarına,

hiç ama hiç kimseyi almıyorlardı. Akıldan çıkarılmaması gereken bir unsur var: Çevirmenler bölüğü! Kimlerden oluşuyordu? SHP milletvekilleri, Türk-İş Başkanlar Kurulu üyeleri, TBKP'liler... Artık, en başta Denizciler olmak üzere, madenci sendikasının yönetimi bunların kumpasındaydı. Ne istiyorlardı? "İşçiyi geri çevir, yoksa iş savaş çıkacak?" Tarihin cilvesi! 15-16 Haziran direnişi sırasında, DİSK Genel Başkanı Türkler'in radyoda ilanlarını anımsayın.



MENGEN: Madencinin gergin bekleyişi.



Gemiler, bir direnişlik değil, bir yaşam süresince yakılacak. Zafer işçi sınıfının !

Hükümet'in asker ve polis engelini ötesinde, bu "çevirme bölüğü" son anda belirleyici oldu.

Arka fon önemli

Bir tarafın başarısı, karşı tarafın eksik ve yanlışlarının üzerine oturur. Madenci eyleminde de bu böyle olmuştur. Hükümet'i ve "çevirme bölüğü"nü başarılı kılan arka fon neydi?

Her şeyden önce, Mengen'de "Grev Komiteleri" bir nevi aradan çıkarıldı. Artık neyapılacağını ya tek başına Başkan ya da yöneticiler kararlaştırıyordu. Mengen'de bekleme kararını yönetim aldı. Bugün madenci iki taktik yanlışı vurguluyor: "Genel Başkan'ın, 'siz burada bekleyin. Ben Bolu'da Başbakan Akbulut'la görüşeceğim' demesi, birinci yanlışı. İkinci yanlışı, E-5'e çıkan işçileri geri çağırması..." Oysa, direnişin motoru komitelerdi.

Sendika ve Başkan'ın konumu ne? Siyasi ve idolojik yeterlilik yok. Sosyal demokrat yaklaşım, 'sınıf' ve 'devlet' gibi olgulara bulanık bakıyor. Bu da işçi sınıfının kendi içini güdük bırakıyor. Madenci direnişini, başarı ve başarısız noktalarıyla birlikte ele almalıyız. Şanlı bir direniş olarak, tarihimize yerini kesinlikle almıştır. İşçi sınıfı ve emekçi halk kitleleri, bu direnişten büyük kazançlar sağladı. Sonraki mücadelelerin moral

caktır.

Savaş hali kozu

Sermaye, savaş hali olgusunu işçinin de aleyhine yeteri kadar kullandı, kullanmaya devam ediyor. Bütün politikalar, savaşa göre ayarlandı. Sendikalar, alel acele sözleşme imzalama pratiğine girdi. İşçiye hizaya getirmenin uygun bir fırsatı! Amaç, en azami şekilde yararlanmak. Öyleyse, emeğin kurtuluşu, savaş ve savaş haline karşı mücadeleyi öne almaktan geçecekti. Irak, Kuveyt'ten çekilme planını açıkladı. ABD ise, kara savaşında ısrarlı. Türkiye'ye biçilen rol çok yönlü. İşçi sınıfı faturanın kendisine çıkarılmasına karşı, daha bir hız verebilir, vermek zorundadır. 200 binin üstünde işçi atıldı. Atılmalar, hala sürüyor. Bu önemli bir halkadır. Gün, kaybedilen ve yeni hakları, geri alma ve kazanma, sınıf mücadelesini yükseltme günüdür. İşçi sınıfı, 1990'da grev rekoru kırdı. Bu, 1963'ten sonraki en yüksek düzeydir. 1990'da toplam 166 bin 306 işçi grev e gitti. Sendikalaşma oranı da yükselmeye devam etti.

90'dan daha iyi bir '91 için koşullar var. Sorun, statükoya karşı olan güçleri, akılcı ve gerçekçi bir ittifaklar ve birlik politikasıyla seferber etmektir.



ve deneyim kaynağı olarak yaşaya-

YÜRÜYÜŞTE KADINLAR. Madenci eşleri, direnişin her aşamasında vardı.



Sorun kimin yazdığı mı?

Niyet açıkça ortada: Farklı, alternatif bir edebiyat yaratmak. Azımsanmayacak ürünle, nasıl yapıldığı da ortada sayılır. Bugün yakalanması gereken halka olarak, şu kalıya geriye: Olan ile olması gereken, ne derecede uyumlu?

Güney MEDYALI

Komün'ün ilk sayısının , kültür-sanat sayfamında şunlar da yazılmıştı:

"1980'lerin ikinci yarısından başlayarak yeni bir durum yaşanıyor. Bu dönem devrimci savaşı, varolan yazarların yanısıra ve belki de onlardan çok, devrimci hareketlerin içinden gelenler romanlaştırmaya başladı. Daha çok, kendi gerçekliğimizi en iyi kendimiz yazalım' anlayışından hareket edildiği söylenebilir. Hapiste ki ya da hapisten yeni çıkan genç yazar/şairlerin ürünleri, belli bir süredir 'alternatif edebiyat' olarak gündemde." (1)

Basın-yayın dünyasına giriş, yine ödüllerle aralanan kapılardan olmuştu. İlk adım, Akademi Kitapevi ödülüyle Nevzat Çelik'ten ve Şafak Türküsü ile... Sonra Öner Yağcı ve Kardelen'le... Devamla BDS Yayınları'ndan iki kitap: Gözetim ve Devrimciler. Öner Yağcı'nın ikinci kitabı olan Turnalar, Cem Yayınlarından çıktı.

Komün'ün ilk sayısındaki yazıda, altı çizilen notlardan biri de; Türkiye'de devrimler ve savaşlarının esas olarak, 12 Mart'tan sonra romana girdiği idi:

"Romanlarına 12 Mart'ı eksen alan yazarların ezici çoğunluğunun tavn, sisteme karşı eleştiri yönündedir... tartışılması gereken, 'nasıl bir eleştiri' noktasıdır. Romanlarda sisteme başkaldıran ve 'içerideki insanlar'a övgüyle yaklaşılır... devrimci gençler, biraz idealleştirilerek ya da mağdur gösterilerek savunulur! Bu, bir küçük-burjuva aydın tavrıdır..." (2)

"Alternatif" çıkış

1980'lerin ikinci yarısında boyutlanan, yeni bir edebi girişimle karşı karşıya kaldık. Girişim, 12 Eylül sürecinde gelişen "eylülüst romanlar"a karşı, "alternatif edebiyat" olarak gündemleşti. Yukarıda sıraladığımız eserlerden sonra, Belge Yayınları'nın "Yeni Sesler" dizisi, sözkonusu girişimin en yoğunlaşmış ve süreklilik kazanan hali olarak öne çıktı, halen de önde devam ediyor. Tür olarak şiir, öykü, roman, röportaj ve resimi kapsıyor

"Yeni Sesler" dizi yayınına, gazete ve dergilerin genel tavrı, kısa tanıtım ve okuyucuyu bilgilendirmeden ibaret kaldı. Cumhuriyet gazetesi, Milliyet Sanat, Yeni Gündem dergileri gibi. Nurcan Arca, Milliyet Sanat'ta şunları yazdı:

"1980 öncesi olup biten her şeyin suçlusu ilan edilen 'içerdeki'ler yaşadıklarını, iç dünyalarını yazıya, şiire, romana dönüştürüyorlar. Farklı bir edebiyat olup olmadıklarına okurları karar verecekler. Belli ki bu genç yazarlar, içinde yaşadıkları duvarların ötesine çok içten, gönülden bağlılar ve seslerini, soluklarını kesip bekleyemiyorlar." (3)

Yeni Gündem'de aynı konuya, Berrin Tablacioğlu değinmişti.

"Türkiye yoğun toplumsal ve siyasal çarşımlar döneminden geçmiş, dönemi en şiddetli yaşayanlar ise, hiç değilse birkaç kez cezaevlerine uğratılmıştı. Bazısı yırtıp atıyordu yazdıklarını. Büyük bir kısmı da dışarı çıktıktan sonra bir yordu yazmayı." (4)

Kimi köşe yazarları, edebi ölçütlerden ziyade, ürünlere ve yazarlarına, edebiyat dışı -yazarın idam-

lık ya da hapiste oluşu, hapiste yazılışı vs.- açılardan şöyle bir değindi. Bunu bir dayanışma olarak tanımlamak mümkün. Varsa, yararı edebiyat değil, insan hakları hanesine yazılabilir. Oktay Akbal, Zeynep Oral'ın köşe yazıları buna örnek tir.

Yayınlandıkça, tek tek eserlerle ilgili eleştirel yaklaşımlara yer veren yayınlardan biri 2000'ne Doğru oldu. Kimi aylık siyasi dergilerde de tek tek eserlerle ilgili birkaç yazı yer aldı. Ancak, edebi temelde ciddi ve bütünlüklü bir eleştiri şimdiye kadar sözkonusu olmadı.

Edebiyat cephesinden, "Yeni Sesler" dizisine toplu ve ciddi eleştiri; önce Edebiyat Dostları ve daha sonra Yeni Düşün'nden geldi. Bu eleştirilerin ne kadarı haklı, ne kadarı haksız, doğru bir yaklaşımla belirlenebilir. İki derginin, dikkati çeken bir yanlışlığı şuydu: "Yeni Sesler" dizi yayınına, "bir ticari faaliyet" olarak bakmak. Bu hem büyük bir yanlışlık ve hem de haksızlıktır. Bütün bütüne faaliyetin temel anlayışını, bu yönüyle de mahkûm etmeye kalkmak, birçok yönüyle olumlu ve umut veren bir çabayı kösteklemek olur.

Edebiyat Dostları ve Yeni Düşün'ün, edebi düzeydeki eleştirileri ise, önemli haklılıkları kapsayan, fakat sektör/yadısiyıcı karakteriyle köstekleyici bir role de sahip.

Söylenenle yapılanın paydası

Gerek ilgili yayınevleri, gerek yazar-şairlerin, bu edebi faaliyete girerkenki "niyet"inin "kismet"i ne

GÜN DİRİLDİ



A. Kadir KÖNÜK

Yeni Sesler: 3

"Yeni Sesler" dizisinin ilk üç kitabı

oldu? Bugün artık gelinen aşamada, bu soru -ama somut olarak- yanıtlanmalıdır. Şiir, roman, öykü türünde ve 20'yi çoktan aşan eser var ortada. Tartışmak gerekiyor. Her romanı, öyküyü satır satır; şiiri hece hece incelemek gerekiyor. Bu sorgulamanın temel halkası, yöntem olarak sövgüye de, övgüye de kaçmamak olmalıdır. Eksik ve yanlışların gerçek adını koyalım. Fakat, birçok şeyin yanısıra, "niyet"i de gözönüne alalım.

Söylenenle yapılanın uygunluk ve uygunluluk derecesi nedir?

Önce "niyet"in ne olduğunu, kendi kaynaklarından belirlemek gerekiyor. Evet, neydi niyet? Yeni akımın yayıncılık faaliyetini, bir dizi temelinde üstlenen Belge Yayınları'nın Yayın Yönetmeni Ragıp Zarakol, bu soruya yanıtını şöyle özetlemekteydi:

"... iş sadece yaşanan olayların aktarılması değil. Farklı bir belgesel edebiyat anlayışını bulmaya çalışıyoruz." (5)

Zarakol, bunun gereklilik temelini ise, şöyle ifade etmekteydi:

"Çatışmanın üstünkörü gözlemlerle izlemekle yetinen, salt bu olayların çarpıcılığından yararlanarak, bir bakıma sömürü yolunu tutanlara alternatif sunmak istedik. Bizce bu olaylar, bu kadar ucuza kullanılmamalıydı." (6)

Şimdi de yazar ve şairlerin, "neden alternatif edebiyat" sorusu-

ÇÖZÜLME



A. Kadir Konuk

Yeni Sesler: 7

na yaklaşımları ile ilgili birkaç yanıt verelim.

Dövüşenler Konuşacak adlı şiir kitabının yazarı Ayşe Hülya Özzümrüt, amacını şöyle özetlemişti:

"Söylenecek o denli sözümüz varken... bu hengamede bizden birinin konuşması..."

Kardelen, Turnalar gibi kitapların yazarı Öner Yağcı, içindeki insanların yazma gerekçelerini birçok kez dile getirdi. Yağcı'ya göre, başlıca etkenlerden biri, bazı yazarların -basının da şişirmesiyle- devrimci mücadelenin kıyısından geçtikleri halde, bu hareketi karalamaları ve yanlışlarını mutlaklaştırarak vermelerine, doğal ve haklı bir tepki göstermekti.

"Yeni Sesler" ve benzer kapsamdaki yazar ve şairlerin, edebiyatın işlevi konusunda birebir aynı görüşleri paylaşıyorlar elbette söylenemez. Ürünleri aracılığıyla, topluma verdikleri estetik haz, mesaj, eğitim vb. de aynı nitelikte olamaz. Bu, belki bugünkü aşamada, fraksiyonel ideolojik ayrılıklardan çok, ilgili faaliyette derinleşme ve yetkinleşme oran ve niteliğinin bir sonucu.

"Halkın Anıları" gibi mi

Niyet açıkça ortada: Farklı, alternatif bir edebiyat yaratmak. Azımsanmayacak ürünle, nasıl yapıldığı da ortada sayılır. Bugün yakalanması gereken halka olarak, şu

AYRIMI BOL BİR YOL



Hüseyin ŞİMŞEK

Yeni Sesler: 2

kalıyor geriye: Olan ile olması gereken, ne derecede uyumlu?

Fransa'da, aynı amaç ve gerekçelerle "Halkın Anıları" adıyla yayınlanan dizi, yıllarca ve başarıyla sürdürülebilmişti. Aynı başarıyı, "Yeni Sesler" gösterebilir miydi?

Biz bu yazıda, sadece konuyu birkaç cümleyle gündemleştirmeyi amaçladık. Sorduğumuz soruların yanıtlarına ve altını çizdiğimiz noktaların açılımına, önümüzdeki sayılarda yer vereceğiz. Bu, edebiyat cephesinde, bir tartışma mecrasının yaratılması olarak da kavranabilir. Yazar, yayıncı ve okuyucu, yaklaşımını ortaya koyma sorumluluğunu duymalı ve buna uygun harekete geçmelidir.

Geçmişte devrimini yapmış SB, Çin, Arnavutluk, Doğu Avrupa vb. ülkelerin, devrim öncesi ve sonrası edebi eserlerine olan "hayranlığımız" tartışma götürmez. Bir çoğumuz, devrimciliğe ilk adımlarımızı, bu eserleri okumaya koşut olarak attı. Bugün ülkemizde "Yeni Sesler" var. Yeni yaklaşımlar da gerekiyor.

DİPNOTLAR:

1-H. Şimşek, *Komün*, sayı: 1, sf:64.

2-H. Şimşek, *Agd.*, sf: 63

3-N. Arca, *Milliyet Sanat*, Şubat 88, sf: 53

4-B. Tabakoğlu, *Yeni Gündem*, 25-31 Ekim 87, sf: 57

5-R. Zarakol, *Agd.*, sf: 56-57

6-Agy ve *agd.*

Eleştirisiz olmayacağı açık

Devrimcilerden, devrimci ozan ve grupların ürettiği müziğe yönelik, gerçekçi ve yeterli eleştiriler gelmiyor. Sanatçılarımız da bundan memnun gibi. Nasıl olsa dinleyici kitle kolaylıkla benimsiyor. Öte yandan kaset piyasasının bilinen çarkları ve reklam sektörü!

Güney MEDYALI

Tartışmaları çok geri noktalar-
dan başlatmak, zararlı olacaktır.
Dolayısıyla, eleştirinin gerekliliğini ve
eksikliğini, tartışma konusu
yapmıyorum. Bugün Ferhat Tınçları,
Grup Yorumları dinlemekle yetin-
memek, eleştirmek gerekiyor. On-
ları sahiplenmenin en doğru yolu
budur. Daha güzeli yaratılsın iste-
mek zorunluluğudur bu.

Devrimcilerden, devrimci ozan
ve grupların ürettiği müziğe yönelik,
gerçekçi eleştiriler gelmiyor. San-
atçılarımız da bundan memnun
gibi. Nasıl olsa, dinleyici kitle ko-
laylıkla benimsiyor. Çünkü geniş
kitleler, incelenmiş bir müzik for-
masyonundan uzak. Bu nesnel ol-
guyu tespit etmek farklı, belini
buna dayamak farklı iki tavidir.
Öte yandan, kaset piyasasının bi-
linen çarkları ve reklam sektörü!
Sanatçılarımız, sırtını bunlara day-
arsa, elbette eleştiriye ihtiyaç duy-
maz. Övüldüğünde gayet hoşnut
kalıyor, yendiğinde, "yararlanmadığını"
söyleyip, sorumluluğa dair bütün
köprüleri atıyor. Doğal olarak bunu
yaparken, belli bir izolasyona gi-
diyor. Eleştiricinin karşısına, geniş
kitlelerin geri bilincine seslenerek,
onlarla beraber çıkabiliyor.

Müzik; ideolojinin genel anlam-
da düşünce ve duygunun haraç-mezat
satıldığı sektörlerden biri. Kar-
dütüsü, sanatsal beğenin can
düşmanı. Faaliyetin kendisini, kısa
zamanda iğdiş edecek olanaklara
sahip. Uzun vadeli sanatsal
kaygılar esas alınmazsa, ya da en
azından politik kaygılarla denge-

lenmezse, Ahmet Kayalar mantar
gibi bitmeye devam edecektir. Ki
bu, hiç de iyi olmayacaktır. Nesnel
olarak, sistemin dolaylı entelektüel
zorunun bir unsuruna dönüşecektir.

Çok satma kaygısı, birçok san-
atçıda hak etmediği yerde. Burada,

ama her halükarda esas olmaya
"hayır".

Gündemde olan "özgün müziği"
bir bütün olarak devrimcinin
müziği saymak zor. Hem sanatçıla-
rı, hem her sanatçının tek tek pa-
rçalarını ayıklamak gerekiyor.

*Halk müziğini temel almakla devrimci sanatçı sayıl-
maya, artık bir son vermenin zamanı geldi. Halk mü-
ziğinden yararlanmaya "evet"; ama her halükarda
esas almaya "hayır". Yeni müzik, ulusal ve uluslara-
rası bütün müzikal öğelerden yararlanarak, bir sen-
teze ulaşmak zorundadır.*

yine karşınıza kitle kültürü çıkıyor.
Müzisyen, kitleleri yalnızca politik
beklentilerinden yakalamayı amaç
edinmemelidir. Böyle bir tavır,
kimi zaman akıntıya kürek çekmekle
eş anlamlı görünse bile! Ki Ruhi
Su'nun ilk dönemlerinde, yaptığı
biraz da buydu. İçinden geldiği
"sol aydın çevre" halk müziği ve
genel folklorunu aşağılıyordu.
Sonra ne oldu?

Halk müziği temel mi?

Yeni müzik, ulusal ve ulusla-
rarsı bütün müzikal öğelerden ya-
raranarak, bir senteze ulaşmak zo-
rundadır. Sadece halk müziğini
temel almakla, devrimci sanatçı
sayılmaya artık bir son vermenin
zamanı geldi. Bugün de halk
müziğini temel alan ürünleri dinle-
mekten hoşlanmamız kaçınılmaz.
Çünkü, bu güçlü mirasın içinden
geliyoruz. Bu noktada, halk
müziğinden yararlanmaya "evet",

Varolana ucuz övgüler
düzmenin hiçbir anlamı yok. Yeni-
nin peşinde koşmak, deneyici ol-
mak iyi, güzel. Emeye kesinlikle
saygı! Fakat, bu kadarı yetmez
diyeceğiz. Hem de gerçekten yet-
mediği için.

Arap, pop, caz, azeri, lori vs.
tüm bu müzikaliteelerin en azından
doğduğu toplumlar söz konusu, ama
bir evrenselleşme kaçınılmaz. Her
tür hangi topluma ait olursa olsun,
başka toplumların topraklarına da
ulaşıyor. Fakat, girdiği her toplu-
mun geleneksel müzik yapıyla,
renklenecek gelişmek zorundadır.
Karmaşa biçimlerle değil, sentez
yoluyla!

Bizde geleneksel müzikalite ol-
arak asıl vurgu, halk müziğine ya-
pılır. Ki burda, ırkçı ve şovenist
bir egemen ulus tavrı var. "Türk
Halk Müziği" olarak tanımlanan
kapsamın içinde, sözleri
Türkçeleştirilmiş Kürt ezgileri yer
almakta. Aynı durum laz, azeri,

"Minevra
Müzik
Üretim
gururla
sunar!"
"Yağmur
Türküleri"
adlı
kasetin
ilanı.



AHMET
KAYA
FERHAT
TUNÇ
HASAN
HÜSEYİN
DEMİREL:
Üçü bir
yerde.

çerkez vb. azınlıklar açısından da geçerli. Dolayısıyla, halk müziğine her vurgu yaptığımızda, bu harmoniyi kastettiğimiz akılda tutulmalıdır.

Hala, devrimci müzisyenin her çalışmasında halk müziğini esas alması, devrimci çevrelerde, tartışma götürmez kabul edilir. Peki halk müziğinin sınıf karakterine dair neler söyleyebiliriz? Halk, her belirli dönemde, yönetilen sınıf ve tabakaları kapsayan, sosyal bir kategorilendirilmedir. Dolayısıyla, tek sınıf kültürü söz konusu olmaz. Bu, bir zenginlik, bir çeşitlilik unsuru olarak da vurgulanabilir. Ancak

'80 öncesinin devrimci ozanları (daha doğrusu aşıkları) yaklaşık on yıl sonra yine sahnede. Bu hepsinin bir anda çıkış yaptığı biçiminde anlaşılmamalı. Meramımız, daha yaygın olarak kendilerini gündemleştirdikleridir. Abuzer Karakoç, Mehmet Koç, Ali Asker, Emekçi... Bunlar '80 öncesi devrimci aşıkların prototipleriydi. Bu yönleriyle, önemli ve belirleyiciler. Dolayısıyla Rahmi Saltuk ve Sait Gülbiz'in sahneye dönüşünün daha önceki yıllara uzanıyor olması, "onyıl sonra" belirlememizi

bu durumdan çıkarılacak başka sonuçlar da var. Örneğin, seçici ve sorgulayıcı olmak gerekiyor. Devrimci müzisyenlerin, aşıkamada ayak diremesi ile yenilenme adına araba ske kayması, bu konuda ters kuptan aynı hayatı sürdürmenin belirlenim tavrı durumundadır. Bu iki tavrı üzerinde ve kısaca duralım.

**On
yıl
sonra**

**y enid-
en**

çürütecek olgular değil.

Bu "on yıl sonra yeniden" olayını irdetmek gerekiyor. Süreçteki kopuklukları ve devamlılığı, ortaya çıkarmanın başka yolu yok gibi. Burada ise şimdilik bir açılım örneği sunuyorum. Geniş kapsamlı bir irdeme olmayacak. Kopukluk ve devamlılık açısından, Emekçi ve A. Kaya'yı ters kutbun iki örneği olarak ele almak istiyorum. Daha somut konuşmak için bu yeterli.

Deyim yerindeyse, "kitabına uygun" çıkışı *Kırmızı Gül* adlı kasetiyle yaptı. Ancak Emekçi bu arada, yurt dışında birçok kaset yaptı. Bunların son birkaçında, çoksesliliği denedi. Bu "son birkaç", onun içerik ve ezgi olarak,

Emekçi, on yıl öncesinin bir prototipi sayılabilir. Bu olgu üzerinde, biraz daha yoğunlaşmak gerekiyor.

Aşık Mahzuni'ye dönüşünün ürünü oldu. Sitemkar, kırık, hayıflanmalı bir içerik ve ezgi yapısı! Bu işin ustası Aşık Mahzuni'dir. 12 Eylül sürecindeki *Domdom Kurşunu*, *Hancı*, *Sarhoş* gibi çalışmalarıyla bunu bir kez daha kanıtladı. Oysa Emekçi'nin davullu zurnalı parçaları, benzer bir yaygınlığa ulaşamadı. Ulaşamazdı! Nedeni aslında açık; koştuğu yer farklıydı. Ama yine de

Örneğin, "Niye mi bu hale düştük niye mi" adlı parçası, popüler halk müziği sanatçıların kasetlerinde bir yer edinebildi. Dergileri matbaadan alınış, dağıtım götürüyoruz. Kamyonetin şoförü Kürt. "Hemşeri sayılırız" dedikten sonra, bir kaset koyuyor. Yine hemşeri sayılan bayan sanatçının dilinde, Emekçi'nin andığımız parçası! Bir ayrımı daha var; on yıl sonra Emekçi'nin "Ali'nin aşkı"na düşmesi! Devrimciler, özellikle son devletçi pompalamalardan sonra, Alevilikle olan konsensusunu yeniden sorgulamalıdır.

Emekçi, on yıl öncesinin bir prototipi sayılabilir. Bu olgu üzerinde, biraz daha yoğunlaşmak gerekiyor. Dünyü atlayarak bugünü yakalayamayız.

OKUR KOŞESİ

Sesimize kulak tıkayanlar

Demokrasi adına

Ülke halkına ve işçi sınıfına şovenlik yaparak hizmet edilmez. Ülkeyi idare edenler ve etmeye talip olanlar; üniforması-üniformalı bürokrat ve aydınlarla tanınan ayrıcalıkları, çalışanlara ve tüm halka da tanınmalıdır.

UNİCEF Türkiye Milli Komite Başkanı, YÖK Başkanı ve BİLKENT Vakfı mütevelli heyet başkanlıklarını yürüten İ. Doğanmaz'ın yönettiği holdingin işletmelerinde devam eden grevimiz 130. gününde geride bırakmıştı. Grev 2 bin aşkın aileyi ilgilendiriyordu.

YÖK Başkanı'nın yönettiği işletmelerde, 5 aya yaklaşan bir süreden bu yana devam eden grevimizi duymaz ve görmezden gelenlerin, laiklik ve demokrasi istemlerindeki anlayışı halkımıza özellikle çalışanlara arz ediyorum. Kuvvete, çoğunluğa, ayrıcalığa ve çıkarı dayalı demokrasi anlayışının esiri olanlar; ülkede zulme uğramış, mağdur ve mazlumların sıkıntılarını hissetmedikleri gibi, masum talepleri de istirmar etmektedirler. Ülkemiz insanları yaşamakla değil, sefalet çekmekle uğraşırken, insanlığını kaybetmiş olanlar, bu sıkıntılara seyirci kalmamalıdır. Çalışanların ekmeği ile yakından ilgili olduğu iddia edilen demokrasidenen, işçilerin hak isteyen seslerine kulak tıkanmamalıdır. Toplumsal barış ve özgürlüklerin korunması, hukuk devletinin temel prensiplerinin hayata geçirilmesi, sosyal barışı dinamitleyen olumsuzlukları tespit edip; toplumda barışı sağlayacak, devam ettirecek ve gerçekleri halka duyuracak platformlar oluşturmakla birlikte, komite kurulması ve teklifini kamuoyuna arz ediyorum.

ÖZ AĞAÇ-İŞ GENEL BŞK./Abidin ÖZKARAASLAN/ANKARA

ABD ve İsrail'in yanında savaşmaya hayır

Körfez'de Saddam'ı bahane ederek açık bir işgale girişen ABD ve yarıdakısı Batı ülkeleri, İslam topraklarını talan etmeye hazırlanıyor.

20. yüzyıl bitiyor. Bu yüzyılda dillerden düşmeyen bir konu var; demokrasi! Herkes yaptığına bunu neden gösteriyor. Uzun tanımlara gerek yok. Öyle ya demokrasi adına dünyayı yağmalamak, silah fabrikaları kurmak ve imal etmek, krematoryumlarda binlerce insanı yakmak, işgaller yapıp, katliamlar düzenlemek... Evet, demokrasi öyle bir şeydir ki bir ülkeyi işgal edene karşı emperyalist ülkelerin ona savaş ilan edip bombalaması ve tüm bunları kamuoyuna iletişim araçlarıyla sevdirmesi oluyor.

Özgürlük demokrasi değildir. Demokrasi, insanı ve emeğini meta haline getirip, sömürülmesiyle başladı. Sömürenler, aralarındaki çıkar farklılığından dolayı, bunu yasaya bağladı. M.Ö. 1. yüzyılda, Sicilyalı Diodorus mezar taşına şunu yazdırır: "Mülkiyet eşitliği olmadığı sürece, kanun önünde eşitlik anlamsız bir şeydir." Mülkiyet eşitliği ilkesi kanun önünde eşitliği belirtir. Peki, ya mülkiyeti olmayanın hali nicedir. Demokrasi çoğunluğun değil, azınlığın, mülkiyeti ve iktidarı elinde bulunduranındır.

Demokraside mülkiyet eşitliği, insanların özgürlüğünü yasallaştırmıyor. İktidarı elinde bulunduranlarla onun ortaklarının yaptıklarını meşrulaştırıyor. Yüzyılların deneyi ve birikimi, bunu açıkça kanıtlar.

Bugün bir ulusun özgür yaşamını engellemek, işgalci güçlere karşı mücadele verenleri, toplumdaki ekonomik ve siyasi baskılara-sömürülere karşı olmak, bunun için etkili olmak, örgütlenmek, emperyalist savaşa karşı çıkarılanı öldürmek, cezaevine atmak... hep demokrasi adına oluyor. Sad-

dam'ın demokrasi adına Kuveyt'i işgali gibi, başta Bush ve diğer emperyalistlerin orduların-çevik kuvvetiyle bölgeyi işgal, Irak'a saldırmak demokrasi adına yapıyor.

Hele ki Türkiye'nin işgalci güçlere karşı mücadele veren Kore halkının yanında değil, NATO'ya girmek için ABD'nin yanına asker gönderen, günümüzde emperyalizmi yeniden biçimlenmesinde Ortadoğu'da önemli rol oynamak ve AET'ye girmek için askeri üsleri kullanarak, binlerce askerini sınıra yığdı. Savaş durumuyla binlerce Kürdü bölgeyi terketmeye zorladı. Savaşa girilmediği belirlense de, savaş halini uygulamaya koydu. Grevlerin yasaklanması, basında oto-sansür dışında kısıtlanmalar, toplumun demokratik haklarının engellenmesiyle şiddet kullanılmakta... İşçi sınıfının ekonomik ve demokratik hakları engellenirken, başta zorunlu tüketim mallarının fiyatı artıyor, savaşın faturası topluma çıkarılıyor.

Evet, Irak'ın Kuveyt'i işgali gibi, emperyalist orduların-çevik kuvvetin Ortadoğu işgaline tarafsız kalınmaz. Bölgesel savaşta akan kan bizim. Silah ve teçhizatlarının alınması parası, bizim vergilerimizdir. Savaş istemiyoruz. Savaşı durdurmanın biricik koşulu, onunla mücadele etmedir. Bu bizim elimizde, başkasının değil.

İnsan olma bilincine sahip olanlar, geleceği düşünenler, emekçiler, işçi sınıfı ve sosyalistler; emperyalist sömürüye, baskılara, işgallere ve savaşlara karşı nerede olursak olalım sesimizi birlikte yükseltelim.

Ali İbrahim ÖNSOY/BARTIN

yecektir.

Biz Müslüman halkları Arabıyla, Türküyle, Kürdüyle, Farsıyla İslam'da birleşerek ve kendi özgüçümüzle işbirliği rejimlere ve emperyalist efendilerine karşı saf tutmalıyız!

ÇİZGİ, DAVA, DIŞ POLİTİKA, DÜNYA VE İSLAM, GİRİŞİM, İKTİBAS, İMZA, İNSAN, İSLAMİ ENDİŞE, İSLAMİ ŞİAR, KALEM, KAUOYU, KARDELEN, KASIMPAŞA BÜLTEN, KİTAP, MEKTUP, MÜSLÜMAN GENÇ, TEKLİF, TEVHİD, YERYÜZÜ DERGİLERİ ve KİMLİK GAZETESİ ile 27 yayın evi, ajans, organizasyon ve dağıtımın ortak açıklaması./**İSTANBUL**

Adı yasak ülke için kamuoyuna

Egemen güçler, adı yasak ülkemiz-köleleştirilmiş halkımız üzerindeki, vahşet düzeyini çoktan aşan insanlık dışı politika ve uygulamalarını, her türlü insani değerleri ve demokratik tepkileri hiçe sayarak, ısrar ve inatla tırmandırmaya devam ettirmektedirler.

Saymakla bitiremeyeceğimiz bir yığın insanlık dışı uygulamalara karşı 1990 Nevroz'unda Nusaybin ve Cizre'de patlayan halkımızın öfkesi ve yükselen sesini bastırmak için özel kirli savaşı daha da tırmandıran egemen güçler; 424-425 sayılı KHK'le gayri-insani, anti-demokratik, kolonyalist politikalarına yasal bir kılıf yaratma yoluna gittiklerine tanık olmuştuk. Bu uygulama ve politikalara göğüs geren halkımızın onurlu direnişini kırmak, birliğini parçalamak, ülkemizi insan-sızlaştırmak ve son derece haklı ulusal, demokratik taleplerini bastırmak için, 15 Aralık 1990'da çıkarılan 413 sayılı yeni SS Kararnamesi, eskilerinin yerine konulmuş bulunmaktadır.

Kendi temel yasalarıyla çelişki içinde yaptıkları eski SS kararnamelerini yine kendi yargı organlarından kaçırmak ve bu konuda eşsiz bir keyfiyet sergileyip usulsüzlükler yaparak 430 sayılı yeni SS kararnemesini çıkartan egemen güçler halkımızın canına, malına, en doğal ulusal demokratik haklarına kastetmekte yeminli olduklarını bir kez daha göstermişlerdir.

Keza öz bakımından eskilerinden hiçbir farkı bulunmayan bu yeni SS kararnamesiyle amaçlananlar, yapılmak istenenler, bugüne kadar olduğu gibi halkımızı ülkesiyle, tarihiyle, diliyle, kültürüyle, gelenek ve görenekleriyle bir bütün olarak tarih sahnesinden silmektir. Buna karşı gelişen ve gelişecek olan halk muhalefeti de ezme-yi

amaçlayan ve bu bağlamda halkımızı parça parça veya topyekun imha etmeyi hedefleyen "yeni" kararname bir bütün olarak ülkemizi insanlarını teslim alıp kendi özbenliğine ihanet ettirmeyi de amaçlamaktadır.

Bu nedenledir ki, yeni SS kararnamesinin kolları daha da uzatılarak cezaevlerini de içine alması sağlanmıştır. Aynen 12 Eylül döneminde olduğu gibi tutsaklar istediği zaman cezaevlerinden alınarak işkenceli sorgulara götürülebileceklerdir. Sorgu merkezlerinde onlara dayatılan yeni itirafçılık ve kendi özbenliğine, kişiliğine, ulusal gerçekliğine ihanet olacaktır. Aynen Vietnam'ın Paulo Condor'ları durumuna getirilecek olan cezaevlerinin hiçbir güvenliği kalmamıştır. Günlük ve dönem dönem yoğunlaştırılan baskı ve işkencelere polislin işkenceli sorgulamaları da dahil edilmiştir.

Bu politikalar ve uygulamalar karşısında seslerini yükselten ve giderek radikalize olan ilerici, yurtsever ve demokrat birey, kurum, kuruluş ve grupların seslerini kesmek, en azından yumuşatmak için, legal yayınların basımında dağıtımda biçimsel düzenlemeler yapılması da gerçekleri değiştirmedir. Yeni KHK'nin bu konudaki sivri yanlarının törpülenmesi, köktenci düşüncelerin yaygınlaşmasında ve siyasal dengeğin bu yönde değişmeye başlamasındandır. Egemenler basın ve yayın dağıtımları konusunda böylece bir yandan SS kararnamesindeki baskıcı maddelerle demokratik basın ve kamuoyuna destur verirken, diğer yandan da onları kendisi için stepne lastiği yapmak istemektedir. Yani iktidar, adı yasak ülkede gerçekleştirdiği veya gerçekleştireceği katliamlar, sürgünler, işkenceler, insan-sızlaştırmalar vs. karşısında yumuşak tepkiler veren, düzen içine çekilmiş "demokratik" güdümlü yedek bir güce ihtiyaç duymaktadır.

Zira adı yasak ülkemizin insansızlaştırma, ulusal demokratik talepleri boğma, halk direnişini dumura uğratma politikasına daha çabuk sonuç alabilmek için ve demokratik basın ve kamuoyunun bu alandaki tepkilerini düzen sınırlarının içine çekebilmek için paralı göçü de gündeme getirmiştir. Fakat bilinmeli ki, aynen pişmanlık yasası gibi göçü cazipleştirme politikası da işkence, köy boşaltma, köy, orman, ürün yakma, zorla korucu yapma, üçer-beşer kurşuna dizme ve baskı politikalarının tıkandığı noktada bir çıkış kapısı olarak gündeme getirilmiştir. Bu bir süre avı taktiğidir. Av olarak seçilen halkımıza cehenemin, ölümün

yolu açık bırakılmış ve bilet parasını da egemenler karşılamaya hazırlanmaktadır. Geçmişte uygulananlarla bu politikanın arasındaki tek fark eskiden cehenem ve ölüm yolculuğunun parasını da halkınız ödemedeyken, şimdi bunu kendileri üstlenmiş bulunmalarıdır. Ama buna rağmen yine de birincil olarak böyle bir masrafa girmek için, eski şiddet ve barbarlık politikasının olduğu gibi devam ettirileceği ve bunun işe yaramadığı noktadan itibaren, yani başkaca bir çıkış yolu kalmadığı zaman cehenem ve ölüm yolculuğunun parasını kendileri ödeme yoluna gideceklerdir. Özcesi temel olan kirli savaş ve şiddet politikası aynen devam ettirilecektir, ettirililmektedir.

Bunun bir varsayım olmadığının bir tek kanıtı halkımıza karşı yapılan ve günlük yaşamın ta kendisi durumuna getirilen insanlık dışı zalimane politikalar değildir. Yine 430 sayılı KHK de bunun tek kanıtı değildir. Adı yasak olan ülkemizde insan haklarının askıya alınması da tek kanıt değildir. Bunlarla birlikte Körfez krizini bahane ederek ülkemizi büyük bir askeri yığmak haline getirmesi, ardından NATO'ya bağlı Çevik Kuvvet'i topraklarımızda konumlandırmasıdır. Bunun açık anlamı Ortadoğu'nun en önemli ve kritik sorunu olan adı yasak ülke sorununu olası bir Körfez savaşında geniş çaplı imha hareketleriyle "çözme" planı ve provalarının yapılması ve daha şimdiden halkımızın bu oyunda harcanacak figuran olarak alıştırılmaya çalışılmasıdır. Bunun şimdiye kadar küçük çaplı pratiklerini Cizre, Nusaybin ve Lice'de gördük. Bundan sonra gerillayı ezme adı altında daha geniş çaplılarını uluslararası askeri gücün kanatları altında göreceğimiz günler çok yakındır. Artık gelinecek noktada ilerici, yurtsever, demokrat ve hatta insanım diyebilen herkesin adı yasak ülkemiz ve halkımız üzerindeki bu çağdışı barbar uygulamalara karşı seslerini daha yükseltmeleri ertelenemez tarihsel bir görev olmuştur. Bu bir halkın varlık-yokluk sorunudur. Dolayısıyla Türkiye'de demokrasi güçlerinin de varlık-yokluk sorunudur.

Halkımızın haklı davasına omuz vereceğimizi ve halklarımız arasındaki birlik, dayanışmayı pekiştirmede üstünüze düşeni yapacağınızı umut ediyor ve mücadelenizde başarılar diliyoruz.

Dava arkadaşları adına;
Hüsnü ALTUN - Şükrü GÖKTAŞ/
AYDIN CEZAEVİ.

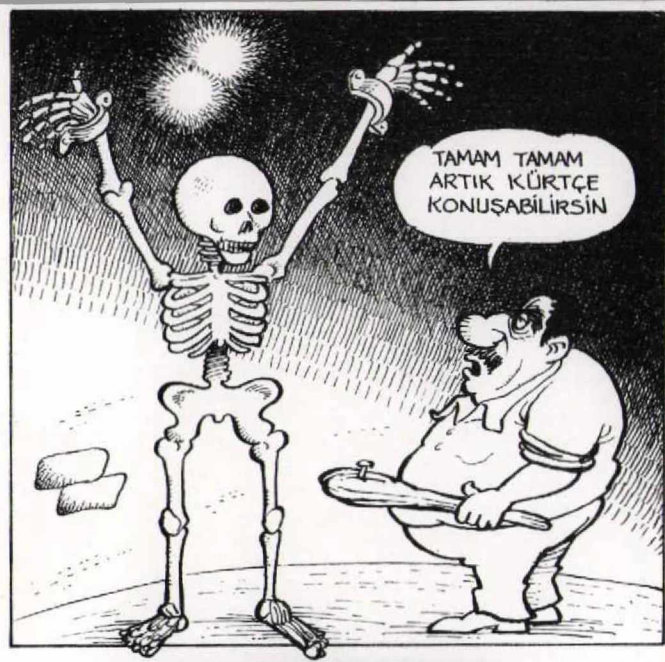
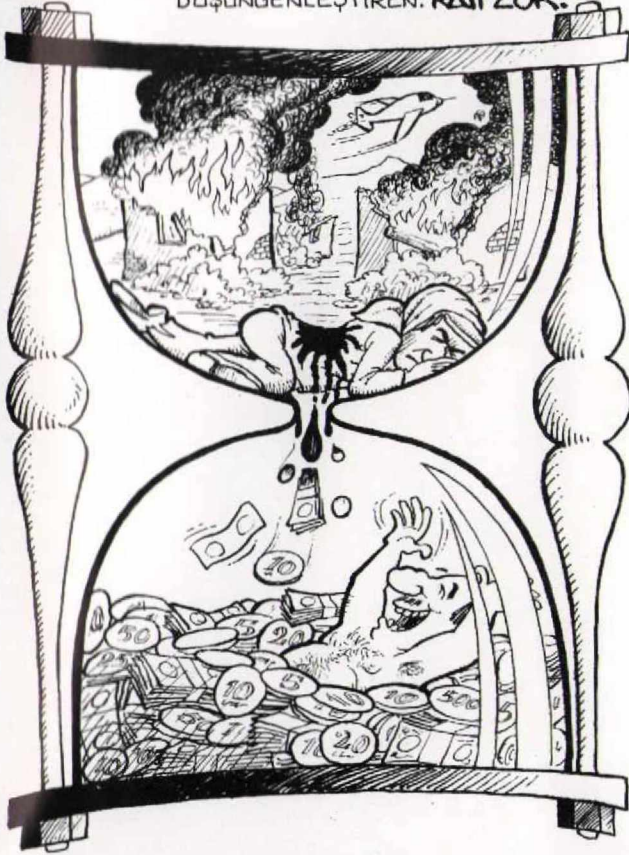
İşçile dayanışma

Bizler aşağıda isimleri yazılı dergi taraftarları, Fransa- Mulhouse'de Zonguldak maden işçileri ile dayanışma komitesi oluşturduk. 1.5 aylık faaliyetimiz sonucu, grevci işçilere 10 bin Fransız fransı göndermiş bulunuyoruz. Ayrıca Fransız ve Türkiyelilerin ortak yürüttüğü imza kampanyası, grevçilere ve İC Başkanlığına gönderilmiştir. Egemen sınıfların, genelde işçi sınıfına, özelde Zonguldak madencilerine karşı uygulamalarını protesto ediyor; işçi sınıfımızın hak alma ve özgürlük mücadelesini desteklediğimizi bildiriyoruz.

ÖZGÜRLÜK DÜNYASI, KOMÜN, YENİ DEMOKRASİ, EMEK DÜNYASI, İŞÇİLERİN SESİ, HALK DEMOKRASİSİ TARAF-TARLARI, FRANSA

DÜŞÜNGEN

DÜŞÜNGENLEŞTİREN: RAİFZOR.



SORULAR

1. Grevleri on yıldır ertelediniz yetmedi de, iki ay ertelemeniz yetecek mi?
2. Ne için milli birlik içinde olacağız, **TEXACO**'nun çıkarları için mi, yoksa emperyalizme karşı mı?
3. Petrolün Körfezi kirlmesine bozulan Bush, özel timin Botan'da çıkardığı orman yangınları için bir önlem düşünüyor mu?
4. "Biz erkek milletiz" dediniz ya, erkekçe cevaplayın: Yakup AKTAŞ'ı işkencede hanginiz katlettiniz?



*Haksız savaşlar;
daha fazla açlık,
sefalet,
sömiürü
ve
baskı demektir!*

